

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Marek Görges

Zájem obchodní korporace a jeho ochrana

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 2. dubna 2019

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 431 336 znaků včetně mezer.

V Plzni dne 3. dubna 2019

Marek Görges

Poděkování

Jak pravil Seneca, „longum iter est per praecepta, breve et efficax per exempla“, a proto patří můj dík JUDr. Robertu Pelikánovi, Ph.D. za jeho práci.

Děkuji dále své rodině za oporu, jakou mi poskytuje v tomto světě, a svému otci za lekci ze všech nejdůležitější, totiž že, slovy Louise Pauwelse, „na nebesa se stoupá rukama“.

A děkuji všem lidem, kteří svou ochotou a tvořivou silou denně přispívají k tomu, abychom mohli studovat.

Obsah

Úvod.....	6
1. Vymezení obchodní korporace	8
1.1. Pojem a vztah zájmu a účelu.....	8
1.2. Původ obchodní korporace.....	9
1.2.1. Korporace jako sdružení osob.....	10
1.2.2. Obchodní korporace jako investice.....	11
1.2.3. Vznik a právní osobnost současných obchodních korporací.....	16
a) Obchodní korporace jako právnická osoba.....	17
b) Osobní společnosti.....	18
c) Kapitálové společnosti.....	20
d) Družstva.....	21
1.3. Co to je obchodní korporace?.....	22
1.3.1. Zákonná charakteristika obchodní korporace.....	24
1.3.2. Účel založení obchodní korporace.....	27
1.3.3. Majetek obchodní korporace.....	31
1.3.4. Rozhodování a jednání obchodní korporace.....	33
a) Zastoupení fyzickou osobou.....	33
b) Kolektivní orgány.....	34
1.3.5. Orgány obchodní korporace.....	36
a) Volené a nevolené orgány.....	38
b) Nejvyšší orgány.....	40
c) Kontrolní orgány.....	43
d) Statutární orgány.....	44
1.3.6. Péče řádného hospodáře.....	46
a) Povinnost loajality.....	47
b) Povinnost náležité péče.....	48
c) Pravidlo podnikatelského úsudku.....	49
d) Prokazování a důsledky nedodržení péče řádného hospodáře.....	54
1.4. Zájmové skupiny ve vztahu k obchodní korporaci.....	58
1.4.1. Členové.....	60
1.4.2. Manažeri.....	64
1.4.3. Zaměstnanci.....	66
1.4.4. Věřitelé.....	67
1.4.5. Dlužníci.....	68
1.4.6. Obchodní partneři.....	69
1.4.7. Zákazníci, dodavatelé a další třetí osoby.....	70
1.4.8. Osoby v rámci podnikatelských seskupení.....	71
1.4.9. Kolektivní volené orgány.....	72
1.4.10. Veřejný zájem.....	73

2. Zájem obchodní korporace.....	75
2.1. Tvorba faktického zájmu obchodní korporace a její vůle	76
2.2. Teoretické pojetí zájmu obchodní korproace.....	79
2.2.1. Shareholder Value.....	81
2.2.2. Stakeholder Value.....	83
2.2.3. Enlightened Shareholder Value.....	90
2.2.4. Entity's Maximisation and Sustainability.....	93
2.3. Zájem obchodní korporace v českém právu.....	96
2.3.1. Současný stav.....	96
2.3.2. Úvaha de lege ferenda.....	98
3. Ochrana zájmu obchodní korporace.....	106
3.1. Příklady ochrany zájmu v Zákoně o obchodních korporacích.....	107
3.1.1. Pravidla jednání členů orgánů.....	107
3.1.2. Úprava střetu zájmů.....	109
a) Pravidla o střetu zájmů.....	109
b) Smlouva o výkonu funkce.....	112
c) Zákaz konkurence.....	114
d) Podnikatelská seskupení.....	122
3.1.3. Test insolvence.....	123
3.1.4. Vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce.....	126
3.1.5. Ručení členů orgánů při úpadku obchodní korporace.....	127
3.2. Příklady ochrany zájmu mimo Zákon o obchodních korporacích.....	129
3.2.1. Ochrana „goodwill“.....	129
3.2.2. Ochrana obchodní firmy.....	131
3.2.3. Konkurenční doložka.....	133
3.2.4. Test vlastního kapitálu.....	135
3.2.5. Trestněprávní ochrana.....	137
Závěr.....	140
Seznam použitých zdrojů.....	144
Seznam použité literatury.....	144
Seznam zkratk a použitých právních předpisů.....	148
Seznam použité judikatury.....	149
Seznam ostatních zdrojů.....	150
Seznam elektronických zdrojů.....	152
Abstrakt.....	160
Klíčová slova.....	160
Abstract.....	161
Key words.....	161

Úvod

Téma této práce v sobě spojuje dva svébytné okruhy, zájem a ochranu zájmu ve vztahu k obchodní korporaci, jejichž vztah lze podle mého názoru vnímat následovně. Pro potřeby ochrany jakéhokoliv určitého předmětu je třeba nejprve znát tento předmět. Abychom tedy mohli chránit zájem obchodní korporace, je pro to nezbytným předpokladem znalost, resp. definování tohoto zájmu.

Zájem obchodních korporací jakožto obecný pojem v sobě skrývá hned dvě prizmata pohledu společnosti, a tedy i práva, na své potřeby – jde o prizma střetu krátkodobé společenské poptávky ovlivněné ideologií, místem a časem s požadavkem dlouhodobé společenské poptávky na právní kontinuitu a předvídatelnost a dále pak o prizma základních a poměrně rigidních cílů jednotlivce ve vztahu k cílům celé společnosti, mezi které patří snaha o zajištění ve smyslu vytváření hodnot, jistoty a bezpečí.

Zájem obchodní korporace, jakožto právní pojem mající význam pro interpretaci právních norem určených k jeho ochraně v konkrétních případech, tak bude mít ve světle výše uvedeného nepochybně tendenci v průběhu času měnit svůj obsah, ať už prostřednictvím znění právních norem regulujících existenci obchodní korporace, rozhodnutími soudů či jen akademickou diskusí.

Přitom v rámci obchodních korporací a jejich vztahů s jinými subjekty dochází k neustálému střetu zájmů jednotlivých aktérů, u nichž je zásadní otázkou nakolik se mohou střetávat a nakolik se střetávají i se zájmy obchodní korporace. To zároveň implikuje otázku, o jaké aktéry se jedná? Vycházím přitom z předpokladu, že obchodní korporace zájem má, ale pro určení jeho obsahu je třeba blíže popsat to, co jej utváří. V tomto směru pak dále předpokládám, že ochrana zájmu obchodní korporace může přesahovat explicitní právní úpravu, neboť s ohledem na povahu obchodní korporace může být samotný zájem obchodní korporace dále rozkrýván úpravou určenou na ochranu zájmů těch subjektů, které se v rámci obchodní korporace střetávají. V souvislosti s tím a pro potřeby této práce proto považuji za vhodné poukázat na konkrétní zájmy v rámci obchodních korporací, které jsou právními předpisy reflektovány a více či méně chráněny. Tím bych rád docílil získání představy o možném komplexnějším uchopení problematiky zájmu obchodní korporace.

Za cíl této práce si pak při využití výše uvedené metodiky kladu vytvoření základní kostry pro matici, která může posloužit všem osobám zúčastněným na obchodní korporaci při pochopení vztahu svého zájmu vzhledem k zájmu obchodní korporace a následně pak jako klíč k určení konkrétního prostředku ochrany proti porušení takového zájmu.

Vzhledem k tomu, že smyslem této práce by mělo být i zachování jejího významu pro právní praxi, budu se snažit o propojení případného teoretického rozměru s platnou právní úpravou v České republice tak, aby nebylo pro čtenáře nutné zjišťovat, zda je určité tvrzení využitelné při případném hledání řešení svého problému či otázky. Přesto to zřejmě nebude možné zcela, zejména v případě teoretického uchopení zájmu jako takového, neboť ten nejen že se svou podstatou nachází spíše v otázkách ekonomických, ale také v českém právním prostředí nenajdeme jeho explicitní úpravu.

Vzhledem k šířce tématu, který v sobě skrývá mnohdy velice odlišná právní řešení pro konkrétní typy právních korporací, se budu snažit o poukázání na významné odlišnosti tak, aby si jich čtenář byl později vědom a mohl je brát v potaz v teoretické rovině vycházející v případě této úpravy primárně z anglojazyčné literatury a právního prostředí.

1. Vymezení obchodní korporace

Přijmeme-li za vlastní základní a snad neměnné otázky - (1) Co je to korporace? (2) Komu a za co tato korporace a její správci odpovídají? - jejichž trvalou aktuálnost lze považovat za podtržení významu tohoto institutu,¹ umožní nám to konstruovat základní koncepci této práce. Tedy vymezení teoretického pojetí, resp. více alternativních teorií, a jejich východisko při konfrontaci s platnou právní úpravou.

Rovněž je ale třeba věnovat určitou pozornost souvisejícím pojmům a vývoji předcházejícímu moderním teoriím, kterým se práce věnuje ve druhé části.

1.1. Pojem a vztah zájmu a účelu

Jestliže se máme zabývat otázkou, co je zájem obchodní korporace, je nejprve nutné definovat dva stěžejní pojmy, a to „úcel“ a „zájem“. Odpověď na otázku, jaký má obchodní korporace účel, která je základní pro konstrukci právní existence obchodní korporace, je zároveň možné považovat za část řešení odpovědi na otázku, co je anebo by mělo být zájem obchodní korporace v nejširším smyslu. Účel obchodní korporace je totiž ústřední pro chápání její podstaty a zároveň tak spoluutváří její zájem (viz 1.3.2. *Účel založení obchodní korporace*).

Z hlediska jazykového významu a logického smyslu se v této práci „účelem“ rozumí to, jaký má obchodní korporace smysl, kvůli čemu existuje a kvůli čemu se v jejím rámci něco koná či podniká, „neboť účel je počátkem“ a další vývoj se děje pro tento účel.² „Zájmem“ se pak rozumí to, o co obchodní korporace usiluje, tedy konkrétní prospěch v podobě věci nebo jiného cíle (skutečnosti), který je předmětem její pozornosti a usilování.³ Zájem lze, při vypůjčení psychologické terminologie, rovněž definovat jako úmyslné a trvalejší zaměření aktivity na konkrétní činnost.⁴

---

¹ POST, James E, Lee E PRESTON a Sybille SAUTER-SACHS: *Redefining the corporation: stakeholder management and organizational wealth*. Stanford, Calif.: Stanford Business Books, c2002. ISBN 9780804743044, str. 7.

² COHEN, S. Marc: *Aristotle's Metaphysics*. The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Winter 2016 Edition), Edward N. Zalta (ed.). [online]. Copyright © 2016 [cit. 28.01.2019] Dostupné z: <https://plato.stanford.edu/archives/win2016/entries/aristotle-metaphysics/>

PETRŘELKA, J.: *Čítanka antických a středověkých filosofických textů*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6902-2, str. 75. Digital Library, Faculty of Arts, MU [online]. Copyright © [cit. 27.01.2019]. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/131070/Books_2010_2019_051-2014-1_8.pdf Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/131070/Books_2010_2019_051-2014-1_8.pdf

³ Internetová jazyková příručka – zájem. Internetová jazyková příručka [online]. Copyright © [cit. 27.01.2019]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=z%C3%A1jem>

⁴ HOLEČEK, Václav, Jana MIŇHOVÁ a Pavel PRUNNER. *Psychologie pro právníky*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-065-9, str. 132.

Stejně tak jako je ale nepostradatelné základní pochopení účelu obchodní korporace pro označení jejího zájmu, je pro hledání účelu (nikoliv jen v zákonné rovině) obchodní korporace nezbytné určit, co to je obchodní korporace? Na rozdíl od fyzických osob však tato otázka v případě obchodní korporace, jež je tzv. právnickou osobou, vězí v poněkud odlišné rovině, neboť její účel je dle mého názoru nejen důsledkem její existence, ale také příčinou, přičemž „oba“ tyto účely nemusí nutně mít stejný obsah (viz 1.3.2. *Účel založení obchodní korporace*). A proto by pro potřeby této práce otázka, co to je obchodní korporace, měla být položena spíše dvěma následujícími způsoby: (1) „Jak vznikla obchodní korporace?“ a (2) „Jak existuje obchodní korporace?“, které reagují na dvojakost účelu jako příčiny i důsledku toho, čím obchodní korporace je. Z toho důvodu se v první části této práce zaměřím na původ obchodní korporace a poté na její současnou „podobu“ (viz 1.3. *Co to je obchodní korporace?*).

1.2. Původ obchodní korporace

Institut korporace obecně vychází z členského principu (viz 1.4.1. *Členové*). Její existence se tedy opírá o reálné sdružení osob, původně pouze fyzických (korporace), které je odlišné od sdružení majetku (fundace). Pomineme-li reálný původ v přirozených kooperativních tendencích,⁵ které jsou doložitelné v různých podobách snad ve všech obdobích, a přijmeme-li za vlastní, že tyto tendence jsou jednou z určujících vlastností lidského druhu,⁶ leží počátek této formy organizace v institucionalizované právní podobě v římském právu, a to v podobě tzv. society, založené na „společenské smlouvě“, uzavírané kvůli obhospodařování společného majetku, anebo kvůli zvláštnímu obchodnímu účelu.⁷ Obdobná instituce je však vystopovatelná již v antickém Řecku v souvislosti s městskými státy.⁸ Přesto je ale její současné pojetí jako metody organizace za účelem obchodu záležitostí převážně moderní. Právní vývoj korporace v obecném slova smyslu je tak mnohem rozsáhlejší a obchodní korporaci lze vnímat jako její dobře uchycený „výhonek“, který se stal dnes již „(...) samozřejmým prvkem obchodních vztahů ale také živnostenského podnikání fyzických osob (...)“,⁹ byť dnes nelze vyloučit ani nepodnikatelský účel obchodní korporace (viz níže).

---

⁵ V tomto směru lze odkázat na rozlišování mimoprávní a právní reality, které ve své práci shrnuje R. Pelikán (PELIKÁN, Robert. *Právní subjektivita*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 17-21. ISBN 978-80-7357-745-2.).

⁶ HARARI, Y. N. *Sapiens: a brief history of humankind*. London: Harvill Secker, 2014. ISBN 978-1-84655-824-5, str. 36-44

⁷ KRÜGER, Paul, ed. *Justiniánské Instituce: Iustiniani Institutiones*. Přeložil Peter BLAHO, přeložil Michal SKŘEJPEK. V Praze: Karolinum, 2010. Fontes iuris romani. ISBN 9788024617497, str. 297.

⁸ OWENS, R. N. *Business Organization and Combination*. New York: Prantice Hall Print, INC., 1934, str. 83.

⁹ Prof. Pelikánová danou formulaci užívá v souvislosti s obchodními společnostmi a rekonstrukcí soukromého práva, ovšem lze ji považovat za výstižnou i v historickém kontextu (PELIKÁNOVÁ, I.: *Koncepce obchodního*

1.2.1. Korporace jako sdružení osob

Původní organizované skupiny osob (organizace) na sebe postupně přebíraly odpovědnost, která nutně vyžadovala vlastnictví majetku. Vlastnictví majetku ovšem vyžadovalo nepřetržitou existenci vlastníka. A proto se postupně rozvíjela koncepce korporace jako pokračující smluvní organizace bez ohledu na změny v členství, čímž se měnila i podstata korporace nadále se již neopírající o existenční limity svých jednotlivých základních stavebních a funkčních elementů – fyzických osob. Přestože ale existuje představa samostatné korporace, která má celou řadu práv, není v této době ještě doložitelná fikce samostatné osoby v současném právním slova smyslu, což úzce souvisí s otázkou právní subjektivity a tím, co si pod ní představit.¹⁰ Pokud tedy měla být taková korporace využita v obchodu, projevovalo se to typicky tak, že věřitelé uspokojovali své pohledávky i na majetku jednotlivých členů.

Po úpadku římské říše se tato forma kooperace, kterou korporace je, vrací až ve středověku s ožíváním římského právního odkazu především církví, přičemž je postupně rozeznávána tehdejšími formujícími se právními režimy.¹¹ Obchodní korporace zastřešující skupinu určitelných osob má ale co do komplexního právního pojetí počátek ve vrcholně středověkých více či méně samosprávných sdruženích, jakými byla města, univerzity či řemeslnické cechy stejně jako v koncepci církve a církevních entit (kláštery, diecéze, řády atd.).¹² Z pohledu této práce totiž podstatou je, že na ně začíná být nahlíženo jako by byly relativně samostatné subjekty v rovině normotvorby (když nejsou chápány jako smlouva),¹³ přestože není sporu o tom, že se s různými sdruženími tohoto typu zacházelo jako s osobami i před tím (např. lze zmínit období komanditní společnosti v podobě vztahu mezi podnikatelem a jeho pomocníkem).¹⁴ Pro vývoj obchodní korporace je právě pojetí samostatného sdružení,

---

práva v nové soukromoprávní kodifikaci. Časopis pro právní vědu a praxi. Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, 2015 (roč. 23, č. 1). ISSN 1210-9126, str. 40 Dostupné na: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/5355/4443>

¹⁰ Neboť jak upozorňuje R. Pelikán, současné pojetí má s ohledem na historické souvislosti zjednodušující tendenci. Ačkoliv sice nelze hovořit o právně samostatných korporacích (viz výše), nelze ani pominout, že opustíme-li současné pojetí právní subjektivity vycházející z revolučního přerodu v 18. století v souvislosti s francouzskou revolucí, zjistíme, že subjektivitu (právní samostatnost) nelze redukovat jen na pojetí osob v současném slova smyslu (PELIKÁN, Robert. Právní subjektivita. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 5-8. ISBN 978-80-7357-745-2).

¹¹ Owens, R. N. *Business Organization and Combination*. New York: Prantice Hall Print, INC., 1934, str. 85 – 87.

¹² POST, James E, Lee E PRESTON a Sybille SAUTER-SACHS: *Redefining the corporation: stakeholder management and organizational wealth*. Stanford, Calif.: Stanford Business Books, c2002. ISBN 9780804743044, str. 8.

¹³ Ve smyslu práce R. Pelikána lze hovořit o „určité míře subjektivity (PELIKÁN, Robert. Právní subjektivita. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 50. ISBN 978-80-7357-745-2).

¹⁴ Szramkiewicz, R., Descamps, O.: *Histoire du droit des affaires*. 2e édition, édition mise à jour. Paris: LGDJ-Lextenso éditions, 2013. ISBN 9782275041384., str. 26.

kteře jedná vedle svých členů na základě jejich vůle a jako takové je respektováno, stěžejním. Třebaže však uvedené příklady lze považovat za počátek pevného ukotvení pozdější koncepce právnických osob v právním prostředí, přesto se tyto odlišují od obchodní korporace právě svým účelem, resp. svou podstatou, neboť šlo především o nástroj ochrany a správy svých věcí a záležitostí.¹⁵

1.2.2. Obchodní korporace jako investice

Pokud se zaměříme na ekonomický rozměr (který spíše nepřevažuje), nedomnívám se, že by bylo v tomto směru na místě hovořit v případě cechů či klášterů o něčem jiném (nebera v potaz deklarované „bohulibé“ záměry) než snaže o co největší politickou a ekonomickou samostatnost, třebaže s různými motivacemi (v případě cechů o ovlivňování konkurenčního prostředí, u klášterů o zajištění majetku, nebo u univerzit o udržení vlivu), avšak stále tu chybí institucionalizovaná investiční povaha těchto korporací. Všechny tyto korporace totiž, jak lze podle mého názoru shrnout, slouží ve své době primárně k ochraně nabytého, a to zejména ve vztahu k centrální moci (což se projevuje udělovanými privilegii),¹⁶ a chybí u nich funkce sdružování za účelem rozdělení rizik podnikání.¹⁷ To nakonec vyplývá ze samé podstaty tehdejšího relativně statického ekonomického systému.

Na druhé straně se již v této době, a to zejména ze správy městských korporací (nakonec města představovala základnu středověkého obchodu a jejich vystupování zastupovalo zájmy především městských patricijů – obchodníků a řemeslníků), vyvinula celá řada kruciálních principů, které jsou později aplikovány i na obchodní korporace. Jak je uvedeno již výše, nejdůležitější z těchto principů spočíval v pokračující existenci korporace s jejími právy i povinnostmi, bez ohledu na změny v členství, stejně jako otázky její organizace, zastoupení a kolektivního hlasování (viz 1.3.5. *Orgány obchodní korporace*).¹⁸

To, co je ovšem dle mého názoru zásadní a určující pro další vývoj směřující až k současné obchodní korporaci, je vznik a následný rychlý rozvoj kapitalismu na počátku novověku. Podíváme-li se totiž na podstatu tohoto ekonomického systému při jeho zrození, zjistíme, že z našeho pohledu může být určující více než ekonomický spíše jeho filozofický rozměr.

---

¹⁵ Owens, R. N.: *Business Organization and Combination*. New York: Prantice Hall Print, INC., 1934, str. 88.

¹⁶ „Privilegium“ pochází z latinského „lex privata“, které se v tomto smyslu překládá jako výsadní právo, ale znamená v podstatě právo na soukromé či vlastní, oproštěné od moci, která privilegium uděluje. Udělováno bylo především panovníky. Jednalo se např. o městská privilegia – určité výsady, kterých město město požívat.

¹⁷ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 25.

¹⁸ Owens, R. N.: *Business Organization and Combination*. New York: Prantice Hall Print, INC., 1934, str. 88.

Až do okamžiku „vynálezu“ kapitalismu v zásadě celá globální ekonomika vykazovala znaky toho, co bychom dnes nazvali stagnací, přičemž za jakýmkoliv vzrůstem produkce stál především demografický nárůst případně umocněný zefektivňujícími výrobními nástroji, zatímco produkce „per capita“ zůstávala téměř neměnná. Peníze jakožto bezpochyby přelomový vynález jsou přitom až do moderní éry (které odpovídá nástup kapitalismu) především prostředkem konverze hodnoty věcí existujících v daný okamžik, který slouží jako médium směny napříč jednotlivými sektory ekonomiky. Paradigmatem předmoderní éry je pak v důsledku toho přirozené přesvědčení, že velikost ekonomiky je omezená a budoucí stav věcí může v nejlepším případě být v zásadě stejný, jako je ten současný.¹⁹

Přestože není smyslem této práce zabývat se otázkou, jak kapitalismus vznikl a která z teorií o vzniku kapitalismu je pravděpodobnější, je z mého pohledu důležité zaměřit se na jednu z nich, ve které J. Mokyr klade důraz na vztah kapitalismu a kognitivního, kulturního a intelektuálního průlomu, označovaného jako „vědecká revoluce“.²⁰ Právě vědecká revoluce totiž vnáší do dosavadního myšlenkového rámce zcela nový a tvořivý „ideál progresu“, jak jej nazývá Y. Harari, vystavený na odklonu člověka od přizpůsobování se okolí k jeho postupnému přetváření. Tento výhradně evropský zlom, jak zdůrazňují Y. Harari i J. Mokyr, v důsledku příznivého prostředí sociopolitických struktur pak stojí za do té doby nevídaným úspěchem euroatlantické civilizace, komplementárně vystaveném právě na moderní vědě a kapitalismu.²¹ Ačkoliv podle J. Mokyr kapitalismus vděčí za svou existenci právě vědecké revoluci, neboť ta dává vzniknout „užitečnému poznání“ převádějícího výsledky vědy do zvyšování produkce, pro nás je zásadní změna chápání vlastnictví a naklání s ním, kterou tím vysvětluje.²²

V tomto smyslu se totiž s kapitalismem rodí průlomové pojetí investice (bez ohledu na to, zda bylo dříve kuře nebo vejce), jakožto naděje v lepší zítřek v důsledku víry v realizaci zisku, výhody, přínosu či řešení, které v daný moment ani nemusí existovat.²³ Tato naděje

---

¹⁹ HARARI, Y. N. *Sapiens: a brief history of humankind*. London: Harvill Secker, 2014. ISBN 978-1-84655-824-5, str. 294, 341-342

²⁰ ADELMAN, J. What Caused Capitalism, 94 *Foreign Affairs*. 136 (2015), str. 138-140

²¹ HARARI, Y. N. *Sapiens: a brief history of humankind*. London: Harvill Secker, 2014. ISBN 978-1-84655-824-5, str. 294, 314-316

²² Proces, který se skrývá za „účelným“ či „užitečným“ poznáním, představuje podle J. Mokyr podstatu „osvícenské ekonomiky“ a mapuje jeho prostřednictvím vývoj systému, který postupně odměňuje inovátory a stále více je propojuje s organizátory-podnikateli, čímž se vytváří uzavřený kruh stupňující se interakce mezi výrobcí a učenci. Právě tato interakce podle něj pak dokázala spojit zvědavost s chamtivostí a ambici s altruismem a dala tak vzniknout racionálnímu myšlení, modernímu pojetí dobré vlády a vědeckému pohledu na to, co vytváří více bohatství (Adelman, J. What Caused Capitalism, 94 *Foreign Affairs*. 136 (2015), str. 139). Přitom ve své době zcela revoluční úvahu, že egoismus jedince se projeví altruisticky ve vztahu ke společnosti jako celku, představil Adam Smith již v roce 1776 ve své práci *Pojednání o podstatě a původu bohatství národů* (Harari, Y. N. *Sapiens: a brief history of humankind*. London: Harvill Secker, 2014. ISBN 978-1-84655-824-5, str. 294, 348).

²³ HARARI, Y. N. *Sapiens: a brief history of humankind*. London: Harvill Secker, 2014. ISBN 978-1-84655-824-5, str. 294, 342-352

spoléhá na kladnou šanci,²⁴ což v zásadě naplňuje atributy sázky. Třebaže dnes se investování nemusí na první pohled jevit jako sázka, je proto dle mého názoru stále důležité v souvislosti s původem obchodních korporací vnímat vztah mezi sázkou a rizikem v dnešním slova smyslu.²⁵

Jako příklad lze uvést zjednodušenou a dnes zcela běžnou situaci, kdy budoucí kupující vynakládá prostředky za účelem zisku práva k nabytí vlastnického práva (např. formou zálohy) k bytové jednotce od tzv. developera v okamžiku, kdy nejen, že dům, v němž by se měla nacházet, není hotov, ale celá nemovitost dokonce ani nemusí existovat. Celý obchod a s tím související právní jednání je tak postaveno na jakémsi „obrázkovém projektu“ (představě), který má s mimoprávní realitou pramálo společného, a přesto by jej málokdo, natož pak právní řád, chápal jako sázku. Jedná se o riziko ve smyslu odvahy, s nímž je takový kupec (podnikatel) ochoten čelit možné ztrátě.²⁶ Avšak nyní si představme takovou situaci v době raného středověku. Domnívám se, že lze s jistotou říci, že málokterý kupec by usiloval o koupi neexistujícího mlýnu, hradu či třeba jen škorní, aniž by je předem viděl. Dokonce je téměř nepředstavitelné, že v případě takové koupě by jeho jednání mohlo být vnímáno jako rozumné, zejména bylo-li by v zájmu někoho jiného. Učinila-li by jej např. městská rada zastupující městskou korporaci v pozici správce, lze jistě pochybovat o tom, že by v očích jejích členů jednala s odpovídající péčí. Na tomto místě považuji za vhodné vypůjčit si pro dokreslení doplněk tzv. péče řádného hospodáře v podobě pravidla podnikatelského úsudku z § 51, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích, kde se tento neurčitý právní pojem objevuje v souvislosti s jednáním členů orgánů obchodních korporací. Podle něj jedná „*pečlivě a s potřebnými znalostmi ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace*“ (viz 1.3.6. *Péče řádného hospodáře*).

Před nástupem kapitalismu by totiž standard řádné péče nemohlo naplnit žádné jednání městské rady spravující městskou korporaci, které by „investovalo“ do neexistujícího mlýnu, stejně jako by pravděpodobně každý jednotlivec byl považován za v lepším případě

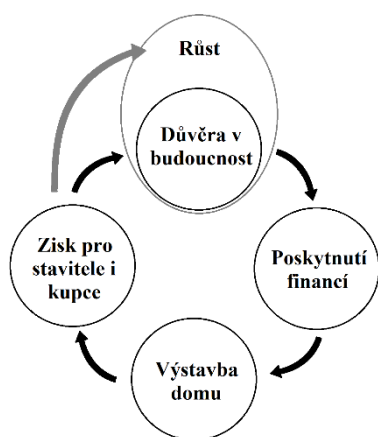
---

²⁴ „Šance“ je příbuzným pojmem k pravděpodobnosti a vyjadřuje poměr relativních četností výskytu příznivých a nepříznivých případů.

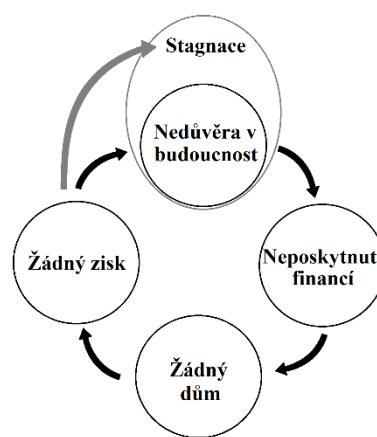
²⁵ Nemyslí se tím sázka ve smyslu § 2783 a násl. Občanského zákoníku, představující tzv. odvážnou smlouvu, ale „sázka“ kupujícího v ekonomickém významu, kterou představuje víra ve splnění závazku ze strany prodávajícího. Ta je sice v právní rovině vyvážena vymahatelností garantovanou státem na rozdíl od odvážné smlouvy, již stát přiznává jen formu naturální obligace ve smyslu § 2874 Občanského zákoníku, ale v reálném světě může její, byť i vymožená, forma získat odlišnou podobu, kterou lze vnímat jako celkové nesplnění závazku, nenaplnění očekávání a tudíž i „prohranou sázku“. V dnešním slova smyslu se tak jedná o „riziko“ a s ním spojenou tzv. míru rizikovosti, kterou lze chápat jako míru pravděpodobnosti, že závazek nebude splněn, tedy tzv. šanci (viz výše).

²⁶ HAVEL, Bohumil. Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací. Praha: Auditorium, 2010. Téma (Auditorium). s. 167. ISBN 978-80-87284-11-7.

nerozumného, pokud by v „dobré víře“ někomu odevzdal své životní úspory s tím, že nabývá právo k nabytí vlastnictví k něčemu, co neexistuje. Měl-li by takový jedinec obhajovat své rozhodnutí investovat, jeho předpoklad, že něco existovat teprve bude, by tak byl zřejmě bez dalšího vnímám jako nerozumný, aniž by kdokoliv zkoumal míru této „nerozumnosti“. Tento společenský postoj tak v podstatě představuje protichůdné tvrzení, oproti kterému obhajující se jednotlivec „vsadil“. Současné pojetí řádného hospodáře totiž vychází z revolučního příklonu k investici, jakožto intelektuálního nástroje vytváření hodnot, které mají zajistit jistotu a bezpečí (viz úvod v první části) nejen zachováním stávajícího stavu, ale dokonce jeho zlepšením, a to otočením chápání investice jako „sázky na nejisté“ do roviny „spoléhání se na pravděpodobné“ (viz 1.3.6. c) *Pravidlo podnikatelského úsudku*), což také vedlo k vzniku současné koncepce „rizika“ jako míry nepravděpodobnosti očekávaného a k přerodu kupce v investora.²⁷ Nakonec současný tzv. credit rating obchodních společností není ničím jiným než hodnocením schopnosti společnosti splácet dluh řádně a včas, resp. posuzování míry pravděpodobnosti neschopnosti společnosti splatit dluh řádně a včas.²⁸

Cyklus po nástupu kapitalismu

Cyklus před nástupem kapitalismu

Tento nástroj vytváření hodnot ovšem dostal živnou půdu, kterou se v raném novověku stalo kolektivní investování a rozvoj bankovníctví (zvláště bankovních úvěrů), umožněné především právním uchopením tohoto posunu ve vnímání investice a rizika, a jeho další rozvoj

²⁷ J. Mokyř hovoří v této souvislosti o institucích a meta-institucích. Aby mohla být změněna instituce (ekonomická pravidla), musí existovat meta-instituce (ideologie a přesvědčení), která je schopna zajistit přeměnu instituce a její přijetí i ze strany těch, kteří se změnou ztrácejí. Jinými slovy, instituce se nezmění jen proto, že je to pro ni efektivnější, ale proto, že se změni klíčová část obecného přesvědčení a idejí.

²⁸ Belvončíková, B. *Credit rating z pohledu práva a ekonomie*. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy (2017), str. 4, 7.

také díky vytvoření prvních podob obchodní korporace v současném slova smyslu (zejména kapitálových společností).

S nárůstem důvěry potenciálních investorů a s rozvojem zaoceánských objevů a cest, a s tím souvisejícího obchodu, se od 16. století objevují snahy o rozmělnění rizika spojeného s jejich financováním. Omezování rizika, jak je známo již v podobě tzv. chreokoinonia a ještě staršího tzv. peculia, se totiž přežilo již dříve²⁹ a jeho pozdější rozmělnění dělením tak, že mezi sebou více investorů uzavře společnost v podobě smlouvy bez právní subjektivity (viz 1.2.3. a) *obchodní korporace jako právnická osoba*), čímž sníží dopad případné ztráty, se přitom stává nedostatečným. Potřeba „kapitálu“, který není schopen poskytnout žádný jednotlivec a v dostatečném měřítku ani stát tak zvyšuje tlak na to, aby byla míra rizika únosná. Toho lze dosáhnout primárně spojením velkého množství investorů „sázejících“ malé množství peněz (počátky akciových společností), ale také zmírněním případné odpovědnosti za dluhy vůči věřitelům.³⁰ A právě v tomto procesu lze spatřovat funkci „masky“, o které hovoří prof. Eliáš i v souvislosti s dnešními obchodními korporacemi (viz 1.3.1. *Zákonná charakteristika obchodní korporace*).

Rodí se právní řešení v podobě konstrukce vycházející z výsady udělené státem skupině investorů, která shromažďuje prostředky pro konkrétní účel.³¹ Tato konstrukce, později jakási kapitálová společnost, která vlastní samostatně majetek a za podíl na budoucím (doufaném) zisku získává peníze od svých investorů (členů)³², zároveň umožňuje společníkům oddělit část svých aktiv od zbytku svého majetku, a to při zachování kontroly, kterou u předcházejících institutů neměli (viz 1.3.5. b) *Nejvyšší orgány*).³³ Ovšem i tato kontrola má své meze a vznikají spolu s ní problémy nové, spojené s potřebou efektivní správy delegované do rukou skupin osob

---

²⁹ BRÁZDIL, Martin. *Prolomení majetkové samostatnosti obchodních společností*. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity (2015), str. 8-9.

³⁰ V určité podobě lze omezené ručení lze dohledat již ve 12. století u předchůdců akciových společností v severní Itálii v podobě bankovních spolků (Dvořák, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. 936 s. ISBN 978-80-7357-430-7, str. 1-4), což zřejmě souvisí s tehdejší výsadní postavením severoitalských měst v euroasijském obchodu, ovšem u moderních akciových společností je omezení ručení ve vztahu k akciím na majitele záležitostí až 18. století (ČERNÁ, S. *Obchodní právo 3. Akciová společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2006. 360 s. ISBN 80-7357-164-1, str. 27-31).

³¹ A Short History Of Corporations. New Internationalist: New Internationalist Publications Ltd. [online]. 5. června 2002 [cit. 2018-10-31]. Dostupné z: <https://newint.org/features/2002/07/05/history>

³² Z ekonomického hlediska mají v tomto směru investující společníci postavení věřitelů (ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 122).

³³ Jako instituty, v nichž lze spatřovat předchůdce této konstrukce ve smyslu tohoto problému, uvádí M. Brázdil tzv. commendu a následně tzv. compagnii (BRÁZDIL, Martin. *Prolomení majetkové samostatnosti obchodních společností*. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity (2015), str. 9).

mnohdy zcela odlišných od společnického základu, s nimiž dostává problém „cizích peněz“ popsany A. Smithem³⁴ zcela nový rozměr (viz 1.3.6. *Péče řádného hospodáře*).

Stejně tak toto řešení umožňuje, aby si členové prostřednictvím této korporace půjčovali další peníze od věřitelů, ovšem neručili jim za ně svým vlastním jměním, a tudíž byli ochotní nést jinak neúnosné, a proto odrazující, riziko spojené s vlastní investicí v podobě peněz a úsilí spojeného s organizováním a zajištěním plaveb apod. Do 20. století přitom státní moc schvalovala společenské smlouvy se stále širšími a obecnějšími záměry (jako např. „podnikání za účelem dosažení zisku“),³⁵ v důsledku čehož se korporace působící v tržně orientovaném prostředí staly svobodnými, aby vykonávaly téměř jakoukoli legální podnikatelskou činnost a aby mohli měnit své cíle, aktivity a organizační struktury téměř jen podle své vůle. Nakonec v současnosti Zákon o obchodních korporacích umožňuje, aby osobní společnosti byly zakládány vedle podnikání i jen za účelem správy vlastního majetku, přičemž kapitálové obchodní společnosti a družstva lze zakládat i k jiným než podnikatelským účelům bez dalšího.³⁶

Domnívám se přitom, že na počátku výše popsaného vývoje hrál svou roli především zájem státu (či spíše panovníků jako tehdejších suverénů) na využití tohoto pro-obchodního stimulu k financování vlastních mocenských ambic (viz níže „oktrojový způsob zakládání akciových společností“), avšak později je tím dán jeden z podnětů k prudkému rozvoji kapitalismu vedle zmiňované vědecké revoluce. Stejně tak jsou pak právě v tomto momentu pokládány základy pro budoucí nadnárodní korporace, které v současnosti představují výzvu pro právo jakožto další silně emancipovaný rozměr obchodní korporace.³⁷

1.2.3. Vznik a právní osobnost současných obchodních korporací

Přesto je nutné podotknout, že výše uvedený původ je nastíněn zjednodušujícím způsobem s důrazem na ekonomický prvek obchodní korporace, který hraje roli při snaze o

---

³⁴ KOČER, Jan. Fiduciární obligace a povaha odpovědnosti za její porušení. Obchodní korporace na prahu „nového světa“ 26. – 28. dubna 2013 (Výjezdní seminář z obchodního práva). Právnická fakulta Univerzity Karlovy [online]. Copyright © [cit. 12.02.2019]. Dostupné z: <https://www.prf.cuni.cz/res/dwe-files/1404046191.pdf>

³⁵ Ačkoliv během 18. a 19. století byly v Severní Americe a Evropě obchodní společnosti zakládány stále více, obvykle za poměrně úzce vymezeným účelem – např. k financování oceánských cest a stavebních kanálů nebo železnic (POST, James E, Lee E PRESTON a Sybille SAUTER-SACHS: *Redefining the corporation: stakeholder management and organizational wealth*. Stanford, Calif.: Stanford Business Books, c2002. ISBN 9780804743044, str. 8).

³⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, KUHN, Petr. § 2 [Předmět podnikání]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, ISBN 978-80-7400-540-4, str. 6.

³⁷ GÖRGES, M. *Globální korporace z perspektivy mezinárodních vztahů a práva*. Studentská vědecká odborná činnost. Právnická fakulta Univerzity Karlovy (duben 2015), str. 6-8. Dostupné z: https://moodle.prf.cuni.cz/pluginfile.php/46963/mod_data/.../Marek%20Görges.pdf

pochopení jejího účelu. Právní úprava se v tomto směru vyvíjela komplikovaněji, přičemž jak vyplývá z výše uvedeného (viz 1.2. *Původ obchodní korporace*) původní obchodní společnosti neměly právní osobnost v současném slova smyslu.³⁸ První moderní akciové společnosti vystavěné na modelu výsadních koloniálních společností³⁹ vznikaly na základě královské charty obsahující stanovy (tzv. oktrojový způsob zakládání akciových společností později nahrazený koncesním systémem),⁴⁰ kterou panovník uděloval pouze v případě velkého zájmu na jejich činnosti, a svůj vznik tak odvozovaly z královské vůle.⁴¹

a) Obchodní korporace jako právnická osoba

Pokud jde pak o samotné pojetí obchodních korporací jako právnických osob v současném významu, poprvé se o nich v českém prostředí lze bavit v souvislosti s umožněním volby specifické formy koncentrace a realizace kapitálu za účelem podnikání v rámci „Všeobecného občanského zákoníku“ z roku 1811, který přiznává korporacím stejná práva jako fyzickým osobám.⁴² Ovšem nikoliv každá obchodní korporace byla vždy právnickou osobou, třebaže jí byly atributy právnické osoby přiznány (komanditní a veřejné obchodní společnosti za I. republiky s charakterem *society*).⁴³ V angloamerickém právu lze počátek právní osobnosti obchodní korporace nalézt v rozhodnutí *Bligh v. Brent* z roku 1836, v němž britský soud konstatoval, že s nemovitostmi drženy společností pro obchodní účely by se mělo zacházet jako by byly jejím osobním majetkem.⁴⁴ Soud v tomto rozhodnutí prohlásil, že akcionáři mohou mít zájmy pouze na ziscích společnosti, nikoliv aktivech společnosti, čímž v podstatě omezil odpovědnost společnosti, ale rovněž se ve světle této práce dotkl vztahu

---

³⁸ K problematice právní subjektivity a jejich „forem“ lze odkázat na práci R. Pelikána (PELIKÁN, Robert. *Právní subjektivita*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-745-2.).

³⁹ Např. britská Východoindická společnost („East India Trading Company“) (GÖRGES, M. *Globální korporace z perspektivy mezinárodních vztahů a práva*. Studentská vědecká odborná činnost. Právnická fakulta Univerzity Karlovy (duben 2015), str. 6) či francouzská Východoindická společnost („Compagnie des Indes Orientales“) (PELIKÁN, Robert. *Právní subjektivita*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 6. ISBN 978-80-7357-745-2.).

⁴⁰ Tento rigidní systém platil po celé Evropě až do roku 1807, kdy byl ve Francii vydán Obchodní zákoník („Code de commerce“) zavádějící koncesní (povolovací) režim. V Čechách je koncesní systém zaveden teprve přijetím Všeobecného německého obchodního zákoníku („Allgemeines Deutsches Handelsgesetzbuch“) v roce 1863 v rámci Německého spolku (Bartoň, D. *Družstvo a akciová společnost – shodné a rozdílné rysy*. Bakalářská práce. Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity (2010), str. 11.)

⁴¹ Dvořák, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. 936 s. ISBN 978-80-7357-430-7, str. 1-4.

⁴² Zboran, E.: *Systém právnických osob*. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity (2009), str. 12. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/qi8m8/system_pravnickych_osob.pdf

⁴³ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 51.

⁴⁴ Williston, S.: *History of the Law of Business Corporations before 1800*. II. (Concluded). *Harvard Law Review*, Vol. 2, No. 4. The Harvard Law Review Association (15. listopadu 15, 1888), str. 151. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/1321930>

zájmů společníků a společnosti. Britským zákonem z roku 1844 jim pak bylo umožněno, aby samostatně definovaly svůj účel, čímž se upustil model udělování výsady v podobě schvalování společenských smluv a kontrola nad společností tak přešla do rukou soudní moci. V roce 1855 byla pak Velkou Británií definitivně omezena odpovědnost akcionářů tak, že jejich osobní majetek byl chráněn před důsledky jejich chování v rámci společnosti. V roce 1886 americký soud ve svém rozhodnutí považoval korporaci za „fyzickou osobu podle zákona“ (natural person under law), což ve světle 14. dodatku americké ústavy vedlo v zásadě ke vzniku „právnícké osoby“.⁴⁵ Za zásadní lze pak označit britské rozhodnutí *Salomon v A Salomon a Co. Ltd.* z roku 1896, které vycházejíce ze zákona z roku 1862⁴⁶ označilo řádně zapsanou korporaci za nezávislou osobu s právy a povinnostmi, které jsou nezávislé na motivech na ní se účastnících osob. Byly tím tak také položeny základy pro doktrínu „firemního závoje“ či „korporátní masky“ (corporate-veil doctrine), která je dnes předmětem diskuze v souvislosti s tendencemi v některých případech omezit její dopady – v českém prostředí na základě pravidel Občanského zákoníku v § 2, 6, 8 a 10.⁴⁷

b) Osobní společnosti

V případě současných osobních společností lze již z platné právní úpravy⁴⁸ dovozovat jejich starší původ. Vychází z rodinných a malých korporací vystavených primárně na osobním prvku představovaném jednotlivými členy.⁴⁹ Jejich vývoj se od kapitálových společností liší v tom smyslu, že je i z právního hlediska stále kladen důraz především na osobní prvek, který je v zásadě předmětem obchodu, spíše než na složku kapitálu, a z toho důvodu jsou také různá uskupení tohoto druhu doložitelná daleko nazpět minulostí. Samotný rozvoj kapitalismu tak nehraje tak zásadní roli při jejich formování, pouze ovlivňuje jejich pojetí, neboť práci jednotlivých společníků v podobě závazku staví do jisté míry na roveň penězům věřitelů pod souhrnným pojetím kapitálu.

Dnes jsou představovány vedle komanditní společnosti veřejnou obchodní společností, jejíž původ vězí v římské „societas“, která se projevovala uzavřením společenské smlouvy mezi dvěma a více fyzickými osobami zavazujícími se přispět určenou formou k dosažení společného

---

⁴⁵ A Short History Of Corporations. New Internationalist: New Internationalist Publications Ltd. [online]. 5. června 2002 [cit. 2018-10-31]. Dostupné z: <https://newint.org/features/2002/07/05/history>

⁴⁶ The Companies Act 1862 (25 & 26 Vict. c.89)

⁴⁷ LOKAJÍČEK, Jan. Prolomení majetkové samostatnosti kapitálových společností. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-603-6, str. 3-4, 119-122.

⁴⁸ Ustanovení § 95 - 131 zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech.

⁴⁹ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 27.

cíle society.⁵⁰ Ačkoliv se ve středověku běžně vyskytuje především v podobě rodinného podnikání a v době vrcholného středověku se v Čechách objevuje její obdoba pod názvem tovaryšstvo,⁵¹ první zákonná úprava je dohledatelná ve francouzském obchodním zákoníku („Code de commerce“) z roku 1807 a v Čechách je pak zahrnuta do rakouské úpravy obchodního práva z roku 1863.⁵² V 19. století se stala velmi rozšířenou a nejvíce užívanou právní formou podnikání, zejména v důsledku neomezeného ručení společníků, které vedlo k vysoké důvěryhodnosti. Lze ji shrnout jako společnou živnost provozovanou na společný účet osob tvořících společnost pod společnou firmou, přesto bez právní osobnosti.⁵³ Po převzetí rakouské právní úpravy Československem, kdy ani nebylo jasné, zda je veřejné obchodní společnosti přiznán status právnické osoby,⁵⁴ dochází v roce 1950 zrušením dosavadních společností⁵⁵ a poté i jejich právní opory přijetím hospodářského zákoníku⁵⁶ v roce 1964. Obnovena je veřejná obchodní společnost novelou hospodářského zákoníku⁵⁷ v roce 1990 a poté je znovu upravena obchodním zákoníkem⁵⁸ v roce 1991, a to až do přijetí současné právní úpravy⁵⁹.⁶⁰

Oproti tomu u komanditní společnosti lze hovořit o jejím původu v římském institutu námořní zápůjčky (tzv. pecunia traiectica či fenus nauticum), která měla sloužit k financování dlouhých obchodních plaveb. Je zde patrný počátek kombinování dvou typů společníků. Na jedné straně věřitel, který nesl riziko případného neúspěchu, a na druhé straně dlužník, který věřiteli ručí pouze v případě, že neúspěch zavíní. Ve středověkých přístavech se tento institut rozvinul do tzv. commend, které zcela spojovaly kapitál věřitele a dlužníka, což mělo zajistit uspokojení dluhu formou podílu na zisku. Tím se také vytváří spojení neomezeně a omezeně ručících společníků. V českém právním prostředí byla taková situace řešena „tajnou“ či „tichou“ společností, jež byly později rozlišeny německým obchodním zákoníkem⁶¹. Poté byl

---

⁵⁰ Kincl, J. in Kincl, J.; Urfus, V. Římské právo. 1. vydání. Panorama/Praha, 1990, ISBN 80-7038-134-5, str. 318.

⁵¹ ELIÁŠ, Karel. Kurs obchodního práva: Právnické osoby jako podnikatelé. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 1995. ISBN 80-7179-050-8, str. 36.

⁵² Všeobecný německý obchodní zákoník („Allgemeines Deutsches Handelsgesetzbuch“).

⁵³ SZAABÓOVÁ, K. *Komparace právní úpravy veřejné obchodní společnosti v českém a německém právním řádu*. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy (2010), str. 6.

⁵⁴ LÁLA, Daniel. Povaha členství ve statutárním orgánu osobní společnosti aneb je člen statutárního orgánu osobní společnosti členem voleného orgánu ve smyslu občanského zákoníku?. *Obchodněprávní revue*. 2018, č. 4, str. 106-110

⁵⁵ Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník.

⁵⁶ Zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník.

⁵⁷ Zákon č. 103/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje hospodářský zákoník.

⁵⁸ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

⁵⁹ Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech.

⁶⁰ Szaabóová, K. *Komparace právní úpravy veřejné obchodní společnosti v českém a německém právním řádu*. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy (2010), str. 8.

⁶¹ Všeobecný německý obchodní zákoník („Allgemeines Deutsches Handelsgesetzbuch“).

osud předchůdkyně komanditní společnosti shodný s veřejnou obchodní společností (viz výše), a to až po současnou právní úpravu⁶², v níž je upravena spolu s ní v rámci osobních společností.⁶³

c) Kapitálové společnosti

Společnosti postavené na sdílení kapitálu se však vyvíjejí až později, přičemž mají nejbližší k současným akciovým společnostem. Jak je uvedeno výše, ve své současné podobě se akciové společnosti zrodily ve druhé polovině 18. století, kdy z nich mizí komplementáři.⁶⁴ Ve středoevropském prostoru se mezi první řadí rakouská Vídeňská orientální společnost („Wiener orientalische Compagnie“), založená roku 1719, a v Čechách je první taková společnost založena v roce 1724.⁶⁵ První úprava akciové společnosti na českém území pak vychází ze spolkového zákona z roku 1852.⁶⁶ Se vznikem Československa v roce 1918 byla převzata rakouská úprava,⁶⁷ nahrazená v roce 1949 zákonem o akciových společnostech⁶⁸ ovlivněným socialistickou érou, který byl opět nahrazen v roce 1990 stejnojmennou normou⁶⁹. V roce 1991 byla tato zákonná úprava včleněna do Obchodního zákoníku⁷⁰, přičemž v současné době jsou akciové společnosti upraveny v rámci kapitálových společností spolu s osobními společnostmi a družstvy ve zmiňovaném Zákonu o obchodních korporacích⁷¹ (viz výše).⁷²

Nejmladší společnost s ručením omezeným přitom představuje vyvrcholení pokusů o vytváření společností s omezeným a rozděleným rizikem společníků odlišných od společností akciových, které vychází z německo-rakouské právní úpravy z přelomu 19. a 20. století,⁷³ třebaže její původ lze hledat již ve florentském zákoně z roku 1408, který v podobě specifické

---

⁶² Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech.

⁶³ ADAMCOVÁ, H. *Komanditní společnost v českém právu*. Bakalářská práce. Bankovní institut vysoká škola Praha (2009), str. 7-8.

⁶⁴ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 27-28.

⁶⁵ ELIÁŠ, K., et al. *Kurs obchodního práva. Právníkové osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C.H. Beck, 2005. 653 s. ISBN 80-7179-391-4, str. 261-263.

⁶⁶ MAREK, D. *Všeobecný obchodní zákoník rakouský*. Diplomová práce. Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni (2012), str. 48.

⁶⁷ Převzetí rakouské úpravy ovšem neplatí absolutně, neboť v důsledku rakousko-uherského státoprávního uspořádání byl převzat také právní dualismus rozdělující české země a Slovensko prakticky až do roku 1950 (BARTOŇ, D. *Družstvo a akciová společnost – shodné a rozdílné rysy*. Bakalářská práce. Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity (2010), str. 11).

⁶⁸ Zákon č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech.

⁶⁹ Zákon č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech.

⁷⁰ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

⁷¹ Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech.

⁷² Bartoň, D. *Družstvo a akciová společnost – shodné a rozdílné rysy*. Bakalářská práce. Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity (2010), str. 11.

⁷³ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 27-28.

society, tzv. societa in accomandite, umožňoval společníkům ručit pouze do výše jejich investice.⁷⁴ Patří sem německý zákon o společnosti s ručením omezeným z roku 1892, který je ve své novelizované podobě dodnes platný a stal se předlohou pro obdobnou úpravu v dalších zemích. V českých zemích pak byl tento typ společnosti zaveden podobným zákonem o společnostech s ručením omezeným v roce 1906. Na rozdíl od předchozích typů společností byla po přijetí rakouské úpravy přijímána novým zákonem další již v roce 1920, čímž se rozšířila možnost jejího zakládání i na slovenskou část. Po druhé světové válce pak ovšem zaniká shodně jako osobní společnosti a je obnovována stejnou právní úpravou až do současného stavu.

d) Družstva

Nakonec družstva lze pak podle mého názoru označit za reakci na nárůst ekonomické moci v důsledku koncentrace kapitálu. Zatímco obchodní korporace jsou tak jedním z nástrojů nositelů kapitálu, družstva vznikají v polovině 19. století ve snaze vyrovnávat narůstající nerovnost ve prospěch sociálně (ekonomicky) slabých, nositelů spotřeby. Patří sem na počátku spotřební družstva zesilující postavení jednotlivců jako spotřebitelů koncentrací jejich kupní síly a později družstva úvěrová či bytová. V Čechách První družstevní záložnou u nás byla Záložná kasa ve Vlašimi, která vznikla v roce 1858. „V Českých zemích se za první družstvo často označuje Potravní a úsporný spolek v Praze, založený roku 1847,“⁷⁵ který následně vedl ke vzniku celé řady dalších družstev různého druhu.⁷⁶ Za druhé světové války byly družstva reorganizovány zákonem z roku 1942, poté na počátku padesátých let po návratu k předválečné úpravě byla hojně zakládána i s ohledem na poválečnou ekonomickou situaci.⁷⁷ S nástupem socialismu byla družstva živnostenské povahy potlačována (zejména lihovarnická, mlékárenská aj.), přičemž ta zachovaná (družstva zemědělská, výrobní, bytová a spotřební), která představovala významný segment ekonomiky, byla družstva jen co do formy. Upravena přitom byla v celé řadě předpisů, které zrušil až obchodní zákoník⁷⁸ v roce 1991, nahrazený současnou úpravou.⁷⁹ V českém právním řádu je dnes družstvo rozeznáváno jako druh obchodní

---

⁷⁴ BRÁZDIL, Martin. *Prolomení majetkové samostatnosti obchodních společností*. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity (2015), s. 9-10.

⁷⁵ BARTOŇ, D. *Družstvo a akciová společnost – shodné a rozdílné rysy*. Bakalářská práce. Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity (2010), s. 10.

⁷⁶ DVOŘÁK, T. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2006. 390 s. ISBN 80-7179-551-8, str. 3-7.

⁷⁷ ŘÍMALOVÁ, O., HOLEJŠOVSKÝ, J. *Družstva*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2004. s. 1-8. ISBN 80-7179-812-6.

⁷⁸ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

⁷⁹ BARTOŇ, D. *Družstvo a akciová společnost – shodné a rozdílné rysy*. Bakalářská práce. Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity (2010), s. 10.

korporace, prof. Pelikánová k tomu ale uvádí, že má v zásadě povahu kapitálové společnosti s variabilním kapitálem.⁸⁰

1.3. Co to je obchodní korporace?

Jak uvádí R. Pelikán, současná úprava v Občanském zákoníku ani v Zákoně o obchodních korporacích neobsahuje vymezení obchodní korporace.⁸¹ A tak, pokud chceme hledat odpověď, je třeba začít mimo právní úpravu a využít poznatků z jiných oborů, které se zabývají tím, co obchodní korporaci tvoří v mimoprávní realitě. Tento mezidisciplinární přístup B. Havel dokonce označuje za natolik zásadní, že jeho slovy „*samotný pojem korporace nabyl svého skutečného významu až poté, co jeho podstatu uchopili ekonomové či psychologové a jeho jednotlivosti propojili*“.⁸² Ponecháme-li tedy stranou význam psychologie, která skrze poznatky o motivech jednotlivců má nepochybný význam pro uchopení jejich pravděpodobných zájmů ve vztahu k obchodní korporaci a jejímu zájmu, pak k základnímu uchopení nejlépe poslouží ekonomický rozměr obchodní korporace.

V odborné ekonomické literatuře se v souvislosti s firmou často hovoří o tzv. smluvním nexu,⁸³ přičemž firmou v právním slova smyslu lze rozumět obchodní korporaci.⁸⁴ Jedná se původně o ekonomickou teorii následně přijímanou i právní vědou, která popisuje problémy korporačního uspořádání a vysvětluje korporační vztahy a strukturu ve smyslu smluvních stran a nákladů spojených s jejich vzájemnými dobrovolnými dohodami (tzv. transakční náklady),⁸⁵

---

⁸⁰ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 29. ISBN 978-80-7478-735-5,.

⁸¹ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 59. ISBN 978-80-7478-735-5,

⁸²HAVEL, Bohumil. Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací. Praha: Auditorium, 2010. Téma (Auditorium). s. 16. ISBN 978-80-87284-11-7.

⁸³ Charakteristika firmy v ekonomickém pojetí jakožto nástroje propojení smluvních vztahů („nexus for contracting relationships“) vychází původně z práce ekonomů doktora Jensena a prof. Mecklinga (JENSEN, Michael C. a William H. MECKLING. Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure - ScienceDirect. ScienceDirect.com | Science, health and medical journals, full text articles and books. [online]. Copyright © 1976 Published by Elsevier B.V. [cit. 13.03.2019]. s. 311. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0304405X7690026X>), která rozvíjí dřívější práci prof. Alchiana a prof. Demsetze (Alchian, A., Demsetz, H.: *Production, Information Costs, and Economic Organization*, 62 American Economic Review (1972), s. 777-795).

⁸⁴ Obecně se firmou v právním slova smyslu rozumí obchodní společnost (Skalická Dušátková, M.: *Firma, podnik nebo obchodní závod? Některé termíny ekonomických disciplín v konfrontaci s jejich legální definicí*. Sborník konference: Interdisciplinární mezinárodní vědecká konference doktorandů a odborných asistentů QUAERE 2015. Hradec Králové: MAGNANIMITAS, 5. vyd. 2015. s. 538. ISBN 978-80-87952-10-8.), ovšem je třeba brát v úvahu existenci družstev jako samostatných forem, které ekonomický pohled neodlišuje a jejichž rozlišení je v zásadě specifikem české právní úpravy (ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 29. ISBN 978-80-7478-735-5.). Vhodnější je tedy hovořit o obchodní korporaci.

⁸⁵ PELIKÁN, Robert. Právní subjektivita. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 37, 42. ISBN 978-80-7357-745-2.

resp. obchodní korporaci považuje za právní fikci (viz 1.3.1. *Zákonná charakteristika obchodní korporace*), která slouží jako spojovatel pro soubor smluvních vztahů mezi jednotlivými výrobními faktory.⁸⁶ Účelem tohoto spojení má totiž být snižování transakčních nákladů v prostředí neúplných informací, které je jedním z projevů nedokonalého tržního prostředí, vyznačujícím se určitou mírou nejistoty. O. Williamson uvádí, že s vyšší mírou nejistoty a neurčitosti aktiv narůstá také komplexnost smluv mezi stranami, při které hierarchická obchodní korporace může být efektivnější.⁸⁷

Ačkoliv tento přístup je některými autory kritizován pro svou heuristickou tendenci, opomíjení otázek omezení smluvní svobody, původu obchodních korporací a veřejnoprávního vlivu na povahu obchodní korporace,⁸⁸ podtrhuje z pohledu této práce zásadní vazbu v rámci obchodní korporace mezi jednotlivými osobami a jejich skupinami podílejícími se na obchodní korporaci (viz 1.4. *Zájmové skupiny ve vztahu k obchodní korporaci*), které jsou podle mého názoru klíčové pro uchopení zájmu samotné obchodní korporace (viz 2. *Zájem obchodní korporace*).

Na druhé straně ovšem tento přístup, ve smyslu své kritiky, nepochybně až příliš zjednodušuje obchodní korporaci na pouhý ekonomický prostředek snižování transakčních nákladů při uskutečňování konkrétního cíle. Takové zjednodušení přitom z právního pohledu nelze považovat za přijatelné, neboť význam obchodních korporací v ekonomickém i právním systému přesahuje účel pouhého nástroje snižování nákladů, nemluvě o jeho sociálním rozměru.⁸⁹ Proto je důležité soustředit se na propojení obou pojetí, v nichž ekonomie vede k pochopení zájmů a právo pak k jejich korekci, jejímž cílem je vytvoření mantinelů předurčujících výsledné chování celé této struktury v podobě obchodní korporace.⁹⁰

Pokud se podíváme hlouběji na charakteristiku obchodní korporace jako smluvního nexu⁹¹, zjistíme, že zatímco dotčená ekonomie vnímá smluvní nexus jako „svazek souvisejících smluv“ („nexus of contracts“), v právní rovině je taková charakteristika nedostatečná, protože

---

⁸⁶ Bratton, W. W.: *The "Nexus of Contracts" Corporation: A Critical Appraisal*. University of Pennsylvania Law School. Penn Law: Legal Scholarship Repository (1989), str. 409.

⁸⁷ WALTON, Michael. Corporate governance and agency problems – consequences for efficiency and equity (teaching notes). Applications and Cases in International Development, 2007, str. 3. [online]. Copyright © [cit. 22.01.2019]. Dostupné z: <http://www.michaelwalton.info/wp-content/uploads/2011/08/Corporate-governance-and-agency.pdf>

⁸⁸ Bratton, W. W.: *The "Nexus of Contracts" Corporation: A Critical Appraisal*. University of Pennsylvania Law School. Penn Law: Legal Scholarship Repository (1989), str. 412-464

⁸⁹ PELIKÁN, Robert. Právní subjektivita. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 34. ISBN 978-80-7357-745-2.

⁹⁰ HAVEL, Bohumil. Teorie firmy a konflikty zájmů ve společnosti. In: HUSÁR, Ján a Kristián CSACH. *Konflikty zájmů v práve obchodných spoločností*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 23-24. ISBN 978-80-8168-926-0.

⁹¹ Nexus je definován jako vztah či svazek (BLACK, Henry Campbell, Joseph R. NOLAN a Jacqueline M. NOLAN-HALEY. *Blackův právní slovník*. 6. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1993. s. ISBN 80-85605-23-6.

obchodní korporaci dostatečně neodlišuje od jiných smluvních spojení. Vhodnější by tak mohla být charakteristika v podobě „svazku pro účely uzavírání smluv“ (nexus for contracts), jak uvádějí prof. Kraakman, prof. Pargendlerová a další.⁹² Domnívám se přitom, že lze tyto dva aspekty propojit při snaze o komplexnější vystihnutí účelu obchodní korporace, který spoluutváří to, čím obchodní korporace je. Ve světle výše uvedeného se tak obchodní korporace jeví jako prostředek propojení souvisejících smluvních vztahů pro účely uzavírání dalších smluv se třetími stranami, který je zahrnut „*společnou vůlí se sdružit, spojit majetek a podílet se na zisku vzniklém ze společného hospodaření*“ (tzv. affectio societatis).⁹³ Výsledkem je naplnění takového účelu, kterým je odpovídající organizace vzájemných smluvních vztahů⁹⁴ v podobě obchodní korporace postavené na společenské smlouvě, které je umožněno vystupovat jako jediná smluvní strana uzavírající smlouvy se svými zaměstnanci, dodavateli, zákazníky či jinými obchodními partnery (viz 1.3.2. Účel založení obchodní korporace). Obchodní korporace je tak nástrojem koordinace jednání konglomerátu všech osob podílejících se na životě obchodní korporace, zúčastněných osob a dotčených osob prostřednictvím výkonu jejich práv plynoucích z té které smlouvy.⁹⁵

1.3.1. Zákonná charakteristika obchodní korporace

Uvažujeme-li o výše zmíněném účelu obchodní korporace jakožto nástroji v rovině českého právního řádu, pak lze odkázat na K. Eliáše, který označuje ve smyslu Občanského zákoníku obchodní korporaci (resp. právnickou osobu) za „masku“ či ji dokonce přirovnává k robotu podléhajícímu určitým základním pravidlům. Odkazuje v souvislosti s tím na „zákony robotiky“ I. Asimova ve snaze popsat, jak se obchodní korporace chová anebo by se chovat měla.⁹⁶

Obchodní korporace je totiž výsledkem interakce osob, které ji založily (viz 1.4.1. členové), a to prostřednictvím smlouvy s úmyslem vytvořit nový právní subjekt,⁹⁷ který bude plnit úlohu nástroje, který je definován výše. Takový nástroj se na základě jejich

---

⁹² KRAAKMAN, R. H. *The anatomy of corporate law: a comparative and functional approach*. Third edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press, 2017. ISBN 978-0-19-872431-5, str. 5

⁹³ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 60.

⁹⁴ Tím se rozumí vztahy plynoucí ze smluv mezi jednotlivými členy obchodní korporace navzájem spolu se vztahy k případným manažerům obchodní korporace.

⁹⁵ KRAAKMAN, Reinier H. *The anatomy of corporate law: a comparative and functional approach*. Third edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press, 2017. ISBN 978-0-19-872431-5, str. 5.

⁹⁶ Rostas, R., Sulekova, Z.: *Corporation as a Legal Person: Theoretical Basis and Practical Implications*, 97 *Pravny Obzor* 417 (2014), str. 419.

⁹⁷ HURYCHOVÁ, Klára, Petr TOMÁŠEK a Michael ZVÁRA. *Obchodní korporace v judikatuře českých a zahraničních soudů*. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3500-2, str. 35-36.

právního jednání a při splnění stanovených podmínek ze zákona stává samostatnou osobou ve smyslu § 15 Občanského zákoníku, tedy vlastně jakýmsi „právním robotem“. Smluvní charakter lze dovodit i ze znění důvodové zprávy, kde se uvádí, že korporace je chápána jako otevřená struktura vystavěná na bázi obligace, a tedy jako struktura proměnná, přičemž cílem regulace je zajistit její fungování a dále ochranu slabších nebo méně informovaných stran.⁹⁸

Ústřední nepřímo vyplývající otázkou této práce přitom je otázka, ve vztahu ke komu a jak by se principy „à la Asimov“ měly uplatnit? Je přitom zřejmé, že roli nastíněnou K. Eliášem obchodní korporace naplňuje jako ucelený soubor právních vztahů (a zde je třeba upozornit na rozdílnost toho, čím je obchodní korporace sama o sobě, a jak se projevuje, neboť to bude určeno kompromisem mezi zájmy korporace (viz 2.1. *Tvorba faktického zájmu obchodní korporace a její vůle*)) odlišujících se dále úpravou v Zákoně o obchodních korporacích, kterou lze považovat, jak dokazuje ve své práci K. Nekorancová, za speciální ve vztahu k právní úpravě závazků v Občanském zákoníku.⁹⁹ Obecně, jak dovozuje i judikatura, má smlouva mezi zakladateli obchodní korporace povahu smlouvy „sui generis“, přičemž její obsah od vzniku obchodní korporace jako samostatné osoby představuje také smlouvu mezi jejími členy (i členy pro futuro, tedy nejen zakladateli) a obchodní korporací.¹⁰⁰

Základem úpravy osob, a tedy i osob právnických, je Občanský zákoník.¹⁰¹ Jedním z druhů právnické osoby je korporace, kterou podle § 210 Občanského zákoníku vytváří jako právnickou osobu společenství osob. Obchodní korporace je jedním z druhů korporace (dalšími jsou spolek a společenství vlastníků)¹⁰². Institut právnické osoby lze shrnout jako výsledek přechodu od svého času dostačujícího pojetí právní regulace jako úpravy vztahů pouze mezi přirozenými osobami (lidmi či v právní rovině tzv. fyzickými osobami) k regulaci vztahů mezi právními subjekty jakožto nadřazené kategorie, jež se etabluje v důsledku vzniku „umělých osob“ vedle „osob přirozených“.¹⁰³ V případě obchodních korporací tak jde o organizované společenství osob, ať už fyzických či právnických (odtud „korporace“), s vlastní právní

---

⁹⁸ Důvodová zpráva k ZOK – konsolidovaná verze, s. 15. Dostupné na: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf>

⁹⁹ NEKORANCOVÁ, Klára. *Obchodní korporace jako soubor vztahů (specialita korporátního práva k právu závazkovému)*. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity (2015), s. 5-6, 31-32.

¹⁰⁰ HURYCHOVÁ, Klára, Petr TOMÁŠEK a Michael ZVÁRA. *Obchodní korporace v judikatuře českých a zahraničních soudů*. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3500-2, s. 35-36.

¹⁰¹ Ustanovení § 118 a násl. Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹⁰² Ustanovení § 214 a násl. (spolek), § 1194 a násl. (společenství vlastníků) Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹⁰³ PELIKÁN, R.: *K právní subjektivitě v obchodním právu* (rigorózní práce). Právnická fakulta Univerzity Karlovy. Červen 2009, s. 4. [online]. Dostupné na: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ps0r1hGognQJ:https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/150000976+&cd=4&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>

subjektivitou,¹⁰⁴ které má soukromoprávní povahu a představuje obchodní společnosti nebo družstva podle Zákona o obchodních korporacích.¹⁰⁵

Tento zákon dále rozlišuje mezi obchodními společnostmi osobními, kam patří veřejná obchodní společnost a komanditní společnost, kapitálovými, kterými jsou společnost s ručením omezeným (ta je ovšem mezi kapitálové společnosti zařazena z legislativně technických důvodů a teorií je považována za společnost smíšeného typu)¹⁰⁶ a akciová společnost, a společnostmi vycházejícími z evropského práva.¹⁰⁷ Těmi jsou evropské hospodářské zájmové sdružení, které se někdy označuje co do organizační struktury a postavení za obdobu osobní společnosti,¹⁰⁸ a evropská společnost, která se přirovnává ke společnostem kapitálovým.¹⁰⁹ V případě družstev zákon rozlišuje mezi družstvem¹¹⁰, což lze považovat za specifikum české úpravy (viz 1.2.3. d) *Družstva*), a evropskou družstevní společností,¹¹¹ třebaže na tu se v některých výslovně stanovených případech aplikuje úprava akciových společností.¹¹²

Historicky to vychází z povahy vnosu společníků a případně širšího účelu společnosti. Zda převážně spočívá v jejich osobní účasti, možnostech a kvalitách, anebo v přínosu v podobě

---

¹⁰⁴ Výraz „osoba“ je v právním slova smyslu synonymem pro subjekt práva – adresáta právní normy, kterému je právo určeno a který je tak způsobilý mít práva a povinnosti, jichž je adresátem. V právní teorii se tato způsobilost označuje jako právní subjektivita, v občanském právu pak jako právní osobnost (Dvořák, J., Švestka, J., Zuklínová, M. a kol.: *Občanské právo hmotné*. Svazek 1. Díl první: Obecná část. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN: 978-80-7478-326-5, str. 211).

¹⁰⁵ Dvořák, J., Švestka, J., Zuklínová, M. a kol.: *Občanské právo hmotné*. Svazek 1. Díl první: Obecná část. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN: 978-80-7478-326-5, str. 263-269.

¹⁰⁶ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 151.

¹⁰⁷ Ustanovení § 1 Zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech.

¹⁰⁸ Jedná se o formu společnosti primárně určenou k hospodářské spolupráci mezi malými a středními evropskými podniky (ve smyslu Nařízení Komise (ES) 800/2008 o blokových výjimkách), „které by se chtěly podílet na projektech celoevropského rozměru“. Je upravena Zákonem č. 360/2004 Sb. o Evropském hospodářském zájmovém sdružení, který navazuje na Nařízení Rady (EHS) č. 2137/85 o zřízení Evropského hospodářského zájmového sdružení (VOCHOZKA, Marek a Petr MULAČ. *Podniková ekonomika*. Praha: Grada, 2012. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-4372-1, str. 45).

¹⁰⁹ Někdy se též hovoří akciové společnosti podle evropského práva, která je upravena Nařízením Rady (ES) č. 2157/2001 o statutu evropské společnosti a Směrnicí Rady č. 2001/86/ES o zapojení zaměstnanců, na které navazuje Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, spolu s provedením směrnice v ustanovení § 288-299 Zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce (MÁDR, J. *Evropská akciová společnost – SE*. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci (2011), str. 14).

¹¹⁰ Speciální formou družstva, kterou zákon dále rozlišuje, je „bytové družstvo“ (§ 727 a násl. Zákona o obchodních korporacích) a „sociální družstvo“ (§ 758 a násl. Zákona o obchodních korporacích).

¹¹¹ Evropská družstevní společnost je nejmladší společností práva Evropské unie, která je upravena obdobně jako evropská společnost, ovšem s předmětem podnikání omezeným na „uspokojování potřeb členů nebo rozvoj jejich hospodářských a sociálních činností, zejména uzavíráním smluv se členy na dodávky zboží či poskytování služeb nebo na provedení prací takového druhu, který evropská družstevní společnost provádí nebo obstarává“. Členové přitom musejí být minimálně ze dvou členských států Evropské unie. Je upraveno v nařízení Rady (ES) č. 1435/2003 o statutu Evropské družstevní společnosti a navazující směrnici Rady č. 2003/72/ES, kterou se doplňuje statut evropské družstevní společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců, jež byla do českého právního řádu implementována zákonem č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti.

¹¹² KOVAL, J., SOCHOROVÁ, P. *Evropská družstevní společnost*. Epravo.cz magazine. Praha: Epravo.cz, 2006. ISSN 1802-1492. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-druzstevni-spolecnost-48836.html>

investovaného kapitálu, přičemž takto určující povaha se pak promítá do celé řady zásadních i méně zjevných odlišností postihnutých především v Zákoně o obchodních korporacích. Pro ilustraci sem patří např. různíci se úprava vkladové povinnosti společníků, míry účasti společníků na tvorbě zisku, vzájemného postavení společníků, míry povinné transparentnosti a administrativní zátěže, rozsahu ručení společníků za závazky společnosti, způsobu správy společnosti a rozhodování. Tak například u veřejné obchodní společnosti představující typickou osobní společnost se společníci osobně účastní činnosti společnosti, většinou nevnášejí vklad do základního kapitálu společnosti a zároveň neomezeně ručí za její dluhy. U kapitálové společnosti se naopak společníci zpravidla přímo nepodílejí na řízení společnosti, jejich členství ve společnosti vychází z vkladu do základního kapitálu a neručí za dluhy společnosti za jejího trvání.¹¹³ Odlišnosti jednotlivých společností lze přitom identifikovat i v mimoprávní realitě, kdy např. s ohledem na „velikost“ či důvody založení společnosti je zpravidla volena určitá její forma.¹¹⁴

1.3.2. Účel založení obchodní korporace

Jak vyplývá z úvodu této práce, zákonný účel má podle mého názoru užší obsah než účel skutečný, který je ekonomického rázu (*viz 1.3. Co to je obchodní korporace?*) a jehož analýza je možná jen v konkrétním případě. Přesto i zákonem umožněný účel je výsledkem širšího vývoje, který je nastíněn v rámci původu obchodní korporace (*viz 1.2. Původ obchodní korporace*).

Zákon o obchodních korporacích upravuje v § 2, odst. 1 za jakým účelem může být založena osobní společnost, a to za podnikatelským účelem nebo za účelem správy vlastního majetku. Domnívám se, že toto ustanovení se vztahuje na jednání společníků takové společnosti, resp. na společenskou smlouvu, a že by tedy nemělo být bez dalšího zaměřováno s účelem společnosti jakožto existující právnické osoby, byť se zřejmě budou téměř shodovat (*viz 2.1. pojem a vztah zájmu a účelu*). To dovozují z toho, že obchodní korporace obecně se zakládá podle § 8, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích společenskou smlouvou,¹¹⁵ jejíž uzavření představuje právní jednání vedoucí k založení obchodní korporace jakožto smlouvy *sui generis*, která mj. představuje snahu zakládajících členů obchodní korporace o vytvoření

---

¹¹³ LÁLA, Daniel. Povaha členství ve statutárním orgánu osobní společnosti aneb je člen statutárního orgánu osobní společnosti členem voleného orgánu ve smyslu občanského zákoníku?. *Obchodněprávní revue*. 2018, č. 4, str. 106-110

¹¹⁴ Jako příklad lze uvést zakládání komanditních společností zahraničními mateřskými společnostmi na straně komplementáře za účelem daňové optimalizace v rámci holdingu.

¹¹⁵ Společenskou smlouvou se rozumí ve smyslu § 3, odst. 3 Zákona o obchodních korporacích také stanovy a případně zakladatelská listina.

právnícké osoby. Je však otázkou, zda lze založení obchodní korporace v tomto smyslu ztotožňovat se vznikem obchodní korporace jako právnícké osoby ve smyslu § 126 Občanského zákoníku. Pokud nikoliv, pak vzhledem ke znění § 2, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích a jeho zařazení, toto ustanovení podle mého názoru v podstatě představuje omezení smluvní volnosti v § 8, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích.

To je možné doložit obsahem kritiky ve vztahu k § 95, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích, který zmiňuje činnost společníků veřejné obchodní společnosti ve svém souhrnu představující činnost společnosti. Přesněji je kritizována formulace, že se společníci účastní na podnikání společnosti nebo správě majetku společnosti, protože evokuje vylučovací poměr, jako by se společníci mohli podílet buď na jedné, anebo druhé činnosti. Jak nepochybně správně kritici poukazují, činností společnosti bude vždy mj. správa vlastního majetku.¹¹⁶ Ovšem rovněž z obsahu této kritiky, která se ale nevyskytuje u obdobné formulace k účelu zakládání osobní společnosti, lze dovodit, že před vznikem osobní společnosti, kdy má být zakládána za podnikatelským účelem nebo za účelem správy vlastního majetku, se vlastním majetkem v § 2, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích rozumí majetek zakládajících společníků, který společnost získá v podobě vkladů.

Nakonec i v § 144, odst. 1 Občanského zákoníku se hovoří o ustavení právnícké osoby obecně v soukromém zájmu (nebo veřejném zájmu, kterému ale není věnována pozornost). Důvodová zpráva sice hovoří v souvislosti s tímto ustanovením o účelu existence v podobě sledování soukromého zájmu,¹¹⁷ avšak je třeba upozornit na to, že svým významem pojem „ustavení“ představuje akt založení.¹¹⁸ Přitom právě s ohledem na konstrukci založené a teprve následného vzniku obchodní korporace jako existující právnícké osoby by mohlo být vhodné rozlišovat účel založení a účel existence. Neboť zájem, jakým je vedeno úsilí zakladatelů obchodní korporace, není v okamžiku vzniku obchodní korporace jako právnícké osoby zcela totožný se zájmem státu a společnosti na existenci obchodní korporace (*viz 2.3.2. Úvaha de lege ferenda*). Ovšem je to právě zájem státu v konotaci s historicko-ekonomickým původem obchodních korporací, který vede k „uznání“ obchodní korporace jako právnícké osoby (*viz 1.2.2. Obchodní korporace jako investice*). A rovněž zájem obchodní korporace se podle mého názoru v okamžiku jejího vzniku (nikoliv založení) začne neodvratně odlišovat od zájmu jejích

---

¹¹⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 95 [Vymezení pojmu]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 248. ISBN 978-80-7400-540-4.

¹¹⁷ Důvodová zpráva k NOZ – konsolidovaná verze, str. 74-75. Dostupné na: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

¹¹⁸ Internetová jazyková příručka – ustavit. Internetová jazyková příručka [online]. Copyright © [cit. 27.02.2019]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=ustavit>

zakladatelů, přičemž jeho sledování a naplňování je ve vztahu k jejím členům limitováno právě společenskou smlouvou a zákonem (viz 1.3.1. *Zákonná charakteristika obchodní korporace*).

Zatímco zákon tedy upravuje omezení účelu, za jakým je zakládána osobní společnost, kapitálové společnosti tak a contrario mohou být zakládány i za jakýmkoliv jiným účelem v mezích právního řádu.¹¹⁹ Pro družstva pak třeba brát v potaz znění § 552, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích, který zužuje účel, za nímž může být založeno. Tedy k vzájemné podpoře svých členů nebo i třetích osob, případně za účelem podnikání (ještě užší je pak vymezení pro tzv. bytové a sociální družstvo, když v případě sociálního družstva je dokonce omezen charakter jeho činnosti).¹²⁰

Účel, za jakým je obchodní korporace zakládána, může být i časově omezen¹²¹ a realizuje se činností obchodní korporace, která může mít podobu podnikání ve smyslu § 420, odst. 1 Občanského zákoníku či jiné činnosti v mezích výše uvedených (viz činnost v podobě správy majetku veřejné obchodní společnosti) a kterou má povinnost uvádět v život statutární orgán obchodní korporace (viz 1.3.5. *d) Statutární orgány*).¹²² V souvislosti s tím považuji za vhodné zdůraznit, že v případě založení společnosti za podnikatelským účelem se společník takové společnosti nestává ve světle § 420, odst. 1 Občanského zákoníku podnikatelem.

To souvisí s právní samostatností obchodní korporace. Jestliže totiž jde v případě podnikání o samostatný výkon výdělečné činnosti živnostenským nebo obdobným způsobem na vlastní účet a odpovědnost se záměrem činit tak soustavně a za účelem dosažení zisku,¹²³ nemůže tyto znaky naplňovat člen obchodní korporace. O samostatnou činnost nejde, protože člen obchodní korporace nerozhoduje samostatně (u veřejné obchodní společnosti, která by měla takové situaci nejbližší, je to pak s ohledem na § 105 Zákona o obchodních korporacích

---

¹¹⁹ Viz § 145 Občanského zákoníku, v němž se zakazuje ustavení právnických osob, jejichž účelem je porušení práva nebo dosažení nějakého cíle nezákonným způsobem a rovněž právnické osoby ozbrojené nebo s ozbrojenými složkami (ŠTENGLŮVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, KUHN, Petr. § 2 [Předmět podnikání]. In: ŠTENGLŮVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 6. ISBN 978-80-7400-540-4.).

¹²⁰ V § 727 Zákon o obchodních korporacích omezuje účel, za nímž lze založit bytové družstvo, jen na zajišťování bytových potřeb svých členů nebo správu domů s byty a nebytovými prostory ve vlastnictví jiných osob s tím, že jiná činnost nesmí ohrozit uspokojování bytových potřeb a musí mít povahu činnosti jen doplňkové či vedlejší. U sociálního družstva je v § 758 téhož zákona je pak omezen přímo charakter činnosti na obecně prospěšnou směřující k podpoře sociální soudržnosti atd., z něhož vyplývá účel, pro který může být založeno. Obecnou prospěšnost přitom nelze zaměňovat s veřejnou prospěšností ve smyslu § 146 a násl. Občanského zákoníku (CILEČEK, Filip. § 758 [Pojem sociální družstvo]. In: ŠTENGLŮVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, ISBN 978-80-7400-540-4, str. 1100).

¹²¹ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLŮVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 62. ISBN 978-80-7478-735-5.

¹²² ŠTENGLŮVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, KUHN, Petr. § 2 [Předmět podnikání]. In: ŠTENGLŮVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, ISBN 978-80-7400-540-4, str. 6.

¹²³ Viz ustanovení § 420, odst. 1 Zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník.

vyloučeno tím, že je tvořena minimálně dvěma členy), vlastním jménem (ačkoliv tento požadavek není v Občanském zákoníku zakotven a dovozuje se s ohledem na předchozí právní úpravu a judikaturu) a dále nespĺňuje znak činnosti na svůj účet a odpovědnost, což především znamená, že nese podnikatelské riziko, resp. že nejedná na účet cizí.¹²⁴ V souvislosti s tím posledním, se ale přesto lze setkat s názorem, že neomezené ručení¹²⁵ typicky u společníků veřejné obchodní společnosti¹²⁶ ve smyslu § 95, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích představuje „odhlédnutí od její samostatné existence, ze které pravidlo omezeného ručení (resp. neodpovědnosti společníků za závazky společnosti) nutně vyplývá“, jak uvádí J. Lokajíček (viz 1.3.3. majetek obchodní korporace).

Taková úvaha by ale podle mého názoru mohla vést k teoretickým problémům při posuzování, zda a do jaké míry je veřejná obchodní společnost podnikatelem. Ačkoliv se totiž podle § 421, odst. 1 Občanského zákoníku hledí na každou osobu (tedy včetně obchodní korporace) zapsanou v obchodním rejstříku jako na podnikatele, je sporné, zda se na ni vztahuje podmínka plynoucí z § 420 odst. 1 Občanského zákoníku a zda se tak podnikatel ve smyslu § 421 Občanského zákoníku považuje za podnikatele pouze ve vztahu k činnosti, již provozuje. J. Lasák, s nímž se ztotožňuji, se domnívá, že se obecné podmínky podnikání plynoucí z § 420 Občanského zákoníku vztahují i na podnikatele podle § 421 odst. 1 Občanského zákoníku.¹²⁷ Při posuzování, zda je konkrétní činnost podnikáním či nikoli, přitom ve smyslu § 420 Občanského zákoníku rozhoduje fakticita výkonu takové činnosti.¹²⁸ Při vzetí v potaz rozsah účasti společníka na podnikání veřejné obchodní společnosti skrze neomezené ručení by tak šlo

---

¹²⁴ LASÁK, Jan. § 420 [Pojem podnikatele]. In: BÍLKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal, ČUHELOVÁ, Kateřina, DAVID, Ludvík, DÁVID, Radovan, DOBROVOLNÁ, Eva, FOJTÍK, Lumír, HANDLAR, Jiří, HAVLAN, Petr, HOLEJŠOVSKÝ, Josef, HORECKÝ, Jan, HULMÁK, Milan, HURDÍK, Jan, HRDLIČKA, Miloslav, KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr, LAZÍKOVÁ, Jarmila, LEBEDA, Martin, PODIVÍNOVÁ, Martina Kuloglija, PONDIKASOVÁ, Tereza, RONOVSÁ, Kateřina, RUBAN, Radek, ŠEVČEK, Marek, TŮMA, Pavel, VÍTEK, Jindřich. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9, str. 1605.

¹²⁵ Viz rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 5089/2009, ze dne 14.12.2011, podle kterého ručení společníků veřejné obchodní společnosti není omezeno jen na hlavní závazky, ale vztahuje se na všechny závazky společnosti, tedy i na závazky akcesorické, jakým je ručitelský závazek společnosti, přičemž obsah takového ručitelského závazku společníků je dán nejen obsahem a rozsahem závazku dlužníka, ale i obsahem a rozsahem ručitelského závazku společnosti.

¹²⁶ Obdobně také u komplementářů komanditní společnosti s ohledem na § 118 a § 119 Zákona o obchodních korporacích.

¹²⁷ LASÁK, Jan. § 421 []. In: BÍLKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal, ČUHELOVÁ, Kateřina, DAVID, Ludvík, DÁVID, Radovan, DOBROVOLNÁ, Eva, FOJTÍK, Lumír, HANDLAR, Jiří, HAVLAN, Petr, HOLEJŠOVSKÝ, Josef, HORECKÝ, Jan, HULMÁK, Milan, HURDÍK, Jan, HRDLIČKA, Miloslav, KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr, LAZÍKOVÁ, Jarmila, LEBEDA, Martin, PODIVÍNOVÁ, Martina Kuloglija, PONDIKASOVÁ, Tereza, RONOVSÁ, Kateřina, RUBAN, Radek, ŠEVČEK, Marek, TŮMA, Pavel, VÍTEK, Jindřich. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1610.

¹²⁸ Stanoviska k NOZ: K pojmu podnikatel podle občanského zákoníku: Bulletin Advokacie. Bulletin advokacie, odborný právní portál | Domů [online]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/stanoviska-k-noz-k-pojmu-podnikatel-podle-obcanskeho-zakoniku?browser=mobi>

zpochybňovat, nakolik taková společnost jedná na vlastní odpovědnost a účet. To by pak mohlo vést k úvahám o sdílené odpovědnosti, a dovozování dalších povinností společníka, přestože konstrukce veřejné obchodní společnosti jako jedné z obchodních korporací s právní osobností to zjevně vylučuje. To lze nakonec dokládat i na řešení zdanění společníka osobní společnosti, neboť ten, ačkoliv v rámci společnosti vykonává práci a nemá postavení zaměstnance a nepobírá mzdu, není považován za podnikatele pro svůj podíl ze zisku společnosti.

Právní úprava situaci řeší tak, že přestože považuje z hlediska Zákona o daních z příjmů veřejnou obchodní společnost za právnickou osobu, nepodléhá tato společnost dani z příjmů, a naopak podíl na zisku společníka podléhá dani z příjmu jako zisk a je daněn s ohledem na právní formu společníka.¹²⁹ V případě fyzické osoby je podíl na zisku součástí dílčího základu daně ze samostatné činnosti dle § 7, odst. 1, písm. d) Zákona o daních z příjmů, z čehož plyne zjevná snaha zákonodárce odlišit příjem z podílu na společnosti od příjmu ze živnostenského podnikání či jiného podnikání, ke kterému je potřeba podnikatelského oprávnění.¹³⁰

1.3.3. Majetek obchodní korporace

Jak vyplývá z výše uvedeného rozsah ručení členů obchodní korporace může někdy být ztotožňován s majetkovou samostatností, která úzce souvisí s vlastní právní osobností obchodní korporace (*viz 1.2.3. a) Obchodní korporace jako právnická osoba*). Právní samostatnost se totiž projevuje také majetkovou samostatností, kterou ale J. Lokajíček označuje za hlavní rys kapitálových společností ve snaze odlišit je od osobních společností. Důvodem má podle něj být skutečnost, že majetková samostatnost v případě osobních společností (resp. veřejné obchodní společnosti a v odpovídající míře komanditní společnosti) je popřena institutem zákonem založeného ručení za závazky společnosti ze strany jejích členů, zatímco u kapitálových společností se lze setkat s ručením jen omezeným.¹³¹ Osobně se však domnívám, že může jít o zavádějící úvahu a že nelze zaměňovat majetkovou samostatnost s otázkou ručení

---

¹²⁹ Společník, který je právnickou osobou, zahrne podíl na společnosti do svého celkového základu daně, a v případě fyzické osoby se podíl daní jako příjem v rámci dílčího základu daně ze samostatné činnosti (Otavová, M. Zdaňování příjmů veřejných obchodních společností a komanditních společností včetně jejich společníků. Mzdová praxe [online]. Dostupné z: http://www.mzdovapraxe.cz/archiv/dokument/doc-d45949v57271-zdanovani-prijmu-verejnych-obchodnich-spolecnosti-a-koma/?search_query).

¹³⁰ Ustanovení § 7 Zákona č. 586/1992 Sb., České národní rady o daních z příjmů

¹³¹ LOKAJÍČEK, Jan. Prolomení majetkové samostatnosti kapitálových společností. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-603-6, str. 4-5.

členů korporace, ani jinak mísit související instituty, jak nakonec potvrzuje i použitelná judikatura.¹³²

To z toho důvodu, že by se takový přístup mohl projevit v nejasnosti ohledně výkladu podnikání veřejných obchodních společností stejně jako v nejasnosti chápání povahy účasti společníků na osobní společnosti (*viz 1.3.2. účel založení obchodní korporace*). V případě členů družstva platí, že za závazky družstva neručí, ledaže by stanovy družstva stanovily období ručení členů v podobě tzv. uhrazovací povinnosti, na jejímž základě může být členům uloženo přispět na úhradu ztráty družstva.¹³³

Samostatnost jako taková se v projevuje tak, že majetek obchodní korporace není vlastněn jejími členy, což znamená, že k němu nemají přímý vztah (*viz 1.4.1. členové*),¹³⁴ dále věřitelé obchodní korporace nejsou věřiteli členů (a opačně),¹³⁵ smluvní i deliktní závazky obchodní korporace jsou vymahatelné jen vůči této obchodní korporaci a kontrola obchodní korporace je ze strany jejích členů umožněna jen formou zákonem k tomu určených nástrojů,¹³⁶ přestože rozsah ručení členů obchodní korporace (společníků veřejné obchodní korporace a komplementářů komanditní společnosti) může v praxi význam majetkové samostatnosti zastínit.

Na druhé straně se někdy hovoří o děleném vlastnictví mezi formálním a faktickým vlastníkem. Vychází z toho, že je zde specifická formě vlastnictví ze strany členů obchodní korporace, které se omezuje jen na tzv. holé vlastnictví či ekonomické vlastnictví, jak o něm hovoří B. Havel, a to v tom smyslu, že má spíše faktickou povahu, neboť kontrola nad ním je formálně oddělena. Formální vlastník, tedy obchodní korporace, má sice neomezená vlastnická práva, ovšem jejich plné uplatnění je určeno pouze k určitému účelu.¹³⁷

---

¹³² „Definičním znakem právnických osob je totiž mimo jiné jejich majetková samostatnost, jejímž výrazem je jednak to, že mají vlastní majetek, a jednak to, že jen ve vztahu k tomuto majetku nesou samostatnou majetkovou odpovědnost v právních vztazích, do nichž vstupují.“ (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2009, sp. zn. 15 Tdo 294/2009)

¹³³ Ustanovení § 587 a násl. Zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech.

¹³⁴ KEANE, Ronan a Ronan KEANE. *Company law*. 4th ed. Haywards Heath, West Sussex: Tottel Pub., 2007. ISBN 978-1845922986, str. 125.

¹³⁵ FARRAR, John. H., Nigel FUREY, Brenda HANNIGAN a Philip WYLIE. *Farrar's Company Law*. Fourth (4th) edition. London, United Kingdom: Butterworths Law, Lexisnexis UK, 1998. ISBN 9780406048004, str. 79.

¹³⁶ KEANE, Ronan a Ronan KEANE. *Company law*. 4th ed. Haywards Heath, West Sussex: Tottel Pub., 2007. ISBN 978-1845922986, str. 125.

¹³⁷ HAVEL, Bohumil. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Praha: Auditorium, 2010. Téma (Auditorium). s. 23-26. ISBN 978-80-87284-11-7.

1.3.4. Rozhodování a jednání obchodní korporace

Koncepce právních subjektů je výsledkem hledání společného východiska při hledání průniku přirozenoprávních i pozitivistických teorií,¹³⁸ které v právní realitě staví právnické osoby do rovnosti s osobami fyzickými. Tato rovnost je ovšem iluzorní s ohledem na jen zdánlivou existenci právnické osoby, kterou lze označit za konstrukt. V rámci českého práva proto konstrukce právnické osoby v Občanském zákoníku vychází z tzv. fikční teorie,¹³⁹ podle které právnická osoba na rozdíl od fyzické osoby není nadána schopností jednat přímo a musí být ve všech případech zastupována.¹⁴⁰ Tím se rozumí vlastní rozhodování obchodní korporace na jedné straně (procesy uvnitř obchodní korporace spočívající v tvorbě vůle), ale i její jednání ve vztahu ke třetím osobám (vnější vystupování obchodní korporace), ze kterého vznikají práva a povinnosti přímo obchodní korporaci ve smyslu § 436 odst. 1 Občanského zákoníku.¹⁴¹ Rozhodování představované především tzv. obchodním vedením zajišťujícím vnitřní chod korporace¹⁴² přitom nemusí být podmínkou jednání vůči třetím osobám (viz níže).¹⁴³

a) Zastoupení fyzickou osobou

Obchodní korporace, jako všechny právnické osoby, s ohledem na výše řečené tedy nemůže mít a nemá svéprávnost, neboť tu může mít pouze jednotka mimoprávního světa, jakou je přirozená fyzická osoba, která je právním subjektem.¹⁴⁴ Fakticky tak při rozhodování a jednání obchodní korporace v souladu s § 154 Občanského zákoníku, podle něhož má právnická osoba zmocnit fyzickou osobu ke svému zastupování, jinak ji zastoupí její statutární orgán (viz 1.3.5. d) *Statutární orgány*), vždy vystupuje fyzická osoba nebo kolektiv fyzických osob

¹³⁸ Rostas, R., Sulekova, Z.: *Corporation as a Legal Person: Theoretical Basis and Practical Implications*, 97 *Pravny Obzor* 417 (2014), str. 419.

¹³⁹ Důvodová zpráva k NOZ – konsolidovaná verze, str. 45. Dostupné na:

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

¹⁴⁰ Ruban, R.: *O povaze právnických osob*. Sborníky – Dny práva. Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Česká republika (2012), str. 2. Dostupné na:

https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/Bermudskytrojuhelnik/RubanRadek.pdf

¹⁴¹ LASÁK, J. In LAVICKÝ, P. a kol., *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654)*, Komentář, 1. vydání, Praha, C. H. Beck, 2014, s. 842-843. ISBN: 978-80-7400-529-9.

¹⁴² Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 18. března 2005, sp. zn. 4 Afs 24/2003, považuje obchodní vedení za „*průběžnou pravidelnou správu záležitostí společnosti a jejího podniku, tzn. rozhodování o organizačních, technických, obchodních, personálních, finančních aj. otázkách běžného života. Rozumí se tím řízení společnosti, zejména organizování a řízení její podnikatelské činnosti, včetně rozhodování o jejích podnikatelských záměrech*“ a podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. dubna 2006 pod sp. zn. 5 Tdo 94/2006 zahrnuje organizaci a řízení podniku, řízení zaměstnanců, rozhodování o provozních záležitostech, jako je např. zásobování, odbyt, reklama, vedení účetnictví a rozhodování o podnikatelských záměrech.

¹⁴³ Čech, P. a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. ISBN 978-80-7273-177-0, str. 62

¹⁴⁴ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 22.

ve smyslu ve smyslu § 152, odst. 1 Občanského zákoníku (viz 1.3.4. b) *Kolektivní orgány*), třebaže její dohledání může být za určitých okolností komplikované.

Fyzická osoba, splňuje-li pro to podmínky¹⁴⁵, pak působí na základě zákonem, společenskou smlouvou a případně volbou daného oprávnění v rámci dané obchodní korporace, nebo případně v rámci zastupování jiné právnické osoby, která je sama v postavení člena orgánu obchodní korporace, ve smyslu § 154 ve spojení s § 152, odst. 2 Občanského zákoníku a § 46, odst. 3 a 4 Zákona o obchodních korporacích.¹⁴⁶ Doktor Čech a doktor Šuk v souvislosti s tím odkazují na slova E. Tilsche, který to obecně shrnul tak, že činy jednotlivých lidí anebo skupin lidí se v daných mezích¹⁴⁷ pokládají za činy samotné právnické osoby („*jako by byly jejím mozkiem, jejíma rukama*“)¹⁴⁸, a proto se takoví lidé nazývají orgány, v případě této práce, obchodní korporace (viz 1.3.5. *Orgány obchodní korporace*).¹⁴⁹ Rozhodnutí v rámci těchto orgánů přitom představují právní jednání s právními následky, které jsou v něm vyjádřeny, jakož i právní následky plynoucí ze zákona, dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe stran ve smyslu § 545 a násl. Občanského zákoníku.¹⁵⁰

b) kolektivní orgány

V této souvislosti je rovněž důležité okrajově zmínit konstrukci kolektivních orgánů, přičemž u jednatelských (nemusí nutně být statutární) orgánů je třeba rozlišovat jejich působení uvnitř obchodní korporace (rozhodování) a vně obchodní korporace (jednání). Význam takového rozlišení lze nejlépe demonstrovat na příkladu kolegiálních statutárních orgánů

---

¹⁴⁵ Podmínky výkonu funkce se týkají členů volených orgánů obchodních korporací, patří mezi ně svéprávnost (§ 152, odst. 2 Občanského zákoníku), bezúhonnost (§ 46, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích) a další (např. dodržení oznamovací povinnosti ve smyslu 46, odst. 2 Zákona o obchodních korporacích).

¹⁴⁶ Zde je třeba upozornit na § 95, odst. 2 Zákona o obchodních korporacích v souvislosti s členstvím právnické osoby ve veřejné obchodní korporaci, podle kterého ji zastupuje zmocněnec, jímž může být jen fyzická osoba. Dále se uplatní výjimky v případě monistické struktury akciové společnosti, podle nichž může být předsedou správní rady a statutárním ředitelem také jen fyzická osoba podle § 461, odst. 2 a § 463, odst. 2 Zákona o obchodních korporacích.

¹⁴⁷ Otázka mezi zastoupení daných zákonem a zakladatelským právním jednáním souvisí s otázkou, jaká je právní povaha zastoupení obchodní korporace, resp. právnické osoby, přičemž je samostatným problémem, na který nejsou jednotné názory.

¹⁴⁸ TILSCH, Emanuel, SPÁČIL, Jiří, ed. *Občanské právo: část všeobecná*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Klasická právnická díla (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-897-8, str. 137.

¹⁴⁹ Čech, P. a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. ISBN 978-80-7273-177-0, str. 18.

¹⁵⁰ LASÁK, Jan. § 151 [Vůle a dobrá víra právnické osoby]. In: BÍLKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal, ČUHELOVÁ, Kateřina, DAVID, Ludvík, DÁVID, Radovan, DOBROVOLNÁ, Eva, FOJTÍK, Lumír, HANDLAR, Jiří, HAVLAN, Petr, HOLEJŠOVSKÝ, Josef, HORECKÝ, Jan, HULMÁK, Milan, HURDÍK, Jan, HRDLÍČKA, Miloslav, KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr, LAZÍKOVÁ, Jarmila, LEBEDA, Martin, PODIVÍNOVÁ, Martina Kuloglija, PONDIKASOVÁ, Tereza, RONOVSÁ, Kateřina, RUBAN, Radek, ŠEVČEK, Marek, TŮMA, Pavel, VÍTEK, Jindřich. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 777. ISBN 978-80-7400-529-9.

kapitálových společností (typicky se jedná o představenstvo a jednatele či jednatelstvo)¹⁵¹ – tedy oněch organizovaných skupin lidí, jak o nich hovoří prof. Tilsch, které nejsou právnickou osobou ani nemají právní subjektivitu a nemohou tak být zástupcem právnické osoby,¹⁵² ačkoliv se jako zástupci mohou jevit.

Jsou-li orgány obchodní korporace tvořeny více členy, jsou podle § 152 Občanského zákoníku orgány kolektivními a rozhodují obecně ve sboru podle § 156 a násl. Občanského zákoníku. V případě kapitálových společností tak představenstvo (u akciové společnosti),¹⁵³ či jednatelé, tvoří-li podle společenské smlouvy kolektivní statutární orgán ve smyslu § 44, odst. 5 Zákona o obchodních korporacích (u společnosti s ručením omezeným)¹⁵⁴, rozhodují o vnitřních záležitostech společnosti ve sboru podle § 156, odst. 1 Občanského zákoníku. Ovšem platí přitom, že se jedná stále o členy představenstva či jednatele, kteří ve skutečnosti za společnost rozhodují¹⁵⁵ a nahrazují tak její rozhodování, utváří její vůli a určují její chování (a tedy ji vlastně zastupují při formování svého korporačního zájmu) ve smyslu § 151, odst. 1 Občanského zákoníku. Jinými slovy jsou tedy zástupci všichni členové kolegiálního orgánu, kteří zastoupení vykonávají jeho prostřednictvím. Tuto konstrukci „vnitřního“ zastoupení kromě řešení odpovědnosti (viz níže) podtrhuje samotný Občanský zákoník v § 156, odst. 2, kde kolektivní orgán relativizuje, když umožňuje opuštění sborového rozhodování za předpokladu, že je rozdělena působnost mezi jeho jednotlivé členy, čímž vlastně narušuje podstatu kolegiálního orgánu,¹⁵⁶ ovšem na druhé straně zachovává povinnost ostatních členů kolegiálního orgánu dohlížet na správu záležitostí společnosti s takovým kolegiálním orgánem, byť ta se, jak uvádí J. Dvořák, v praxi může projevit jako reálně nenaplnitelná či iluzorní.¹⁵⁷

Otázka rozhodování obchodní korporace, resp. jejího zastoupení při rozhodování (viz výše) je přitom klíčová pro praktické provozování zájmu a je rovněž v teoretické rovině

---

¹⁵¹ Ve spojení s § 44, odst. 5 umožňuje § 194 odst. 2 Zákona o obchodních korporacích, aby na základě společenské smlouvy více jednatelů tvořilo kolektivní orgán, který je někdy označován jako tzv. jednatelstvo (FIALA, Petr a Jiří DOSTÁL. Jednatelé jako kolektivní orgán | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírká zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 01.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/jednatele-jako-kolektivni-organ-95020.html>).

¹⁵² ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 22.

¹⁵³ Ustanovení § 440 a § 444 Zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech.

¹⁵⁴ Ustanovení § 194, odst. 2 Zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech.

¹⁵⁵ Rozhodování kolektivního orgánu je upraveno v § 44, odst. 3 Zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech.

¹⁵⁶ Josková, L.: Rozdělení působnosti v rámci kolektivního orgánu a jeho dopad na odpovědnost. Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie. Praha: [Ústředí české advokacie], 1971-. ISSN 1210-6348. Dostupné na: <http://www.bulletin-advokacie.cz/rozdeleni-pusobnosti-v-ramci-kolektivniho-organu-a-jeho-dopad-na-odpovednost?browser=mobi>

¹⁵⁷ § 156 - Rozhodování kolektivního voleného orgánu. Občanský zákoník: komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-370-8

důležitá z pohledu prolínání různých zájmů osob odlišných od obchodní korporace, které zájem obchodní korporace v praxi dotvářejí (viz 2.1. *Tvorba faktického zájmu obchodní korporace a její vůle*). V případě kolektivních orgánů pak s ohledem na způsob, jakým utváří vůli obchodní korporace, tedy většinovým způsobem (viz 1.3.5. d) *Statutární orgány*), lze říci, že představují jakýsi mezistupeň, v jehož rámci se již přímo střetávají zájmy jeho členů. Členové statutárního orgánu však mohou být představitelé odlišných zájmových skupin,¹⁵⁸ a tak je výsledek střetu jejich zájmů, významně ovlivněn složením orgánu (viz zájmové skupiny). Domnívám se proto, že lze uvažovat o tom, že statutární orgán, má-li kolektivní povahu, může představovat specifický zájem uvnitř korporace vedle ostatních zájmových skupin, který je ve vztahu k složení statutárního orgánu v příčinné souvislosti. Škála, ve které je tento zájem formován, pak bude tendovat podle síly zastoupení představitelů konkrétních zájmové skupiny směrem k tomu kterému zájmu. Vezmeme-li přitom v potaz skutečnost, že právní úpravou není rozlišováno mezi odpovědností členů kolektivního statutárního orgánu a odpovědností samostatného statutárního orgánu,¹⁵⁹ lze v rámci kapitoly věnující se vztahům různých zájmů (viz 1.4. *Zájmové skupiny ve vztahu k obchodní korporaci*) hovořit již jen o statutárním orgánu, třebaže nemá právní osobnost a není v pozici zástupce obchodní korporace.

Zcela jiná je však situace v případě, kdy kolektivní statutární orgán zastupuje obchodní korporaci navenek, a zajišťuje tak její jednání vůči třetím osobám. Podle § 164, odst. 2 totiž, přestože se jedná o člena kolektivního orgánu, zastupuje obchodní korporaci samostatně ve všech záležitostech ve smyslu § 164, odst. 1 Občanského zákoníku, ledaže je určeno zakladatelským právním jednáním jinak (viz 1.3.5. d) *Statutární orgány*).

1.3.5. Orgány obchodní korporace

Obchodní korporace je jakožto seskupení osob za určitým účelem (viz 1.3. *Co to je obchodní korporace?*) naplněna organizační strukturou tvořenou jednotlivými orgány, které ale zákon nedefinuje. Podle D. Pařka je lze chápat jako „*relativně samostatnou část obchodní korporace bez právní osobnosti nadanou zákonem a vnitřními předpisy určitou působností*“, jejímž výkonem má být zajištěno vnější i vnitřní fungování obchodní korporace v rámci zákonem a vnitřními předpisy dané struktury, a to tak „*aby byl účelně a rozumně využíván*“

---

¹⁵⁸ Tím se liší od složení nejvyššího orgánu obchodní korporace, kde ve smyslu zájmových skupin nalezneme z pohledu právní úpravy a teorie jen jednu skupinu členů obchodní korporace se shodnými zájmy. Naopak obdobná situace jako ve statutárním orgánu může panovat v kontrolním orgánu.

¹⁵⁹ FIALA, Petr a Jiří DOSTÁL. Jednatelé jako kolektivní orgán | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 01.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/jednatele-jako-kolektivni-organ-95020.html>

majetek korporace a korporace řádně spravována (corporate governance)“.¹⁶⁰ V rámci orgánů jednají ve smyslu § 151, odst. 1 Občanského zákoníku fyzické osoby, které jsou jejich členy (viz 1.3.4. *Rozhodování a jednání obchodní korporace*). K výkonu působnosti orgánu jsou jeho členům svěřeny práva a povinnosti, jejichž výkonem mezi jednotlivými orgány ale i uvnitř těchto orgánů vznikají právní případně i mimoprávní vztahy, ovlivňované zájmy členů korporace, zájmy orgánů korporace a zájmy samotné korporace, jež zároveň představují činnost obchodní korporace.¹⁶¹ Samotná struktura má podobu zákonem předem daných základních uspořádání určených pro konkrétní typ obchodní korporace, ale nevylučuje v zákonných mezích její autonomní úpravu prostřednictvím společenské smlouvy mezi členy obchodní korporace. D. Patěk hovoří o prověřených modelech zajišťujících fungování obchodní korporace, které svou transparentností vedou k ochraně členů obchodní korporace, ale i dalších osob.¹⁶² Lze je tedy označit za jeden z prostředků ochrany jejich zájmů,¹⁶³ ale rovněž vice versa za preventivní ochranu zájmu obchodní korporace (viz 3. *Ochrana zájmu obchodní korporace*).

Na základě Občanského zákoníku lze rozlišit obecně orgány, jejichž členové jsou voleni a které jsou tvořeny svými členy bez dalšího na základě své účasti (členství) v obchodní korporaci, což se bez výjimky týká nejvyšších orgánů (viz 1.3.5. a) *Volené a nevolené orgány*). S tím souvisí případné odlišné standardy chování a odpovědnosti členů orgánů. Dále Zákon o obchodních korporacích rozlišuje v § 44 tři druhy orgánů (nejvyšší, kontrolní a statutární)¹⁶⁴, přičemž každý z orgánů je s ohledem na právní úpravu a vnitřní předpisy korporace nadán určitou působností tak, aby mohl být naplňován účel korporace. V případě kontrolního a statutárního orgánu připadá v některých případech v úvahu více alternativních řešení struktury obchodní společnosti, a to podle toho, zda se u akciových společností uplatní tzv. dualistický

---

¹⁶⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, KUHN, Petr. § 44 [Výčet orgánů]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 121. ISBN 978-80-7400-540-4.

¹⁶¹ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 149-151.

¹⁶² ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 149-150.

¹⁶³ Ve vztahu k dotčeným osobám (viz 2.2.4. *Osoby v souvislosti s obchodní korporací*) lze upozornit například na ust. § 47 Zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech, podle kterého nejsou omezení jednatelského oprávnění orgánu společenskou aj. vůči třetím osobám účinná, i když by byla zveřejněna.

¹⁶⁴ K tomu lze doplnit, že ve svém rozsudku sp. zn. 29 Cdo 4563/2008 ze dne 24. 11. 2009 Nejvyšší soud ČR konstatoval u společnosti s ručením omezeným, že lze zřídit také: „(...) orgán zákonem pro tuto formu obchodní společnosti neupravený. Avšak v takovém případě musí společníci respektovat zákonná omezení plynoucí z právní úpravy společnosti s ručením omezeným, zejména pak z ustanovení upravujících působnost obligatorně zřizovaných orgánů. Nemohou tedy (ujednáním ve společenské smlouvě) odejmout obligatorně zřizovanému orgánu (jednateli) část působnosti svěřené mu zákonem a svěřit ji do působnosti zákonem nepředvídaného orgánu společnosti zřizovaného společenskou smlouvou.“ Členy takto fakultativně zřízeného orgánu přitom může volit jen valná hromada.

nebo monistický model jejího řízení. Zatímco u dualistického modelu se ve společnosti uplatní statutární a kontrolní orgán, u monistického jejich funkce do jisté míry spojuje tzv. správní rada.

a) Volené a nevolené orgány

Rozlišování orgánů obchodních korporací na tyto dvě skupiny vychází z toho, jakým způsobem v nich vzniká členství jednotlivým osobám. Nevolenými orgány jsou ty, v nichž vzniká členství jiným způsobem než u volených, a to tedy ze zákona. Jedná se tak nepochybně o nejvyšší orgány obchodních korporací (až na výjimku v podobě shromáždění delegátů, viz dále), u nichž vzniká členství na základě členství v obchodní korporaci (viz 1.3.5. b) *Nejvyšší orgány*). Na to navazuje také problematické zařazení statutárních orgánů osobních společností, kterému se v souvislosti s tzv. principem vlastních orgánů věnuje D. Lála, když poukazuje na to, že pouze neomezeně ručící společník by se měl povinně podílet na obchodním vedení a zastupování společnosti za účelem eliminace rizik spojených s členstvím jiných osob ve statutárním orgánu. Podle něj lze dovést, že členství ve statutárním orgánu veřejné obchodní společnosti je spojeno s členstvím společníka ve společnosti a vzniká tak ze zákona, což se projevuje tak, že takového člena nelze považovat za člena voleného orgánu.¹⁶⁵

Volenými orgány jsou ty, v nichž s ohledem na § 152, odst. 2 Občanského zákoníku vzniká členství volbou, jmenováním či jiným způsobem „povolání“. Nelze tedy zjednodušeně říci, že každé členství ve voleném orgánu vzniká na základě vůle jiné osoby či více osob s příslušným oprávněním, které jej mimochodem samy mohly nabýt v souvislosti se svým zvolením.¹⁶⁶ Jde typicky o situace, kdy členství v orgánu vzniká na základě zániku funkce jiného člena s předpokladem jeho předchozího „náhradnického statusu“¹⁶⁷, dále právního nástupnictví (to je vyloučeno u dědění) či soudního rozhodnutí.¹⁶⁸ Z hlediska této práce ovšem nemá další dělení volených orgánů význam.

Naopak podstatné je výše nastíněné základní rozlišení volených a nevolených orgánů, neboť to obecná zákonná úprava právnických osob prostřednictvím legislativní zkratky „volený

---

¹⁶⁵ LÁLA, Daniel. Povaha členství ve statutárním orgánu osobní společnosti aneb je člen statutárního orgánu osobní společnosti členem voleného orgánu ve smyslu občanského zákoníku?. *Obchodněprávní revue*. 2018, č. 4, str. 106-110

¹⁶⁶ Např. je-li v zájmu rychlosti a hospodárnosti u velké kapitálové společnosti volbou statutárního orgánu pověřen kontrolní orgán, anebo je-li dána členům kolektivního statutárního orgánu možnost kooptace nového dočasného člena (ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 169)

¹⁶⁷ To se týká možnosti zakotvení volby náhradníků členů statutárního orgánu a kontrolního orgánu u kapitálových společností a družstva, kterým podle společenskou smlouvou stanovených pravidel automaticky vznikne členství v takovém orgánu (ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 170).

¹⁶⁸ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 168-170.

orgán“ využívá jako kritérium pro stanovení míry povinností, které na členy jednotlivých orgánů dopadají podle toho, zda vystupují alespoň do určité míry v pozici „správce“ či nikoliv. V tomto smyslu lze za zásadní označit předpoklady pro výkon funkce, tzv. pravidla o střetu zájmů (viz 3.1.2. a) *Pravidla o střetu zájmů*) a tzv. povinnost péče řádného hospodáře, která představují rámcový standard vztahující se na členy volených orgánů právnických osob podle § 159, odst. 1 Občanského zákoníku. A contrario by se tedy neměla vztahovat na členy orgánů nevolených. Tento závěr je však s ohledem na současné celkově matoucí znění dílu 7 Zákona o obchodních korporacích problematický.

Zákon o obchodních korporacích totiž v nadpisu nad označením § 51 hovoří o pravidlech jednání členů orgánů a dále tuto dikci udržuje v následujících ustanoveních. Zejména s ohledem na znění § 70 Zákona o obchodních korporacích, který představuje výjimku (problematickou i v případě jiných ustanovení)¹⁶⁹ ve vztahu ke zvláštní úpravě standardu péče řádného hospodáře dopadající jen na nejvyšší orgán kapitálové společnosti a družstva, by pak bylo možné jen ze Zákona o obchodních korporacích dojít k závěru, že se tato pravidla uplatní kromě jiných volených orgánů také ve vztahu k členům osobních společností a k členům jejich statutárních orgánů. Jazykovým, logickým i systematickým výkladem beroucím v potaz znění Občanského zákona však takový výklad nedává smysl, a to ještě pomineme-li nakolik by neodpovídal podstatě osobních společností. Úprava péče řádného hospodáře v Zákoně o obchodních korporacích totiž představuje pouhé zjemňující upřesnění toho, co má být v případě obchodních korporací považováno za péči řádného hospodáře s důsledkem neodpovědnosti za škodu. Obecná úprava v Občanského zákoníku pak obsahuje samotný standard péče řádného hospodáře, jehož nedodržení vede k odpovědnosti (viz 1.3.6. d) *Prokazování a důsledky nedodržení péče řádného hospodáře*), a vztahuje se jen na členy volených orgánů. Někteří autoři jako např. P. Čech a P. Šuk proto hovoří v souvislosti s § 51 a násl. Zákona o obchodních korporacích o pravidlech jednání členů volených orgánů,¹⁷⁰

V tomto místě ale považuji za nutné upozornit na to, že pokud bychom bez dalšího přijali tezi D. Lály o tom, že statutární orgán osobní společnosti není voleným, znamenalo by to, že by se na statutární orgán osobní společnosti rovněž neměla vztahovat pravidla péče řádného hospodáře, o střetu zájmů apod. V tomto smyslu se rovněž navrhuje změna Zákona o obchodních korporacích, podle které má napříště být každý společník (aniž by musel splňovat

---

¹⁶⁹ Podle této výjimky se na nejvyšší orgány kapitálových společností a družstev jen některá ustanovení dílu 7 Zákona o obchodních korporacích, přičemž není zcela jasné, v jakém rozsahu (viz 2.2.5. b) *nejvyšší orgány*).

¹⁷⁰ Čech, P. a Petr ŠUK. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. ISBN 978-80-7273-177-0, str. 160.

další zákonné podmínky)¹⁷¹ veřejné obchodní společnosti ze zákona i členem statutárního orgánu společnosti, ledaže společenská smlouva určí něco jiného. Proto zároveň, podle mého názoru zcela správně, hodlá výslovně na společníky osobní společnosti vztáhnout standard péče řádného hospodáře a pravidla o střetu zájmů.¹⁷² Pokud by tak totiž návrh nečinil, následkem by bylo zavedení tzv. loajality nižšího řádu, jak o ní hovoří J. Kožiak,¹⁷³ i pro společníky osobních společností, čímž by byla zcela pošlapána podstata veřejné obchodní společnosti v podobě vyšší intenzity svazku společníků, v němž se předpokládá důvěrnější vztah mezi společníky a osobní účast na podnikání společnosti a správě jejího majetku (*viz 1.4.1. Členové*).

Snad by ale mohlo být uvažováno i jiné řešení, které by snad připadalo v úvahu v případě povinnosti náležité péče, které by snad mohlo více ohraničit případné budoucí rozhodování soudů, byť se mi nejeví jako správné. Lze si totiž představit, že pokud by od členů statutárních orgánů osobní společnosti nebylo vyžadováno splnění povinností nad rámec podmínek vzniku členství ve společnosti proto, aby nebylo potlačeno právo společníků veřejné obchodní společnosti podílet se na jejím obchodním vedení a zastupování (jak činí navrhovaná novela), pak by mohlo být namítáno, že je snad nespravedlivé klást na ně nároky plynoucí ze standardu péče řádného hospodáře. Ovšem rovněž by bylo nepřijatelné, aby případné posuzování odpovědnosti společníka jako člena statutárního orgánu za škodu měli být ostatní, potažmo společnost, nuceni prokazovat zavinění škůdce v obecném režimu ve smyslu § 2910 Občanského zákoníku. Standard péče řádného hospodáře by tak jedinečně mohl být uplatněn ještě v jiném, mírnějším, režimu než podle Zákona o obchodních korporacích, a to tak, aby bylo při posuzování odpovědnosti společníků bráno v potaz podstupované podnikatelské riziko, ale i jejich možná nižší úroveň ve srovnání s profesionálními manažery kapitálových společností.

b) Nejvyšší orgány

Člen obchodní korporace vykonává skrze nejvyšší orgán svá práva. Nejvyšší orgán obchodní korporace tak v podstatě představuje soubor práv a povinností upravujících, jak spolu mají členové obchodní korporace jednat při uplatňování svých práv, která slouží k jejich přímé kontrole nad obchodní korporací v umožněném rozsahu. V tomto smyslu pak nejvyšší orgán

---

¹⁷¹ Zde se má na mysli zejména § 46 Zákona o obchodních korporacích.

¹⁷² Vládní návrh zákona. Sněmovní tisk 207/0, část č. 1/10. Novela z. o obchodních korporacích – EU [cit. 2019-03-06], str. 10, 139-142. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=207&CT1=0>

¹⁷³ KOŽIAK, Jaromír. Otázky a odpovědi: Jaké povinnosti je povinen společník obchodní korporace dodržovat při hlasování na valné hromadě? Je vázán standardem loajality? *Rekondifikace & Praxe*. 2015, roč. 3, č. 7–8, s. 53

LÁLA, Daniel. Povaha členství ve statutárním orgánu osobní společnosti aneb je člen statutárního orgánu osobní společnosti členem voleného orgánu ve smyslu občanského zákoníku?. *Obchodněprávní revue*. 2018, č. 4, str. 106-110

obchodní korporace představuje nástroj členů obchodní korporace pro podílení se na jejím životě, a to prostřednictvím svých nemajetkových práv.¹⁷⁴ Podle § 44, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích jej u osobních společností tvoří všichni společníci (§ 105, 106, 125, odst. 2 Zákona o obchodních korporacích), u kapitálových společností je to valná hromada tvořená společníky (v případě společnosti s ručením omezeným - § 167 a násl. Zákona o obchodních korporacích) či akcionáři (u akciové společnosti - § 398 a násl. Zákona o obchodních korporacích). U družstva jím je členská schůze (§ 635 a násl. Zákona o obchodních korporacích).

V souvislosti s členskou schůzí družstva, která může probíhat také ve formě dílčích členských schůzí¹⁷⁵ dle § 664 a násl. Zákona o obchodních korporacích, je třeba upozornit na možnost dle § 669 a násl. Zákona o obchodních korporacích, a to za splnění stanovených podmínek zčásti či zcela stanovami přenést působnost členské schůze na tzv. shromáždění delegátů¹⁷⁶, které ovšem podle mého názoru nelze považovat za nejvyšší orgán družstva bez dalšího¹⁷⁷, což je podstatné z hlediska oprávnění, povinností a případné odpovědnosti jeho členů, volených delegátů (*viz 1.3.5. a) Volené a nevolené orgány*).

Podle § 210 Občanského zákoníku je totiž korporace tvořena osobami, které jsou na základě své účasti jejími členy s příslušnými povinnostmi (*viz 1.4.1. Členové*). Zároveň z titulu svého členství v korporaci jsou tyto osoby dle § 44, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích členy nejvyššího orgánu dané korporace, čímž na ně dopadají určitá jeho pravidla. Standard chování členů obchodní korporace se však rozvíjí podle toho, o jakou obchodní korporaci se jedná.

---

¹⁷⁴ Ačkoliv práva člena korporace vůči korporaci se dělí na majetková (podíl na zisku a likvidačním zůstatku) a nemajetková (právo hlasovat v nejvyšším orgánu korporace), R. Pelikán je považuje za „práva technická“, která jsou v zásadě nástrojem k výkonu „obecného práva určit obsah zájmové sféry korporace“ (PELIKÁN, Robert. Právní subjektivita. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 87. ISBN 978-80-7357-745-2.).

¹⁷⁵ V případě sociálního družstva je rozhodování na dílčích členských schůzích v § 770, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích zakázáno.

¹⁷⁶ V této souvislosti je třeba upozornit na § 770, odst. 2 Zákona o obchodních korporacích, který jej zakazuje zřizovat u sociálního družstva.

¹⁷⁷ Domnívám se, že tento závěr lze podložit následujícími důvody: (1) shromáždění delegátů ve smyslu § 554 a § 555 Zákona o obchodních korporacích nedrží absolutní kompetenční kompetenci, neboť jeho existence se odvíjí od vůle členské schůze vyjádřené odpovídající úpravou stanov; (2) shromáždění delegátů je voleným orgánem ve smyslu § 159 Občanského zákoníku, z čehož plyne jiný obsah povinností a rozsah odpovědnosti delegátů na rozdíl od příslušníků členské schůze se standardem dle § 212 Občanského zákoníku a ve smyslu § 70 Zákona o obchodních korporacích; (3) jak uvádí důvodová zpráva, jednotliví delegáti jsou povinni řídit se zájmy členů náležejících do jejich volebního obvodu (Důvodová zpráva k ZOK, str. 86. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf>); (4) je-li výkon působnosti orgánů zajišťován právy a povinnostmi jeho členů, jak uvádí D. Patěk (ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 151), pak s ohledem na předchozí bod musí být působnost shromáždění delegátů vykonávána odlišně, neboť na delegáty jsou zákonem kladeny jiné a přísnější nároky než na příslušníky členské schůze.

V případě jednání společníků kapitálové společnosti a členů družstva v nejvyšším orgánu obchodní korporace, jde totiž, jak uvádí J. Kožiak, o snížený rozsah povinností vyplývající z výjimek v § 70 Zákona o obchodních korporacích. Uplatní se tak jen části dílu 7 Zákona o obchodních korporacích, přičemž u poměrně významné otázky aplikace pravidel o střetu zájmů při výkonu funkce a s tím související informační povinností (§ 54 a 55 Zákona o obchodních korporacích) se objevuje ne vždy zcela jednotný postoj k tomu, v jaké šíři se tato pravidla aplikují. Tak např. dle staršího názoru P. Šuka se tato pravidla na členy nejvyššího orgánu kapitálové společnosti a družstva vztahovala, nyní se přiklání k druhé straně spektra,¹⁷⁸ na které již dříve zastával P. Čech názor, že § 70 je použitelný jen na valnou hromadu kapitálové společnosti v souvislosti s jejím rozhodováním o pozastavení výkonu funkce ve vztahu k členům volených orgánů společnosti (*viz 3.1.2. a) Pravidla o střetu zájmů*).¹⁷⁹ Tento názor nakonec potvrzuje i chystaná novela Zákona o obchodních korporacích, která mj. navrhuje zrušení § 70 s tím, že by se pravidla o střetu zájmů měla použít jen na osoby, které jsou do své funkce voleny ve smyslu § 152, odst. 2 Zákona o obchodních korporacích.¹⁸⁰ Snížený standard pro jednání v rámci nejvyššího orgánu (tedy hlasování v rámci valné hromady nebo členské schůze) tak vychází jen z obecné úpravy určené členům obchodních korporací,¹⁸¹ který J. Kožiak označuje za „povinnost loajality nižšího řádu“, jejímž obsahem je pouze chovat se čestně a zachovávat vnitřní řád korporace (*viz 1.4.1. členové*). Podle jeho názoru je „*přirozené a žádoucí, aby společník kapitálové korporace měl právo upřednostnit svůj zájem před zájmem korporace, pokud při tom dodrží některé základní etické podmínky*“.¹⁸²

Pokud jde o společníky osobních společností, z dílky § 70 Zákona o obchodních korporacích vyplývá, že se na ně výjimky ze 7. a 8. dílu tohoto zákona nevztahují. A contrario by se tedy na jejich jednání měla vztahovat pravidla Zákona o obchodních korporacích pro jednání členů orgánů (§ 51 a násl. Zákona o obchodních korporacích), ovšem takto učiněný závěr má svá úskalí (*viz 1.3.5. a) Volené a nevolené orgány*).

---

¹⁷⁸ ŠUK, Petr. § 70 [Použitelnost dílů 7 a 8 na valnou hromadu a členskou schůzi]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 198. ISBN 978-80-7400-540-4.

¹⁷⁹ ČECH, Petr. Nad několika rekodifikačními nejasnostmi. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 11-12, s. 324-329

¹⁸⁰ Vládní návrh zákona. Sněmovní tisk 207/0, část č. 1/10. Novela z. o obchodních korporacích – EU [cit. 2019-03-06], str. 10, 120-121. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=207&CT1=0>

¹⁸¹ Ustanovení § 212 a 213 Zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech.

¹⁸² KOŽIAK, Jaromír. Otázky a odpovědi: Jaké povinnosti je povinen společník obchodní korporace dodržovat při hlasování na valné hromadě? Je vázán standardem loajality? *Rekodifikace & Praxe*. 2015, roč. 3, č. 7-8, s. 53

c) Kontrolní orgány

Tyto orgány představují nástroj kontroly řízení obchodní korporace. Zatímco u osobních společností s ohledem na míru působení společníků je kontrola zpravidla dostatečná, a tudíž se kontrolní orgány nevytváří obligatorně, u kapitálových společností a družstev je oddělení členů od řízení těchto obchodní korporací většinou markantní, a proto je povinné zřízení kontrolního orgánu na místě. Vzhledem k tomu, že jeho smyslem je kontrola řízení korporace, soustředí se především na kontrolu činnosti statutárního orgánu dané korporace.

U kapitálových společností je kontrolním orgánem dozorčí rada, avšak na rozdíl od akciové společnosti se v případě společnosti s ručením omezeným zřizuje jen, určí-li tak společenská smlouva.¹⁸³ V souvislosti s možností volby monistického modelu řízení akciové společnosti se však ve smyslu § 456 Zákona o obchodních korporacích může kontrolní funkce koncentrovat v rukou správní rady spolu s funkcí výkonnou.¹⁸⁴ V případě družstev plní tento úkol obligatorně zřízená dozorčí komise, ledaže by v případě tzv. malého družstva bylo stanovami určeno jinak.¹⁸⁵

U osobních společností je třeba vycházet z úpravy v § 107 Zákona o obchodních korporacích určené veřejné obchodní společnosti,¹⁸⁶ podle něhož je právo kontroly vykonáváno všemi společníky, kteří mohou nahlížet do všech dokladů společnosti, a to neomezeně a bez ohledu na jejich členství ve statutárním orgánu společnosti. Je třeba upozornit, že toto právo nelze zaměňovat s právy společníků na informace u kapitálových společností.¹⁸⁷ Za účelem této kontroly se každý společník může rovněž nechat zastoupit za předpokladu, že bude zavázán ke stejné povinnosti mlčenlivosti jako společník. Uvádí se přitom, že tímto závazkem se rozumí rovněž zákonná povinnost mlčenlivosti z titulu profese daného zástupce.¹⁸⁸

Na okraj je na místě zmínit, že mezi kontrolní orgány lze podle mého názoru řadit také jako speciální případ tzv. výbor pro audit zřizovaný u tzv. subjektu veřejného zájmu a u dalších

---

¹⁸³ Ustanovení § 446 a § 201 Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

¹⁸⁴ V této souvislosti je třeba upozornit na ustanovení § 460, odst. 2 Zákona o obchodních korporacích.

¹⁸⁵ To se týká družstva s méně než 50 členy podle § 726 Zákona o obchodních korporacích, v němž fakultativně na základě stanov působnost představenstva vykonává předseda družstva a působnost kontrolní komise vykonává členská schůze. (CILEČEK, Filip. § 726 [Specifika malého družstva]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-540-4, str. 1066).

¹⁸⁶ U komanditní společnosti není právo kontroly upraveno, a proto se v souladu s § 119 Zákona o obchodních korporacích užije úprava veřejné obchodní společnosti.

¹⁸⁷ V případě společnosti s ručením omezením se jedná o tzv. právo na informace podle § 155 a násl. Zákona o obchodních korporacích, u akciové společnosti pak o tzv. právo na vysvětlení podle § 357 a násl. Zákona o obchodních korporacích.

¹⁸⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 107 [Právo kontroly]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, ISBN 978-80-7400-540-4, str. 266.

vymezených subjektů podle Zákona o auditorech, který má tímto zákonem v § 44a stanovené vlastní kontrolní úkoly, jimiž není dotčena odpovědnost kontrolního (ani statutárního) orgánu nebo jeho členů podle Zákona o obchodních korporacích.¹⁸⁹

d) Statutární orgány

Statutární orgány někdy ne zcela přesně označované také jako výkonné orgány realizují činnost obchodní korporace v souladu s jejím účelem, který je z pohledu zakladatelů vymezen ve společenské smlouvě, stanovách či zakladatelské listině a je závazný pro samotnou obchodní korporaci. Tato realizace představuje náplň činnosti statutárního orgánu, kterou je třeba rozlišit na vnitřní, obecně upravenou v § 163 Občanského zákoníku a představující rozhodovací pravomoc statutárního orgánu ohraničenou kompetencemi jiných orgánů v rámci obchodní korporace, a vnější, vycházející z § 164 Občanského zákoníku, která představuje základ úpravy jednání za obchodní korporaci (*viz 1.3.4. Rozhodování a jednání obchodní korporace*).

Pokud jde o rozhodování uvnitř a směrem k obchodní korporaci, jedná se mimo jiné (jako např. vedení účetnictví¹⁹⁰, svolávání nejvyššího orgánu apod.) především o tzv. obchodní vedení spočívající v řízení společnosti, organizování a řízení její podnikatelské činnosti. V zásadě jde o mechanismus, který představuje vnitřní pochody a rozhodování společnosti (*viz 1.3.4. Rozhodování a jednání obchodní korporace*), a je zajištěn výkonnou funkcí zpravidla statutárního orgánu.¹⁹¹ V tomto směru se uvádí, že je statutárnímu orgánu svěřena ve vztahu k ostatním orgánům formálně zbytková ale reálně velice široká působnost.¹⁹² Zpravidla je uvedeno proto, že je zde výjimka v podobě udělení pokynu ve smyslu § 51, odst. 2¹⁹³ a § 706, odst. 2 Zákona o obchodních korporacích a dále jistou formu výjimky může představovat

---

¹⁸⁹ To se týká pouze obchodních korporací, které jsou subjekty veřejného zájmu dle § 1a Z. č. 563/1991 Sb., o účetnictví nebo které typicky pro majetkovou účast státu spadají pod odst. 1, § 44c Z. č. 93/2009 Sb., o auditorech a změně některých zákonů.

¹⁹⁰ Lze se setkat i se sporným názorem, že vedení účetnictví spadá do obchodního vedení, ovšem osobně se kloním k názoru, že nikoliv, neboť je řešeno Zákonem o obchodních korporacích samostatně (Čech, P. a Petr ŠUK. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 185. ISBN 978-80-7273-177-0.)

¹⁹¹ Viz § 105, § 195, odst. 1, § 435, odst. 2 a § 706, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích.

¹⁹² LASÁK, Jan. § 163 [Zbytková působnost statutárního orgánu]. In: BÍLKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal, ČUHELOVÁ, Kateřina, DAVID, Ludvík, DÁVID, Radovan, DOBROVOLNÁ, Eva, FOJTÍK, Lumír, HANDLAR, Jiří, HAVLAN, Petr, HOLEJŠOVSKÝ, Josef, HORECKÝ, Jan, HULMÁK, Milan, HURDÍK, Jan, HRDLÍČKA, Miloslav, KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr, LAZÍKOVÁ, Jarmila, LEBEDA, Martin, PODIVÍNOVÁ, Martina Kuloglija, PONDIKASOVÁ, Tereza, RONOVSÁ, Kateřina, RUBAN, Radek, ŠEVČEK, Marek, TŮMA, Pavel, VÍTEK, Jindřich. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, ISBN 978-80-7400-529-9.

¹⁹³ Ve spojení s § 195, odst. 2 a § 435, odst. 3 Zákona o obchodních korporacích, v nichž se chybně odkazuje na odst. 1 § 51 téhož zákona, na což upozorňuje i P. Čech a P. Šuk (Čech, P. a Petr ŠUK. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 184. ISBN 978-80-7273-177-0.).

úprava osobních společností, byť jde o sporné téma.¹⁹⁴ V § 105 Zákona o obchodních korporacích je totiž obchodní vedení veřejné obchodní společnosti svěřeno do rukou všech společníků (kteří také tvoří nejvyšší orgán), ledaže společenská smlouva určí jinak, což by se mělo s ohledem § 119 Zákona o obchodních korporacích vztahovat i na komanditní společnost. Jinými slovy tedy v případě osobních společností pravidlo „zbytkové působnosti“ platí ve vztahu k nejvyššímu orgánu navzdory obecné úpravě v Občanském zákoníku.¹⁹⁵

Vnější působnost statutárního orgánu představuje právo statutárního orgánu zastupovat společnost navenek a jednat za ni, které je charakterizováno jako tzv. generální zástupčí oprávnění. S ohledem na konstrukci kolegiálních statutárních orgánů (*viz 1.3.4. Rozhodování a jednání obchodní korporace*), která považuje za zástupce všechny jednotlivé členy a orgán samotný za nástroj jejich oprávnění, je obecným pravidlem dle § 164, odst. 2 Občanského zákoníku, že každý z nich má oprávnění jednat za korporaci samostatně, ledaže není stanoveno jinak. Přitom musí být ve světle § 436, odst. 1 Občanského zákoníku vždy nepochybně zřejmé, že člen statutárního orgánu jedná jejím jménem.¹⁹⁶ V souvislosti s možností odchýlné úpravy je ale třeba upozornit na to, že podle § 47 Zákona o obchodních korporacích je omezení tohoto oprávnění neúčinné vůči třetím osobám, i kdyby si ho byly vědomy, a působí tak pouze uvnitř korporace.¹⁹⁷ S tím souvisí ustanovení § 162 Občanského zákoníku, které je určeno na ochranu třetích osob jednajících obecně s členem jakéhokoliv orgánu (nejen statutárního), který je oprávněn obchodní korporaci zastoupit v souladu se zápisem ve veřejném rejstříku. To se ovšem dotýká také skutečnosti, že právní úkony statutárního orgánu v podobě jednání za obchodní korporaci vůči třetím osobám nemusí být podmíněny rozhodnutím učiněným v rámci obchodního vedení, resp. i pokud jsou podmíněny na základě vnitřních pravidel, není taková podmínka účinná vůči třetím osobám.¹⁹⁸ Jinými slovy tedy nelze namítat nedostatek tvorby vůle ve smyslu dodržení vnitřních rozhodovacích procesů. To se ovšem netýká situací, kdy takový

---

¹⁹⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 105 [Rozhodování ve věcech společnosti]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, ISBN 978-80-7400-540-4.

¹⁹⁵ LÁLA, D. Komu náleží obchodní vedení ve veřejné obchodní | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírká zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 27.02.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/komu-nalezi-obchodni-vedeni-ve-verejne-obchodni-spolecnosti-99917.html>

¹⁹⁶ Čech, P. a Petr ŠUK. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. ISBN 978-80-7273-177-0, str. 57.

¹⁹⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 47 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 142

¹⁹⁸ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. února 2007, sp. zn. 32 Odo 302/2004, uveřejněný pod číslem 10/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, podle něhož by sice měla být řada právních úkonů společnosti podložena rozhodnutím v rámci obchodního vedení, ale absence takového rozhodnutí nevede k neplatnosti učiněného právního úkonu.

souhlas vyžaduje přímo zákon ze strany nejvyššího orgánu, kde je dána obchodní korporaci možnost dovolat se neplatnosti ve smyslu § 48 Zákona o obchodních korporacích.¹⁹⁹

Otázka zastupování obchodní korporace statutárním orgánem vzhledem ke konstrukci způsobu jednání za obchodní korporaci je však komplikovanou zejména s ohledem na nejasnosti v povaze zastoupení. To, zda se jedná o zákonné, smluvní či specifické zastoupení se totiž promítne do toho, jaká ustanovení Občanského zákoníku se na něj mají vztahovat. Podle P. Čecha a P. Šuka je nejvhodnější považovat zastoupení obchodní korporace statutárním orgánem za případ *sui generis*, na který se mají aplikovat pouze všeobecná pravidla v § 436 a násl. Občanského zákoníku.²⁰⁰ O problematice zastupování kolektivními statutárními orgány se přitom tato práce zmiňuje již výše, když ji uvádí jako příklad při řešení otázky, jak rozhodují a jednají kolektivní orgány obecně (*viz 1.3.4. b) Kolektivní orgány*).

Vzhledem k tomu, že na statutární orgány se v rámci rozhodování obchodní korporace uplatňuje zbytková klauzule, lze konstatovat, že v praxi pro jejich členy vzniká nejvyšší riziko odpovědnosti v důsledku nedodržení povinností, které jsou jim v podobě určitých nároků na členy volených orgánů uloženy (*viz 1.3.6. Péče řádného hospodáře*).

1.3.6. Péče řádného hospodáře

Již v souvislosti s vývojem obchodních korporací, anebo přesněji mechanismů a ideových konceptů byla zmíněna péče řádného hospodáře jako standard, jehož pojetí úzce souvisí s podnikáním a konstrukcí obchodní korporace tak jak ji známe dnes. Obsah tohoto právního pojmu by totiž před rozvojem kapitalismu nikdy nemohl odpovídat tomu současnému, zjednodušeně řečeno, obecně přijímanému pro správu obchodní korporace (*viz 1.2.2. Obchodní korporace jako investice*). Historický imperativ,²⁰¹ aby správce vynakládal stejné úsilí, jaké by vynaložil sám vlastník,²⁰² musel nutně být ovlivněn změnou v chápání rizika a investice, a pod vlivem postupného kladení nových nároků a dovozování úměrné odpovědnosti v rámci správy korporací dal vzniknout obecnému standardu současného práva obchodních korporací. Jedná

---

¹⁹⁹ Jedná se o tzv. relativní neplatnost ve smyslu § 586 Občanského zákoníku. Uplatní se např. na smlouvu o vypořádání újmy vzniklé porušením péče řádného hospodáře podle § 53 odst. 3 Zákona o obchodních korporacích či smlouvu o výkonu funkce v kapitálové společnosti podle § 59 odst. 2, Zákona o obchodních korporacích (ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 48 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 144.)

²⁰⁰ Čech, P. a Petr ŠUK. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. ISBN 978-80-7273-177-0, str. 22.

²⁰¹ ŠATROVÁ, Lucie. Péče řádného hospodáře a jeho modifikace v nové právní úpravě. Diplomová práce. Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni. 2015. s. 21-22.

²⁰² HAVEL, Bohumil. Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací. Praha: Auditorium, 2010. Téma (Auditorium). s. 151. ISBN 978-80-87284-11-7.

se o standard, který má na jedné straně řešit odvěkový problém oddělení správy a vlastnictví u kapitálových společností a družstev, a na druhé straně tak vlastně podtrhuje povahu užších vztahů v rámci osobních společností.

Z hlediska jednotlivých fyzických osob, členů volených orgánů, případně statutárních orgánů (*viz 1.3.5. a) Volené a nevolené orgány*), na které se vztahuje, jde o zásadní institut, který představuje, jak je několikrát řečeno již výše, standard pro rozhodování a jednání, skrze nějž se v právní rovině hodnotí výkon funkce. Tento standard ovšem nelze zjednodušovat na jednotlivé konkrétní ustanovení zákona, neboť má povahu složeného mechanismu vzájemně součinných kritérií v podobě zákonných pravidel, vnitřních předpisů či pokynů nejvyššího orgánu a stejně tak oprávněného (tedy právem chráněného) zájmu korporace (*viz 2. Zájem obchodní korporace*).²⁰³ Ty jej buď přímo tvoří, anebo s ním úzce souvisejí, neboť jej odvozeně představují v úpravě určitých specifických situací - např. v úpravě tzv. střetu zájmů v § 54 a násl. Zákona o obchodních korporacích, který ale řeší jen jednu podmnožinu možných střetů zájmů v právu obchodních korporací (*viz 3.1.2. Úprava střetu zájmů*).²⁰⁴

Péče řádného hospodáře, resp. její obsah, vychází z obecné úpravy v § 159, odst. 1 Občanského zákoníku. Vztaženo na předchozí tak člen voleného orgánu²⁰⁵ dodrží tento standard, jestliže svou funkci vykonává s nezbytnou loajalitou, s potřebnými znalostmi a pečlivostí. K tomu P. Čech a P. Šuk uvádějí, že „*péče řádného hospodáře v sobě zahrnuje jednak povinnost loajality, a jednat povinnost náležitě péče*“²⁰⁶. Tyto dvě složky pak lze považovat za základní množiny povinností uložených členům volených orgánů právnických osob, které se dále promítají do další úpravy (*viz 3.1.1. Pravidla jednání členů orgánů*).

a) Povinnost loajality

Třebaže jde o právní povinnost, je její obsah ovlivněn i prvky etiky.²⁰⁷ Lze ji totiž jinými slovy označit za povinnost „*věrnosti zájmům právnické osoby*“. Tuto povinnost loajality, ale nelze zaměňovat s povinností členů obchodní korporace, působících v nejvyšším orgánu

²⁰³ PŮLPÁN, Martin. Péče řádného hospodáře. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. 2009. s. 7.

²⁰⁴ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 174. ISBN 978-80-7478-735-5.

²⁰⁵ Ve zkratce nadále bude v této kapitole věnující se péči řádného hospodáře užíváno pouze pojmu *volený orgán*, ačkoliv není zřejmé, nakolik pod něj spadá statutární orgán veřejné obchodní společnosti, na jehož členy se povinnost péče řádného hospodáře také vztahuje (*viz volené a nevolené orgány*).

²⁰⁶ ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 158. ISBN 978-807273-177-0.

²⁰⁷ ČERNÁ, Stanislava. K některým aspektům zájmu společnosti. In: ČERNÁ, Stanislava, ČECH, Petr a kol. (eds.). *Pocta Ivaně Štenglové k 70. narozeninám. Právo společnosti – ohlédnutí za dvěma desetiletími účinnosti obch. zákoníku*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 63. ISBN: 978-80-7400-262-5.

obchodní korporace (s výjimkou osobních společností), která představuje nižší standard, o němž J. Kožíak hovoří jako o loajalitě nižšího řádu (viz 1.4.1. Členové).²⁰⁸ Ta totiž více než věrnostní standard představuje standard mravnostní, který umožňuje při zachování základních etických podmínek upřednostnit vlastní zájem před zájmem korporace.²⁰⁹

To, že lze povinnost loajality považovat za součást obecného standardu péče řádného hospodáře, bylo pro starou právní úpravu definitivně potvrzeno až judikaturou, použitelnou ovšem i na dnešní úpravu.²¹⁰ Obsahem této věrnosti je povinnost jednat stálým zřetelem v nejlepším zájmu obchodní korporace, i kdyby to bylo v rozporu se zájmy člena voleného orgánu či osob jemu blízkých.²¹¹ Nejlepší zájem obchodní korporace musí přitom mít přednost i před zájmem člena takové obchodní korporace. K tomu je však nezbytným předpokladem také aktivní povinnost zjišťovat, jaké zájmy obchodní korporace má, jak uvádí J. Dědič.²¹² Je ale podstatné, že povinnost k takto loajálnímu jednání má člen voleného orgánu jen v nezbytné míře. Tím se nechává prostor pro posouzení, zda byl v této složce dodržen požadovaný standard péče řádného hospodáře, s ohledem na okolnosti a etiku daného jednání.²¹³ Nadto je pak možné, aby v rámci konkrétní obchodní korporace byla tato povinnost specifikována nad základní rámeček.²¹⁴

b) Povinnost náležitě péče

Tuto druhou složku péče řádného hospodáře tvoří požadavek pečlivosti, který je třeba posuzovat vždy s ohledem na okolnosti i povahu vykonávané činnosti. Tedy s ohledem na obtížnost výkonu i časový rámeček či finanční hodnotu. Vodítkem přitom je povinnost osobního výkonu funkce uložená v rozsahu § 159, odst. 2 Občanského zákoníku s možností zmocnění.

---

²⁰⁸ KOŽIAK, Jaromír. Otázky a odpovědi: Jaké povinnosti je povinen společník obchodní korporace dodržovat při hlasování na valné hromadě? Je vázán standardem loajality? *Rekodifikace & Praxe*. 2015, roč. 3, č. 7–8, s. 53

LÁLA, Daniel. Povaha členství ve statutárním orgánu osobní společnosti aneb je člen statutárního orgánu osobní společnosti členem voleného orgánu ve smyslu občanského zákoníku?. *Obchodněprávní revue*. 2018, č. 4, str. 106-110

²⁰⁹ KOŽIAK, Jaromír. Otázky a odpovědi: Jaké povinnosti je povinen společník obchodní korporace dodržovat při hlasování na valné hromadě? Je vázán standardem loajality? *Rekodifikace & Praxe*. 2015, roč. 3, č. 7–8, s. 53

²¹⁰ Viz rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 24. února 2009, sp. zn. 29 Cdo 3864/2008, a ze dne 25. června, sp. zn. 29 Cdo 2964/2008 (ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 158. ISBN 978-807273-177-0).

²¹¹ ELIÁŠ, Karel, Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ. *Kurs obchodního práva: právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005, xxxvi, 617 s. ISBN 80-7179-391-4. s. 298.

²¹² DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, s. 1747-3055. ISBN 8072730711. s. 2417.

²¹³ Konkrétní jednání je třeba posuzovat také ve světle obecných zásad soukromého práva při uplatnění ústavněkonformního, resp. eurokonformního výkladu (GABONAY, Andrea. K povinnosti loajality | Právní prostor. Právní prostor [online]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/povinnost-loajality>

²¹⁴ Např. smlouvou o výkonu funkce (ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 158. ISBN 978-807273-177-0).

V případě statutárního orgánu, dojde-li ke zmocnění, spočívá pečlivé jednání v kontrole, jakým způsobem jsou zmocněncem úkoly plněny.²¹⁵

Požadavek na potřebné znalosti člena voleného orgánu nelze chápat tak, že je pevně stanoven profesionální limit či požadavek na určité vzdělání, což potvrzuje i judikatura vztáhnutelná na novou právní úpravu.²¹⁶ Naopak ale představuje nárok na člena v tom smyslu, že musí být schopen rozpoznat, kde jeho znalosti nestačují, a povinnost zajistit si v takovém případě adekvátní pomoc osoby, u níž lze předpokládat, že je pro danou situaci má.²¹⁷ Jinými slovy, člen voleného orgánu nemusí vědět, ale musí vědět, že neví.

c) Pravidlo podnikatelského úsudku

Vzhledem k specifickým podmínkám obchodní korporace (zejména jde o nesení podnikatelského rizika) Zákon o obchodních korporacích zavádí pravidlo pro případný přezkum toho, zda byl ze strany člena voleného orgánu dodržen standard péče řádného hospodáře. Toto pravidlo v podobě specifikující normy zákonodárce označuje jako pravidlo podnikatelského úsudku vycházející podle mého názoru ne zcela šťastně²¹⁸ z překladu tzv. Business Judgement Rule.²¹⁹ Jedná se totiž o souhrnné označení doktríny²²⁰ vztahující se k ekonomické teorii nazývané „Agency Problems theory“, která se zabývá problémy zastoupení a jejich možnými řešeními (*viz 3. Ochrana zájmu obchodní korporace*).²²¹

---

²¹⁵ Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. března 2005, sp. zn. 8 Tdo 124/2005, na které upozorňuje D. Patěk (ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 177. ISBN 978-80-7478-735-5).

²¹⁶ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. října 2008, sp. zn. 29 Cdo 2531/2008 (ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 159. ISBN 978-807273-177-0).

²¹⁷ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 177. ISBN 978-80-7478-735-5.

²¹⁸ Matoucí může být to, že doktrína „Business Judgement rule“ podle mého názoru původně představuje soudní standard složený z více pravidel či povinností, jejichž aplikace a dodržení má reflektovat specifika působení obchodní korporace. S tímto souborem norem někdy bývá zaměňována norma v § 51, odst. 1 (označovaná jako „pravidlo podnikatelského úsudku“), která umožňuje členovi voleného orgánu dokázat, že i přes nepříznivý ekonomický výsledek svého rozhodnutí, jednal s náležitou péčí, která je složkou standardu péče řádného hospodáře (ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 51 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích*. 1.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 134.).

²¹⁹ Důvodová zpráva k ZOK – konsolidovaná verze, str. 24. Dostupné na:

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf>

²²⁰ Viz dále (KOŽIAK, Jaromír. *Business Judgement Rule in Czech Corporations Act*. *Juridical Tribune Journal. Tribuna Juridica* 3.2. About Open Academic Journals Index [online]. Copyright ©W [cit. 08.03.2019]. s. 127-135. Dostupné z: <http://oaji.net/articles/2017/5275-1511869724.pdf>).

²²¹ JENSEN, Michael C. a William H. MECKLING. *Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure* - ScienceDirect. ScienceDirect.com | Science, health and medical journals, full text articles and books. [online]. Copyright © 1976 Published by Elsevier B.V. [cit. 13.03.2019]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0304405X7690026X>

Zatímco standard péče řádného hospodáře je nastaven komplexem povinností, jejichž dodržování má zajistit, že jednání a rozhodnutí učiněná členy volených orgánů v dobré víře nepovedou k jejich odpovědnosti, i kdyby se později ukázala jako chybná, účelem tzv. pravidla podnikatelského úsudku by mělo být, aby jednání, které se za jiných okolností (následně)²²² zdá být porušením těchto povinností (konkrétně povinnosti jednání s náležitou péčí), v podmínkách obchodní korporace nevedlo k odpovědnosti, a to s cílem vyvarovat se příliš opatrnického přístupu členů volených orgánů s ohledem na jejich přirozenou averzi k riziku.²²³ Smyslem doktríny „Business Judgement rule“ tedy je nejen nastavit mechanismus ochrany osob v pozici správce před nadměrnou přísností (tedy před aplikací standardu řádného hospodáře bez dalšího),²²⁴ ale současně chránit zájmy členů obchodní korporace a korporace samotné před stagnací v důsledku neochoty členů volených orgánů podstoupit rozumné riziko.²²⁵

Doktrína „Business Judgement rule“ vychází původně z judikatury amerických soudů a má svou tradici v angloamerických zemích s „common law“ systémem. M. Eisenberg to shrnuje tak, že povinnost náležité péče (duty of care) je standardem chování a pravidlo podnikatelského úsudku (Business Judgement rule) je standardem soudního přezkumu této povinnosti.²²⁶ Ovšem v důsledku implementování americké koncepce dalšími zeměmi, jejichž právní systémy neuznávají judikaturu za závazný pramen práva, se rozdělila podle způsobu jejího uplatnění, protože tyto země ji přebraly formou zákonné normy. Proto má v angloamerických systémech povahu precedenčního standardu pro soudní přezkum rozhodnutí a v systémech kontinentálního práva se uplatňuje jako domněnka jednání s náležitou péčí při splnění dalších předpokladů.²²⁷

Domnívám se ale, že způsob převzetí v českém právu a s tím spojené výkladové obtíže lze považovat za problematické, což zřejmě vězí do jisté míry i v samotné podstatě převzetí

---

²²² Vždy lze posuzovat až po realizaci jednání, tedy následně.

²²³ Business Judgment Rule | Wex Legal Dictionary / Encyclopedia | LII / Legal Information Institute. LII / Legal Information Institute [online]. Dostupné z: https://www.law.cornell.edu/wex/business_judgment_rule

²²⁴ Angloamerické prostředí v tomto smyslu mluví o „bezpečném přístavu“ či „bezpečném útočišti“ (safe harbour) pro ty, kteří jednali lege artis (ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 51. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 150.).

²²⁵ ROSE, Caspar. Director's liability and investor protection: a law and finance perspective (June 2011), Volume 32, Issue 3. European Journal of Law and Economics. s. 287-305 [online]. Dostupné z: <http://link.springer.com/article/10.1007/s10657-010-9153-3>

²²⁶ EISENBERG, Melvin Aron. The Divergence of Standards of Conduct and Standards of Review in Corporate Law, 62 Fordham L. Rev. 437. [online]. Copyright © [cit. 10.03.2019]. s. 444-445. Dostupné z: <https://ir.lawnet.fordham.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=3064&context=flr>

²²⁷ KOŽIAK, Jaromír. Business Judgement Rule in Czech Corporations Act. Juridical Tribune Journal. Tribuna Juridica 3.2. About Open Academic Journals Index [online]. Copyright ©W [cit. 08.03.2019]. s. 127-135. Dostupné z: <http://oaji.net/articles/2017/5275-1511869724.pdf>

výsledků dlouhodobě uplatňované „common law“ doktríny normou kontinentálního práva. Došlo totiž k přijetí pravidla, aniž by k němu existoval patřičný komplex judikatury, čímž jako by došlo k záměně příčiny s následkem. Celý komplex poznatků a učení (Agency Problems theory), které tak postupně angloamerické soudy aplikovaly formou tvorby relativně pružných pravidel vycházejí ze základní úvahy, že totiž nelze po správci požadovat, aby nesl břímě podnikatelského rizika, předcházel doktríně „Business Judgement rule“ a jejímu případnému zakotvení zákonnou normou. Tato pravidla lze shrnout tak, že soudům a priori nepřísluší, aby posuzovaly správnost obchodního rozhodnutí a správceva úsudku (tedy úsudky člena voleného orgánu) a nahrazovaly ho svým vlastním, a proto pouze posuzují, zda byly naplněny pravidlem podnikatelského úsudku stanovené předpoklady pro takové rozhodnutí.²²⁸

Nadto, jak upozorňuje S. Bainbridge, ani v angloamerickém právním prostředí není zcela jednotný přístup k této doktríně. V judikatuře totiž lze vyzorovat hned dvě koncepce „Business Judgement rule“. Jedna ji vnímá jako objektivní standard pro přezkum odpovědnosti správce soudy – jako by se tím zvedla hranice odpovědnosti v případě „pouhé“ nedbalosti na alespoň hrubou nedbalost či bezohlednost. Druhá ji považuje za „pravidlo zdrženlivosti“ (abstention version of the business judgment rule), podle něž má za určitých podmínek soud odmítnout věcný přezkum rozhodnutí správce (v našem prostředí člena voleného orgánu) – jako by se zakládala domněnka bránící přezkumu soudem.²²⁹ Jinými slovy není vždy shoda na tom, zda je samotné pravidlo podnikatelského úsudku v podstatě procesní domněnkou, anebo věcným omezením odpovědnosti.²³⁰

V českém právu se projevuje následovně. Úprava v § 51, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích nastavuje standard pro povinnost náležitě péče vyžadované v rámci § 159, odst. 1 Občanského zákoníku v poměrech obchodní korporace, a to tak, že stanoví, kdy se jednání člena voleného orgánu považuje za jednání s náležitou péčí (viz 1.3.6. b) *Povinnost náležitě péče*). „*Pečlivě a s potřebnými znalostmi* (tedy s náležitou péčí podle Občanského zákoníku)

---

²²⁸ Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu Státu Delaware z roku 1971, 280 A.2d 717 (1971), v němž se uvádí následující: „*A board of directors enjoys a presumption of sound business judgment, and its decisions will not be disturbed if they can be attributed to any rational business purpose. A court under such circumstances will not substitute its own notions of what is or is not sound business judgment*“ (Sinclair Oil Corp. v. Levien (Del. 1971). H2O Classroom Tools [online]. Dostupné z: <https://h2o.law.harvard.edu/collages/4277>).

GREENHOW, Annette. The Statutory Business Judgment Rule: Putting the Wind into Directors' Sails. Bond Law Review: Vol.11: Iss. 1, Article 4. 1999 [online]. Dostupné z: <http://epublications.bond.edu.au/blr/vol11/iss1/4>

²²⁹ Bainbridge, Stephen Mark, The Business Judgment Rule as Abstention Doctrine (July 29, 2003). UCLA, School of Law, Law and Econ. Research Paper No. 03-18 [online]. s. 1-5. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=429260>

²³⁰ Bainbridge, Stephen Mark, The Business Judgment Rule as Abstention Doctrine (July 29, 2003). UCLA, School of Law, Law and Econ. Research Paper No. 03-18 [online]. s. 7. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=429260>

*jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace.*²³¹

Ačkoliv Zákon o obchodních korporacích v nadpisu nad označením § 51 hovoří o pravidlech jednání členů orgánů,²³² je důležité uvědomit si, že pravidlo podnikatelského úsudku se týká jen rozhodování (viz 1.3.4. *Rozhodování a jednání obchodní korporace*). Jedná se tedy o pravidlo týkající se vnitřních procesů v rámci obchodního vedení.²³³ Nadto znění tohoto ustanovení tím, že dále rozhodování konkretizuje jako „podnikatelské rozhodování“, otevírá možnost, aby se ne na každé rozhodování vztahovalo pravidlo podnikatelského úsudku.²³⁴ Jedná-li se tedy o situaci, kdy člen voleného orgánu podnikatelsky rozhoduje a má-li se na něj úprava vztáhnout, musí při svém rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že postupuje informovaně a v obhajitelném zájmu korporace. Tzn. že i přes případný nedostatek vlastních schopností v dobré víře rozhoduje s dostatečnou kvalitou jistoty vlastní profesionálnímu obchodníkovi.²³⁵ Tyto může rozumně předpokládat jen tehdy, jestliže „*není na výsledku rozhodování osobně zainteresován*“²³⁶, aby tak mohl zcela nepodjatě sledovat pouze zájem obchodní korporace.²³⁷ V tomto smyslu je podstatná formulace „v obhajitelném zájmu“, neboť omezuje případné posuzování tak, že nelze člena voleného orgánu činit odpovědným za to, že se mu v konkrétní situaci nepodařilo jednat v nejlepším zájmu korporace. Zákon tak dalším způsobem, slovy J. Hejdy, balancuje potenciální přínos rozhodnutí s jeho riziky tím, že zbavuje

---

²³¹ Ustanovení § 51, odst 1 Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (Zákon o obchodních korporacích).

²³² Navrhovaná novela pak hodlá v nadpisu za slovo „členů“ vložit slovo „voleného“ s ohledem na dosavadní výkladové nejasnosti (Vládní návrh zákona. Sněmovní tisk 207/0, část č. 1/10. Novela z. o obchodních korporacích – EU [cit. 2019-03-06], str. 6. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=207&CT1=0>)

²³³ Zde je na místě připomenout již výše zmíněný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. března 2005, sp. zn. 4 Afs 24/2003, v němž obchodní vedení považuje za „*průběžnou pravidelnou správu záležitostí společnosti a jejího podniku, tzn. rozhodování o organizačních, technických, obchodních, personálních, finančních aj. otázkách běžného života. Rozumí se tím řízení společnosti, zejména organizování a řízení její podnikatelské činnosti, včetně rozhodování o jejích podnikatelských záměrech.*“ A dále usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. dubna 2006, sp. zn. 5 Tdo 94/2006, které do něj zahrnuje organizaci a řízení podniku, řízení zaměstnanců, rozhodování o provozních záležitostech, jako je např. zásobování, odbyt, reklama, vedení účetnictví a rozhodování o podnikatelských záměrech.

²³⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 51 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 150.

²³⁵ ŠATROVÁ, Lucie. Péče řádného hospodáře a jeho modifikace v nové právní úpravě. Diplomová práce. Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni. 2015. s. 37-38.

²³⁶ ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 160. ISBN 978-807273-177-0.

²³⁷ ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 160-161. ISBN 978-807273-177-0.

členy volených orgánů svazující obavy, že nezvolí rozhodnutí v nejlepším zájmu obchodní korporace.²³⁸

Záměrně pak stranou ponechávám znění § 51, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích za středníkem, které podle mého názoru nadbytečně vylučuje pravidlo podnikatelského úsudku v případě, že výše popsané rozhodování není naplněno nezbytnou loajalitou (*viz a) povinnost loajality*). Vzhledem k tomu, jak zákon konstruuje péči řádného hospodáře, lze totiž dojít k závěru, že i kdyby daná věta²³⁹ nebyla součástí ustanovení, na jeho význam ani na povinnosti člena voleného orgánu by to nemělo vliv, neboť i bez něj lze z § 159, odst. 1 Občanského zákoníku dovodit, že neloajální jednání člena obchodní korporace je neobhajitelné a je tedy porušením péče řádného hospodáře. Jen okrajově pak považuji za vhodné zmínit, že § 51, odst. 2 Zákona o obchodních korporacích představuje specifickou úpravu ve vztahu k § 195 odst. 2, § 201, odst. 4, § 435 odst. 3, § 446, odst. 3 a § 456 odst. 1 Zákona o obchodních korporacích, podle kterých není nejvyšší orgán ani jiný orgán oprávněn udělovat statutárnímu orgánu kapitálové obchodní společnosti pokyny týkající se obchodního vedení.²⁴⁰

Na § 51, navazuje § 52, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích, který dále doplňuje standard péče řádného hospodáře korektivem v podobě omezeného srovnání s pomyslným ideálním jednáním fiktivního rozumně pečlivého člena voleného orgánu v obdobné situaci (není přitom podstatné, jak by spravoval vlastní záležitosti). Takovéto srovnání, představující objektivní standard, je relativizováno subjektivní rovínou (subjektivním standardem) dovozenou již dříve judikaturou, jejíž závěry se i nadále uplatní.²⁴¹ To vychází ze znění § 52, odst. 1, podle kterého se k objektivnímu standardu má „přihlédnout“.²⁴² V praxi se to pak

---

²³⁸ ČÁP, Zdeněk a Jan HEJDA. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha, 2013. s. 62. ISBN 978-80-7201-917-5.

²³⁹ „(...) ; to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou“ (Ustanovení § 51, odst. 1 Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

²⁴⁰ Více k tomu viz ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 51 [J]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 150.

ČÁP, Zdeněk a Jan HEJDA. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha, 2013. s. 62. ISBN 978-80-7201-917-5.

²⁴¹ P. Čech a P. Šuk spatřují v § 52, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích vedle objektivního i subjektivní standard, který ten objektivní přesahuje, a to na základě např. rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. července 2008, sp. zn. 29 Odo 1262/2006, v němž se uvádí, že „*má-li člen představenstva určité odborné znalosti, schopnosti či dovednosti, lze z požadavku náležitě péče dovodit, že je povinen je při výkonu funkce – v rámci svých možností – využívat*“ (ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 162. ISBN 978-807273-177-0.).

²⁴² „*Při posouzení, zda člen orgánu jednal s péčí řádného hospodáře, se vždy přihlédně k péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba, byla-li by v postavení člena obdobného orgánu obchodní korporace.*“ (Ustanovení § 52, odst. 1 Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

projeví i tím, že předpoklady naplnění standardu péče řádného hospodáře se mohou u jednotlivých členů vícečlenného voleného orgánu odlišovat stejně jako jejich odpovědnost v konkrétní věci.²⁴³

Je však třeba připomenout, že tato obecná rovina péče řádného hospodáře modifikovaná pravidlem podnikatelského úsudku popsaná výše, se bude při posuzování také vždy odvíjet od toho, o člena jakého orgánů (*viz orgány obchodní korporace*) nebo jinou osobu²⁴⁴ půjde. Jistě jiný charakter povinností a nároků bude kladen na členy orgánů statutárních nežli kontrolních, s ohledem na úkoly, které jsou jim svěřené. Zatímco podnikatelské rozhodování v časově omezených intervalech je primárně určeno orgánům výkonným (zpravidla statutárním), naopak uvážlivější přístup bude očekáván od orgánů kontrolních. B. Havel tak například dovozuje, že členové kontrolních orgánů by „*měli vykazovat vyšší úroveň znalostí, protože mají hodnotit jednání jiných*“,²⁴⁵ přičemž zároveň uvažuje i o jisté „odpovědnosti za volbu“ v případě členů valných hromad,²⁴⁶ tedy členů obchodní korporace (ta se ovšem projeví opačně, a to právě uplatněním pravidla podnikatelského úsudku na ochranu členů statutárních, kontrolních a případně jiných zřízených orgánů). To podle mého názoru plně koresponduje s tím, jak je standard péče řádného hospodáře konstruován.

d) Prokazování a důsledky nedodržení péče řádného hospodáře

Jestliže péče řádného hospodáře představuje standard pro výkon funkce člena voleného orgánu, znamená to, že funguje jako měřítko a obecná norma pro jednání samotné. Nevztahuje se ale na výsledek takového jednání. Smyslem tedy je zajistit, že člen voleného orgánu učiní vše, co po něm lze spravedlivě požadovat, resp. nastavit hranici, za kterou nastává jeho

---

ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 52 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 159.

²⁴³ Jako příklad lze uvést situaci, kterou uvádí P. Čech a P. Šuk v souvislosti s hlasováním člena kolektivního statutárního orgánu. Jak uvádějí, posouzení toho nakolik takový člen dostal péči řádného hospodáře se kromě jeho hlasování posoudí i podle toho, „*jaký byl jeho předchozí postoj k návrhu, jak vystupoval v diskusi, s jakými argumenty se snažil ostatní přesvědčit a od rozhodnutí je odradit*“. „*Zvednutá ruka proti škodlivému usnesení tak v případě nulové iniciativy a argumentů proti usnesení může odpovědnost založit stejně jako ruce zvednuté pro.*“ (ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 162. ISBN 978-807273-177-0.).

²⁴⁴ Zde se má na mysli typicky prokurista obchodní korporace, která je podnikatelem, ve smyslu § 450 a násl. Občanského zákoníku, a to podle § 58, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích (PERTHEN, Ervín a Milan CHMELÍK. K postavení prokuristy obchodní společnosti podle zákona o obchodních korporacích | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírká zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 13.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-postaveni-prokuristy-obchodni-spolecnosti-podle-zakona-o-obchodnich-korporacich-100988.html>).

²⁴⁵ HAVEL, Bohumil. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Praha: Auditorium, 2010. Téma (Auditorium). s. 161. ISBN 978-80-87284-11-7

²⁴⁶ HAVEL, Bohumil. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Praha: Auditorium, 2010. Téma (Auditorium). s. 161-165. ISBN 978-80-87284-11-7.

odpovědnost nikoliv za to, k čemu jeho jednání vedlo, ale že bylo učiněno způsobem neodpovídajícím zákonem nastavenému standardu – tedy řádně. Odpovědnost tak může nastat pouze v důsledku porušení povinností utvářejících to, co nazýváme péčí řádného hospodáře. Pokud naopak jsou tyto povinnosti při jednání člena voleného orgánu dodrženy, nelze i přes vznik újmy korporaci v důsledku takového jednání dovozovat odpovědnost jednatelů člena.²⁴⁷ Slovy P. Čecha a P. Šuka: „člen voleného orgánu odpovídá za řádný výkon funkce, nikoliv za výsledek své činnosti“.²⁴⁸

To v § 52, odst. 2 Zákon o obchodních korporacích reflektuje, když v zásadě pokračuje ve filosofii vyjádřené obecně již pravidlem v § 4 Zákona o obchodních korporacích, které řeší jeden z problémů v rámci obchodní korporace (viz zmiňovaná „Agency Problems theory“), jímž je tzv. informační asymetrie.²⁴⁹ Vychází se totiž z předpokladu, že člen voleného orgánu je ve vztahu ke svým povinnostem, jejichž porušení je předpokladem případné odpovědnosti, zároveň nejlépe informovaným, a tudíž by s ohledem na zvláštní úpravu péče řádného hospodáře výše popsaným způsobem bylo nepřiměřené požadovat po osobě uplatňující náhradu újmy způsobené obchodní korporaci (dále jen „žalobci“) nesení důkazního břemene při dokazování, že člen voleného orgánu nejednal s péčí řádného hospodáře. Pouze člen voleného orgánu totiž disponuje úplnými informacemi o tom, jak svým jednáním plnil své povinnosti.²⁵⁰

V této souvislosti ale považuji za nutné upozornit na to, že přenesení důkazního břemene na člena voleného orgánu nevychází z angloamerické doktríny, kde je naopak povinností žalobce prokazovat důvody pro neuplatnění doktríny „Business Judgement rule“. V tomto směru se úprava v Zákoně o obchodních korporacích převzala pravidlo staré úpravy vycházející z německé, čímž do jisté míry oslabuje ochranu poskytnutou uplatněním pravidla

---

²⁴⁷ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. dubna 2013, sp. zn. 29 Cdo 2363/2011 (ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 159. ISBN 978-807273-177-0).

²⁴⁸ ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 159. ISBN 978-807273-177-0.

²⁴⁹ Osoba, která uplatní vůči členu voleného orgánu náhradu újmy způsobené obchodní korporaci (akcionář, správce konkursní podstaty apod.), většinou nedisponuje potřebnými doklady a všemi informacemi, na jejichž základě by bylo možné prokázat povinnost újmu nahradit. „*Takové doklady a informace má naopak zásadně k dispozici právě člen orgánu, který má z titulu své funkce přístup i k dokladům a informacím, umožňující mu prokázat, že nejsou splněny podmínky jeho povinnosti újmu nahradit.*“ (ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 52 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 159. ISBN 978-80-7400-540-4) Dále i pokud by k nim pak osoba uplatňující nárok přístup mohla mít, může se projevit neúměrnými náklady na vyhledání a získání takových informací (RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: ASPI, 2008. s. 52 a násl. ISBN 978-80-7357-329-4.).

²⁵⁰ ČÁP, Zdeněk a Jan HEJDA. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha, 2013. s. 63. ISBN 978-80-7201-917-5.

podnikatelského úsudku.²⁵¹ Podle mého názoru je tím do jisté míry popírán smysl doktríny a to, čeho chtěl zákonodárce dosáhnout (tedy řešení informační asymetrie), mohlo být řešeno přesně opačným způsobem – tedy výjimkami z povinnosti nést důkazní břemeno žalobcem.²⁵² Zákon o obchodních korporacích totiž umožňuje, aby se přenos důkazního břemene neuplatnil, jestliže nelze po členovi voleného orgánu nesení důkazního břemene spravedlivě požadovat, což posuzuje soud.²⁵³ Přitom např. ve vztahu k § 51, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích v rámci pravidla podnikatelského úsudku pak přenesení nepochybně nelze uplatňovat u prokazování dobré víry, neboť prokazování její přítomnosti si lze jen těžko představit.²⁵⁴ To nakonec reflektuje § 7 Občanského zákoníku, který zakládá domněnku dobré víry.²⁵⁵

Vzhledem k tomu, že ale jde o povinnosti týkající se výkonu funkce, nikoliv výsledku jednání (viz 1.3.6. *Péče řádného hospodáře*), vztahuje se přenos důkazního břemene pouze na povinnost člena voleného orgánu prokazovat, že plnil své povinnosti v dostatečné míře, tedy s péčí řádného hospodáře ve smyslu § 51, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích. Teprve pokud se nepodaří členovi voleného orgánu prokázat, že jednal s péčí řádného hospodáře, otevírá se tím prostor pro žalobce, aby prokázal, že takové jednání člena voleného orgánu bylo v příčinné souvislosti s újmou vzniklou obchodní korporaci.²⁵⁶ Z použitelné judikatury lze ve vztahu k členovi voleného orgánu vybrat následné výstižné shrnutí: „*K přenosu důkazního břemene dochází pouze co do povinnosti (...) prokázat, že jednal s péčí řádného hospodáře. Ohledně vzniku škody, jakož i příčinné souvislosti mezi škodou a protiprávním jednáním, je důkazním břemenem zatížen ten, kdo se náhrady škody domáhá.*²⁵⁷ „*(...) nepodaří-li se prokázat vznik škody či příčinnou souvislost mezi vznikem škody a protiprávním jednáním, je tato objektivní nejistota přičtena k tíži tomu, kdo se náhrady škody domáhá (...).*“²⁵⁸

V případě, že tedy člen voleného orgánu neunese důkazní břemeno v podobě prokázání, že jednal s péčí řádného hospodáře, nese důkazní břemeno žalobce. V takový okamžik však

---

²⁵¹ KOŽIAK, Jaromír. Business Judgement Rule in Czech Corporations Act. Juridical Tribune Journal. Tribuna Juridica 3.2. About Open Academic Journals Index [online]. Copyright ©W [cit. 08.03.2019]. s. 129. Dostupné z: <http://oaji.net/articles/2017/5275-1511869724.pdf>

²⁵² Podle § 2912

²⁵³ Např. „*přestal-li člen orgánu funkci vykonávat a prokazatelně nemá k potřebným dokumentům a informacím přístup*“ či je jinak omezen v přístupu k rozhodným informacím (ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 52 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 159.).

²⁵⁴ DVOŘÁK, Michal. Pojetí péče řádného hospodáře v českém právním řádu. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy (2017). s. 51.

²⁵⁵ „*Má se za to, že ten, kdo jednal určitým způsobem, jednal poctivě a v dobré víře.*“ (Ustanovení § 7 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

²⁵⁶ ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 164. ISBN 978-807273-177-0.

²⁵⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. 29 Cdo 440/2013.

²⁵⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. 29 Cdo 440/2013

nastává otázka, zda je odpovědnost člena voleného orgánu za škodu způsobenou protiprávním jednáním (jsoucím v rozporu s péčí řádného hospodáře) odpovědností subjektivní, anebo objektivní. Jak již bylo řečeno, standard péře řádného hospodáře je totiž konstruován tak, aby se ve vztahu k této odpovědnosti projevil spíše jako motivace k jednání, nikoliv jako prostředek k sankci. V Občanském zákoníku se obecně rozlišuje povinnost nahradit škodu pro případ porušení dobrých mravů²⁵⁹, porušení zákona či porušení smluvní povinnosti,²⁶⁰ přičemž v případě porušení povinností v rámci péče řádného hospodáře nepanuje vždy ve vztahu k orgánům obchodní korporace jasná shoda, o jakou ze dvou posledních se jedná. Rozsah péče řádného hospodáře stejně jako následky jejího nedodržení totiž mají kogentní povahu, a tak v případě přijetí funkce nejsou v dispozici smluvních stran. I pokud však přijmeme většinový názor, že se obecně jedná o smluvní povinnosti, je nadále třeba rozlišovat, zda představují smluvní anebo zákonnou povinnost, pro něž se uplatní buď objektivní anebo subjektivní režim odpovědnosti, neboť ne vždy vzniká funkce jejím přijetím.²⁶¹

Podstatné je to z toho důvodu, že podle § 2910 Občanského zákoníku je předpokladem povinnosti k náhradě škody pro případ porušení zákona zavinění, které v podobě škody a příčinné souvislosti prokazuje žalobce. V případě smluvní povinnosti ale musí podle § 2013, odst. 1 Občanského zákoníku člen voleného orgánu nahradit vzniklou škodu, ledaže by se mu podařil prokázat liberační důvod²⁶² ve smyslu § 2913, odst. 2. V případě druhé varianty tak v podstatě důkazní břemeno tíží jen člena voleného orgánu, což vychází z toho, že v očích

---

²⁵⁹ Jedná se o odpovědnost zahrnující právem neupravené případy nebo případy oprávněného výkonu práva směřujícího k poškození jiného, aniž by svou intenzitou dosahovaly protiprávnosti (ŠVESTKA, Jan, DVORÁK, J., FIALA J. a kol. Občanský zákoník: komentář. Svazek IV. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). s. 922. ISBN 978-80-7478-630-3.).

²⁶⁰ Ustanovení § 2909-2913 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

²⁶¹ Jako příklad lze uvést statutární orgán osobní společnosti, jehož smluvní či zákonný režim se bude odvíjet od toho, zda přijmeme, že členství v něm vzniká ze zákona či nikoliv (*viz nejvyšší orgány*). Dále např. v případě statutárních orgánů obchodních společností může nastat situace, kdy je člen orgánu jmenován soudem, a tudíž je jeho smluvní volnost (již tak sporná) vyloučena (ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 174. ISBN 978-807273-177-0).

²⁶² K liberačnímu důvodům je třeba poznamenat, že se zde podle mého názoru uplatní koncepce staré právní úpravy (Ustanovení § 374 Zákona č. 513/1999 Sb. Obchodní zákoník), ze které současná úprava vychází (ŠVESTKA, Jan, DVORÁK, J., FIALA J. a kol. Občanský zákoník: komentář. Svazek IV. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). s. 958. ISBN 978-80-7478-630-3.) a ve vztahu k níž se současná úprava v § 2913, odst. 2 Občanského zákoníku může jevit ve složce nepředvídatelnosti nepřiměřeně přísná. Předvídatelnost by měla být nadále vázána na hledisko rozumné úvahy tak, aby člen voleného orgánu nemusel prokazovat objektivní nepředvídatelnost bez dalšího, ale jen to, že nešlo rozumně předpokládat, že bylo možné předvídat. Ve vztahu k náhradě škody pak lze odkázat také na (s ohledem na výše řečené použitelný) rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 23 Cdo 3202/2013, podle nějž „požadavek předvídatelnosti bezpochyby nelze vykládat v tom smyslu, že škůdce si má být přesně vědom výše škody, kterou porušením své povinnosti může způsobit“.

zákonodárce „smluvní závazkový vztah představuje užší vztah mezi osobami, které mají dostát svému slovu, což ospravedlňuje požadavek vyšší intenzity následků porušení povinnosti“.²⁶³

1.4. Zájmové skupiny ve vztahu k obchodní korporaci

Obchodní korporace je vedle jiných faktorů významně ovlivňována²⁶⁴ příslušníky (aktéry) jednotlivých zájmových skupin, které pro svůj vztah k obchodní korporaci a relativně srovnatelné právní pozici spojují předpokladatelné zájmy, jež jsou shodné do té míry, do jaké je jejich společným jmenovatelem právě příslušnost k takové skupině. Proto zájmy těchto jednotlivců a jejich soubor jakožto zájem skupiny jakožto celku není třeba více oddělovat, neboť se v mnohém shodují.²⁶⁵

V tomto smyslu rozlišuji níže skupiny nad rámec základního dělení M. Jensena a W. Mecklinga navrženého pro účely rozboru problémů zastoupení (viz „Agency Problems theory“),²⁶⁶ které se týká jen jejich části, byť zásadní, ovlivňující obchodní korporaci (a to ještě při aplikovatelnosti především na kapitálové společnosti).

Z faktického hlediska zájmové skupiny osob (a mohou jimi být jak osoby fyzické, ale i právnické) lze podle mého názoru rozdělit na ty, které se podílejí na životě obchodní korporace a působí přímo v jejím rámci (členové korporace či manažeři v rámci jejích orgánů, nebo zástupci) s přímým vlivem na její existenci a utváření vůle, dále na ty, které jsou určitým způsobem zúčastněné na obchodní korporaci (zaměstnanci, věřitelé) pro svůj užší vztah k jejímu působení, a dále pak na skupiny dotčené (zákazníci, dodavatelé, obchodní partneři atd.), které pro svůj jednorázový či méně trvalý nebo méně intenzivní vztah mají jistý význam pro obchodní korporaci. Příslušnost k více skupinám zároveň je přitom více než pravděpodobná. Toto rozdělení lze opřít o míru zohlednění a speciálnost právní úpravy, která se věnuje buď přímo „životu“ obchodní korporace (osoby v rámci obchodní korporace), nebo reflektuje specifický vztah dané zájmové skupiny k obchodní korporaci (zúčastněné osoby) či

---

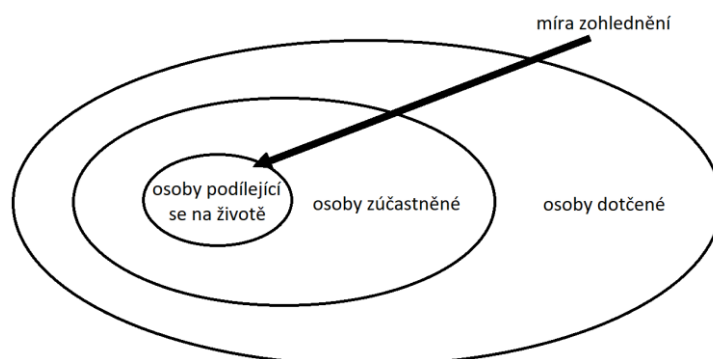
²⁶³ MELZER, Filip. Corpus delicti aneb obrana úpravy deliktního práva v návrhu občanského zákoníku. Bulletin Advokacie, č. 3/2011, str. 24 an. [online]. Copyright © [cit. 12.03.2019]. s. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Melzer_Corpus%20delicti_aneb%20obrana_upravy_deliktneho_prava.pdf

²⁶⁴ Ovlivňováním se zde rozumí obecné působení za účelem změny chování obchodní korporace, které je třeba odlišit od případu ovlivnění podle § 71 Zákona o obchodních korporacích (viz 2.2.4., písm. h) osoby v rámci podnikatelských seskupení).

²⁶⁵ HAVEL, Bohumil. Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací. Praha: Auditorium, 2010. Téma (Auditorium). ISBN 978-80-87284-11-7, str. 19.

²⁶⁶ JENSEN, Michael C. a William H. MECKLING. Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure - ScienceDirect. ScienceDirect.com | Science, health and medical journals, full text articles and books. [online]. Copyright © 1976 Published by Elsevier B.V. [cit. 13.03.2019]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0304405X7690026X>

dopadá na určité vztahy jen obecně bez ohledu na skutečnost, že se jedná o obchodní korporaci (dotčené osoby).

Množiny zájmových skupin

Za zvláštní případ ve vztahu k výše nastíněným zájmovým skupinám považují situaci, ve které dochází k ovlivnění zájmu obchodní korporace v rámci tzv. podnikatelského seskupení.²⁶⁷ Jde o zákonem předvídané jednání anebo vazby, na které dopadá zvláštní právní úprava reflektující dopad případného vlivu anebo celkově význam vztahů mezi osobami v takovém seskupení.

S ohledem na konstrukci jednání a obchodního vedení obchodní korporace v českém právu (viz 1.3.4. *Rozhodování a jednání obchodní korporace*), které musí být činěny s odpovídající péčí ve smyslu § 159 Občanského zákoníku ve spojení s § 51 a násl. Zákona o obchodních korporacích (viz 1.3.6. *Péče řádného hospodáře*), sem lze podle mého názoru zařadit také samostatnou skupinu volených kolektivních orgánů (statutárního a obdobně i jiných kolektivních volených orgánů jako jsou kontrolní orgány či zvláštní orgány v podobě správní rady nebo shromáždění delegátů), neboť lze spekulovat o posunu jejich zájmů důsledku kolektivního rozhodování ve smyslu § 156 Občanského zákoníku.

Za specifický případ vlivu pak považují veřejný zájem, který se nejvíce projevuje právním rámcem, v němž je obchodní korporaci umožněna existence, ale případně také aplikací práva ze strany veřejné moci vůči obchodní korporaci. Lze konstatovat, že se tak prolíná úpravou vztahů vznikajících ve vztahu k výše zmíněným „ovlivňovatelům“.

Příslušníci uvedených zájmových skupin věnují svou pozornost tomu, do jaké míry se obchodní korporaci, kterou se snaží svými silami transformovat „k obrazu svému“, daří

²⁶⁷ Vzhledem k obsahu práce není zmiňována varianta, kdy je dotčená obchodní korporace v dominantní pozici a sama má zájem na určitém způsobu ovlivňování.

realizovat jejich navazující, podmiňující se, společné, vylučující se nebo kolidující cíle. S jakou rychlostí jsou tyto cíle s ohledem na časovou periodu realizovány, s jakou intenzitou a zda jednorázově anebo opakovaně. Z ekonomického hlediska se tedy zajímají o výkonnost obchodní korporace, která je chápána jako „*stupeň finalizace cílů nebo souboru cílů měřené specifickými parametry nebo jako cesta k dosažení cílů a tím i odpovídajícího prospěchu pro příslušné zájmové skupiny nebo kooperačního celku zájmových skupin*“, jak uvádí J. Wagner.²⁶⁸

1.4.1. Členové

Obchodní korporace je (s)tvořena svými členy (společníci nebo družstevníci) za určitým účelem (viz 1.3.2. *Účel založení obchodní korporace*). Členy se subjekty stávají přímou účastí na obchodní korporaci, a to zakladatelským právním jednáním (to se liší podle formy a množství členů)²⁶⁹ nebo účastí pozdější (převodem vlastnického práva k podílu), čímž se podílejí přímo na jejím životě. Členem se rozumí společník (u společností) nebo člen v užším smyslu (u družstev) obchodních korporací. Účast člena na obchodní korporaci dle § 31 Zákona o obchodních korporacích představuje podíl na ní, který je předmětem vlastnictví. S tímto podílem se pojí práva a povinnosti, která se souhrnně označují za status člena obchodní korporace²⁷⁰ a která mají smluvní základ.²⁷¹

Výše podílu člena veřejné obchodní společnosti je vázána na jeho vztah k čistému obchodnímu majetku, stejně jako výše podílu člena - komplementáře u komanditní společnosti, naopak výše podílu člena - komanditisty je vázána na poměr jeho vkladu k základnímu kapitálu. U společnosti s ručením omezeným se výše podílu váže na poměr mezi vkladem člena a základním kapitálem s možností odlišné úpravy, zatímco u družstva jde o kogentní pravidlo. Podíl člena akciové společnosti je určen poměrem všech účastnických cenných papírů, které akciová společnost oprávněně vydala, v jeho vlastnictví vůči základnímu kapitálu akciové společnosti s možností určitých odchylek (tzv. kusové akcie).²⁷²

---

²⁶⁸ VIMROVÁ, Hana. Proces aplikace alternativních modelů teorie firmy na nestandardní vlastnickou a organizační strukturu. Český finanční a účetní časopis. 2015, roč. 10, č. 2, str. 108-109

²⁶⁹ Zakladatelským právním jednáním se rozumí společenská smlouva (u všech obchodních společností o více členech s výjimkou akciové společnosti), zakladatelská listina (v případě jediného zakládajícího člena obchodní korporace, jestliže to zákon připouští) a stanovy (u akciové společnosti a družstva).

²⁷⁰ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 143.

²⁷¹ Viz rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 32 Cdo 2230/99 ze dne 14. 3. 2000 (HURYCHOVÁ, Klára, Petr TOMÁŠEK a Michael ZVÁRA. Obchodní korporace v judikatuře českých a zahraničních soudů. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3500-2, str. 35-36) ve smyslu § 3, odst. 3 ve spojení s § 8, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích.

²⁷² *Důvodová zpráva K § 31 až 43*. Komentář k § 39 ZOK, OBCAN, komunitní portál o rekodifikaci. Ze dne 3. 4. 2014, dostupné na: <https://www.obczan.cz/zakon/zok/cast-prvni/hlava-i/dil-6/skupina-1/paragraf-39?detail->

Kombinace statusů jednotlivých členů představuje obsah smluvního nexu, jak je o něm hovořeno výše (viz 1.3. *Co to je obchodní korporace?*) – tedy vzájemné obligační vazby mezi společníky představující část na společném závazku přispívat daným způsobem k naplnění účelu obchodní korporace (viz 1.1. *Pojem a vztah zájmu a účelu*). Obsah statusu lze rozdělit na zákonný a nad rámec zákona v podobě vedlejších ujednání, přičemž zákonný obsah může být dále dělen na ten, který je společný všem obchodním korporacím, a ten, který je spojený výhradně s konkrétní právní formou obchodní korporace.

Člena obchodní korporace lze s nadsázkou označit za spoluvlastníka svého druhu (případně vlastníka svého druhu, jestliže je jediným společníkem), ačkoliv je takové tvrzení v právním slova smyslu sporné (viz 3.2.5. *Trestněprávní ochrana*),²⁷³ přičemž jeho vlastnické právo se obecně projevuje právem korporaci kontrolovat a podílet se na její správě (a povinnost činit tak s odpovídající péčí)²⁷⁴ a právem k poměrné části čistého zisku obchodní korporace (podíl na zisku nebo likvidačním zůstatku)²⁷⁵ odpovídající velikosti jeho podílu, který jediný je skutečným předmětem vlastnictví.²⁷⁶ V tomto smyslu se někdy o členech hovoří o ekonomických vlastnících, neboť samotné vlastnické právo k podílu nemusí vždy mít zejména z ekonomického hlediska vypovídací hodnotu (viz 1.3.3. *Majetek obchodní korporace*).²⁷⁷ Velikost podílu se přitom váže na hodnotu předmětu vkladu člena. Vkladem mohou být různé výrobní faktory – kapitál (peněžitý nebo nepeněžitý vklad podle toho, zda je v podobě peněz či

---

comments-item-1334-expanded=1&detail-comments-item-1334-item-8769-comments-item-1880-expanded=1&do=detail-comments-item-1334-export

²⁷³ Odpověď na otázku, zda se v případě členství, tedy vlastnictví podílu, jedná o vlastnictví obchodní korporace se odvíjí od toho, nakolik důsledné je oddělení podílu na obchodní korporaci od ostatního majetku člena (viz 1.3.3. *Majetek obchodní korporace*). Projevuje se to typicky při řešení problému, zda se může jediný společník dopustit trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku, kde část právní nauky odmítá tezi, kterou zastávají i české soudy (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2009, sp. zn. 15 Tdo 294/2009), že majetek obchodní korporace je ve vztahu k jejímu členovi majetkem cizím (Rozehnal, A. *Je společník korporace skutečným vlastníkem nebo pouze správcem své společnosti?*. Epravo.cz magazine. Praha: Epravo.cz, 2017. ISSN 1802-1492. Dostupné na: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/je-spolecnik-korporace-skutecnym-vlastnikem-nebo-pouze-spravcem-sve-spolecnosti>).

²⁷⁴ Standard péče, k němuž je člen obchodní korporace povinen, se odvíjí od toho, zda je členem voleného orgánu obchodní korporace či nikoliv, resp. zda vystupuje jako člen voleného orgánu (nebo orgánu, na nějž se vztahuje tento standard) či jen jako člen obchodní korporace (viz *volené a nevolené orgány*).

²⁷⁵ Jak uvádí v souvislosti s podílem na zisku K. Nekorancová, člen obchodní korporace by zřejmě mohl být považován i za věřitele obchodní korporace ve smyslu § 1721 a násl. Občanského zákoníku, neboť formálně splňuje náležitosti takového vztahu, když „*má právo na plnění, které je majetkové povahy a odpovídá jeho zájmu, tento závazek vzniká ze smlouvy a dlužník, tedy korporace, má povinnost toto právo splněním dluhu uspokojit*“ (NEKORANCOVÁ, Klára. *Obchodní korporace jako soubor vztahů (specialita korporátního práva k právu závazkovému)*. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity (2015), str. 16).

²⁷⁶ KRAAKMAN, Reinier H. *The anatomy of corporate law: a comparative and functional approach*. Third edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press, 2017. s. 13. ISBN 978-0-19-872431-5.

²⁷⁷ HAVEL, Bohumil. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Praha: Auditorium, 2010. Téma (Auditorium). s. 25. ISBN 978-80-87284-11-7.

jiné majetkové hodnoty) či práce²⁷⁸ (vklad provedením nebo prováděním práce a poskytnutím nebo poskytováním služby).²⁷⁹

Ačkoliv na první pohled z povahy účasti členů na obchodní korporaci plyne jejich společný zájem na plnění účelu této korporace, je zřejmé, že jako v jakémkoliv jiném společenství se s ohledem na další faktory obsah jejich zájmu může někdy i výrazně lišit. Zde je na místě upozornit na problematiku většinových a menšinových společníků kapitálových společností, která představuje další z tzv. agency problems. Jedná se v zásadě o střety zájmů mezi společníky, kteří v důsledku svého silného vlastnického postavení mohou jednat v rozporu se zájmy vlastnický slabých společníků, aniž by byli nuceni ke kompromisu, a na druhé straně společníky, kteří mohou i přes svou faktickou neschopnost více ovlivnit směřování společnosti působit komplikace ve snaze o efektivní řízení společnosti ze strany většinových společníků.

Z pohledu českého právního prostředí se přitom jedná o častou situaci, a to i u akciových společností, která souvisí nejen s praxí zakládání akciových společností, ale také historickým vznikem těchto společností vedoucím k vysoké koncentraci podílů většinovými akcionáři.²⁸⁰ Jako příklad lze uvést, jak Zákon o obchodních korporacích tuto problematiku řeší v případě akciové společnosti (obdobnou úpravu lze ale nalézt i u společnosti s ručením omezeným). Jedná se např. možnost tzv. kumulativního hlasování při volbě členů orgánů dle § 354 a násl., dále dle § 428 a násl. o možnost domáhání se neplatnosti usnesení valné hromady, v případě, že byl řádně podán odůvodněný protest, pro rozpor s právními předpisy, interními předpisy společnosti nebo dobrými mravy. Také sem patří právo na vysvětlení záležitostí týkajících se společnosti anebo jí ovládaných osob.²⁸¹ Extrémním řešením je pak i možnost dle § 375 a násl. Zákona o obchodních korporacích daná většinovému akcionáři v podobě vytěsnění, tzv. squeeze-out, v jehož důsledku dojde nezávisle na vůli menšinových akcionářů ke ztrátě vlastnického práva s přiměřeným protiplněním ze strany většinového vlastníka jakožto náhradou za ztrátu podílu.²⁸²

---

²⁷⁸ „V takovém případě obsahuje společenská smlouva i ocenění prováděné práce nebo poskytované služby nebo způsob jejich ocenění.“ (PAVELKA, Jan, FILIPOVÁ, Veronika. Obchodní podíl u jednotlivých forem obchodních společností podle nové právní úpravy 1. část. Rekodifikační novinky. 2012, č. 8, s. 4-5)

²⁷⁹ Vklad prostřednictvím služby nebo práce se týká společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti (§ 103 a § 119 Z. č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech).

²⁸⁰ HAVEL, Bohumil. Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací. Praha: Auditorium, 2010. Téma (Auditorium). s. 72. ISBN 978-80-87284-11-7.

²⁸¹ ELIÁŠOVÁ, Petra. K některým novinkám v právech akcionářů podle zá | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 17.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-nekterym-novinkam-v-pravech-akcionaru-podle-zakona-o-obchodnich-korporacich-cast-i-94373.html>

²⁸² Na základě tzv. žádosti hlavního akcionáře (ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. § 375 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 635.).

Členové obchodní korporace jsou však obecně při výkonu svých práv a povinností povinni nejen naplňovat účel obchodní korporace a přispívat k němu v jejím zájmu, ale také šetřit vzájemně své vlastní zájmy a chovat se vůči sobě poctivě, jak plyne z obecné povinnosti poctivého jednání v právním styku dle § 6 Občanského zákoníku.²⁸³

Stejně tak jsou členové obchodní korporace podle § 212, odst. 1 Občanského zákoníku povinni chovat se čestně vůči obchodní korporaci a také zachovávat její vnitřní řád.²⁸⁴ S touto obecnou povinností je dokonce v případě výkonu hlasovacího práva člena spojena sankce v podobě nepřihlížení k jeho hlasu na základě rozhodnutí soudu. To je podstatné, přijmeme-li tezi, že zájem obchodní korporace se v určité míře z podstaty liší od zájmů členů obchodní korporace (do jaké míry se tento zájem liší je otázkou teoretického pojetí zájmu obchodní korporace, o kterém pojednává druhá část této práce). Na členy obchodní korporace tak dopadá určitý povinný standard chování a s ním související odpovědnost dle § 212, odst. 2 a následně Občanského zákoníku. Je ovšem důležité upozornit na to, že tento standard je obecným režimem, který může být pozměněn na základě jednání členů v rámci jednotlivých orgánů obchodní korporace (viz 1.3.5. *Orgány obchodní korporace*) nebo jednají-li ve specifickém postavení (viz 1.4.8. *Osoby v rámci podnikatelských seskupení*).

Problematika standardu chování členů obchodní korporace se však rozvětňuje s ohledem na úpravu v § 70 Zákona o obchodních korporacích do dvou situací. V případě členství společníků kapitálové společnosti a členů družstva v nejvyšším orgánu jde totiž, jak uvádí J. Kožiak, o snížený standard ve srovnání s povinností loajality, kterou zákon vyžaduje u jednání v rámci volených orgánů korporace (viz 1.3.5. *b) Nejvyšší orgány*), anebo která dopadá na společníky osobních společností,²⁸⁵ mezi kterými je smluvní svazek v podobě obchodní korporace (viz 1.3.1. *Zákonná charakteristika obchodní korporace*) nejintenzivnější. Intenzita loajality společníka ke společnosti však není ve všech případech stejná. Intenzita roste s mírou, s jakou se obchodní společnost blíží smlouvě o společnosti občanského práva. To T. Hubáček shrnuje tak, že nejsilnější by tedy loajalita měla být v osobních společnostech, zatímco požadavek na ni slábne s posilující se kapitálovou povahou obchodní korporace. Nad rámec zákonné roviny pak uvádí, že rozhodující skutečností v některých případech nemusí být jen druh obchodní korporace, ale také její vnitřní právní i faktické uspořádání, když na příkladu

---

²⁸³ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 130.

²⁸⁴ Zde lze s ohledem na zásady soukromého práva připomenout, že povinnost jednat poctivě a čestně vychází z principu *neminem laedere* (GABONAY, Andrea. K povinnosti loajality | Právní prostor. Právní prostor [online]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/povinnost-loajality>).

²⁸⁵ KOŽIAK, Jaromír. Otázky a odpovědi: Jaké povinnosti je povinen společník obchodní korporace dodržovat při hlasování na valné hromadě? Je vázán standardem loajality? *Rekodifikace & Praxe*. 2015, roč. 3, č. 7–8, s. 53

dovozuje, že lze uvažovat o povinnosti loajality vyšší míry u akciové společnosti s několika akcionáři, než jakou lze požadovat v kótované akciové společnosti s širokou akcionářskou strukturou (viz 2.2. *Teoretické pojetí zájmu obchodní korporace*).²⁸⁶ Zde je na místě také upozornit na to, že navrhovaná změna Zákona o obchodních korporacích by v tomto směru mohla vnést do tohoto závěru problém, neboť se v ní v případě kapitálových společností a družstev zavádí tato povinnost jen pro členy volených orgánů, s tím, že požadavek na loajalitu členova chování vůči korporaci vycházející z § 212, odst. 1 Občanského zákoníku lze podle ní považovat za dostatečný.²⁸⁷

1.4.2. Manažeři

Členové obchodní korporace ovšem nejsou jedinými osobami, kterých se existence obchodní korporace týká a které na obchodní korporaci mají vliv. Patří sem členové volených orgánů obchodní korporace, kteří mohou být odlišní od členů obchodní korporace.²⁸⁸ V rámci obchodní korporace tak může působit v pozici zástupců a správců celá skupina osob s výrazným vlivem uplatňovaným při rozhodování a jednání za obchodní korporaci se specifickým konglomerátem zájmů, které lze označit jako „manažery“. Podstata jejich vlivu spočívá v tom, že právo obchodních korporací uchopuje spojení vlastnických vztahů, smluvní vztahů a odpovědnosti specificky a přisuzuje jim nepřímo některé vlastnické výsady. Účast těchto zástupců se projevuje úkolem řídit, vést či kontrolovat na určených pozicích v rámci struktury dané korporace každodenní chod obchodní korporace.

Nosnou otázkou však je, v čím zájmu korporaci řídit? Zda jen v zájmu členů korporace či také v zájmu korporace samotné, když se vychází primárně z toho, že obchodní korporace je zástupnou fikcí pro nexus smluv (viz 1.3. *Co to je obchodní korporace?*). To je nakonec také významným důvodem pro zkoumání, co je zájmem obchodní korporace, neboť to má vliv na posuzování chování těchto zástupců. Další otázkou je nakolik jsou toho schopni, stejně jako, jak řešit případný střet s jejich vlastními zájmy. Tento problém patří do skupiny problémů souhrnně označované jako tzv. *agency problems*²⁸⁹ a spočívá v konfliktu zájmů zástupce,

---

²⁸⁶ HUBÁČEK, Tomáš. Zákaz konkurence z hlediska povinnosti loajality společníka. *Obchodněprávní revue*. 2018, č. 7-8, s. 209-216.

²⁸⁷ Vládní návrh zákona. Sněmovní tisk 207/0, část č. 1/10. Novela z. o obchodních korporacích – EU [cit. 2019-03-06], str. 120-121. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=207&CT1=0>

²⁸⁸ Skutečnost, že lze dále rozlišit člena obchodní korporace, který je zároveň manažerem, od prostého člena obchodní korporace a že tyto dvě skupiny mohou vykazovat odlišnosti v povaze svých zájmů, je pominuta.

²⁸⁹ „Agency problems“ představuje tři základní a korporaci imanentní konflikty, které právo obchodních korporací formou regulace musí řešit: (1) střet zástupců (manažerů) a členů obchodní korporace, (2) střet majoritních a minoritních členů obchodní korporace a (3) střet členů obchodní korporace a dalších aktérů (KRAAKMAN, Reinier H. *The anatomy of corporate law: a comparative and functional approach*. Third edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press, 2017. s. 49. ISBN 978-0-19-872431-5.

kterému byla svěřena kompetence s ne vždy dostatečně jasnou mírou diskrece činit rozhodnutí, jež mohou zavazovat obchodní korporaci a potažmo i člena obchodní korporace nebo jinak zásadně ovlivnit jejich nejen právní postavení.²⁹⁰

Vztahy mezi obchodní korporací a manažery vystupujícími ve volených orgánech se pak kromě jiných povinností plynoucích ze Zákona o obchodních korporacích řídí tzv. smlouvou o výkonu funkce podle § 59 a násl. Zákona o obchodních korporacích, kterou s nimi sjednává a uzavírá zpravidla nejvyšší orgán korporace či statutární orgán (*viz 3.1.2. b) Smlouva o výkonu funkce*).²⁹¹ Ve smyslu § 70 zákona o obchodních korporacích pak lze konstatovat, že smlouvu o výkonu funkce lze uzavřít, je-li manažer členem kteréhokoliv obligatorně či fakultativně zřízeného orgánu obchodní korporace. Smlouva v zásadě rozvádí práva a povinnosti a doplňuje tak společenskou smlouvu, zákonnou úpravu a případně i existující vnitřními předpisy obchodní korporace. S ohledem na § 59, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích přiměřeně subsidiárně řídí úpravou příkazní smlouvy v § 2430 a násl. Občanského zákoníku, která spočívá v závazku obstarávat cizí záležitosti.

S posuzováním jejich chování souvisí standard, jakým jsou povinováni vůči těm v jejichž zájmu zastupují, o němž se někdy hovoří také jako o tzv. fiduciární obligaci (*viz 1.3.6. Péče řádného hospodáře*). Obsahem tohoto fiduciárního závazku jsou obecně práva a povinnosti smluvních stran²⁹² a motivační schémata, jak o nich hovoří B. Havel, která představují rámec správy společnosti, tzv. corporate governance (*viz 1.3.5. Orgány obchodní korporace*). Jde o souhrnné označení pro systém správy, pravidel a vzájemných jednání zájmových skupin prostřednictvím jim daných nástrojů, a to zákonem či vnitřními předpisy konkrétní obchodní korporace, jehož smyslem je vyvažování případné nerovnováhy při rozumném zachování zúčastněných zájmů. Typickým motivačním schématem pak jsou odpovědnostní vztahy či jmenování a odvolávání nebo odměňování a kompenzace.²⁹³

---

²⁹⁰ JENSEN, Michael C. a William H. MECKLING. Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure - ScienceDirect. ScienceDirect.com | Science, health and medical journals, full text articles and books. [online]. Copyright © 1976 Published by Elsevier B.V. [cit. 13.03.2019]. s. 305, 308. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0304405X7690026X>

²⁹¹ Jako na výjimky lze poukázat na ustanovení § 438, odst. 2 či § 463, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích.

²⁹² Zde odkazují na výše nastíněný problém týkající se standardu péče řádného hospodáře a posuzování odpovědnosti v případě jeho nedodržení (*viz 1.3.6. d) Prokazování a důsledek nedodržení standardu péče řádného hospodáře*).

²⁹³ HAVEL, Bohumil. Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací. Praha: Auditorium, 2010. Téma (Auditorium). s. 129-149. ISBN 978-80-87284-11-7.

1.4.3. Zaměstnanci

Další odlišitelnou skupinou osob účastnící se na chodu obchodní korporace jsou zaměstnanci této korporace. Jejich zaměstnanecký poměr může být za stanovených podmínek v souběhu s členstvím v orgánu obchodní korporace stejně jako s členstvím v obchodní korporaci. Jen na okraj je přitom potřeba zmínit, že podmínky souběhu s členstvím ve voleném orgánu a jejich obsah se odvíjejí od toho, o jaký souběh se jedná, přičemž v některých situacích souběh může být vyloučen. Zatímco situace, kdy člen voleného orgánu vykonává vedle své funkce také odlišnou činnost pro danou obchodní korporaci jako její zaměstnanec, je v zásadě možná, problematické je, kdy se jeho činnosti v rámci pracovního poměru překrývají s kompetencemi v rámci voleného orgánu (to souvisí s výše uvedenou smlouvou o výkonu funkce). Nadto je také třeba rozlišovat, zda členství ve voleném orgánu předcházelo pracovní smlouvě či naopak.²⁹⁴ V souvislosti s tím je také na místě dodat, že při souběhu může s ohledem na (z podstaty) rozdílné zájmy zaměstnavatele a zaměstnance nastat situace, kdy by taková smlouva mohla být neplatná (viz 3.1.2. a) *Pravidla o střetu zájmů*).²⁹⁵

Zaměstnanci také mohou být s ohledem na konkrétní obchodní korporaci a situaci různě zapojeni do jejího fungování, někdy dokonce obligatorně. Příkladem je tzv. kodeterminace, v jejímž rámci zaměstnanci spolurozhodují o složení některých orgánů obchodní korporace,²⁹⁶

---

²⁹⁴ Nejčastěji zřejmě půjde o problémy v souvislosti s členstvím ve statutárním orgánu, avšak nelze to vyloučit ani u jiných orgánů (GRANÁT, Michal. Souběh na dlouhou trať | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 13.03.2019]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/soubeh-na-dlouhou-trat-109018.html?utm_medium=email&utm_source=newsletter&utm_campaign=novinky-epravo-cz-13-3-2019).

²⁹⁵ K tomu lze upozornit na nálezh Ústavního soudu ČR ze dne 21. 8. 2018, sp. zn. III ÚS 669/2017, který konstatuje, že „soudy musí (...) vždy zvážit, zda lze střet zájmů dovodit z konkrétních okolností, za nichž k uzavření pracovní smlouvy došlo, jaká činnost má být statutárním orgánem či jeho členem pro společnost vykonávána, apod.“ (JANOŠEK, Vladimír. Může člen statutárního orgánu uzavřít sám se sebou pracovní smlouvu? | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 26.03.2019]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/muze-clen-statutarniho-organu-uzavrit-sam-se-sebou-pracovni-smlouvu-109054.html?utm_medium=email&utm_source=newsletter&utm_campaign=novinky-epravo-cz-19-3-2019). A dále na rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 17. 1. 2019, sp. zn. 10 Ads 284/2017 – 42, v němž soud ve správněprávní rovině uvádí: „Správní orgán musí v každém jednotlivém případě zkoumat, zda při právním úkonu nedochází ke střetu zájmů mezi obchodní společností jako zaměstnavatelem na straně jedné a jejím statutárním orgánem jako zaměstnancem na straně druhé.“

²⁹⁶ Stanovy akciové společnosti mohou částečně svěřit právo volby dozorčí rady do rukou zaměstnanců (RŮŽIČKA, Michal. Změny v zastoupení zaměstnanců v dozorčích radách | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 13.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zmeny-v-zastoupeni-zamestnancu-v-dozorcich-radach-104691.html>), přičemž jde-li o společnost s více než 500 zaměstnanci v pracovním poměru, volí jednu třetinu dozorčí rady zaměstnanci společnosti obligatorně (§ 448 Z. č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech). Dalším příkladem je v případě družstva možnost, aby jiný právní předpis stanovil, že jednoho nebo více členů kontrolní komise volí zaměstnanci družstva (§ 656 písm. b) Z. č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech), což se v současnosti uplatní pouze u evropské družstevní společnosti (§ 656 – Vymezení působnosti členské schůze. Zákon o obchodních korporacích: komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5).

nebo tzv. právo vlivu související s přeshraničními fúzemi obchodních korporací.²⁹⁷ Nadto kodeterminace je dobrou ukázkou mnohvrstevného působení zájmů v rámci korporace. Klade totiž na daného člena voleného orgánu obchodní korporace nárok v podobě zastupování zájmů zaměstnanců a současně zastupování zájmu samotné korporace, a to za standardních podmínek, kdy se nemohou své odpovědnosti zprostit s odkazem na zájmy zaměstnanců, jak upozorňuje V. Pihera, což v sobě z podstaty nese konflikt.²⁹⁸

1.4.4. Věřitelé

Poměrně širokou skupinu tvoří věřitelé, které (na rozdíl od zákonné úpravy) právní teorie dále rozlišuje.²⁹⁹ V pozici věřitele mohou být osoby působící uvnitř korporace (zaměstnanci, manažeři i její členové), ale rovněž jsou jimi všechny další osoby s určitou pohledávkou vůči obchodní korporaci. Zájem věřitele je kromě jiného (zvláště insolvenčním právem) reflektován také právem obchodních korporací, které v ustanoveních o tvorbě a ochraně majetku obchodní korporace dbá o zachování solventnosti obchodní korporace (viz 3.1.3. *Test insolvence* a 3.2.4. *Test nízké kapitalizace*). Pro tyto účely disponují věřitelé celou řadou nástrojů společných všem obchodním korporacím, ale i nástroji specifickými pro určité z nich.³⁰⁰ Problematika ochrany věřitelů je přitom vedle právní také otázkou ekonomické politiky, neboť řeší střet vyvěrající z podpory podnikatelského prostředí snižováním rizika na jedné straně a ochrany práv na druhé straně, který úzce souvisí s původem moderních korporací, a to především kapitálových společností (viz 2.2.6. *b) obchodní korporace jako investice*). K tomuto vztahu pak J. Lokajíček uvádí, že otázka rozlišování věřitelů může mít význam de lege ferenda, když v souvislosti s možností prolamování majetkové samostatnosti hovoří o

---

²⁹⁷ „Právem vlivu se rozumí právo volit a být volen, jmenovat, doporučit nebo souhlasit nebo nesouhlasit s volbou nebo jmenováním členů dozorčí rady, správní rady nebo kontrolní komise nástupnické korporace se sídlem na území České republiky po zápisu přeshraniční fúze do obchodního rejstříku“ (§ 214 a násl., § 242 a násl. Z. č. 125/2008 Sb., Z. o přeměnách obchodních společností a družstev).

²⁹⁸ PIHERA, Vlastimil. Kapitál vs. Práce; kodeterminace a střet zájmů. In: HUSÁR, Ján a Kristián CSACH. *Konflikty záujmov v práve obchodných spoločností*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 49. ISBN 978-80-8168-926-0.

²⁹⁹ Teorie rozlišuje věřitele smluvní a mimosmluvní podle toho, zda jejich pohledávka vzniká na základě smlouvy, a tedy dobrovolně, či z jiného důvodu (typicky v důsledku vzniku odpovědnosti za škodu), a tedy nedobrovolně. Dále se rozlišují věřitelé s fixními nároky (viz dále) a reziduální věřitelé, jejichž nároky se uspokojují až po uspokojení fixních nároků, specifickou skupinou jsou pak tzv. hybridní věřitelé. Podle pozice věřitelů ve vztahu k dlužníkovi a schopnosti uspokojit pohledávky se také rozlišují silní a slabí věřitelé (ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 183-185).

³⁰⁰ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 187-202.

upřednostnění podnikatelského ducha na úkor ochrany tzv. nedobrovolných věřitelů způsobem, který může vyvolávat rozpaky.³⁰¹

Při posuzování jejich zájmu a vlivu ve vztahu k obchodní korporaci se tato práce soustředí na věřitele, jimž svědčí tzv. fixní nároky – tedy nároky, které lze vždy vyčíslit ke každému rozhodnému okamžiku a které mají přednost při uspokojování před nároky reziduálních věřitelů bez ohledu na ekonomický stav korporace. „*Fixní nárok věřitele vzniká na základě závazku mezi korporací a věřitelem, jehož obsahem je dluhové financování. Takový věřitel tedy není součástí korporace, nemá na ni účast, avšak za naplnění jistých předpokladů (ač nepřímo) může mít vliv na její vedení, což souvisí s výší jeho pohledávky vůči korporaci.*“³⁰² Věřiteli s fixními nároky jsou typicky obchodní partneři, finanční instituce ale i zaměstnanci, manažeři a další třetí osoby (včetně tzv. nedobrovolných věřitelů).³⁰³ S ohledem na jejich možný vliv je pak vhodné rozlišit věřitele s fixními nároky na slabé a silné - tedy podle toho, jaké nástroje ochrany svých pohledávek mají k dispozici a v jakém postavení jsou tak ve vztahu k obchodní korporaci. Silným věřitelem se rozumí takový věřitel, který z faktického hlediska stojí vzhledem k obchodní korporaci v tržně významnějším, dominantním či až monopolní postavení, anebo má z právního hlediska možnost využít zajišťovacích a utvrzovacích institutů k podpoření uspokojení svých pohledávek (typicky to jsou významní obchodní partneři či banky a jiné finanční instituce poskytující finanční služby), slabým pak takový, který nemá významné postavení ani jiné možnosti jak podpořit uspokojení své pohledávky.³⁰⁴

1.4.5. Dlužníci

Bylo by podle mého názoru krátkozraké domnívat se, že v rámci závazkových vztahů mají obchodní korporaci vliv jen výše uvedení věřitelé. I osoba dlužníka, resp. povaha této osoby a jeho chování, představují významný faktor. Nadto je třeba upozornit, že dlužník může být ve vztahu k obchodní korporaci i vlivnou osobou či významným obchodním partnerem a současně může také hrát např. v podobě dodavatele či zákazníka zásadní roli ve vlastní činnosti obchodní korporace.

---

³⁰¹ LOKAJÍČEK, Jan. Prolomení majetkové samostatnosti kapitálových společností. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-603-6, str. 65.

³⁰² NEKORANCOVÁ, Klára. Obchodní korporace jako soubor vztahů (specialita korporátního práva k právu závazkovému). Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity (2015), str. 18.

³⁰³ NEKORANCOVÁ, Klára. Obchodní korporace jako soubor vztahů (specialita korporátního práva k právu závazkovému). Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity (2015), str. 17.

³⁰⁴ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 185.

Zřejmý je odlišný zájem dlužníka od obchodní korporace, která je v pozici věřitele, jestliže nemůže řádně plnit. Půjde tak o jeho snahu plnit závazek co možná nejpozději, případně se vyhnout plnění, avšak to nemusí platit vždy. Domnívám se totiž, že lze uvažovat i o situacích, kdy naopak může mít dlužník zájem na tom splnit svůj dluh, jinými slovy, kdy se jeho motivace dostane do shody se zájmem obchodní korporace.

Jako takový příklad lze uvést situaci, kdy by se obchodní korporace pro svou platební neschopnost měla dostat do úpadku ve smyslu § 3 Insolvenčního zákona³⁰⁵. V takovém případě totiž v důsledku prohlášení konkursu může za daných podmínek insolvenční správce např. v případě smlouvy o výpůjčce požadovat vrácení věci i před skončením stanovené doby zapůjčení, vypovědět nájemní smlouvu nebo podnájemní smlouvu uzavřenou obchodní korporací, a to i v případě, že byla sjednána na dobu určitou.³⁰⁶ Rovněž také může nastat situace, kdy by byl dlužník nucen hradit část pohledávky obchodní korporace, neboť by jinak přišel o možnost započtení vzájemných pohledávek s obchodní korporací, pokud by neuhradil již splatnou pohledávku obchodní korporace v rozsahu, v němž převyšuje započitatelnou pohledávku tohoto dlužníka.³⁰⁷

V praxi se to může projevit tak, že dlužník, který je určitým způsobem závislý na obchodní korporaci, ať už v důsledku vzájemných obchodních vztahů, obchodního partnerství či jinak, by byl svým neplněním vystaven důsledkům, jejichž negativní efekt, ať už v krátkodobém či dlouhodobém horizontu, převyší jeho zájem plnit jinak či se vyhýbat plnění.

1.4.6. Obchodní partneři

Obchodním partnerem se pro účely této práce má na mysli v zásadě jakákoliv entita (nejčastěji jiný komerční subjekt), se kterou obchodní korporace navázala významný vztah prostřednictvím určité formy spojení a spolupráce, jež mají povahu partnerství či až strategické aliance. Význam takového spojení nemusí přitom být ovlivněn dobou jeho trvání, ba naopak jeho trvání může dokonce být od počátku omezeno typicky tím, že je vázáno na dosažení určitého cíle.³⁰⁸ Tento vztah může mít podobu vzájemných smluvních závazků, stejně jako se ale může projevovat jen fakticky formou koluze (ne nutně protiprávní). Svou podstatou představuje především byt' neformální příslib vzájemně výhodné věrnosti, která se projevuje

---

³⁰⁵ Zákon č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení.

³⁰⁶ Viz ustanovení § 255 (výpůjčka) a § 256, odst. 1 Insolvenčního zákona (nájem a podnájem).

³⁰⁷ Viz ustanovení § 140, odst. 2 a 3, písm. d) Insolvenčního zákona.

³⁰⁸ Tak např. obchodní korporace, jejímiž členy by byli dotčená obchodní korporace a její obchodní partner ve výše uvedeném smyslu, může být založena jen na dobu určitou ve smyslu § 124 Občanského zákoníku.

odmítnutím spolupráce proti společným zájmům se třetími stranami.³⁰⁹ Obchodním partnerem se v tomto smyslu může rozumět jiný člen ve společné (nikoliv nutně obchodní) korporaci (např. různé asociace jako je Asociace provozovatelů mobilních sítí či Asociace výrobců a dodavatelů zdravotnických prostředků), stejně jako významný zákazník či dodavatel, nebo jakákoliv jiná osoba naplňující výše uvedené znaky, která má z hlediska plnění účelu obchodní korporace nezanedbatelný význam, hrající roli při jejím jednání. Takovým partnerem rovněž může být osoba, která je sama členem obchodní korporace.

Pro partnerství tohoto druhu je přitom významný vliv, jaký má obchodní partner na vlastní jednání obchodní korporace, resp. míra tohoto vlivu, která v určitém okamžiku může naplňovat znaky podnikatelského seskupení (viz 1.4.8. *Osoby v rámci podnikatelských seskupení*), případně jejich vzájemné jednání může být v rozporu s pravidly hospodářské soutěže (viz 1.4.10. *Veřejný zájem*).

1.4.7. Zákazníci, dodavatelé a další třetí osoby

Ze své podstaty většina zákazníků či dodavatelů, kteří jsou přirozenými stranami vzájemných právních jednání spojených zpravidla s obchodní činností obchodní korporace, nebudou naplňovat znaky obchodních partnerů, jak jsou popsány výše. Nemusí se však jednat jen o tyto dvě skupiny, které bezprostředně souvisí s podnikatelskou aktivitou obchodní korporace. Stejně tak mohou být pro danou obchodní korporaci podstatné vztahy s dalšími osobami, jako jsou například sousedé v místě provozu závodu obchodní korporace či pověst mezi osobami působícími ve veřejné správě v místě sídla či provozu korporace, která může mít dopad na jejich rozhodování a činnost s třeba i nepřímým dopadem na korporaci. Zejména v případě, že je obchodní korporace podnikatelem, představují nepominutelnou skupinu, jejíž hodnota má z pohledu dlouhodobého dosahování účelu obchodní korporace velký význam. V tomto směru je tedy nepochybně faktorem, který spoluutváří zájem obchodní korporace. Míra, s níž je to reflektováno, se však liší.

Z ekonomického hlediska se jedná o nesporné aktivum, tzv. goodwill. V právní rovině je ale jeho uchopení problematictější. Ekonomický význam je právně reflektován Vyhláškou č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. V § 6, odst. 3, písm. c) této vyhlášky je „goodwill“ jakožto součást dlouhodobého nehmotného majetku definován následovně: *„kladný nebo záporný rozdíl mezi oceněním obchodního závodu nabytého převodem nebo přechodem za úplatu, vkladem nebo oceněním majetku a*

---

³⁰⁹ What is BUSINESS PARTNER? definition of BUSINESS PARTNER (Black's Law Dictionary). Black's Law Dictionary - Free Online Legal Dictionary [online]. Dostupné z: <https://thelawdictionary.org/business-partner/>

závazků v rámci přeměn obchodní korporace a souhrnem jeho individuálně přeceněných složek majetku sníženým o převzaté dluhy“. Tato úprava má ovšem neúplný charakter, neboť jejím účelem je ohodnocení „goodwill“, a to způsobem, který to umožňuje teprve ex post.³¹⁰ Podle J. Nováka a M. Barbaričové s odkazem na Mezinárodní účetní standardy (IFRS) „*představuje budoucí ekonomické užítky vyplývající z ostatních aktiv nabytých v podnikové kombinaci, které není možno individuálně identifikovat ani odděleně vykázat*“.³¹¹

Ovšem jeho význam nemusí být čistě jen ekonomický. V tomto směru lze v kombinaci s „goodwill“ hovořit také o tzv. dobrém jménu obchodní korporace, které O. Trojan označuje za určité morální i kvalitativní vlastnosti charakterizující obchodní korporaci, které představují nehmotné a samostatně nevyčíslitelné dílčí hodnoty. Ty mají vliv na to, jakým způsobem korporaci vnímá a jak ji hodnotí třetí osoby v přímé i nepřímé interakci. O. Trojan mezi ně řadí společenský respekt projevující se zejména přízní veřejnosti, příznivé mínění spotřebitelů o zboží či službách pocházejících od obchodní korporace, stejně jako osobní vlastnosti a profesionalitu fyzických osob reprezentujících obchodní korporaci v očích veřejnosti (tedy nikoliv jen orgány zastupující korporaci, ale i zaměstnance působící v rámci činnosti korporace), celkovou důvěryhodnost a dodržování (nikoliv nutně jen obchodních) závazků.³¹² Zákonodárce však tyto blíže nerozvádí a v zásadě je lze dovozovat teprve prostřednictvím nástrojů ochrany dobrého jména a pověsti, které poskytují normy civilního a trestního práva a rovněž ústavního ve smyslu Listiny základních práv a svobod (*viz 3.2. Příklady ochrany zájmu mimo Zákon o obchodních korporacích*).

1.4.8. Osoby v rámci podnikatelských seskupení

Některé osoby, které jsou výše děleny do zájmových skupin, mohou prosazovat své zájmy a ovlivňovat zájem obchodní korporace také v postavení vyplývajícím z tzv.

---

³¹⁰ To může být problematické např. s pohledu dodržení standardu péče řádného hospodáře ze strany členů volených orgánů, zejm. statutárních, na nichž ocenění goodwillu spočívá (NOVÁK, Jaroslav a Martina BARBARIČOVÁ. Ocenění goodwillu při koupi závodu a odpovědnost statutárních orgánů akciové společnosti | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbíрка zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 14.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/oceneni-goodwillu-pri-koupi-zavodu-a-odpovednost-statutarnich-organu-akciovce-spolecnosti-94312.html?mail>).

³¹¹ NOVÁK, Jaroslav a Martina BARBARIČOVÁ. Ocenění goodwillu při koupi závodu a odpovědnost statutárních orgánů akciové společnosti | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbíрка zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 14.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/oceneni-goodwillu-pri-koupi-zavodu-a-odpovednost-statutarnich-organu-akciovce-spolecnosti-94312.html?mail>

³¹² TROJAN, Oldřich. Dobrá pověst právnické osoby | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbíрка zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 14.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dobra-povest-pravnicke-osoby-42898.html>

podnikatelského seskupení. Existence podnikatelského seskupení je přitom dána při splnění zákonných znaků. V rámci podnikatelského seskupení (viz 3.1.2. d) *Podnikatelská seskupení*), které zákon formálně dělí do tří „stupňů“, se tak některé osoby mohou ocitnout v postavení tzv. vlivné osoby podle § 71 a násl. (zákonem předpokládaný případ ovlivnění), tzv. ovládající osoby podle § 74 a násl. (zákonem předpokládané ovládání) a tzv. řídicí osoby podle § 79 a násl. Zákona o obchodních korporacích (zákonem definovaný koncern). Vztah těchto stupňů je v zákonné úpravě konstruován tak, že „každé ovládání může být současně ovlivněním a každý aktivní koncern je současně ovlivněním, nikoliv však vice versa“. Koncern lze tedy považovat za kvalifikovaný případ ovládání a ovládání je kvalifikovaným případem ovlivnění, ačkoliv celá řada autorů upozorňuje na to, že fakticky jde o koncepci dvoustupňovou, neboť ovládání a jednání ve shodě by mohly být nahrazeny úpravou ovlivnění,³¹³ což ovšem nebylo původním záměrem autorů, jak upozorňuje R. Pelikán.³¹⁴

Samotné ovlivnění podle mého názoru, tak jak je upraveno, v podstatě nepřímou představuje obecný standard chování, byť jen vyplývající,³¹⁵ pro teoreticky každou osobu, která se nachází mezi osobami v rámci výše uvedených skupin s výjimkou členů orgánů ovlivněné osoby a prokuristy.³¹⁶ Týká se tedy všech osob podílejících se na životě obchodní korporace či zúčastněných osob a dotčených osob, ačkoliv u některých může být situace, že by se ocitli v postavení vlivné osoby, v praxi těžko představitelná.

1.4.9. Kolektivní volené orgány

Jak je popsáno již výše, kolektivní volené orgány rozhodují o záležitostech právnické osoby ve sboru, přičemž jejich rozhodnutí lze obecně dosáhnout i za účasti jen určité části členů, a to jen většinou hlasů (viz 1.3.4. b) *Kolektivní orgány*). Do toho ale musí být všechny kroky činěny s péčí řádného hospodáře (viz 1.3.6. *Péče řádného hospodáře*). Způsob rozhodování a

---

³¹³ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. § 71 [Ovlivnění]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 199. ISBN 978-80-7400-540-4

³¹⁴ PELIKÁN, Robert. Nová úprava koncernů v českém zákoně o obchodních korporacích. In: Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, řada teoretická ; sv. 453: Reforma súkromného práva na Slovensku a v Čechách: zborník príspevkov z konferencie Československé právnické dni, Detašované pracovisko Justičnej akadémie Slovenskej republiky v Omšeni, 29.-30. máj 2013. Brno: Masarykova univerzita, 2013, str. 113. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Monika_Jurcova2/publication/274009576_Ciastkove_otazky_rekodifikacie_sukromneho_prava_Zmluvna_spravodlivost/links/551282130cf270fd7e32d771/Ciastkove-otazky-rekodifikacie-sukromneho-prava-Zmluvna-spravodlivost.pdf

³¹⁵ Ze znění zákonné normy lze podle mého názoru a contrario dovodit, že každý smí ovlivňovat chování obchodní korporace do té míry, do jaké to není k její újmě, anebo do té míry, do jaké v dobré víře rozumně předpokládá, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu takové obchodní korporace. Při splnění tohoto standardu se pak nejedná o ovlivnění ve smyslu vzniku odpovědnosti za újmu způsobenou překročením tohoto standardu.

³¹⁶ Viz ustanovení § 71, odst. 5 Zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech.

standard, jaký se na něj vztahuje pak přitom v kombinaci se skutečností, že členy kolektivních volených orgánů mohou být společně osoby z výše popsaných zájmových skupin (tedy členové obchodní korporace, manažeři ale i zaměstnanci). Výsledek jejich rozhodování, který se pak projeví ve vztahu každé z této skupin samostatně, tak bude vždy určitým kompromisem, odpovídajícím síle reprezentace té které skupiny, a bude v zásadě samostatným typem ovlivnění chování obchodní korporace a utváření jejího zájmu.

1.4.10. Veřejný zájem

Za veřejný zájem, který ovlivňuje obchodní korporaci, považuji v zásadě veškerý zájem, k jehož ochraně a prosazování je zřízena veřejná moc a který je ať už přímo vyjádřen (ochrana životního prostředí) či nepřímo vyplývá ze zákonné úpravy, kterou zákonodárce směřuje vůči obchodním korporacím spolu s tou, která na ně dopadá prostřednictvím úpravy typicky závazkových vztahů, stejně jako prostřednictvím úpravy podnikatelské činnosti či ochrany hospodářské soutěže apod.

Domnívám se, že je integrální složkou zájmu obchodní korporace, která se projevuje především prostřednictvím Občanského zákoníku a Zákona o obchodních korporacích, když nastavuje vztahy uvnitř korporace a základy pro její správu (viz výše zmiňovaná „corporate governance“). Způsob, jakým formuluje jednotlivé druhy obchodních korporací a vzájemná práva a povinnosti aktérů uvnitř obchodní korporace, je výsledkem společenské poptávky tak, jak je o ní hovořeno v úvodu této práce. Střet krátkodobé a dlouhodobé společenské poptávky, který se může projevovat rozhodovací činností soudů ve vztahu k zákonné úpravě, kterou v zásadě vykládají, a dále cíle společnosti jako celku, v nichž se odráží proti sobě stojící ekonomický liberalismus se snahou o co nejvolnější tržní rozhodování a ochránářský aktivismus projevující se regulováním postupů jednotlivých aktérů v rámci obchodní korporace, stejně jako regulací existence a působení obchodní korporace samotné.

V tomto ohledu se na roli veřejné moci ve vztahu k zájmu obchodní korporace uplatní obdobně to, co popisuje M. Pargendlerová v souvislosti s rolí státu ve vztahu k smlouvám. Nakonec obchodní korporace, jak je popsáno výše, je smlouvou svého druhu (viz 1.3. *Co to je obchodní korporace*). Veřejná moc tak zajišťuje základní rámce prostřednictvím kogentních pravidel a jejich vymáhání, v jejichž hranicích dává prostor vlastním typicky již předvídaným řešením, které zároveň interpretuje ve světle kogentních pravidel a svých představ (viz 1.3.6. *Péče řádného hospodáře*).³¹⁷

---

³¹⁷ PARGENDLER, Mariana. The Role of the State in Contract Law: The Common-Civil Law Divide, 43 Yale J. Int'l L. (2018). 143. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.yale.edu/yjil/vol43/iss1/3>

Typickým příkladem toho, nakolik je integrální součástí, může být situace, kdy obchodní korporace podnikají v přísněji regulovaných činnostech.³¹⁸ Z takového důvodu podléhají zvláštnímu právnímu režimu, který mj. stanoví právní formu korporace. Jedná se např. o banky, družstevní záložny či pojišťovny, u nichž se povinně zřizují další orgány nad rámec Zákona o obchodních korporacích (např. výbor pro audit), vztahují se na ně určité požadavky na provoz (např. povinnost vytváření dostatečných rezerv) či některé jejich kroky podléhají předchozímu veřejnoprávnímu souhlasu (např. souhlas České národní banky k uzavření smlouvy)³¹⁹ nebo je na jejich orgány uvalen přísnější režim (*viz 3.1.4. Vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce*).

---

³¹⁸ HUSÁR, Ján. Ochrana veřejného zájmu v činnosti obchodnej spoločnosti. In: HUSÁR, Ján a Kristián CSACH. *Konflikty záujmov v práve obchodných spoločností*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 62. ISBN 978-80-8168-926-0.

³¹⁹ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 506-508. ISBN 978-80-7478-735-5.

2. Zájem obchodní korporace

V první části této práce se věnuji tomu, jak chápat obchodní korporaci z hlediska jejího účelu, a to ve světle jejího vzniku, povahy a vztahů, které ji ovlivňují. Důvodem je to, že smysl i jednání obchodní korporace jsou formovány právě tím, kdo a jakým způsobem v ní vystupuje, případně ovlivňuje jednání těch, kteří za korporaci rozhodují a jednají (viz 1.1. *Pojem a vztah zájmu a účelu*). Vycházím přitom z toho, že všechny vzájemné interakce vnitřních i vnějších aktérů a vlivů v obchodní korporaci (viz 1.4. *Zájmové skupiny ve vztahu k obchodní korporaci*) vytváří realitu z pohledu zájmu, který obchodní korporace sleduje, anebo je od ní očekáváno jeho sledování, a že tuto realitu je potřeba vnímat při snaze pochopit to, jak zájem obchodní korporace vnímá právní teorie. První část této práce se tak snaží popsat tu část utvářející zájem obchodní korporace v tom smyslu, o co obchodní korporace reálně usiluje v důsledku střetu aktérů a vlivů, jimž slouží k dosahování vlastních cílů. Tato druhá část pak doplňuje další tvořivý element zájmu obchodní korporace, který se projevuje v dotváření vlivu veřejného zájmu, neboť dle mého přesvědčení formuluje představy o zájmu obchodní korporace, resp. o tom, jak by měla výše uvedeným aktérům sloužit.

První část se tedy snaží shrnout to, co je podle komparativní právní vědy³²⁰ společné obchodním korporacím při zkoumání jejich zájmu. Tyto společné rysy vychází z úvahy, že všechna právní úprava obchodních korporací se v tržních ekonomikách snaží řešit relativně shodné ekonomické problémy a vychází ze stejného historického paradigmatu.³²¹ Jak shrnují J. Armour, M. Pargendlerová a další, praktické problémy, které vyvstávají z nároků obchodní činnosti a organizace v tržních ekonomikách po celém světě, jsou totiž v hrubých obrysech totožné.³²² Podle nich model současných obchodních korporací sdílí tyto základní strukturální znaky: (1) právní osobnost (viz 1.2.3. *Vznik a právní osobnost současných obchodních korporací a 1.3.1. Zákonná charakteristika obchodní korporace*), (2) omezená či neomezená odpovědnost společníků (viz 1.2.2. *Obchodní korporace jako investice a 1.3.3. Majetek obchodní korporace*), (3) převoditelnost podílů (viz 1.4.1. *Členové*), (4) centralizované řízení

---

³²⁰ Při hodnocení odlišné právní úpravy obchodních korporací se často vychází ze čtyř základních právních oblastí: angloamerické, evropské kontinentální, japonské a úpravy v rozvíjejících se tržních ekonomikách, a to ve smyslu jakým poprvé označil reformující se ekonomiky Antoine W. Van Agtmael v roce 1981 při práci pro International Finance Corporation (Defining emerging markets - What's in a name?. The Economist - World News, Politics, Economics, Business & Finance [online]. Copyright © The Economist Newspaper Limited [cit. 14.03.2019]. Dostupné z: <https://www.economist.com/special-report/2017/10/07/defining-emerging-markets>).

³²¹ KRAAKMAN, R. H. *The anatomy of corporate law: a comparative and functional approach*. Third edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press, 2017. ISBN 978-0-19-872431-5, str. 1-4.

³²² Přesto je třeba brát v úvahu odlišnosti vyplývající z celé řady aspektů širšího ekonomického prostředí, které ovlivňuje dynamika ekonomické politiky, poměr sil různých zájmových skupin či organizace a produktivita trhu.

společnosti (viz 1.3.4. *Rozhodování a jednání obchodní korporace* a 1.3.5. *orgány obchodní korporace*) a (5) sdílení vlastního kapitálu³²³ společnosti jejími společníky (viz 1.2.2. *Obchodní korporace jako investice*).³²⁴

Právě tyto znaky obsahuje v různých formách a kombinacích zákonná úprava, která stanovuje kogentní rámec jednotlivých právních forem obchodních korporací (viz 1.3. *Co to je obchodní korporace?*) a nad rámec toho další pravidla s větší či menší mírou dispozitivní. V průběhu dějin obchodních korporací se jejich právní úprava mění, stejně jako se mění způsob výkladu této úpravy, přičemž nesporný vliv na tyto změny má i to, jakým způsobem je vnímána role obchodní korporace (viz 1.2. *Původ obchodní korporace*). Je přitom ale zřejmé, že sama o sobě představuje korporace abstraktní nástroj určený k umocnění ekonomického zisku, jehož efektivita dána skrze celou řadu regulatorních opatření shrnutých výše.

Ačkoliv z povahy účasti členů na obchodní korporaci plyne jejich zájem na plnění účelu této korporace, je zřejmé, že jako v jakémkoliv jiném společenství se s ohledem na další faktory obsah jejich zájmu liší (viz 1.4. *Zájmové skupiny ve vztahu k obchodní korporaci*). S tímto předpokladem pak pracují jednotlivé teorie zabývající se snahou o definování toho, co je nebo by mělo být zájmem obchodní korporace, resp. co by mělo být zájmem hodným ochrany. Ve svém souhrnu tedy otázka stojí tak, že máme-li nástroj, který se projevuje efektivní tvorbou zisku při generování celé řady externalit, jakým směrem a jak jej nasměrovat vzhledem k poměru zisku a oněch externalit berouc v potaz současný stav a vnitřní mechanismy korporace? Otázka, jakým směrem, je přitom více než čistě právní, otázkou i politickou. V tomto směru proto lze v zásadě souhlasit s názorem A. Hudsona, který považuje právo obchodních korporací za součást ideologie,³²⁵ neboť představa o tom, co „má být“, do ní spadá nakonec stejně jako otázka, jak toho v právní rovině dosáhnout.

2.1. Tvorba zájmu obchodní korporace a její vůle

Pro chápání, definování a uchopení zájmu obchodní korporace je podle mého názoru třeba brát v potaz zájmové skupiny uvedené v první části, jelikož spoluutváří konkrétními projevy své vůle zájem obchodní korporace s faktickými dopady uvnitř i vně obchodní

---

³²³ Jak je uvedeno výše, „společnost za podíl na budoucím (doufaném) zisku získává peníze od svých investorů (společníků)“. Tento zisk (případně ztrátu) vyjadřuje tzv. vlastní kapitál, který „představuje účetní dluh obchodní korporace vůči jejím členům“, třebaže ti nejsou de iure jejími věřiteli. (ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 122).

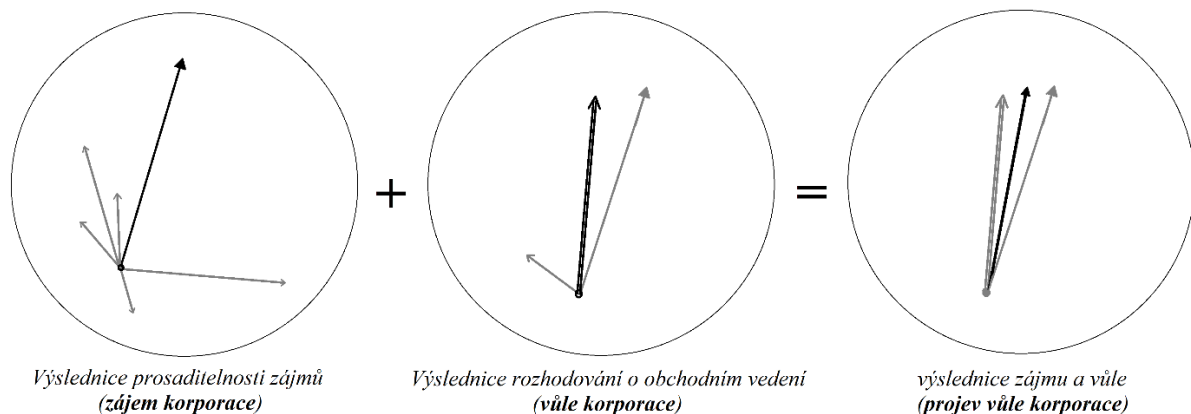
³²⁴ KRAAKMAN, R. H. *The anatomy of corporate law: a comparative and functional approach*. Third edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press, 2017. ISBN 978-0-19-872431-5, str. 5.

³²⁵ HUDSON, Alastair. *Understanding company law*. New York: Routledge, 2012. s. 267. ISBN 978-0415682176.

korporace. Tento vztah lze spatřovat v posunu mezi tím, za jakým účelem je obchodní korporace zakládána svými členy (viz 1.3.2. *Účel založení obchodní korporace*), a jaký je její účel po založení, který je již spoluutvářen i jinými faktory (viz 1.4. *Zájmové skupiny ve vztahu k obchodní korporaci*). Účelem se přitom rozumí „zaměření k dosažení určitého cíle“ (např. podnikání).³²⁶

Zájem jakékoliv osoby, tedy cíl, o který usiluje (viz 2.1. *pojmem a vztah zájmu a účelu*), představuje počátek vůle, jakýsi její motor, jehož výkon (schopnost dosáhnout vytčeného cíle) je dán konkrétní silou (ekonomickou, právní či jinou) subjektu ve vztahu k ostatním. Vůle je přitom považována za psychickou vlastnost v podobě záměrného, vědomého úsilí směřujícího k dosažení cíle, jejíž konkrétní vnější projev mající právní následky je právním jednáním.

Přestože však obchodní korporace nemají potřebný psychický substrát k tvoření vlastní vůle,³²⁷ lze za jejich vůli označit výslednici vůle příslušníků jednotlivých zájmových skupin (viz 1.4. *Zájmové skupiny ve vztahu k obchodní korporaci*) zúčastněných na rozhodování obchodní korporace, neboť samotné jednání je vždy realizováno člověkem (viz 1.3.4. *písm. a) Zastoupení fyzickou osobou*). Projev takové vůle je přitom ve světle fikční teorie³²⁸ (viz 2.2.2. *jednání obchodní korporace*) možný už jen v limitách vůle příslušných zástupců obchodní korporace. Domnívám se proto, že projev vůle obchodní korporace lze do jisté míry přirovnat k vektoru.³²⁹

³²⁶ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 63. ISBN 978-80-7478-735-5.

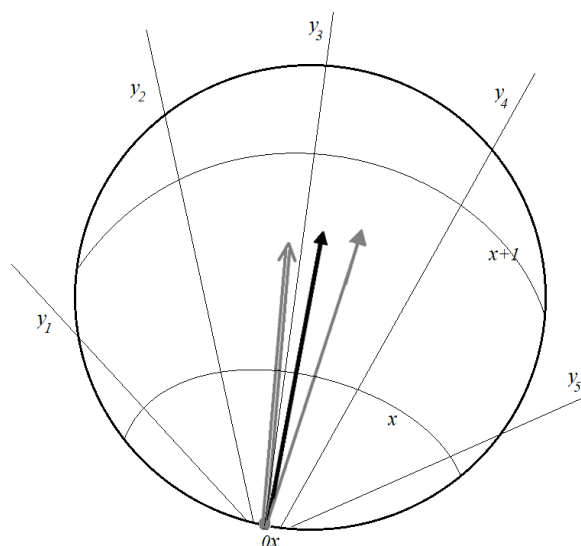
³²⁷ DEÁK, Marko. Stret záujmov pri konaní člena štatutárneho orgánu kapitálovej obchodnej spoločnosti. Obchodněprávní revue. 2016, č. 2, s. 46-54

³²⁸ Ačkoliv lze souhlasit s R. Pelikánem, že teorie fikce v zásadě není v rozporu s teorií reality, ba naopak že se doplňují (PELIKÁN, Robert. Právní subjektivita. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 47-48. ISBN 978-80-7357-745-2.).

³²⁹ Vektor obecně představuje veličinu charakterizovanou velikostí (v matematice a fyzice číslem či počtem jednotek, v našem případě konkrétní silou členů fiktivní zájmové skupiny) a směrem (v našem případě obchodní vedení).

Ten je možné charakterizovat vůlí členů a zástupců obchodní korporace (obchodní vedení) a prosaditelností (silou) zájmové skupiny, resp. ještě přesněji skalárním součinem těchto vektorů, jejichž hodnota v podobě finálního právního jednání (skalár) má vztah k síle zájmových skupin i jejich vzájemné animozitě (úhel, který svírají).³³⁰

Výsledná vůle je tedy sepjata se zájmy zájmových skupin, které ji utvářejí výše popsaným způsobem a je tak do jisté míry závislá na jejich stabilitě. V duchu práce R. Pelikána lze přitom konstatovat, že z právního hlediska není podstatná její „skládaná povaha“ či chybějící psychický substrát zajišťující dostatečnou nezávislost (svobodu), ale schopnost zajištění potřebného sepětí této vůle se stabilním zájmem obchodní korporace prostřednictvím „eliminace prosakování partikulárních zájmů“.³³¹ Vůle těchto zájmových skupin proto musí být omezena a je omezována s ohledem na to, co si zákonodárce představuje pod smyslem existence obchodní korporace. Právě tento smysl existence, tedy účel obchodní korporace, pak je předmětem teoretických modelů (viz 2.2. *Teoretické pojetí zájmu obchodní korporace*), které se mají uplatnit při tvorbě regulace obchodních korporací a měly by zároveň být brány v potaz při nastavování struktury správy a řízení konkrétní obchodní korporace (viz „corporate governance“).

Projev vůle korporace

Míra intenzity právního jednání (x)

Druh právního jednání (y)

³³⁰ V matematice představuje skalární součin zobrazení, které dvojici vektorů přiřadí číslo (tzv. skalár), které má vztah k velikosti těchto vektorů a k úhlu, který svírají, přičemž formálně se skalární součin definuje na reálném nebo komplexním vektorovém prostoru.

³³¹ PELIKÁN, Robert. Právní subjektivita. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 67-73. ISBN 978-80-7357-745-2.

Význam této zájmové synergie se odráží v níže popisovaných modelech řízení společnosti, které jsou vystavěny právě na představě o tom, v čím zájmu by obchodní korporace měla působit, což utváří zájem její. V. Pihera v této souvislosti modely dělí na kooperativní, které podle něj vychází z toho, že lze dosáhnout mezi jednotlivými zájmovými skupinami alespoň částečné shody na společném zájmu, který se odráží v zájmu obchodní korporace, a na ty, které pracují s předpokladem, že zájmy jednotlivých skupin jsou v zásadě neslučitelné.³³² Osobně se domnívám, že vzájemné působení, které připodobňuji výše k vektorům, v zásadě dokazuje, že v rámci obchodní korporace bude vždy dosahováno většího či menšího kompromisu (resp. vyvažování tam, kde kompromis není možný)³³³ mezi těmito skupinami a tudíž toto dělení v praxi význam nemá. V teoretické rovině ale nelze zpochybnit jeho klasifikační hodnotu.

2.2. Teoretické pojetí zájmu obchodní korporace

Problémy faktické tvorby zájmu obchodní korporace lze v teoretické rovině shrnout do otázky, jak motivovat správce (člena voleného orgánu)³³⁴ k tomu, aby jednal v „cizím“ zájmu,³³⁵ tedy nikoliv jen ve svém vlastním. Jinými slovy tedy, jak zajistit, aby správce byl dostatečně responzivní vůči cizím zájmům.³³⁶ K tomu právo využívá dvě základní strategie: (1) tu založenou na řízení v rámci tzv. corporate governance,³³⁷ spoléhající se na distribuci moci mezi aktéry v rámci korporace a (2) regulatorní, která přímo omezuje činnost aktérů v rámci korporace. Rovněž lze pak hovořit (1) o strategiích ex ante, které se plně využijí ještě před tím, než správce vůbec jedná a (2) o strategiích ex post, které jsou určeny k následné reakci na kvalitu správceva jednání.³³⁸ S tím ovšem souvisí druhá základní otázka, co si představit pod

---

³³² HUSÁR, Ján. Ochrana veřejného zájmu v činnosti obchodnej spoločnosti. In: HUSÁR, Ján a Kristián CSACH. *Konflikty zájmov v práve obchodných spoločností*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 71. ISBN 978-80-8168-926-0

³³³ Neboť ne všichni zájmový aktéři mají skutečně možnost dosahovat kompromisu v pravém slova smyslu, neboť pro to nemají platformu v podobě společného fóra, jaký poskytuje konstrukce obchodní korporace.

³³⁴ V určité míře se to však vztahuje i na společníky osobních společností s ohledem na jejich vyšší společnický standard loajality a podrobení režimu určenému pro volené orgány obchodní korporace (*viz 1.3.5. a) Volené a nevolené orgány a 1.4.1. členové*)

³³⁵ Právě otázka, zda má jednat v zájmu obchodní korporace či jejích členů souvisí s předmětem této práce.

³³⁶ ARMOUR, John, HANSMANN, Henry, Reinier KRAAKMAN. AGENCY PROBLEMS, LEGAL STRATEGIES AND ENFORCEMENT. Discussion Paper No. 644 7/2009. In: HARVARD JOHN M. OLIN CENTER FOR LAW, ECONOMICS, AND BUSINESS, [online]. Copyright © [cit. 08.03.2019]. s. 2-3. Dostupné z: http://www.law.harvard.edu/programs/olin_center/papers/pdf/Kraakman_644.pdf

³³⁷ Pod pojmem „corporate governance“, který se zřejmě šířeji uplatní u kapitálových společností a družstev, si lze představit vztahy mezi vedením společnosti, její radou, akcionáři a ostatními dotčenými subjekty a dále způsob, jakým je dosahováno cílů dané korporace, struktura jejích orgánů a jak je plněn dohled nad její činností (Corporate Governance - Správa a řízení společnosti | MPO. Ministerstvo průmyslu a obchodu [online]. Copyright © Copyright 2005 [cit. 12.03.2019]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/dokument2566.html>).

³³⁸ KRAAKMAN, Reinier H. *The anatomy of corporate law: a comparative and functional approach*. Third edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press, 2017. s. 31-37. ISBN 978-0-19-872431-5.

pojmem „cizí zájem“, resp. zda jej vnímat jako samostatný zájem obchodní korporace, anebo celou řadu zájmů, které jsou v zájmu korporace (*viz 2.1. Tvorba faktického zájmu obchodní korporace a její vůle*)?

Teoretické stanovení základního zájmu vlastního obchodní korporaci je zásadní hned ze tří důvodů, jak je shrnuje A. Keay. Za prvé jeho jasné stanovení poskytne určitý návod pro členy volených orgánů, ať už jsou jimi manažeři či samotní členové obchodní korporace, dále to umožní nastavit jasný standard pro hodnocení jednání členů volených orgánů (*viz 1.3.6. Péče řádného hospodáře*), a za třetí je to předpokladem pro řádné normativní nastavení správy obchodních korporací („corporate governance“).³³⁹ Zároveň jej lze chápat jako „faktické svědomí“ korporace, jak uvádí J. Montgomery.³⁴⁰

Jako dvě základní nosné představy o tom, na koho by měl být zájem obchodní korporace orientován, lze vnímat angloamerickou, soustředící se na zájmy členů obchodní korporace,³⁴¹ a evropskou, zjevně ovlivněnou kontinentálními představami o aktivistickém institucionalizovaném státu, která věnuje větší pozornost i ostatním zájmovým skupinám a korporaci jakožto samostatnému subjektu.³⁴² Tyto představy, či zájmy by měly být zájmem korporace, lze shrnout do dvou základních teorií správy korporace („Shareholder Value“ a „Stakeholder Value“), které poté rozvíjí další „nástupnické“ teorie („Enlightened Shareholder Value“ a „Entity’s Maximisation and Sustainability“).

Je přitom nutné uvědomit si, že tyto teorie mají původ především v angloamerickém prostředí a byly vztahovány především k tzv. joint-stock companies s roztržštěnou vlastnickou strukturou, za jejichž obdobu lze označit akciovou společnost s účastnickými kótovanými akciemi. U nich se totiž nejplněji objevují „agency problems“ a zároveň se nejvýrazněji uplatní modelová řešení, s nimiž tyto teorie přichází. Pokud tedy chceme vztahovat závěry níže nastíněných zájmových teorií na obchodní korporace českého práva, je třeba vycházet z toho, že se jejich závěry uplatní tím méně či omezeněji, čím vzdálenější bude jejich forma od akciové společnosti s kótovanými cennými papíry. Přitom je třeba brát v potaz, že akciové společnosti v České republice často bývají tvořeny s nekótovanými akciemi a nejsou veřejně obchodovány.

---

³³⁹ KEAY, Andrew. Ascertaining the Corporate Objective: An Entity Maximisation and Sustainability Model, 71 Mod. L. Rev. 663. 2008. s. 665.

³⁴⁰ MONTGOMERY, John B., Rachel LOPEZ a Bonnie BUSHMAN. Great from the the start: How conscious corporations attract success. New York City: Morgan James Publishing, 2012. s. 173. ISBN 978-1-61448-148-5.

³⁴¹ ČERNÁ, Stanislava. K některým aspektům zájmu společnosti. In: ČERNÁ, Stanislava a Petr ČECH, ed. Pocta Ivaně Štenglové k sedmdesátým narozeninám: právo společností - ohlédnutí za dvěma desetiletími účinnosti obchodního zákoníku. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice právo. s. 67. ISBN 978-80-7400-262-5.

³⁴² ČERNÁ, Stanislava. K některým aspektům zájmu společnosti. In: ČERNÁ, Stanislava a Petr ČECH, ed. Pocta Ivaně Štenglové k sedmdesátým narozeninám: právo společností - ohlédnutí za dvěma desetiletími účinnosti obchodního zákoníku. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice právo. s. 70. ISBN 978-80-7400-262-5.

Motivem přitom zřejmě často bývá snaha o zakrytí vlastnické struktury, čímž v zásadě jako by byla popírána podstata akciové společnosti.³⁴³ K tomu také, vedle nízké diverzifikace vlastnické struktury, často neexistuje ani v rámci akciových společností modelová situace rozdílnosti v osobě správce a člena korporace.³⁴⁴ Tím jako by se spíše blížily společnostem s ručením omezeným. Pokud jde o osobní společnosti, na ně pak lze uplatnit dílčí závěry, zejména tedy v případě veřejné obchodní společnosti nejméně. V souhrnu lze tedy říci, že z hlediska českých obchodních korporací mají nejširší uplatnění pro kapitálové společnosti a svým způsobem tedy i družstva, ovšem pro osobní společnosti z nich lze vyvozovat závěry jen omezeně.

2.2.1. Shareholder Value

Jedná se o koncepci, která definuje zájem obchodní korporace prostřednictvím maximalizace prospěchu společníků. Jak je uvedeno již výše, jde o model, který bývá výrazněji přijímán především v angloamerického prostředí. Klade důraz na ekonomický prospěch členů obchodní korporace, jejichž zájmu by se v zásadě měla podřídít. To znamená, že by měla činit kroky za účelem maximalizace zisku členů obchodní korporace.

Podstata této koncepce, aniž by podle mého názoru zpochybňovala společenský význam korporace, spočívá v přesvědčení, že nejlepší způsob, jakým lze dosáhnout celospolečenského prospěchu, je silná orientace na člena obchodní korporace. Důvodem má být to, že členové obchodní korporace jsou nakonec těmi, kdo má největší zájem na co nejefektivnějším řízení obchodní korporace, neboť jejich nároky vůči korporaci mají reziduální povahu a budou uspokojovány až po nárocích ostatních (*viz 1.4.4. Věřitelé*). Je tím na ně tak systémem korporátního práva vyvíjen tlak, který by měl vést k jejich nejvyváženějšímu zájmu na podstupování adekvátního rizika. Jestliže tak budou správci v podobě volených orgánů plně odpovědní jim tak, aby byl prosazován především zájem členů korporace, musí to nutně vést k nejlepší možné správě korporace, na níž má nakonec zájem i zbytek společnosti.³⁴⁵ Proto H. Hansmann a R. Kraakman, když považují „Shareholder Value“ za výsledek obecného konsensu, trvají na nekompromisní povinnosti manažerů řídit korporaci v zájmu vlastníků podílů, a to s odpovídající odpovědností. A dále na silné ochranné regulaci ve prospěch

---

³⁴³ HAVEL, Bohumil. Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací. Praha: Auditorium, 2010. Téma (Auditorium). s. 71-73. ISBN 978-80-87284-11-7

³⁴⁴ PELIKÁN, Robert a Irena PELIKÁNOVÁ. Návrat právního nihilismu. Právní rozhledy, č. 6, Praha. 2009. s. 219.

³⁴⁵ HANSMANN, Henry a Reinier KRAAKMAN. The End of History for Corporate Law (January 2000). Yale Law School Working Paper No. 235; NYU Working Paper No. 013; Harvard Law School Discussion Paper No. 280; Yale SOM Working Paper No. ICF - 00-09. s. 9. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=204528>

minoritních členů korporace (viz 1.4.1. Členové) a vyloučení dalších zúčastněných osob z podílu na řízení společnosti s tím, že jejich ochrana má být zajištěna právem nekorporátním.³⁴⁶

Výhodou má být to, že je minimalizován prostor pro členy volených orgánů chovat se oportunisticky, neboť je-li jejich cíl jasný (tedy maximalizace hodnoty podílů členů korporace), vyplývá z toho také zřejmý návod, jak postupovat. Rovněž je v důsledku toho dobře měřitelné či hodnotitelné jednání členů volených orgánů, resp. posuzování, zda byl zachován standard péče řádného hospodáře (viz 1.3.6. Péče řádného hospodáře).³⁴⁷

Na druhé straně ale i v rámci doktríny „Shareholder Value“ se připouští, že jistou formou výjimky představuje skupina věřitelů. Sem patří typicky pravidla doktríny „Corporate Veil lifting“ a „Corporate Veil piercing“³⁴⁸ nebo omezení výplaty podílů na zisku.³⁴⁹ Tuto výjimku ale zastánci této teorie vnímají jako nezbytnost jen proto, že jinak než korporátním právem by nebylo možné reagovat na specifika konkrétních forem obchodních korporací. A dále zdůrazňují, že věřitelé tím nejsou nijak vtahováni do systému řízení korporace.

Přesto, jak vyplývá již z výše uvedeného, doktrína „Shareholder Value“ nestojí jen na prostém imperativu sledování zájmů všech členů obchodní korporace, ale tyto úzkostlivě rozlišuje. Především s ohledem na realitu kapitálových společností a veřejné obchodování s akciemi, klade důraz na silnou ochranu menšinových společníků, která má zajistit, aby všichni

---

³⁴⁶ U obchodních partnerů, zákazníků a dodavatelů obecným závazkovým právem. V případě zaměstnanců pracovním právem, právem sociálního zabezpečení či antidiskriminačním právem. U spotřebitelů spotřebitelskými pravidly, správněprávní regulací produktů a služeb, pravidly na ochranu hospodářské soutěže apod. A z hlediska celospolečenského např. právem životního prostředí či deliktním právem (HANSMANN, Henry a Reinier KRAAKMAN. The End of History for Corporate Law (January 2000). Yale Law School Working Paper No. 235; NYU Working Paper No. 013; Harvard Law School Discussion Paper No. 280; Yale SOM Working Paper No. ICF - 00-09. s. 2, 10. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=204528>).

³⁴⁷ MATOUŠ, Michal. Nástroje ochrany zájmu obchodní korporace. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. 2015. s. 10-11.

³⁴⁸ Obecně jde tzv. prolomení majetkové samostatnosti. „Corporate Veil piercing“ se užívá pro „pravé prolomení“, které vede k derogaci majetkové samostatnosti korporace, a „Corporate Veil lifting“ pro jakési „pohlédnutí pod korporátní masku“ pro účely zkoumání korporace soudem tak, aby díky seznámení se s členy korporace mohl činit určité závěry i o korporaci samotné. U nás by jej snad bylo možné dosáhnout prostřednictvím aplikace základních zásad ve smyslu § 2 Občanského zákoníku, a to dle § 8 či případně § 6, odst. 2 Občanského zákoníku. Dále lze poukázat na deliktní odpovědnost ve smyslu § 2909 Občanského zákoníku a rovněž na sankční ručení dle § 66, odst. 2 Zákona o obchodních korporacích (LOKAJÍČEK, Jan. Prolomení majetkové samostatnosti kapitálových společností. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. s. 16-18, 116-139. ISBN 978-80-7400-603-6.) a ručení vlivné osoby za splnění dluhů ovlivněné osoby ve smyslu § 71 odst. 3 Zákona o obchodních korporacích, čímž se kombinuje ochrana obchodní korporace s ochranou jejích věřitelů (LAVRUSHIN, Konstantin. Korporátní maska a její sejmutí | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbirka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 17.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/korporatni-mask-a-jeji-sejmuti-102202.html>).

³⁴⁹ Výplata podílu na zisku je insolvenčním zákonem zapovězena v případě, že by si společnost výplatou přivodila újadek (FIALA, Otakar a Daniel KOŠTÁL. Výplata podílu na zisku kapitálové společnosti ve světle rekodifikace | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbirka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 17.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vyplata-podilu-na-zisku-kapitalove-spolecnosti-ve-svetle-rekodifikace-93166.html>).

akcionáři měli v zásadě stejný nárok na zisk a aktiva společnosti. Jsou pro to přitom hned dva pragmatické důvody. Tím prvním vztahujícím se na akciové společnosti je, že bez důvěryhodné ochrany pro minoritní akcionáře budou mít tyto potíže se získáváním kapitálu z akciových trhů, druhým pak to, že nevyvažovaná převaha majoritních společníků obvykle vede ke ztrátě efektivity, neboť klesá vůle podstupovat riziko, aniž by to bylo vyváženo tlakem minoritních společníků.³⁵⁰

Domnívám se, že efektivita, na kterou je přitom kladen důraz jako na pomyslné převodové ústrojí mezi sledováním zájmu členů korporace a nepřímým uspokojováním zájmů ostatních skupin, má však dva spolu související nedostatky. Předně, s odkazem na M. Matouše,³⁵¹ efektivitu lze hodnotit jen ve vztahu ke konkurenci, přičemž jako nejspolehlivější ukazatel se v takovém případě jeví kapitálový trh. Není-li však akciová společnost veřejně obchodována, tato zpětná vazba chybí. A dále, pouze kapitálové trhy mohou zajistit, že i při aplikaci tohoto modelu, bude dosahováno alespoň přijatelného kompromisu mezi požadavkem na krátkodobý zisk a ten dlouhodobý, který se podle mého názoru jako jediný může projevat pozitivně i ve vztahu k zájmům ostatních skupin. Obecně by tak minimálně v českém prostředí takto formulovaný zájem obchodní korporace pravděpodobně vedl k přijímání dlouhodobě neefektivních rozhodnutí. Dále takto silně tržně orientovaný model nereflektuje při argumentaci, že je skrze trhy reagováno i na zájmy zúčastněných a dotčených skupin, nedostatek validních informací, kterému trhy čelí. Trhy tak nereagují na skutečnou, ale pouze domnělou situaci, jež je v rukou korporace. Jako příklad lze uvést tzv. greenwashing, kdy korporace investuje do propagace toho, že jedná v souladu se zájmy komunity při ochraně životního prostředí, což se pozitivně odráží na reakci trhů, ovšem reálné investice do ochrany životního prostředí jsou mizivé či vůbec neexistují.³⁵²

2.2.2. Stakeholder Value

Pojem „stakeholder“ označuje osobu, která ve smyslu této práce může být ovlivněna činnostmi obchodní korporace, a proto má zájem na výsledku projektu nebo jiné činnosti této

---

³⁵⁰ HANSMANN, Henry a Reinier KRAAKMAN. The End of History for Corporate Law (January 2000). Yale Law School Working Paper No. 235; NYU Working Paper No. 013; Harvard Law School Discussion Paper No. 280; Yale SOM Working Paper No. ICF - 00-09. s. 10-11. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=204528>

³⁵¹ MATOUŠ, Michal. Nástroje ochrany zájmu obchodní korporace. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. 2015. s. 12-14.

³⁵² GÖRGES, Marek. *Globální korporace z perspektivy mezinárodních vztahů a práva*. Studentská vědecká odborná činnost. Právnická fakulta Univerzity Karlovy. 2015. s. 13. Dostupné z: https://moodle.prf.cuni.cz/pluginfile.php/46963/mod_data/.../Marek%20Görges.pdf

korporace.³⁵³ Jinými slovy se tedy jedná o veškeré zainteresované osoby, které lze rozdělit do různých zájmových skupin (viz 1.4. *Zájmové skupiny ve vztahu k obchodní korporaci*). S nárůstem vlivu „Shareholder Value“ doktríny, která byla kritizována pro svou jednostrannou orientaci,³⁵⁴ se rozmohly snahy o vytvoření plnohodnotné normativní alternativy, která by omezila silnou orientaci na zájem členů obchodních korporací a začala významněji brát v potaz zájmy i těchto ostatních skupin, které výše označuji za skupiny osob zúčastněných a dotčených („stakeholders“). Tuto alternativu tedy lze označit za „model zainteresovaných stran“.

Podstata argumentovaných důvodů pro „Stakeholder Value“ spočívá v tom, že ostatní zainteresované strany se v případě soustředění korporace jen na zájem členů obchodní korporace („shareholders“) stanou předmětem oportunistického využívání, budou-li členové volených orgánů odpovědní pouze ve vztahu k členům volených orgánů. Proto, podle zastánců tohoto přístupu, je nutné prostředky korporátního práva zajistit, že budou členové volených orgánů odpovídat i ve vztahu k zájmům ostatních zainteresovaných stran („stakeholders“).³⁵⁵

Lze ovšem rozlišit dvojí přístup k tomu, na koho se pojem „stakeholder“ má vztahovat. Zda jen na skupiny se schopností ovlivnit chování korporace, o nichž se někdy hovoří jako silných stakeholderech (věřitelé, zaměstnanci, spotřebitelé a stát),³⁵⁶ či i ty, které mohou být korporací jen ovlivněny (spotřebitelé apod.). Podstatné však je, že jde o skupiny, které mají na chování obchodní korporace zájem.³⁵⁷ Toto rozlišování považuji z hlediska socioekonomického vlivu spíše za překonané, neboť jak uvádí L. Fencíková, „s rozvojem masových médií a sociálních sítí dostávají i stakeholderi, kteří donedávna ovlivňovali korporaci jen velice stěží, do rukou mocný nástroj“,³⁵⁸ avšak význam to má v případě tzv. reprezentativní varianty uvedené níže.

Lze totiž také rozlišit „Stakeholder Value“ podle dvou typů modelů správy orientované na „stakeholdery“ (1) tzv. fiduciární model korporace, v němž se manažerům přisuzuje

---

³⁵³ „Stakeholder“ | Wex Legal Dictionary / Encyclopedia | LII / Legal Information Institute. LII / Legal Information Institute [online]. Dostupné z: <https://www.law.cornell.edu/wex/stakeholder>

³⁵⁴ ČERNÁ, Stanislava. K některým aspektům zájmu společnosti. In: ČERNÁ, Stanislava. K některým aspektům zájmu kapitálové společnosti. In: ČERNÁ, Stanislava, ČECH, Petr a kol. (eds.). *Pocta Ivaně Štenglové k 70. narozeninám. Právo společnosti – ohlédnutí za dvěma desetiletími účinnosti obch. zákoníku*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 68-69. ISBN: 978-80-7400-262-5

³⁵⁵ HANSMANN, Henry a Reinier KRAAKMAN. The End of History for Corporate Law (January 2000). Yale Law School Working Paper No. 235; NYU Working Paper No. 013; Harvard Law School Discussion Paper No. 280; Yale SOM Working Paper No. ICF - 00-09. s. 7. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=204528>

³⁵⁶ GOSSY, Gregor. A Stakeholder Rationale for Risk Management: Implications for Corporate Finance Decisions. | GWV Fachverlage GmbH, Wiesbaden: Gabler Verlag, 2008. s. 6. ISBN 978-3-8349-0985-5.

³⁵⁷ FREEMAN, R. Edward. *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. New York: Cambridge University Press, 2010. ISBN 978-0-521-15174-0.

³⁵⁸ FENCÍKOVÁ, Lucie. "Stakeholder Value" jako nový fenomén práva obchodních korporací. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. 2016. s. 9.

neutrální role „koordinátora“ výnosů či spíše přínosu všech zúčastněných stran, v němž jsou ale ve správě korporace zastoupeni jen její členové přímo či prostřednictvím svých zástupců (viz osoby podílející se na životě), a (2) tzv. reprezentativní model, v němž jsou typicky v rámci představenstva akciové společnosti zastoupeni i jiné zájmové skupiny na základě určitého systému volby s tím, že by měly společně maximalizovat společný prospěch (nikoliv tedy již jen ekonomický zisk) všech zúčastněných (nikoliv dotčených) stran. Některé zájmové skupiny v něm mají reprezentativní sílu v rámci voleného orgánu v podobě nástrojů korporátního práva.³⁵⁹ Lze přitom předpokládat, že každá zájmová skupina bude mít specifický vztah ke skupině dotčených osob, které nemají přímý vliv na korporaci, a podle toho bude při uplatňování svého podílu na rozhodování jednat ve vztahu k nim. Těmito dotčenými osobami mohou být spotřebitelé, zákazníci či obchodní partneři stejně jako širší zájmová skupina např. v místní komunitě mající zájem na řádné ochraně životního prostředí.

Obecně pak tyto modely kladoucí důraz na zájmy „stakeholders“ vychází z předpokladu, že uspokojování jejich zájmů povede nutně k nárůstu hodnoty obchodní korporace, což se nakonec projeví na zisku akcionářů. Dále vychází z toho, že k tomu, aby to bylo možné, musí zajistit dostatečné oddělení manažerů od členů korporace, neboť jen skrze manažery lze dosahovat naplňování zájmů i ostatních zainteresovaných skupin (viz výše zmiňovaný „goodwill“). Zde se přitom opět významně projevuje institut péče řádného hospodáře, neboť jeho prostřednictvím, resp. prostřednictvím posuzování případné odpovědnosti manažerů, se dostává do rukou státu nástroj k posílení zájmů „stakeholderů“ a redefinování zájmu korporace.

Počátky tohoto přístupu se opírají o práci E. Dodda, který v souvislosti s teorií řízení firmy hovořil o „*skupinách, bez jejichž podpory by firma zanikla*“,³⁶⁰ na kterou navázal E. Freeman, když vyzval k znovuotevření problematiky obchodních korporací a jejich redefinování s argumentem, že ekonomické teorie, na nichž je korporátní právo vystavěno, jsou zastaralé. Úvaha spočívala v tom, že to nejsou jen členové obchodní korporace, kteří do ní přispívají, ale že jsou zde i další zúčastněné strany, které nemají adekvátní ochranu. Jako řešení pak nabídl, že by jejich zájmy měly být zohledňovány manažery při správě korporace. Jinými

---

³⁵⁹ HANSMANN, Henry a Reinier KRAAKMAN. The End of History for Corporate Law (January 2000). Yale Law School Working Paper No. 235; NYU Working Paper No. 013; Harvard Law School Discussion Paper No. 280; Yale SOM Working Paper No. ICF - 00-09. s. 7-8. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=204528>

³⁶⁰ KEAY, Andrew. Ascertaining the Corporate Objective: An Entity Maximisation and Sustainability Model, 71 Mod. L. Rev. 663. 2008. s. 675.

slovy, že by tedy volené orgány měly být odpovědné více zájmovým skupinám.³⁶¹ Úvaha E. Freemana přitom vycházela z toho, že obsahem úspěšného podnikání podle něj spočívá v nastavení každého jednotlivého obchodu tak, aby dodavatelé, zákazníci, zaměstnanci, komunity, manažeři a členové korporace průběžně „vítězili“, tedy uspokojovali své zájmy. Pokud totiž na určité úrovni nebudou zájmy všech zúčastněných stran společné, dojde podle něj k nutnému „exitu“ korporace z trhu, kterou nahradí jiný podnikatel ochotný dlouhodobě s nimi „spolupracovat“.

H. Hansmann a R. Kraakman považují tuto doktrínu za jakýsi kompilát, když zároveň upozorňují, že zájmový model „Stakeholder Value“ vlastně vůbec není novým konceptem, neboť ve své podstatě představuje z velké části kombinaci starších normativních pokusů a teorií (viz níže „manažerské“, „zaměstnanecké“ a „korporativistické“ modely). Teoretické pojetí orientace na zájmy zúčastněných a případně dotčených osob, které tento model představuje („Stakeholder Value“), je tak v podstatě prvním uceleným souborem, který je prezentován jako základní alternativa k „Shareholder Value“ proto, že dosavadní poznatky a úvahy byly fragmentárního charakteru a nenabízely komplexní přístup.

Tzv. Manager-Oriented Model mající počátek v úspěších amerického „velkého kapitálu“ od 30. let minulého století vedl k představě, že by měla být normotvorbou svěřena co největší diskrece do rukou manažerů, a to proto, že právě oni jakožto profesionální korporátní technokrati povedou obchodní korporaci způsobem, který bude nejlépe sloužit veřejnosti. Souvisel s tím myšlenkový proud rodící se v 50. letech minulého století a pracující s ideou společenské odpovědnosti obchodních korporací.

Ovšem na řadě pozdějších událostí se ukázalo, že jsou-li manažeři obdařeni příliš velkou diskreční pravomocí nad obchodní korporací a jejím zájmem, podřídí obchodní korporaci především svým vlastním zájmům. Ukázalo se, že přestože takto řízené korporace mají tendenci více a lépe reagovat na zájmy také dalších zúčastněných a dotčených osob než korporace orientované pouze na své členy, cena zaplacená za tento efekt je příliš vysoká, a to v podobě nárůstu nekonkurenceschopnosti kvůli ztrátě efektivity a neúměrnému investování do projektů s nízkou návratností.³⁶²

---

³⁶¹ Daniel Attenborough, Winner of the SLS Annual Conference Best Paper Prize 2011 - Giving Purpose to the Corporate Purpose Debate: An Equitable Maximisation and Viability Principle, 32 Legal Stud. 4 (2012), str. 12-14.

³⁶² HANSMANN, Henry a Reinier KRAAKMAN. The End of History for Corporate Law (January 2000). Yale Law School Working Paper No. 235; NYU Working Paper No. 013; Harvard Law School Discussion Paper No. 280; Yale SOM Working Paper No. ICF - 00-09. s. 4. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=204528>

Tzv. Labor-Oriented Model se objevuje výrazně v 50. letech minulého století, a to především v německém právním prostředí. Na základě původně německých předválečných experimentů s účastí zaměstnanců na správě podniků, se později tento trend začal rozmáhat v celé poválečné Evropě i prostřednictvím rozmachu a nárůstu vlivu odborových hnutí „v souvislosti s levicovými tendencemi, jež po druhé světové válce ovládly i západoevropské právní myšlení“.³⁶³ Zákonodárci tak na úrovni otevírali prostor pro kolektivní vyjednávání, které považovali za jeden z vhodných přístupů k řešení pracovních problémů především velkých kapitálových obchodní společností, u nichž podle nich selhávaly mechanismy pro přirozené „vyvažování“ zájmů zainteresovaných stran, což nakonec vedlo až ke vzniku tzv. kodeterminace spočívající v povinném zastoupení zaměstnanců ve správě obchodních korporací (viz 1.4.3. *Zaměstnanci*).

V Německu je potřeba kodeterminace odůvodňována tím, že v moderní ekonomice je potřebné klima, v němž jsou konflikty řešeny dialogem a ne silou. Povinným zastoupením zaměstnanců v orgánech některých korporací se tak v podstatě snaží docílit zástupných efektivních platform pro kolektivní vyjednávání, který je přejímán i jinými zeměmi zejména v kontinentální Evropě.³⁶⁴ Ovšem dnes i v Německu není tento zaměstnanecky orientovaný přístup k řízení korporace považován za model určující zájem společnosti (viz výše poválečné tendence), ale spíše jako funkční adaptace „corporate governance“. V angloamerickém prostředí jsou pak prvky tohoto modelu považovány spíše za překonané, neboť náklady spojené s prostorem pro zaměstnanecké zájmy v řízení společnosti převyšují přínosy, a proto se v něm dává přednost výhradně adekvátním regulacím trhu práce.³⁶⁵

V neposlední řadě pak měl na vývoj vliv také tzv. State-oriented Model, který opět vychází především z evropského prostředí. Původní předválečné představy o potřebě silné ekonomické role státu chápaného korporativisticky, v němž soukromé vlastnictví slouží kolektivnímu prospěchu,³⁶⁶ se v korporátním právu projevil po druhé světové válce a

---

³⁶³ Problematiku zájmů v rámci korporace a tendence odklonit se od chápání korporace jakožto nástroje vyvážení soukromých zájmů směrem k „podnikům socialistického typu“ zmiňuje také R. Pelikán v souvislosti s krizí právní subjektivity, jejíž koncepce mnohdy má problém reflektovat ekonomickou realitu, a to zejména (ale nejen) v oblasti podnikatelských seskupení (PELIKÁN, Robert. Problematika nedokonalé subjektivity v obchodním právu. Disertační práce. Právnická fakulta Univerzity Kalovy. Praha. 2010. s. 14).

³⁶⁴ PIHERA, Vlastimil. Kapitál vs. práce; kodeterminace a střet zájmů. In: HUSÁR, Ján a Kristián CSACH. *Konflikty zájmů v práve obchodných spoločností*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 53. ISBN 978-80-8168-926-0.

³⁶⁵ HANSMANN, Henry a Reinier KRAAKMAN. The End of History for Corporate Law (January 2000). Yale Law School Working Paper No. 235; NYU Working Paper No. 013; Harvard Law School Discussion Paper No. 280; Yale SOM Working Paper No. ICF - 00-09. s. 5-6. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=204528>

³⁶⁶ Zde je na místě upozornit, že fašistický korporativismus měl povahu mandatorního plánování a neměl by být zaměňován s hospodářskou politikou popsanou dále, která se projevila mj. v korporátním právu.

nepochybně souvisely se snahou řešit nedostatečně silný trh ve zdevastovaných ekonomikách, které potřebovaly ozdravné hospodářské programy. Zejména ve Francii či Japonsku tak docházelo k tendenci o uplatňování přímého vlivu státu v podnicích, prostřednictvím tzv. indikativního plánování,³⁶⁷ které mělo zastoupit nedostatek informací, jež nemohl podnikatelskému prostředí poskytnout zesláblý trh. Naopak v americkém prostředí se jednalo pouze o experimenty v rámci obranného průmyslu, které úzce souviseli se silným vnímáním veřejného zájmu v konkrétní oblasti, nikoliv ve vztahu ke korporaci samotné jakožto součástí nástrojového aparátu tržního hospodářství.

Tento přístup se projevoval například prostřednictvím posílení vlivu věřitele, který byl ale pod kontrolou vlády v podobě rozhodovací pravomoci nad přidělováním úvěrů, deviz nebo výjimek z pravidel hospodářské soutěže. Rovněž v něm byla oslabena role členů kapitálových obchodní korporací tím, že byla omezena kontrola manažerů s cílem omezit tlak, který by na ně jinak vyvíjeli ve snaze prosazení svého zájmu na úkor toho státního. Stát tak v podstatě do jisté míry převzal i postavení členů těchto korporací, neboť zúžil prostor pro jejich kontrolu nad manažery prostřednictvím soukromoprávní odpovědnosti a sám rozšířil svou kontrolu prostřednictvím případné správněprávní odpovědnosti.

V korporátním právu byl ale tento přístup opouštěn s nástupem tzv. thatcherismu ve Velké Británii a s ukončením silného státního angažmá ve vlastnických strukturách kapitálových společností za francouzského prezidenta Mitteranda. Ve východní Evropě byl pak s pádem socialistických režimů (nepřekvapivě) silně odmítán, neboť role státu v ekonomice byla tehdy zcela zdiskreditována.³⁶⁸

Podstatu „Stakeholder Value“ podle mého názoru lze chápat tak, že v zásadě všechny zúčastněné a dotčené osoby lze vnímat jako poskytovatele určité formy kapitálu, který se ve svém důsledku projeví pozitivně i z hlediska orientovaného na prospěch členů obchodní korporace. Přesouvá na korporace jistou míru přesahu, když je považuje za nástroj zajištění zájmů i jiných zájmových skupin nežli jen členů korporace. To pak klade nároky na rozhodování, které by v ideálním případě měly vést k zohledňování i jiných zájmů (prostřednictvím určité formy odpovědnosti volených orgánů také vůči těmto skupinám), jichž

---

³⁶⁷ Indikativní plánování je pojmenováním pro hospodářskou politiku založenou na specifické kooperaci státu a soukromého sektoru (SUKOVATÝ, Marek. *INDIKATIVNÍ PLÁNOVÁNÍ VE FRANCII - Indicative planning in France*. Bakalářská práce. Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity. 2011. s. 6-7.)

³⁶⁸ HANSMANN, Henry a Reinier KRAAKMAN. The End of History for Corporate Law (January 2000). Yale Law School Working Paper No. 235; NYU Working Paper No. 013; Harvard Law School Discussion Paper No. 280; Yale SOM Working Paper No. ICF - 00-09. s. 6-7. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=204528>

by nemělo být zneužíváno jako pouhého prostředku k maximalizaci zisku členů korporace bez dalšího.

Problematická však je, jak poukazuje kritika této koncepce, nejasná kategorizace oněch výše zainteresovaných skupin, které jsou, jak upozorňuje J. Zhao, specifické pro každou korporaci, v důsledku čehož lze ke každé obchodní korporaci vztáhnout jejich unikátní skladbu.³⁶⁹ Nadto mají mnohdy zcela protichůdné zájmy, což může v případě přílišné kontroly vést k paralýze diskreční pravomoci členů volených orgánů, kteří ve snaze dostat své odpovědnosti vůči „stakeholders“ nebudou schopni korporaci efektivně obchodně vést.³⁷⁰ Kvůli tomu je téměř nemožné tímto způsobem zájem korporace definovat (tedy alespoň do té míry, která by byla použitelná jako vodítko pro rozhodování členy volených orgánů), což vede k neuchopitelně „kluzké“ konstrukci, která by mohla být zneužívána k argumentaci pro vzájemně si odporující závěry.³⁷¹ K tomu E. Sternbergová dodává, že snaha o definování zájmu korporace tímto způsobem se může jevit jako neškodná, ale v kombinaci s politizující rétorikou prosazující takový přístup může být hluboce nebezpečná. Tuto nebezpečnost, jak zdůrazňuje, lze spatřit i v tom, že ze strany případných zastánců této teorie jsou její „závěry“ přijímány i přesto, že doposud tyto „závěry“ vlastně nebyly jasně definovány. Tím podle ní dochází k podkopávání základních rysů moderní tržní společnosti charakterizované soukromým vlastnictvím, odpovědností vůči vlastníkům a výsostným právem nakládat se svým majetkem dle svého uvážení.³⁷² Ačkoliv zejména v prvním argumentu lze nalézt, nikoliv snad objevnou, logiku (že je prosazováno něco, co přesně nevíme, co to je), domnívám se však, že v otázce vlastnictví a tržního hospodářství argumentace do jisté míry samu sebe diskredituje, neboť jako by nevnímala rozdíl mezi angloamerickými trusty³⁷³ na jedné straně a korporací na straně druhé, u které je otázka nakládání s vlastnictvím v jiné situaci. Pokud totiž, což bude v případě českého prostředí otázka především kapitálové společnosti a družstva, svěřuji (vkládám či investuji) svůj kapitál s cílem maximálně z něj těžit formou zisku jakýmkoliv možným způsobem (v

---

³⁶⁹ ZHAO, Jingchen. The Curious Case of Stakeholder Theory: Calling for a More Realistic Theory, 17 Int'l Trade & Bus. L. Rev. 1. 2014. s. 1.

³⁷⁰ HARPER HO, Virginia. Enlightened Shareholder Value: Corporate Governance beyond the Shareholder-Stakeholder Divide, 36 J. Corp. L. 59. 2010. s. 69.

³⁷¹ KEAY, Andrew. Ascertaining the Corporate Objective: An Entity Maximisation and Sustainability Model, 71 Mod. L. Rev. 663. 2008. s. 675.

³⁷² STERNBERG, Elaine. The Defects of Stakeholder Theory. V. 5, n. 1 Corporate Governance. 1997. s. 3, 6, 8. [online]. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/1467-8683.00034>

³⁷³ Trust představuje jen jednu forem fiduciárních vztahů, kterou lze shrnout jako právní vztah mezi osobami, z nichž jedna majetek spravuje tak, aby z něho druhá osoba (tzv. beneficent) měla užitek jako by jej přímo vlastnila. Spočívá ve svěřeném právu, jemuž jsou angloamerickými soudy (tzv. Court of chancery) přiznány vlastnické tituly k určitému majetku a kterému odpovídá závazek vyplývající z důvěry tzv. beneficenta, že svěřený majetek bude užít výhradně v souladu s jeho zájmy (What is TRUST? definition of TRUST (Black's Law Dictionary). Black's Law Dictionary - Free Online Legal Dictionary [online]. Dostupné z: <https://thelawdictionary.org/trust/>).

případě družstva jakoby reversním způsobem), není to totéž, jako když jej svěřuji proto, aby byl nejlépe opatrován (což je podstatou trustu).³⁷⁴ Nad rámec pak dodávám, s ohledem na to, jak se mi jeví původ obchodních korporací (viz 1.2. *Původ obchodní korporace*), že pokud by trust byl dostatečným či odpovídajícím nástrojem k účelům, k nimž je korporace zakládána, nedala by státní moc vzniknout obchodním korporacím. I proto nemohu bez jisté výhrady přijmout odkaz B. Havla na původ základů správy korporace ve svěřování šlechtického majetku v průběhu křížáckých výprav do rukou správců,³⁷⁵ neboť jeho účelem bylo obhospodařování, nikoliv investování (viz 1.2.2. *Obchodní korporace jako investice*).³⁷⁶ Resp. jistě v něm lze najít celou řadu shodných pravidel, ale svou podstatou se liší.

Na druhou stranu i odpůrci této koncepce uznávají, že její byť příliš široké závěry slouží zaprvé jako praktická připomínka existence skupin, které musí být brány v potaz při naplňování zájmu obchodní korporace (v jejich vidění tedy maximalizace profitu svých členů), v tom smyslu, jak o něm hovoří E. Dodd (viz výše). A za druhé, že ji lze chápat jako rámec tzv. společenské odpovědnosti obchodní korporace, neboť svým chováním (ať už poskytnutím půjčky ze strany věřitele, práce ze strany zaměstnance, spolupráce ze strany obchodních partnerů či koupě ze strany věřitelů atd.) vytváří ekonomické prostředí, v němž obchodní korporace musí v zájmu svých členů tyto aspekty brát v potaz (viz 2.2.3. *Enlightened Shareholder Value*).³⁷⁷

2.2.3. Enlightened Shareholder Value

Z výše uvedeného vyplývá, že debata ohledně účelu a zájmu obchodní korporace mezi „Shareholder Value“ a „Stakeholder Value“ se projevuje jako zdánlivě nekonečné překlápění mezi přístupem, který považuje korporaci striktně za smluvní nexus členů obchodní korporace, jehož primárním smyslem je jejich zisk, a přístupem, který k tomuto nexu přikládá větší přesah v podobě třeba i nepřímých ale přesto závazných širších vazeb, z nichž vyplývá dvojaká role

---

³⁷⁴ K tomu lze odkázat na Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 18. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1224/2006, v němž k pojmu péče řádného hospodáře ve vztahu k obchodní korporaci uvádí: „*Taková péče tedy nepochybně zahrnuje péči o majetek (...) nejen v tom smyslu, aby nevznikla škoda na majetku jeho úbytkem či znehodnocením, ale také aby byl majetek společnosti zhodnocován a rozmnožován v maximální možné míře, jaká je momentálně dosažitelná.*“ Onen důraz na maximalizaci zisku je přítom, jak věřím, zásadním prvkem v korporátním právu.

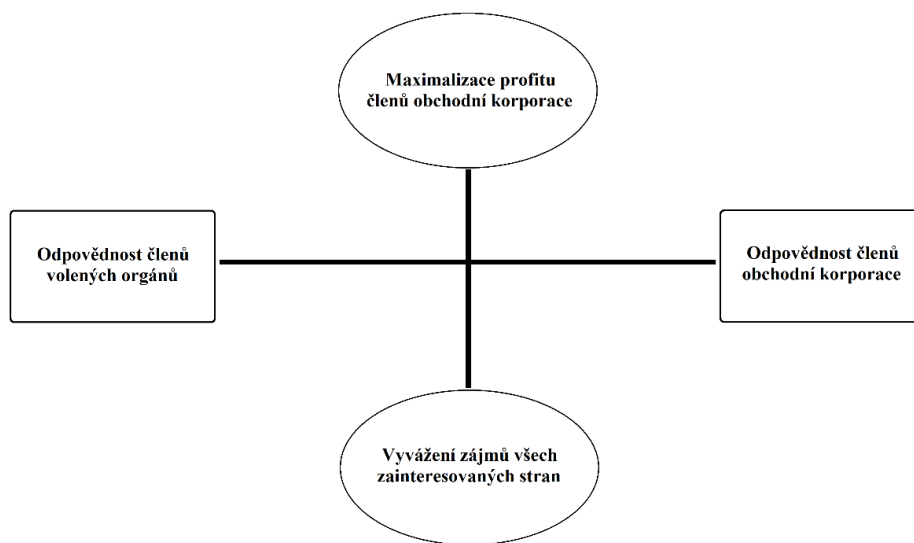
³⁷⁵ HAVEL, Bohumil. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Praha: Auditorium, 2010. Téma (Auditorium). s. 70. ISBN 978-80-87284-11-7.

³⁷⁶ Pro ilustraci lze odkázat na usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 8. 2008, sp. zn. 5Tdo 412/2007, podle kterého řádná péče „*zahrnuje péči o majetek (...) nejen v tom smyslu, aby nevznikla škoda na majetku jeho úbytkem či znehodnocením, ale také aby byl majetek společnosti zhodnocován a rozmnožován v maximální možné míře, jaká je momentálně dosažitelná.*“

³⁷⁷ STERNBERG, Elaine. *The Defects of Stakeholder Theory*. V. 5, n. 1 *Corporate Governance*. 1997. s. 9. [online]. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/1467-8683.00034>

korporace – sledování zájmu členů korporace i zájmů dalších včetně „veřejného“, který reprezentují ve vztahu ke konkrétní korporaci její „stakeholders“.³⁷⁸

Jedná se tak v zásadě o vztah mezi tím, co má být zájmem obchodní korporace (vertikální osa) a tím, kdo má nést následky rozhodnutí činěných při sledování tohoto zájmu (horizontální osa).³⁷⁹ Obě strany ovšem podle mého názoru mají ve střetu „Shareholder Value“ a „Stakeholder Value“ tendenci klást až neúměrnou odpovědnost za daná rozhodnutí především na členy volených orgánů, a to tím, že pomíjí zásadní kritérium, jakým je časové hledisko, o kterém hovořím již výše v souvislosti s vázaností přístupu „Shareholder Value“ na kapitálové trhy.

„Shareholder Value“ a „Stakeholder Value“ - zájem a odpovědnost za něj

A právě časové hledisko lze považovat za jádro koncepce „Enlightened Shareholder Value“, za jejíž zosobnění lze označit čl. 172 britského zákona o společnostech („Companies Act“),³⁸⁰ který mezi povinnosti péče řádného hospodáře zavádí povinnost (v našem případě odpovídající povinností člena voleného orgánu) činit takové kroky, které v dobré víře považuje za nejvhodnější k dosažení dlouhodobému úspěchu korporace ku prospěchu zájmové skupiny členů jako celku (vychází z požadavku na stejné zacházení se všemi členy),³⁸¹ a dále ji

³⁷⁸ HARPER HO, Virginia. Enlightened Shareholder Value: Corporate Governance beyond the Shareholder-Stakeholder Divide, 36 J. Corp. L. 59. 2010. s. 71.

³⁷⁹ Odpovědnost totiž pramení z kontroly (LOKAJÍČEK, Jan. Prolomení majetkové samostatnosti kapitálových společností. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. s. 56. ISBN 978-80-7400-603-6.).

³⁸⁰ HARPER HO, Virginia. Enlightened Shareholder Value: Corporate Governance beyond the Shareholder-Stakeholder Divide, 36 J. Corp. L. 59. 2010. s. 78.

³⁸¹ Z odstavce prvního: „(...) for the benefit of its members as a whole, and in doing so have regard (among other matters) to: (...) (f) the need to act fairly as between members of the company.“ (Companies Act 2006.

příkladným výčtem rozvádí o nejzásadnější kritéria. Právě jako první (a nové) kritérium přitom stanoví pravděpodobné důsledky rozhodnutí v dlouhodobém horizontu. Nadto pak v souladu s myšlenkami „Stakeholders Value“ uvádí další kritéria, jakými jsou zájmy zaměstnanců korporace, nutnost podpory obchodních vztahů korporace s dodavateli, zákazníky a dalšími (viz dotčené osoby), dopad jednání korporace na společnost a životní prostředí (viz veřejný zájem) a také zájem korporace (který výslovně formuluje) na dobré pověsti díky vysokému standardu obchodního chování.³⁸² Plnění této povinnosti na základě výše uvedených kritérií pak zřetelně (a zjevně ku prospěchu „stakeholders“) staví zdánlivě na roveň sledování zájmu členů obchodní korporace, což se projeví při posuzování toho, zda bylo jednáno v souladu s tím, co nazýváme standardem péče řádného hospodáře (viz 1.3.6. *Péče řádného hospodáře*).³⁸³ K tomu totiž podle mého názoru zcela správně poznamenává G. Tsagasová, s odkazem na rozhodnutí R (on the application of People & Planet) v. HM Treasury z roku 2009, že v praxi bude tato norma spíše než využita ve prospěch jiných zájmových skupin o to více zneužívána členy obchodní korporace, a to k nátlaku na členy volených orgánů, avšak nikoliv s cílem zohlednit uvedená kritéria při rozhodování v rámci korproace.³⁸⁴

Podle mého názoru to lze chápat tak, že se do jisté míry naplňuje kritika E. Sternbergové a dalších ohledně vágnosti „Stakeholder Value“ doktríny (viz 2.2.3. *Stakeholder Value*), když nemožnost dostatečně uchopitelného definování jednotlivých skupin vede k tomu, že v zásadě vždy může být ze strany člena voleného orgánu jednáno v rozporu se zájmem určité skupiny „stakeholders“. Toho jsou si v praxi nejlépe vědomi právě členové korporace, kterým je tím nezamýšleně dán (skrže zachování odpovědnosti jen vůči nim)³⁸⁵ nástroj k nátlaku na členy

---

Legislation.gov.uk [online]. Copyright © [cit. 18.03.2019]. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/section/172>).

³⁸² Z odstavce prvního: „A director of a company must act in the way he considers, in good faith, would be most likely to promote the success of the company for the benefit of its members as a whole, and in doing so have regard (amongst other matters) to: (a) the likely consequences of any decision in the long term, (b) the interests of the company's employees, (c) the need to foster the company's business relationships with suppliers, customers and others, (d) the impact of the company's operations on the community and the environment, (e) the desirability of the company maintaining a reputation for high standards of business conduct, and (f) the need to act fairly as between members of the company.“ (Companies Act 2006. Legislation.gov.uk [online]. Copyright © [cit. 18.03.2019]. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/section/172>).

³⁸³ Z odstavce druhého: „Where or to the extent that the purposes of the company consist of or include purposes other than the benefit of its members, subsection (1) has effect as if the reference to promoting the success of the company for the benefit of its members were to achieving those purposes.“ (Companies Act 2006. Legislation.gov.uk [online]. Copyright © [cit. 18.03.2019]. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/section/172>).

³⁸⁴ TSAGAS, Georgina. Section 172 of the UK Companies Act 2006: Desperate Times Call for Soft Law Measures | Oxford Law Faculty. Faculty of Law | University of Oxford [online]. Copyright © The Faculty of Law [cit. 18.03.2019]. Dostupné z: <https://www.law.ox.ac.uk/business-law-blog/blog/2017/09/section-172-uk-companies-act-2006-desperate-times-call-soft-law>

³⁸⁵ Této odpovědnosti odpovídá povinnost zaměření se na dlouhodobý zisk členů korporace, požadavek, aby odpovědní členové volených orgánů brali v úvahu dopady svých rozhodnutí na „zainteresované strany“ (viz výše)

volných orgánů. Výsledným efektem tak paradoxně může být nejen jednání nikoliv v souladu se zájmy menšinových členů a ostatních zainteresovaných skupin, ale také ztráta efektivity korporace v důsledku paralyzace členů volných orgánů, kteří postrádají jasné hranice.

Problém tohoto „osvíceného“ záměru tedy spatřuji v tom, že skrze reálné pokusy o normativní provedení doktríny „Enlightened Shareholder Value“ je její efekt „osvícený“ již výrazně méně. V zásadě totiž nemění nic na povinnosti z modelu „Shareholder Value“ sledovat primárně zájem členů korporace, měřený přirozeně jejich ziskem, protože každý krok členů volných orgánů i ve prospěch ostatních „stakeholders“ musí nakonec vést k prospěchu pouze členů korporace, jinak by se vystavili riziku porušení péče řádného hospodáře,³⁸⁶ ale dokonce dává do rukou členů korporace nástroj k případnému „vydírání“ neuchopitelnou hrozbou. Jaký efekt by tedy takový koncept zřejmě měl, je pak popsáno výše, kde se standardu věnuji (*viz 1.3.6. Péče řádného hospodáře*). Proto např. L. Tallbotová považuje doktrínu „Enlightened Shareholder Value“ jen za ideologické krytí „Shareholder Value“ relativizující závěry „Stakeholder Value“.³⁸⁷

2.2.4. Entity's Maximisation and Sustainability

Nedostatky, které vyplývají z předchozích přístupů, lze na základě práce A. Keaye shrnout následovně. V případě doktríny „Stakeholder Value“ je zřejmé, že její praktické využití je nedosažitelné a její udržitelné uplatnění je tak v normativní rovině nereálné, ačkoliv sama o sobě může působit atraktivně z hlediska veřejného zájmu, protože zahrnuje do institutu obchodní korporace i další hodnoty. U „Shareholder Value“ zase, třebaže poskytuje výrazně větší jistotu při vytváření i aplikaci takto koncipované normotvorby a lze ji tak z pragmatického hlediska považovat za funkční, je zřejmé, že její bezvýhradní přijatelnost z hlediska veřejného zájmu je více než problematická, jak nakonec jasně ukázal již několikrát ekonomický vývoj. A pokud jde o „Enlightened Shareholder Value“, představuje sice v teoretické rovině jistý kompromis, ovšem vzhledem k tomu, jak nastavuje vztahy mezi členy volných orgánů, členy korporace a ostatními zainteresovanými stranami, je zřejmé, že v praxi nadále převáží zájem členů korporace, kteří při poskytování svého kapitálu a podstupování (byť i jen omezeného)

---

v zájmu členů korporace a zachování oprávnění kontrolovat a prosazovat svá práva (dosahování dlouhodobého zisku a brání v potaz „stakeholders“) jen pro členy korporace (HARPER HO, Virginia. *Enlightened Shareholder Value: Corporate Governance beyond the Shareholder-Stakeholder Divide*, 36 J. Corp. L. 59. 2010. s. 79.).

³⁸⁶ KEAY, Andrew. *Tackling the Issue of the Corporate Objective: An Analysis of the United Kingdom's Enlightened Shareholder Value Approach*, 29 Sydney L. Rev. 577. 2007. s. 17.

³⁸⁷ PIHERA, Vlastimil. *Kapitál vs. práce; kodeterminace a střet zájmů*. In: HUSÁR, Ján a Kristián CSACH. *Konflikty zájmů v práve obchodných spoločností*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 51. ISBN 978-80-8168-926-0.

rizika potřebného k udržení korporace nebudou dlouhodobě ochotni přistoupit na prvky z modelu „Stakeholder Value“. Jinými slovy lze to lze s odkazem na J. Maceyho říci tak, že korporace v praxi nemůže být vedena k dosažení tak abstraktního cíle, jakým je širší prospěch zainteresovaných stran, stejně jako nelze přijmout bez dalšího, že by cílem měla být jen maximalizace bohatství členů korporace. Přičemž střední cesta má v praxi spíše negativní dopady.³⁸⁸

Model definování zájmu, který se označuje jako „Entity’s Maximisation and Sustainability“, proto přichází s odlišným přístupem k aktérům, které výše uvedené modely v zásadě nedokáží dostatečně sjednotit tak, aby z toho bylo možné s přijatelnou jistotou určit, co je jejich společným zájmem, a tedy vlastně zájmem korporace, který by členové volených orgánů měli bezesporu sledovat (viz 2.1. *Tvorba zájmu obchodní korporace a její vůle*). Podle teorie „Entity’S Maximisation and Sustainability“ lze do jisté míry všechny zainteresované strany vnímat jako „investory“, kteří v různých podobách investují svůj kapitál do obchodní korporace. Členové obchodní korporace investují kapitál – v majetkové i nemajetkové podobě (viz 1.4.1. *Členové*), věřitelé investují své peníze, když poskytují úvěr, zaměstnanci své schopnosti a čas, veřejná správa pak investuje své prostředky do služeb poskytovaných přímo obchodní korporaci, obchodní partneři a veškerí dodavatelé a zákazníci svůj čas a důvěru, nakonec stejně jako i spotřebitelé. Dochází tak k vytvoření platformy pro utváření dostatečně stálé vůle a jejímu nezbytnému sepětí se zájmovou sférou korporace, o níž se zmiňuje R. Pelikán (viz 2.1. *Tvorba faktického zájmu obchodní korporace a její vůle*).³⁸⁹

Tímto způsobem se pak otevírá prostor pro určení společných zájmů, v jehož rámci lze dojít k závěru, že každý z takto definovaných investorů má zájem na dvou prvcích, od kterých by se tedy při zachování konstrukce odpovědnosti členů volených orgánů (viz 1.3.6. *Péče řádného hospodáře*) mělo odvíjet určování toho, co je konkrétními povinnostmi těchto členů. Tím prvním je závazek maximalizovat obchodní korporaci samotnou („Entity’s Maximisation“), tím druhým pak je udržení či zachování existence obchodní korporace („Entity’s Sustainability“), který v sobě nese hodnotu společnou všem aktérům.³⁹⁰ Z obou základních prvků této teorie pak vyplývá, že objektem zájmu těchto aktérů činí samotnou

---

³⁸⁸ KEAY, Andrew. Ascertaining the Corporate Objective: An Entity Maximisation and Sustainability Model, 71 Mod. L. Rev. 663. 2008. s. 678-679.

³⁸⁹ PELIKÁN, Robert. Právní subjektivita. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 68,71. ISBN 978-80-7357-745-2.

³⁹⁰ KEAY, Andrew. Ascertaining the Corporate Objective: An Entity Maximisation and Sustainability Model, 71 Mod. L. Rev. 663. 2008. s. 679.

obchodní korporaci, přičemž samotným zájmem obchodní korporace s ohledem na její konstrukci je právě tento zájem.

Obchodní korporace představuje onu „entitu“, která je chápána jako struktura se samostatnou právní osobností vystavěná na bázi obligace a která je činěna odpovědnou za jednání v jejím jménu, což souvisí s fikční teorií (viz 1.3.1. *Zákonná charakteristika obchodní korporace* a 1.3.4. *Rozhodování a jednání obchodní korporace*). Přitom optikou vývoje obchodní korporace právě tato její konstrukce, vznikala za účelem dosahování prospěchu nejen samotných investujících členů obchodní korporace, ale i ostatních aktérů, kteří všichni měli zájem na „přežití“ korporace (viz 1.2.2. *Obchodní korporace jako investice*). Přitom skutečnost, že obchodní korporace má zákonodárcem uznanou pravomoc uzavírat smlouvy, vlastnit majetek, podnikat a vést spory, lze podle mého názoru považovat za zřejmý záměr veřejné moci, aby nejen existovala, ale svou existenci i hájila a sama obstarávala (a tedy měla vlastní zájem). K tomu R. Pelikán nepřímou uvádí, že existence vlastního zájmu je nutným předpokladem k aktivnímu jednání, resp. bez takového zájmu by působení korporace bylo bez motivace k přizpůsobení svého chování a její existence by tak byla, „*nedeterminována vnitřní příčinou*“, bez významu ve vztahu ke svému účelu.³⁹¹ Nakonec obchodní korporace je od okamžiku svého vzniku považována i za stranu smlouvy mezi členy obchodní korporace³⁹² (viz 1.3.1. *Zákonná charakteristika obchodní korporace*). Proč by tedy, jak poznamenává A. Keay, nemohla maximalizovat „své“ bohatství, což lze chápat jako obsah pojmu „Entity’s Maximisation“.³⁹³ Pod pojmem bohatství (wealth) se pak dá rozumět souhrn všech věcí, ať už hmotných či nehmotných, které jsou předmětem časté výměny a prodeje a které přispívají k zabezpečení a prospěchu, jichž jinak nelze získat bez větší či menší práce.³⁹⁴

V kombinaci s požadavkem na dlouhodobou udržitelnost se úspěšnost této maximalizace projeví v dlouhodobé tržní hodnotě obchodní korporace, což by se ve svém důsledku mělo projevit pozitivně i ve vztahu k zájmům jednotlivých zainteresovaných skupin.

---

³⁹¹ PELIKÁN, Robert. Právní subjektivita. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 58-59. ISBN 978-80-7357-745-2.

³⁹² HURYCHOVÁ, Klára, Petr TOMÁŠEK a Michael ZVÁRA. Obchodní korporace v judikatuře českých a zahraničních soudů. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. s. 35-36. ISBN 978-80-246-3500-2.

³⁹³ KEAY, Andrew. Ascertaining the Corporate Objective: An Entity Maximisation and Sustainability Model, 71 Mod. L. Rev. 663. 2008. s. 684-685.

³⁹⁴ V tomto vycházím z anglojazyčné literatury, která operuje s pojmem „wealth“. Ten je shrnut např. v rozhodnutí Boweu, Pol. Econ. See Branham v. State následovně: „*The aggregate of all the things, whether material or immaterial, which contribute to comfort and enjoyment which cannot be obtained without more or less labor, and which are objects of frequent barter and sale, is what we usually call 'wealth.'*“ (What is WEALTH? definition of WEALTH (Black's Law Dictionary). Black's Law Dictionary - Free Online Legal Dictionary [online]. Dostupné z: <https://thelawdictionary.org/wealth/>).

Tedy prostřednictvím stabilních a v dlouhodobém horizontu větších zisků pro členy korporace, včasného splácení a snížení rizika pro věřitele, zlepšením pracovních podmínek v podobě větší jistoty a nárůstu zaměstnanecké síly v rámci případné kodeterminace a v neposlední řadě také prostřednictvím ohleduplnějšího přístupu ke komunitě, v níž korporace působí.³⁹⁵ Zároveň kombinace těchto dvou kritérií pravděpodobně může sekundárně přiměřeně balancovat mezi zájmy jednotlivých zainteresovaných skupin.³⁹⁶ Jinými slovy to lze shrnout tak, že v dlouhodobém zájmu všech aktérů je, aby odhlédli od svých zájmů a trvali na naplňování zájmu obchodní korporace v zásadě výše popsáním způsobem. To se přitom v teoretické rovině projeví významným posunem odpovědnostních vztahů z pohledu volených orgánů, neboť ty budou standardem péče řádného hospodáře povinováni korporaci bez dalšího.

2.3. Zájem obchodní korporace v českém právu

S ohledem na výše uvedené lze podle mého názoru hovořit o zájmu obchodní korporace v podobě maximalizace zisku, dlouhodobé stability a dobré pověsti, jejichž předpokladem je celý komplex povinností, které by právo mělo vyžadovat nejen od členů volených orgánů, ale také od všech zájmových skupin obecně v podobě jejich respektu k tomuto zájmu, a to korigováním vzájemné odpovědnosti či ukládáním specifických povinností (např. povinnost loajality nižšího řádu u členů korporace).

2.3.1. Současný stav

V českém právním prostředí zájem obchodní korporace ovšem není definován, ačkoliv jej lze považovat za právní statek, který právo reflektuje.³⁹⁷ S. Černá uvádí, že pojetí zájmu má českém právu nejbližší ke koncepci „Stakeholder Value“, neboť zjevně zohledňuje zájmovou pluralitu. S. Černá při tomto argumentu sice vycházela ze staré právní úpravy v souvislosti s povinným jmenováním z řad zaměstnanců do dozorčí rady,³⁹⁸ ovšem tento její argument se v souvislosti se současným zněním Zákona o obchodních korporacích na základě novely č. 458/2016 ještě posiluje. V současnosti totiž Zákon o obchodních korporacích upravuje nepovinnou (byť v praxi není využívána, což zřejmě souvisí se specifiky českých kapitálových

---

³⁹⁵ KEAY, Andrew. Ascertaining the Corporate Objective: An Entity Maximisation and Sustainability Model, 71 Mod. L. Rev. 663. 2008. s. 685.

³⁹⁶ KEAY, Andrew. Ultimate Objective of the Company and the Enforcement of the Entity Maximisation and Sustainability Model, 10 J. Corp. L. Stud. 35. 2010. s. 38.

³⁹⁷ ČERNÁ, Stanislava. K některým aspektům zájmu společnosti. In: ČERNÁ, Stanislava a Petr ČECH, ed. Pocta Ivaně Štenglové k sedmdesátým narozeninám: právo společností - ohlédnutí za dvěma desetiletími účinnosti obchodního zákoníku. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice právo. s. 74. ISBN 978-80-7400-262-5.

³⁹⁸ Viz ustanovení § 200, odst. 1 Zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

společností), ale i povinnou kodeterminaci (*viz 1.4.3. Zaměstnanci*).³⁹⁹ To potvrzuje P. Voříšek, když dále uvádí jako projev této koncepce ustanovení § 40 a § 41 Zákona o obchodních korporacích, které se věnují omezení výplaty zisku nebo jiných vlastních zdrojů v souvislosti s ochranou zájmu věřitelů.⁴⁰⁰

Ovšem S. Černá či např. B. Havel považují stále za nejvhodnější, aby při určování zájmu obchodní korporace měli hlavní slovo členové korporace, což S. Černá zdůvodňuje tím, že korporace je tvořena především v zájmu jejích zakladatelů,⁴⁰¹ a B. Havel tím, že přílišným zohledňováním zájmů ostatních zainteresovaných stran se příliš snižuje efektivita obchodní korporace, čímž v podstatě kopíruje obecnou kritiku „Stakeholder Value“.⁴⁰²

Právě na základě teze, že korporaci zakládají ve svém zájmu její členové, pak S. Černá dovozuje, že její zájem je třeba hledat ve společenské smlouvě,⁴⁰³ avšak podle P. Voříška připouští, že může být vzato v potaz i to, jak svůj zájem obchodní korporace prezentuje navenek. Od toho podle něj lze odvodit, do jaké míry tvoří zájem obchodní korporace i zájmy jiných skupin.⁴⁰⁴

Z pohledu této práce považuji případnou snahu odpovídat na otázku, k jaké koncepci má české pojetí zájmu obchodní korporace nejbližší, za příliš troufalou bez předchozí analýzy zákonné úpravy střetu zájmů v širším smyslu, a to nejen v Zákoně o obchodních korporacích. Mohu proto pouze konstatovat, že se mi jeví jako vhodný předpoklad to, čím uzavírá svůj příspěvek V. Pihery, když uvádí, že v českém právu je zájem obchodní korporace formován prostřednictvím ochrany majetku společnosti.⁴⁰⁵ Formulují-li tedy svůj předpoklad, pak se domnívám, že skrze úpravu týkající se střetů zájmů, by bylo možné dojít k závěru, že česká právní úprava reflektuje samostatný zájem obchodní korporace více, než se může na první pohled zdát, neboť jej půjde dovést skrze vztah zájmu korporace k zájmu konkrétní

---

³⁹⁹ HUSÁR, Ján. Ochrana veřejného zájmu v činnosti obchodnej spoločnosti. In: HUSÁR, Ján a Kristián CSACH. *Konflikty zájmov v práve obchodných spoločností*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 59. ISBN 978-80-8168-926-0.

⁴⁰⁰ VOŘÍŠEK, Pavel. Společník kapitálové korporace jako člen nejvyššího orgánu a jeho postavení. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. 2016. s. 34.

⁴⁰¹ ČERNÁ, Stanislava. K některým aspektům zájmu společnosti. In: ČERNÁ, Stanislava a Petr ČECH, ed. Pocta Ivaně Štenglové k sedmdesátým narozeninám: právo společností - ohlédnutí za dvěma desetiletími účinnosti obchodního zákoníku. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice právo. s. 76. ISBN 978-80-7400-262-5.

⁴⁰² HAVEL, Bohumil. Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací. Praha: Auditorium, 2010. Téma (Auditorium). s. 108-109. ISBN 978-80-87284-11-7.

⁴⁰³ ČERNÁ, Stanislava. K některým aspektům zájmu společnosti. In: ČERNÁ, Stanislava a Petr ČECH, ed. Pocta Ivaně Štenglové k sedmdesátým narozeninám: právo společností - ohlédnutí za dvěma desetiletími účinnosti obchodního zákoníku. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice právo. s. 76. ISBN 978-80-7400-262-5.

⁴⁰⁴ VOŘÍŠEK, Pavel. Společník kapitálové korporace jako člen nejvyššího orgánu a jeho postavení. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. 2016. s. 35.

⁴⁰⁵ PIHERA, Vlastimil. Kapitál vs. práce; kodeterminace a střet zájmů. In: HUSÁR, Ján a Kristián CSACH. *Konflikty zájmov v práve obchodných spoločností*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 51. ISBN 978-80-8168-926-0.

zainteresované osoby. Přitom věřím, že je na místě hovořit o samostatném zájmu korporace stojícím vedle zájmů zainteresovaných stran (viz 3.1.3. *Test insolvency* a 3.2.4. *Test nízké kapitalizace*).

2.3.2. Úvaha de lege ferenda

V teoretické rovině pak považuji za nejvhodnější model ten, který se snaží reagovat na dlouho trvající a v zásadě se neposouvající spor mezi zastánci „Shareholder Value“ a „Stakeholder Value“, a to „Entity’s Maximisation and Sustainability“. Domnívám se totiž, že se mu daří reagovat na ekonomicky laděné argumenty doktríny „Shareholder Value“, týkající se toho, že členové korporace jsou nuceni bez dalšího tržními okolnostmi brát v potaz zájmy i jiných osob. A rovněž považuji za přijatelné, aby namísto neuchopitelné snahy teorie „Stakeholder Value“ definovat všechny dotčené zájmy, byl na základě systému skládání jednotlivých zájmů přijat koncept preference zájmu společného, který je reprezentován existencí svébytného a oddělitelného zájmu obchodní korporace. Na druhé straně ale vnímám rizika, která souvisí s úvahami podle mého názoru až příliš horlivých zastánců této teorie, kteří uvažují o demokratizaci vnitřní správy po vzoru státních mechanismů představujících korporaci sui generis,⁴⁰⁶ neboť ta by skutečně mohla vést k neúnosné ztrátě efektivity.

Soustředění se na maximalizaci prospěchu a na zájem na „přežití“ obchodní korporace ze strany členů volených orgánů, kteří budou mít jasně dané parametry pro posuzování následků svých jednání, by přitom nemělo být na úkor efektivity, resp. ne více, než když by se měli soustředit na zájmy členů korporace ve smyslu „Shareholder Value“. Dále by stejně mohl vést k lepší situaci pro „ostatní“ zainteresované strany, neboť časový rozměr korporace bude zpravidla neomezený, a tudíž bude přesahovat relativní „zájmovou krátkozrakost“ konkrétních členů korporace v daném čase. Zároveň tento model nevede k potlačování podstaty obchodní korporace, které by jinak ve smyslu kritiky „Stakeholder Value“ zřejmě skutečně muselo ke ztrátě efektivity vést. Skrze respektování této podstaty, tvořit zisk všemi dostupnými prostředky, se tak podle mého názoru koncepcí „Entity’s Maximisation and Sustainability“ může dařit prostřednictvím formálního zásahu udržet korporaci v pozici „dobrého sluhy“ při zachování její „dravosti“.

V tomto směru lze odkázat na argumentaci R. Pelikána, která z hlediska právní subjektivity potvrzuje, že pro existenci obchodní korporace jsou nezbytné oba dva předpoklady,

---

⁴⁰⁶ ATTENBOROUGH, Daniel. Winner of the SLS Annual Conference Best Paper Prize 2011 - Giving Purpose to the Corporate Purpose Debate: An Equitable Maximisation and Viability Principle, 32 Legal Stud. 4. 2012. s. 15.

keré, jak věřím, Entity's Maximisation and Sustainability“ nabízí. Bez existence vlastní zájmové sféry totiž subjekt, resp. subjekt upřednostňující „cizí“ zájmy, „vytváří v právním obchodě významné dysfunkce“ (viz níže) a bez existence „zájmu na pokračující vlastní řádné existenci“ mu chybí nezbytný „pud sebezáchovy“,⁴⁰⁷ který je předpokladem pro funkční uplatnění právních nástrojů.

Myslím si přitom, že tento přístup lze kombinovat i s dalšími nástroji, které by řešili známé problémy spojené s korporací bez toho, aniž by bylo třeba přetvářet její podstatu (jak tomu může být v případě „Stakeholder Value“). Ty přitom nemusí nutně vést v právní rovině. V tomto směru uvažuji v souvislosti s technologickým pokrokem o možném zapojení „neutrálního strážce“, který by v zákonem předvídaném rozsahu eliminoval informační asymetrii a zajistil tak pro jednotlivé zájmové skupiny řádného uplatnění mechanismů „corporate governance“. To by odpovídalo dosavadní ne příliš dobré zkušenosti s „Hard Law“ v případě anglické aplikace „Enlightened Shareholder Value“ a zároveň by to reflektovalo z této zkušenosti vycházející názory, že definování zájmu by mělo být zřejmě více předmětem „Soft Law“.⁴⁰⁸ Domnívám se totiž, že smysluplná seberegulace nejčastěji formou různých „compliance“ programů.⁴⁰⁹ bude u korporace připadat v úvahu pouze tehdy, když s ní budou spojeny výhody (resp. nevýhody) formou sankce v rámci „Hard Law“ pro ty, v jejichž moci správa korporace je. Podstatě obchodní korporace, tak jak stojí, totiž zdaleka neodpovídá braní ohledu na celospolečenské zájmy, ale jen „syrová“ snaha o maximalizaci zisku.

Vycházím přitom z úvah L. Lessiga (zabývajícím se mj. problematikou prosazování zájmů v ústavních systémech), který v souvislosti se svými úvahami o regulaci internetu přišel s myšlenkou, že programovací jazyk funguje na bázi stejné normotvorby, jakou je zákonodárství, neboť obojí reguluje prostřednictvím zákazu a příkazu, resp. dovolení, které je logickým opakem obou předchozích.⁴¹⁰ Samotná regulace (ve smyslu výsledného projevu

---

⁴⁰⁷ PELIKÁN, Robert. Právní subjektivita. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 61. ISBN 978-80-7357-745-2.

⁴⁰⁸ Např. G. Tsagasová po uplatnění nástrojů „Soft Law“ volá na základě zkušenosti s britským přístupem „Enlightened Shareholder Value“ (TSAGAS, Georgina. Section 172 of the UK Companies Act 2006: Desperate Times Call for Soft Law Measures | Oxford Law Faculty. Faculty of Law | University of Oxford [online]. Copyright © The Faculty of Law [cit. 18.03.2019]. Dostupné z: <https://www.law.ox.ac.uk/business-law-blog/blog/2017/09/section-172-uk-companies-act-2006-desperate-times-call-soft-law>) a dále M. Patakyová spolu s B. Gambličkovou v souvislosti se slovenskou právní úpravou volají po kombinaci „Hard Law“ a „Soft Law“ (PATAKYOVÁ, Mária a Barbora GRAMBLIČKOVÁ. Společenská zodpovědnost obchodních společností a trvalo udržatelný rozvoj. In: HUSÁR, Ján a Kristián CSACH. Konflikty zájmů v práve obchodných spoločností. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 43-44. ISBN 978-80-8168-926-0.).

⁴⁰⁹ Problematice „compliance“ se zevrubně věnují např. K. Schenková a J. Lasák (SCHENKOVÁ, Kateřina a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.).

⁴¹⁰ LESSIG, Lawrence. Code in Law and the Law in Code | Berkman Klein Center [online]. Copyright © [cit. 19.03.2019]. Dostupné z: <https://cyber.harvard.edu/works/lessig/pcforum.pdf>

regulování) je pak funkcí normativní architektury,⁴¹¹ kterou představuje informační kód, ať už v podobě zákonného jazyka, nebo programovacího jazyka. Na tom jsou pak vystavěny úvahy, že při snaze regulovat lze obojí kombinovat,⁴¹² se kterými v současné době pracuje právní teorie v oblasti informačních technologií a ochrany soukromí při řešení problému, jak regulovat internetové technologie. Konkrétně se jedná o koncepci „Privacy by design“⁴¹³, která pracuje s tím, že nedaří-li se dosáhnout ochrany soukromí prostřednictvím zákonné normotvorby, lze tuto regulaci přenechat informační technologii, jinými slovy tedy lze zákonnou normou požadovat výsledný stav, kterého má být dosaženo tím, že určitý program⁴¹⁴ nebude nežádoucí stav umožňovat.

Pokud tedy otočíme žádoucí stav, kterým se v případě „Privacy by design“ rozumí nemožnost získání určité informace, získáme možnost získat určitou informaci. Z toho usuzují, že by stejný mechanismus mohl být použit v rámci „corporate governance“ (tedy systému pravidel, politik a postupů pro řízení a kontrolu korporace vyvažujícího zájmy zainteresovaných stran) za účelem odstranění informační asymetrie, při předpokládatelně mnohem nižších transakčních nákladech než jaké lze jinak předvídat při snaze o dosažení stejného efektu jinou cestou. Bylo by totiž možné zahrnout do správy obchodních korporací „sebeprováděcí“ (počítačový) program, který by fungoval jako jakási „černá skříňka“ řízení a správy obchodní korporace. Takový program, který by zřejmě musel být vystavěn na bázi blockchainové technologie, o níž se jako o nástroji správy začíná intenzivně uvažovat,⁴¹⁵ by totiž představoval distribuovanou a decentralizovanou technologii, která trvale zaznamenává každou informační „transakci“ provedenou na její síti.⁴¹⁶ V praxi by tak na základě předdefinovaných pravidel rozhodování (daných zakladatelským právním jednáním a případně dalšími pravidly) docházelo k zaznamenávání všech informačních vstupů, k nimž by každý aktér uvnitř korporace měl z titulu své funkce odpovídající přístup, aniž by mohl zpochybnit jakoukoliv svou reakci na tuto

---

⁴¹¹ Regulability. Stanford Computer Science [online]. Dostupné z:

<https://cs.stanford.edu/people/eroberts/cs181/projects/2010-11/CodeAndRegulation/sec1.html>

⁴¹² LEVI-FAUR, David. Handbook on the politics of regulation. Northampton, MA, USA: Edward Elgar. 2011. s. 274. ISBN 9781848440050.

⁴¹³ Více k tomu např. RUBINSTEIN, Ira S. Regulating Privacy by Design, 26 Berkeley Tech. L.J. 1409. 2011

⁴¹⁴ Programem rozumím posloupnost instrukcí (tedy norem), která popisuje realizaci dané úlohy počítačem.

⁴¹⁵ K tomu lze uvést, že tato problematika je předmětem aktivního zájmu ze strany OECD (Blockchain Technology and Corporate Governance: Technology, Markets, Regulation and Corporate Governance. OECD.org - OECD [online]. Copyright ©y4I [cit. 19.03.2019]. Dostupné z:

[http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DAF/CA/CG/RD\(2018\)1/REV1&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DAF/CA/CG/RD(2018)1/REV1&docLanguage=En)). Dále

⁴¹⁶ SRIVASTAVA, Ashish. How Blockchain can Revolutionize the Existing System of Corporate Governance. Medium – a place to read and write big ideas and important stories [online]. Dostupné z: <https://medium.com/arkratos/how-blockchain-can-revolutionize-the-existing-system-of-corporate-governance-ec9b45256536>

informaci, učiněnou opět v rámci této sítě. Navíc, dostatečně silný podnět k uplatnění takové technologie by přitom mohl být zajištěn normou, která by mohla např. mohla v procesní rovině stanovit, že určité akty ze strany členů orgánu obchodní korporace jsou do prokázání opaku považovány za neplatné, neodpovídají-li záznamům v této blockchainové databázi („černé skříňce“ přístupné určitým subjektům za určitých podmínek) např. pro účely litigace.⁴¹⁷ K tomu je dále na místě uvést, že obdobná technologie by bez větších obtíží mohla obsahovat také jakýsi „alarmovací algoritmus“, který by automaticky mohl upozorňovat typicky na existenci podezření z nedovolených střetů zájmů, které by musely být, měl-li by se jich k tomu oprávněný subjekt později dovolávat, nejprve prokazatelně řešeny v rámci interní správy korporace (viz 3.1.2. *Úprava střetu zájmů*).

Při uplatnění této ideje, popsané výše, přitom vycházím z toho, že argument, který uvádí S. Černá (tedy ve zkratce to, že korporace je zakládána svými členy za určitým účelem, jemuž by měla sloužit), nebere zcela v potaz všechny faktory, které rozvádím v první části této práce. Za prvé, domnívám se, že účel, za kterým je korporace zakládána, není totéž, jako účel, za nímž začne existovat po svém vzniku (viz 1.3.2. *Účel založení obchodní korporace*). V ideálním případě by podle mého názoru mělo jít o účel ve smyslu „Entity’s Maximisation and Sustainability“. Za druhé, z toho dovozují, že zakládající členové korporace (jakož i později další) by si měli být vědomi vzniku tohoto právem reflektovaného svébytného zájmu korporace, jehož existenci a ochranu jsou za daných pravidel v době vzniku ochotni respektovat, neboť považují nastavená pravidla za přijatelná ve smyslu poměru jejich možného zisku k nákladům formou podstoupených omezení plynoucích z podstaty institutu obchodní korporace. Jinými slovy přistupují na určitou formu „obchodu“ s veřejnou mocí zastupující v ideálním demokratickém státě společnost. Ten z pohledu členů korporace spočívá v nesení části nákladů na prosazování zájmu korporace (formou respektování povinností volených orgánů) výměnou za pozitiva, která s institutem obchodní korporace zákonodárce spojuje ve prospěch jejích členů (typicky omezené ručení, zjednodušení transakčních vztahů, ale např. i formální účetní oddělení majetku) za účelem snížení jejich rizika. Stejně tak spočívá i v možností dosáhnutí na veškerá

---

⁴¹⁷ V souvislosti s tím je na místě uvést, že zákonodárce již za určitých předpokladů uznává elektronické systémy v souvislosti s požadavkem na písemnou formu právních jednání. V § 562, odst. 2 Občanského zákoníku se tak zakládá vyvratitelná domněnka spolehlivosti záznamů údajů o právních jednáních obsažených v elektronickém systému, jsou-li tyto systémy prováděny systematicky, posloupně a chráněny proti změnám (HRDLIČKA, Miloslav. § 562 []. In: BÍLKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal, ČUHELOVÁ, Kateřina, DAVID, Ludvík, DÁVID, Radovan, DOBROVOLNÁ, Eva, FOJTÍK, Lumír, HANDLAR, Jiří, HAVLAN, Petr, HOLEJŠOVSKÝ, Josef, HORECKÝ, Jan, HULMÁK, Milan, HURDÍK, Jan, HRDLIČKA, Miloslav, KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr, LAZÍKOVÁ, Jarmila, LEBEDA, Martin, PODIVÍNOVÁ, Martina Kuloglija, PONDIKASOVÁ, Tereza, RONOVSÁ, Kateřina, RUBAN, Radek, ŠEVČEK, Marek, TŮMA, Pavel, VÍTEK, Jindřich. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 2024.).

ekonomická pozitiva v podobě snižování nákladů a profesionální správy (typicky u akciových společností). To tvrdím s ohledem na to, jakým vývojem obchodní korporace prošla (viz 1.2. *Původ obchodní korporace*), ale také na základě toho, že v opačném případě by to bylo možné chápat tak, že zákonodárce reprezentující suveréna vytváří v právní rovině prostor pro určitou „kastu“ zvýhodněných podnikatelů-investorů, aniž by za to cokoliv chtěl. To by ovšem v ekonomickém slova smyslu znamenalo, že by suverén bez dalšího přebíral náklady spojené s rizikem členů korporace. Ovšem právě zakládání prvních kapitálových společností moderního typu je důkazem toho, že tomu tak nebylo (viz 1.2.3. *Vznik a právní osobnost současných obchodních korporací*) a že prospěch členů korporace lze vnímat z hlediska normotvůrce (tedy makroekonomického hlediska) jako externalitu ve srovnání s celospolečenskými dopady působení korporací v rámci tržního hospodářství. V tomto smyslu považuji za správnou myšlenku K. Greenfielda, že korporace jsou do jisté míry stranami společenské smlouvy, jejíž obsah ve vztahu k nim přesahuje rámec prostého omezení se na tvorbu zisku pro své členy, a z toho důvodu by to mělo mít dopad na způsob, jakým je korporace řízena,⁴¹⁸ resp. jaké na ni suverén klade nároky.

Jestliže suverénem je v současnosti lid, nikoliv panovník, je proto třeba klást si otázku, co je jeho záměrem jako suveréna (viz níže J. Montgomery), který má v moci právotvorbu představující nástroj sociální kontroly, jak o něm hovoří B. Havel.⁴¹⁹ V tomto směru se ztotožňuji s R. Pelikánem, který uvádí, že ačkoliv je nesporné, že korporace by měly přispívat k bohatství svých členů, jejich primárním zájmem by mělo být zachování vlastní existence (viz 3.1.5. *Ručení členů orgánů při úpadku obchodní korporace*), a to s odkazem na tzv. nulté pravidlo robotiky R. D. Olivawa⁴²⁰ (v souvislosti s debatou a úvahami K. Eliáše), které modifikuje tak, že korporací musí být zohledňováno „veřejné blaho“ (viz 1.3.1. *Zákonná charakteristika obchodní korporace*).⁴²¹

V souvislosti s tím považuji za legitimní názor K. Eliáše, který v návaznosti na to upozorňuje na zneužitelnost koncepce „veřejného blaha“,⁴²² avšak dodávám, že ve smyslu „Entity’s Maximisation and Sustainability“ by zřejmě s ohledem na ekonomickou realitu mohlo

---

⁴¹⁸ GREENFIELD, Kent. *Corporations are people too: (and they should act like it)*. New Haven, CT: Yale University Press, 2018. s. 175, 186. ISBN 978-0-300-21147-4.

⁴¹⁹ HAVEL, Bohumil. *Teorie firmy a konflikty zájmů ve společnosti*. In: HUSÁR, Ján a Kristián CSACH. *Konflikty zájmů v práve obchodných spoločností*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 26. ISBN 978-80-8168-926-0.

⁴²⁰ ASIMOV, Isaac. *Roboti a Impérium*. Praha: Klub Julese Vernea, 1993. Poutník (Klub Julese Vernea). s. 350. ISBN 80-901280-9-2.

⁴²¹ ROSTAS, Dusan a Zofia SULEKOVA. *Corporation as a Legal Person: Theoretical Basis and Practical Implications*, 97 *Pravny Obzor* 417. 2014. s. 424-425.

⁴²² ROSTAS, Dusan a Zofia SULEKOVA. *Corporation as a Legal Person: Theoretical Basis and Practical Implications*, 97 *Pravny Obzor* 417. 2014. s. 425.

být dostatečným zohledněním veřejného prospěchu jen to, že obchodní korporaci bude ponechána v „dělání toho, co umí nejlépe“, tedy tvořit zisk,⁴²³ a nebude zatěžována jednorázovými vlivy zainteresovaných stran. Necht' tyto strany využívají svého oprávnění daného touto smlouvou svého druhu (*viz 1.3. Co to je obchodní korporace*) k tomu, aby byla smlouva plněna, nikoliv však aby byl vyprazdňován její obsah. Tím se snad lze vyhnout vratkým pokusům o definování toho, co má být sledováno, neboť lze stanovit, jak toho má být sledováno i bez „hledání Stakeholders“.

I proto se výše kloním k tomu, aby bylo využíváno moderních nástrojů k odstraňování již známých problémů, namísto přijímání příliš ideově zabarvených normativních proklamací ve snaze odstranit „nerovnováhu“ ve vztahu k ostatním zájmům. Efektivní řešení totiž vysoce pravděpodobně vězí právě ve vytváření nástrojů, které pracují s faktickým stavem. Na podporu úvahy, že zavedení automatizovaného systému v podobě „černé skříňky“, který by nekompromisním trestáním v podobě „odhalení“ v případě nepoctivého jednání mimo zájem korporace, a naopak neuplatněním se v případě jednání v souladu s pravidly jednání v zájmu korporace, lze uvést, že v praxi skutečně může přispět k nejpříjemnější rovnováze mezi všemi zájmy zainteresovaných skupin. To prokazuje pokus z oblasti teorie her známý v souvislosti s programem „Tit for Tat“, který vytvořil A. Rapoport na základě své obecné teorie systémů. Z něho vyplývá, že k dosažení nejvýhodnějšího schématu je zapotřebí prostý mechanismus spočívající v tom, že jakékoliv odmítnutí spolupráce (v případě korporace kompromisu) musí být znevýhodněno, a naopak na každou vůli spolupracovat musí být odpovězeno kladně, spoluprací.⁴²⁴

V této souvislosti lze odkázat na práci J. Montgomeryho,⁴²⁵ který v souvislosti s úvahami o udržitelné ekonomice hovoří o globálním posunu v dosavadním ekonomickém paradigmatu směrem k tzv. udržitelné ekonomice. V tomto posunu podle něj hraje obchodní korporace ústřední roli, neboť její současné nastavení v zásadě stále představuje koncept „vynalezený“ v Evropě v souvislosti s kolonizací. J. Montgomery shrnuje dosavadní obecný koncept tak, že je pozůstatkem ekonomiky, která ji (rozuměj suverén) vytvořila jako nástroj k obsazení a vytěžení trhu ve prospěch svých zakladatelů, z čehož měl prospěch také stát, resp. panovník (suverén). Ovšem v procesu vzniku nových demokratických režimů podle něj nikdy nedošlo k formulování odpovědi na základní filosofickou otázku novým suverénem (rozuměj

---

⁴²³ Osobní konzultace s JUDr. Robertem Pelikánem, Ph.D. dne 27. 3. 2019.

⁴²⁴ DUTTON, Kevin a Renata ČERVENKOVÁ. Moudrost psychopatů: svatí, špioni a sérioví vrazi. Praha: Portál, 2018. s. 123-124. ISBN 978-80-262-1462-5.

⁴²⁵ MONTGOMERY, John B., Rachel LOPEZ a Bonnie BUSHMAN. Great from the the start: How conscious corporations attract success. New York City: Morgan James Publishing, 2012. s. 173. ISBN 978-1-61448-148-5.

lid), spočívající v tom, jaká by měla být „morální odpovědnost“⁴²⁶ obchodních korporací. V této souvislosti proto J. Montgomery hovoří o zavedení toho, co nazývá „social and environmental conscience by design“,⁴²⁷ v podobném smyslu, o němž hovořím výše.

Odkazuje přitom na relativně novou formu obchodní korporace v americkém právu, tzv. Benefit Corporation, která je v současnosti akceptována ve 34 státech Spojených států amerických.⁴²⁸ Na hlubší zkoumání obsahu této legislativy, ani případnou komparaci sice není v této práci prostor a ani to není jejím předmětem, ovšem považuji za vhodné upozornit na ni. V rámci této formy je podle J. Montgomeryho do standardu péče řádného hospodáře zavedena povinnost brát v potaz účinky korporačního chování na všechny zainteresované strany („stakeholders“), a to včetně povinnosti plnit veřejné cíle. To údajně jednotlivé legislativy řeší různými povinnostmi, například kalifornská úprava tak vyžaduje, aby korporace průběžně měřila a vyhodnocovala svůj pozitivní materiální přínos pro společnost a sociální prostředí, a informaci o výsledcích sdílela nejen s členy korporace, ale také s veřejností s možností určitých sankčních opatření.⁴²⁹ Je ovšem otázkou, jak se tato legislativa projevuje v praxi, neboť také může vést k podobnému efektu, jaký měla aplikace britského „Enlightened Shareholder Value“.

Avšak domnívám, že předpoklad korporace „bez morálky“ může být chybný. Přestože je zřejmě možné obecně pozitivní společenský vývoj přičítat „morálnímu“ chování, takové morální jednání může být mnohem méně samaritánské, než jsme si ochotni přiznat. Pokud bychom si totiž představili morálku a její odraz v podobě etiky jen jako výsledek matematických procesů mozku fyzické osoby, jejichž efektivita a rychlost je pro nás z pohledu prediktivní analýzy stále nepředstavitelně vysoká, dojdeme k závěru, že musí stát na logice. Y. Harari v tomto smyslu proto rozlišuje „matematickou“ a „sociální“ logiku, která na rozdíl od té matematické stojí na dlouhodobých kritériích druhového přežití hluboce zakódovaného uvnitř lidské DNA.⁴³⁰ Jinými slovy tato „sociální logika“, implementovaná do podvědomého rozhodování postaveného na prvcích jako soucit, odpovědnost atp., které v souhrnu pojmenováváme jako „morálku“, dává přednost dlouhodobým cílům. Ovšem v takovém případě rozhodovací algoritmus není ničím jiným než programem, který užívá ve smyslu teorie

---

⁴²⁶ To lze ve smyslu této práce chápat jako společenskou odpovědnost a udržitelné podnikání.

⁴²⁷ MONTGOMERY, John. The Benefit Corporation. TheHumanist.com [online]. Copyright ©2019 [cit. 19.03.2019]. Dostupné z: <https://thehumanist.com/magazine/may-june-2014/features/the-benefit-corporation>

⁴²⁸ State by State Status of Legislation | Benefit Corporation. What is a Benefit Corporation? | Benefit Corporation [online]. Copyright © Copyright 2019 B Lab. All rights reserved [cit. 19.03.2019]. Dostupné z: <https://benefitcorp.net/policymakers/state-by-state-status>

⁴²⁹ MONTGOMERY, John. The Benefit Corporation. TheHumanist.com [online]. Copyright ©2019 [cit. 19.03.2019]. Dostupné z: <https://thehumanist.com/magazine/may-june-2014/features/the-benefit-corporation>

⁴³⁰ HARARI, Yuval N. Homo Deus: A Brief History of Tomorrow. New York, NY: Harper, an imprint of HarperCollins Publishers, 2017. s. 137-143. ISBN 9781910701874.

her jako „strategii k přežití“ přesně tu, jejíž efektivitu prokázal svým programem „Tit for Tat“ A. Rapoport (viz výše). Program přitom, jak popisují výše s odkazem na L. Lessiga, představuje pouze sestavu pravidel. Morálka není možná tedy ničím jiným než „chladně“ strategičtějším jednáním, které fyzická osoba považuje za správné a dobré jen proto, že v souladu s jejím podvědomím představuje cestu k přežití druhu (viz 1.2. *Původ obchodní korporace*). A je tomu tak proto, že matematická logika postavená na okamžitém prospěchu jednotlivce nemůže ve složité a komplexní společnosti různých zájmů dlouhodobě fungovat jako dostačující mechanismus pro nejvýhodnější režim uspokojování kombinace zájmů jednotlivců. Morální jednání lze potom v časově neomezeném horizontu označit za „Nashovu rovnováhu“ ve smyslu teorie her, tedy takovou strategii v nekooperativním režimu, která vede k tomu, že žádná fyzická osoba nemůže jednostrannou změnou své strategie vylepšit svoji situaci ve „hře“ o přežití druhu.

Lze z toho vyvodit, že korporace je bez morální odpovědnosti jen do té míry, do jaké v určitý moment umožňuje zainteresovaným fyzickým osobám přijímat rozhodnutí, která by bez struktury korporace nemusela být „sociálně logická“ v tom smyslu, v jakém o něm hovořím výše. Avšak korporace, dodáme-li jim faktor dlouhodobosti tím, že uznáme jejich vlastní zájem (a tedy právo jej hájit díky přesunutí odpovědnostních vazeb) na neomezeném „přežití“, by nakonec měli dojít ke stejné logice jednání, jakou mají fyzické osoby. Tím se pak uzavírá cyklus motivačních schémat, neboť v nejlepším zájmu korporace by bylo v případě platnosti výše nastíněného postulátu chovat se „morálně“ s ohledem k ostatním zájmům.

3. Ochrana zájmu obchodní korporace

Ze druhé části vyplývá, že předpokládám existenci samostatného zájmu obchodní korporace, ačkoliv jeho obsah je problematický. Jak deklaruji již v úvodu této práce, nehodlám se zabírat jinými než regulatorními nástroji ochrany tohoto zájmu, neboť to nepovažuji za předmět této práce. Přesto na základě výše uvedeného vyplývá, že stejně významnými jsou i nástroje tržní, s jejichž účinkem právní regulace často počítá již při tvorbě určitých norem, neboť působení tržních sil by mělo vést k přirozenému vyvažování zájmů.⁴³¹ To potvrzuje ve své práci M. Matouš.⁴³²

Zájem obchodní korporace je možné efektivně chránit jen zacílením na příčinu jeho ohrožení, kterou je právě imanentní konflikt zájmů popisovaný v předchozí části (viz 2.1. *Tvorba faktického zájmu obchodní korporace a její vůle*). V rovině strategií, které zmiňuji výše (viz 2.2. *Teoretické pojetí zájmu obchodní korporace*) je tak třeba řešit interní selhání osob dotýkajících se života korporace, u nichž významnou roli bude hrát právě ex ante přístup spočívající v nastavení pravidel spíše ve smyslu firmy (ekonomické struktury v rámci trhu), které budou slovy B. Havla „*motivačně bránit v oportunistu a v selhání, ať již v rovině majetkové, reputační či osobní*“,⁴³³ v kombinaci s funkčními ex post mechanismy dopadající na aktéry korporace v právním slova smyslu.

V právní rovině lze pak podle mého rozlišovat tři množiny pravidel chránících zájem obchodní korporace (čímž tento zájem také nepřímou spolupodílují), a to podle toho, zda se dotýkají (1) osob z titulu podílení se na životě obchodní korporace, (2) z titulu postavení osob zúčastněných, anebo (3) ze zbytkového titulu postavení osob dotčených, tak jak o tom hovořím v první části (viz 1.4. *Zájmové skupiny ve vztahu k obchodní korporaci*). Tato pravidla lze pak dále rozdělit vždy podle toho, zda mají veřejnoprávní (ochrana hospodářské soutěže, trestní a správní právo apod.), anebo soukromoprávní (Zákon o obchodních korporacích, Občanský zákoník, Zákoník práce atd.) povahu, čímž lze také konstatovat, že ochraně zájmu obchodní korporace se věnuje jak soukromé, tak veřejné právo. Bohužel ale komplexní pojetí a analýza těchto pravidel není v mých silách, stejně jako pro ně není prostor v této práci. Přesto však považuji takovou analýzu za zásadní z důvodů, které vyplývají z první a druhé části této práce

---

⁴³¹ ČECH, Petr a Petr ŠUK. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 67. ISBN 978-80-7273-177-0.

⁴³² MATOUŠ, Michal. Nástroje ochrany zájmu obchodní korporace. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. 2015. s. 12-14.

⁴³³ HAVEL, Bohumil. Teorie firmy a konflikty zájmů ve společnosti. In: HUSÁR, Ján a Kristián CSACH. *Konflikty zájmů v práve obchodných spoločností*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 26-27. ISBN 978-80-8168-926-0.

a k nimž se dostanu níže. K tomu, jakým způsobem je zájem obchodní korporace chráněn, hodlám tak níže uvést jen příkladný výčet s odkázáním na konkrétní úpravu (kdy smyslem není upřednostňovat některé instituty), která má sloužit jako ukázka snahy o vybalancování množství zájmů, které se v souvislosti s institutem obchodní korporace střetávají, jak je smluvním vztahům vlastní.⁴³⁴

3.1. Příklady ochrany zájmu v Zákoně o obchodních korporacích

K tomu, že Zákon o obchodních korporacích představuje základní úpravu pro obchodní korporace, která navazuje na obecná pravidla o právnických osobách v Občanském zákoníku, je řečeno v předchozích částech této práce mnoho. Níže tedy uvádím konkrétní příklady pravidel, která představují atomární úpravu ochrany zájmu obchodní korporace.

3.1.1. Pravidla jednání členů orgánů

Tato pravidla upravená v § 51 až § 53 Zákona o obchodních korporacích se týkají osob, které se podílejí na životě obchodní korporace, tzn. členů obchodních korporací a manažerů, jsou-li členy volených orgánů obchodních korporací (*viz 1.4. Zájmové skupiny ve vztahu k obchodní korporaci*). Jedná se o neucelený soubor povinností vyplývajících z členství ve voleném orgánu, které souhrnně doplňují obecný standard péče řádného hospodáře založený Občanským zákoníkem (*viz 1.3.6. Péče řádného hospodáře*). Domnívám se, že jejich popisu se věnuji dostatečně v předchozích kapitolách až na výjimku v podobě § 53 Zákona o obchodních korporacích. Jeho obsah lze shrnout tak, že v odst. 1 řeší v režimu obchodních korporací následky porušení standardu péče řádného hospodáře,⁴³⁵ a to primárně povinností vydat získaný prospěch⁴³⁶ nebo případně povinností vypořádat újmu vzniklou z takového porušení,⁴³⁷ přičemž v odst. 2 stanoví, že k právním jednáním uzavřeným za účelem omezení odpovědnosti se nepřihlíží. V návaznosti na to pak v odst. 3 upravuje možnost za stanovených podmínek vypořádat újmu smlouvou.⁴³⁸ Nad rámec jen uvedu, že v případě členů obchodních korporací,

---

⁴³⁴ Čech, P. a Petr ŠUK. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 67. ISBN 978-80-7273-177-0

⁴³⁵ ČÁP, Zdeněk a Jan HEJDA. Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy. Praha: Linde Praha, 2013. s. 64. ISBN 978-80-7201-917-5.

⁴³⁶ Čímž navazuje na úpravu úhrady vzniklé škody v § 2951 odst. 1 Občanského zákoníku (ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 53 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 160.).

⁴³⁷ V souladu s pravidly náhrady majetkové a nemajetkové újmy v § 2894 a násl. Občanského zákoníku (ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 53 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 160.).

⁴³⁸ Taková smlouva může přitom podle I. Štenglové a kol. obchodní korporaci zjednodušit situaci, protože v případě nesplnění závazku ze smlouvy se lze následně proti dotčenému členovi voleného orgánu domáhat splnění

kteří jsou pouze členy nejvyššího orgánu obchodní korporace, hovoříme v souvislosti s jejich jednáním o specifické úpravě povinnosti umenšené loajality (viz 1.3.5. b) *Nejvyšší orgány*), která není zahrnuta do standardu péče řádného hospodáře.

Na základě dříve řečeného lze podle mého názoru institut péče řádného hospodáře ve smyslu Zákona o obchodních korporacích považovat za základní vyjádření majetkového zájmu korporace na ochraně před vznikem újmy. Zároveň je ale s ohledem na ekonomickou realitu naplněn snahou zákonodárce o vyváženost v tom směru, aby míra této ochrany nepůsobila „rdousícím“ efektem vůči členům volených orgánů s ohledem na jejich roli (viz 1.3.5. a) *Volené a nevolené orgány*), který by se negativně projevil při sledování zájmu korporace. Činí tak v souvislosti s tzv. podnikatelským rozhodováním⁴³⁹ (viz 1.3.4. *Rozhodování a jednání obchodní korporace*), na které vztahuje tzv. pravidlo podnikatelského úsudku (viz 1.3.6. c) *Pravidlo podnikatelského úsudku*). To představuje určitý soubor pravidel ve vztahu k procesu podnikatelského rozhodování za účelem předejití případného ochromení aparátu korporace v důsledku přirozené averze jejích volených orgánů k riziku.

S ohledem na to, že volené orgány, zejména pak statutární orgány, realizují převážnou část činnosti obchodní korporace skrze její obchodní vedení, u něhož se lze domnívat, že převažuje podnikatelské rozhodování a následné zastupování (v zásadě lze říci, že zastupování je vždy v souladu s předcházejícím rozhodnutím člena voleného orgánu), lze institut péče řádného hospodáře v této podobě⁴⁴⁰ považovat za základní stavební kámen v případné mozaice vymezení zájmu obchodní korporace, jak o ní hovořím výše (viz 2.3.2. *Úvaha de lege ferenda*). Nadto pak lze říci, že povinnost loajality, která je integrální součástí péče řádného hospodáře (viz 1.3.6. a) *Povinnost loajality*), představuje rovněž snahu o regulování střetu zájmů, čímž lze institut péče řádného hospodáře v podstatě také částečně vztáhnout k úpravě střetu zájmů (viz níže).⁴⁴¹

---

závazků z této smlouvy, aniž by jej „bylo třeba žalovat na náhradu vzniklé újmy a prokazovat předpoklady vzniku povinnosti hradit újmu“. Navíc, byla-li by smlouva ve formě notářského nebo exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti, může korporace na jejím základě podat návrh na výkon rozhodnutí či návrh na nařízení exekuce. (ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 53 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 160.)

⁴³⁹ K tomu lze dodat, že tedy nedopadá na všechna jednání v rámci výkonu funkce člena voleného orgánu (ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 51 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 150. ISBN 978-80-7400-540-4)

⁴⁴⁰ ČÁP, Zdeněk a Jan HEJDA. Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy. Praha: Linde Praha, 2013. s. 62. ISBN 978-80-7201-917-5.

⁴⁴¹ Čech, P. a Petr ŠUK. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 68. ISBN 978-80-7273-177-0.

3.1.2. Úprava střetu zájmů

Pravidla týkající se střetu zájmů lze podle mého názoru opět rozlišit podle toho, k jakému zájmu se vztahují. Úpravu obsaženou v § 54 až § 58 Zákona o obchodních korporacích lze sice vnímat jako obecnou úpravu ve vztahu k dalším normám obsaženým v tomto zákoně⁴⁴² (např. smlouva o výkonu funkce, zákaz konkurence či podnikatelská seskupení),⁴⁴³ ale v souhrnu představuje úpravu střetu zájmů v užším smyslu, když se vztahuje přímo k samotnému zájmu obchodní korporace. Domnívám se ale, že zájem obchodní korporace je chráněn i nepřímo prostřednictvím úpravy střetu zájmů jednotlivých zájmových skupin obsažené v celé řadě dalších předpisů. Tu považuji za jakousi úpravu střetu zájmů v širším smyslu (*viz Závěr*).⁴⁴⁴

Za zmínku pak stojí také možná úprava střetu zájmů ve vztahu ke členům orgánů obchodních korporací mimo Zákon o obchodních korporacích, která má přesto povahu úpravy v užším smyslu, jak zmiňuji výše. Jedná se o případnou závaznou úpravu, která je obsažena v rámci vnitřních pravidel dané obchodní korporace, jejichž závaznost má smluvní povahu. A dále pak o nezávazné regulativní akty doporučující povahy v podobě různých etických kodexů a pravidel „dobré správy“ konkretizujících či rozšiřujících zákonné normy.⁴⁴⁵

a) Pravidla o střetu zájmů

Úprava v § 54-58 Zákona o obchodních korporacích představuje nejširší pravidla pro střet zájmu člena voleného orgánu (*viz 1.3.5. a) Volené a nevolené orgány*).⁴⁴⁶ Lze je přitom podle J. Dědiče rozdělit do dvou oblastí podle toho, zda potenciální střet zájmů vzniká z možnosti, aby příležitost, kterou má obchodní korporace, využil člen jejího voleného orgánu

---

⁴⁴² Zde je na místě upozornit na obecnou úpravu střetu zájmů při zastoupení podle Občanského zákoníku, jejíž případná použitelnost je sporná (ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 54 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 164.).

⁴⁴³ PROCHÁZKA, Jakub. Střet zájmů při řízení obchodních korporací. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Praha. 2016. s. 3-5.

⁴⁴⁴ Záměrně ale pomíjím skutečnost, o níž hovoří J. Dědič, že totiž vlastně „*celé soukromé právo upravuje a vyvažuje konflikty zájmů, jež vznikají mezi účastníky soukromých vztahů vždy, když spolu chtějí vstoupit, vstupují nebo již vstoupili do právního vztahu*“ (DĚDIČ, J. Úprava konfliktů zájmů v zákoně o obchodních korporacích ve vazbě na nový občanský zákoník. Právní rozhledy 15-16/2014. s. 524.). V tomto smyslu by přitom do kategorie konfliktů zájmu nepochybně patřila i pravidla jednání členů orgánů (*viz 3.1.1. Pravidla jednání členů orgánů*).

⁴⁴⁵ PROCHÁZKA, Jakub. Střet zájmů při řízení obchodních korporací. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Praha. 2016. s. 66.

⁴⁴⁶ Otázce výkladových problémů při určování, zda se vztahují pravidla o střetu zájmů i na členy nevolených orgánů (resp. nejvyšší orgán obchodní korporace), se obdobně věnuji již výše v souvislosti s péčí řádného hospodáře, kde konstatuji, že se vztahuje jen na členy nevolených orgánů. Zvláště pak s ohledem na znění důvodové zprávy k navrhované vládní novele pak totéž platí i pro pravidla o střetu zájmů (Vládní návrh zákona. Sněmovní tisk 207/0, část č. 1/10. Novela z. o obchodních korporacích – EU [cit. 2019-03-06], str. 10, 139-142. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=207&CT1=0>).

či někdo další (§ 54 Zákona o obchodních korporacích),⁴⁴⁷ anebo zda jde o konflikt zájmů související se záměrem člena voleného orgánu či někoho dalšího uzavřít s obchodní korporací smlouvu aj. (§ 55 Zákona o obchodních korporacích).⁴⁴⁸ Jak uvádí P. Čech s P. Šuk, Zákon o obchodních korporacích při řešení střetu zájmů spoléhá především na transparentnost,⁴⁴⁹ která se projevuje ukládáním informační povinnosti. To v podstatě představuje konkrétní způsoby řešení obecného problému informační asymetrie, kterému se věnuji v předchozí části této práce.

V § 54 Zákona o obchodních korporacích je tak uložena členovi voleného orgánu povinnost informovat o potenciálním střetu svého zájmu se zájmem obchodní korporace ostatní členy téhož orgánu (jedná-li se o orgán kolektivní) a dále kontrolní orgán (anebo nejvyšší orgán, není-li kontrolní orgán zřízen). Zákon ovšem ukládá tuto povinnost i v případě, že je možný střet zájmu obchodní korporace se zájmem osoby, která je ve vztahu k povinnému členovi voleného orgánu osobou blízkou⁴⁵⁰ nebo osobou ovládající či je jím ovlivněná. Smyslem je, aby kontrolní či nejvyšší orgán mohl pozastavit výkon funkce takového člena (pozastavení se zapisuje do obchodního rejstříku) a zabránit tak střetu zájmů ex ante. Ve vztahu k této povinnosti pak speciální úprava v § 55 Zákona o obchodních korporacích řeší situaci, kdy by měla být za výše definovaného potenciálního střetu zájmů uzavírána smlouva s obchodní korporací.⁴⁵¹ V takovém případě (s výjimkou smluv v běžném obchodním styku)⁴⁵² je člen voleného orgánu povinen informovat nejen o takovém záměru, ale i o podmínkách uvažované

---

⁴⁴⁷ S tím souvisí úprava tzv. zákazu konkurence, která obecné pravidlo o střetu zájmů dotváří (viz 3.1.2. c) *Zákaz konkurence*).

⁴⁴⁸ DĚDIČ, J. Úprava konfliktů zájmů v zákoně o obchodních korporacích ve vazbě na nový občanský zákoník. *Právní rozhledy* 15-16/2014. s. 524.

⁴⁴⁹ Čech, P. a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 69. ISBN 978-80-7273-177-0.

⁴⁵⁰ Viz § 22, odst. 1 Občanského zákoníku, podle kterého je osobou blízkou „*příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství (dále jen „partner“); jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní. Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí*“. Nadto je ale na místě upozornit také na problematiku právnické osoby ve vztahu k institutu osoby blízké. Zda totiž k právnické osobě, resp. obchodní korporaci, může být osoba v postavení osoby blízké a zda sama právnická osoba může být osobou blízkou, k čemuž shrnuje použitelnou judikaturu I. Štenglová (ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Konflikt zájmů pohledem judikatury Nejvyššího soudu České republiky*. In: HUSÁR, Ján a Kristián CSACH. *Konflikty zájmů v práve obchodných spoločností*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 23-24. ISBN 978-80-8168-926-0.).

⁴⁵¹ Anebo podle § 56 Zákona o obchodních korporacích v případě zajištění či utvrzení dluhu nebo spoludlužení s osobami uvedenými výše.

⁴⁵² To stanoví § 57 Zákona o obchodních korporacích, přičemž podle použitelného rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 12. 2009, sp. zn. 23 Cdo 3867/2007, „*závěr, zda nabytí majetku či jeho zcizení nevybočuje z rámce běžného obchodního styku, bude záležet na posouzení konkrétních okolností toho kterého případu, zpravidla však půjde především o porovnání předmětu zkoumané dispozice (jeho povahy) s předmětem podnikání společnosti*“ (ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 57 [I]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, ISBN 978-80-7400-540-4.).

smlouvy, aby tak měl kontrolní nebo nejvyšší orgán korporace možnost její uzavření zakázat (či podmínit, jak dovozují zmínění autoři).⁴⁵³

Zákon o obchodních korporacích pak v § 58, odst. 1 výše uvedená pravidla o střetu zájmů vztahuje na prokuristy (povinnosti má ve vztahu k orgánu, který jej jmenoval) a dále v § 46, odst. 4 na osoby⁴⁵⁴, které zastupují jinou právnickou osobu jsoucí členem voleného orgánu obchodní korporace (viz 1.3.4. *Rozhodování a jednání obchodní korporace*). Specifickým případem je pak také vztáhnutí této úpravy § 76, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích na situaci, kdy je jednání člena voleného orgánu ovlivněno chováním vlivné nebo ovládací osoby (viz 1.4.8. *Osoby v rámci podnikatelských seskupení*), kdy nadále vyplývá pro takového člena informační povinnost vůči orgánu, jehož je členem, a kontrolnímu či nejvyššímu orgánu, ovšem tyto orgány již nemají v případě uzavírání smlouvy možnost zasáhnout zákazem.⁴⁵⁵

Pokud by však člen voleného orgánu nesplnil informační povinnost, která pro něj vyplývá z výše uvedených situací, uplatní se v souladu s aplikovatelnou judikaturou § 437 Občanského zákoníku, podle kterého se může obchodní korporace dovolat relativní neplatnosti takového jednání učiněného členem voleného orgánu v rozporu s úpravou střetu zájmů, neboť se má se za to, že tu je rozpor v zájmech zástupce (člena voleného orgánu) a zastoupeného (obchodní korporace).⁴⁵⁶ K tomu P. Čech a P. Šuk dodávají, že obsahem splnění této informační povinnosti přitom musí být také možnost příslušného orgánu, který je informován, „*právně významným způsobem reagovat*“.⁴⁵⁷

---

⁴⁵³ Čech, P. a Petr ŠUK. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 69, 72-73. ISBN 978-80-7273-177-0.

⁴⁵⁴ Zástupcem je v takovém případě buď zmocněná fyzická osoba, anebo statutární orgán této právnické osoby, přičemž úprava střetu zájmů se vztahuje i na osoby s nimi spjaté ve smyslu § 22, odst. 2 Občanského zákoníku (Čech, P. a Petr ŠUK. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 70. ISBN 978-80-7273-177-0.).

⁴⁵⁵ K tomu P. Čech a P. Šuk uvádějí, že se tato informační povinnost již nevztahuje na situaci, kdy je členovi voleného orgánu udělován pokyn řídicí osobou v rámci tzv. přiznaného koncernu podle § 81, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích, neboť dovozují specialitu ustanovení tohoto paragrafu k § 76, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích (Čech, P. a Petr ŠUK. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 71. ISBN 978-80-7273-177-0.).

⁴⁵⁶ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4384/2015, které uvádí, že „*poruší-li člen statutárního orgánu povinnost informovat o (možném) střetu zájmů podle § 54 odst. 1 a 2 z. o. k., brání existující rozpor zájmů tohoto člena statutárního orgánu se zájmy obchodní korporace tomu, aby za obchodní korporaci právně jednal (na jednání takového člena statutárního orgánu dopadá § 437 o. z. se všemi důsledky z toho plynoucími)*“ (ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 54 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 164.).

⁴⁵⁷ ČECH, Petr a Petr ŠUK. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 74. ISBN 978-80-7273-177-0.

b) Smlouva o výkonu funkce

Vztah obchodní korporace a členů jejích volených orgánů⁴⁵⁸ se podle § 59, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích přiměřeně řídí úpravou příkazní smlouvy v § 2430 a násl. Občanského zákoníku, ovšem je možné jej dále upravovat (viz 1.4.2. *Manažeři*). K tomu slouží tzv. smlouva o výkonu funkce, která může být uzavřena i jako jiný smluvní typ, včetně nepojmenované smlouvy.⁴⁵⁹ Jinými slovy, uzavření této smlouvy je na vůli jejích stran, Zákon o obchodních korporacích však pro případ, že má dojít k jejímu uzavření, stanovuje pravidla, kterými se její uzavření a případný obsah musí řídit. Tato pravidla zároveň mají povahu speciální úpravy ve vztahu k pravidlům o střetu zájmů (viz 3.1.2. a) *Pravidla o střetu zájmů*).

Pokud by tak u kapitálových společností nebyla dodržena písemná forma smlouvy o výkonu funkce požadovaná v § 59, odst. 2 Zákona o obchodních korporacích, platí s odkazem na § 582, odst. 1 Občanského zákoníku, že je smlouva o výkonu funkce neplatná, ledaže by tato vada byla zhojena dodatečně.⁴⁶⁰ Kromě písemné formy je rovněž ve stejném ustanovení pro účely kapitálových společností vyžadováno schválení této smlouvy (jako i jejích případných změn) nejvyšším orgánem společnosti, avšak jak upozorňují P. Koukal a L. Hanková, z dalších ustanovení § 59 (např. odst. 4) Zákona o obchodních korporacích je zřejmé, že schválení nejvyšším orgánem se vyžaduje i u jiných korporací (pro družstva to vyplývá z § 656, písm. e) Zákona o obchodních korporacích). Přitom u akciové společnosti, v níž jsou členové představenstva voleni dozorčí radou, náleží tato pravomoc dozorčí radě podle § 438, odst. 2 anebo správní radě podle § 463, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích.⁴⁶¹ Stejně tak připadá u družstva v úvahu schválení shromážděním delegátů, pokud mu je ve smyslu § 669 a násl. Zákona o obchodních korporacích je svěřeno plnění působnosti členské schůze (viz 1.3.5. b) *Nejvyšší orgány*).

Protože Zákon o obchodních korporacích považuje ve smyslu § 59, odst. 3 výkon funkce člena voleného orgánu za bezplatný, platí, že odměna a způsob jejího poskytování dotyčným členovi musí být stanovena právě smlouvou o výkonu funkce (viz 1.4.2. *Manažeři*).

---

⁴⁵⁸ Viz výše, kde ponechávám stranou výkladové problémy a přikláním se i s ohledem na chystanou novelizaci Zákona o obchodních korporacích k závěru, že se pravidlo v zásadě týká jen členů volených orgánů.

⁴⁵⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 59 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 173.

⁴⁶⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 59 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 173.

⁴⁶¹ KOUKAL, Pavel a Lenka HANKOVÁ. Smlouva o výkonu funkce po 1. lednu 2014 a její náležitosti | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírká zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 22.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/smlouva-o-vykonu-funkce-po-1-lednu-2014-a-jeji-nalezitosti-91395.html>

Alternativně pak podle § 61, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích připadá v úvahu odměňování na základě vnitřního předpisu schváleného za stejných podmínek jako by schvaloval smlouvu. Podle tohoto ustanovení pak připadá v úvahu i jiné plnění, opět schválené způsobem popsaným výše, ovšem nad rámec se k němu musí vyjádřit i kontrolní orgán obchodní korporace, byl-li zřízen.⁴⁶² V § 59, odst. 4 Zákona o obchodních korporacích však výše uvedená pravidla zmírňuje ve prospěch nově zvoleného člena voleného orgánu, když stanoví, že pokud by smlouva nebyla platně či bez zbytečného odkladu po vzniku jeho funkce uzavřena z důvodu překážek na straně obchodní korporace, nepoužije se nevyvratitelná domněnka bezplatnosti v § 59, odst. 3. Členovi voleného orgánu by pak měla náležet odměna obvyklá v době, kdy byla, nebo měla být, smlouva o výkonu funkce uzavřena, s tím, že by ale zřejmě musel unést důkazní břemeno.⁴⁶³ V § 60 Zákona o obchodních korporacích pak pro členy volených orgánů kapitálových společností stanovuje další náležitosti smlouvy v souvislosti s odměňováním, ovšem podle I. Štenglové a kol. nesplnění těchto náležitostí již nezpůsobuje bez dalšího neplatnost smlouvy.⁴⁶⁴ Podle P. Čecha a P. Šuka pak nelze ani dovozovat, že by při jejich nesplnění byl výkon funkce ve smyslu § 59, odst. 3 Zákona o obchodních korporacích bezplatný s tím, že tato nevyvratitelná domněnka se uplatní jen v případě nedodržení písemné formy smlouvy o výkonu funkce či jejího neschválení předepsaným způsobem.⁴⁶⁵

Smlouva o výkonu funkce dále hraje významnou roli v problematice tzv. souběhu, tedy situace, kdy platí, že činnosti spadající do působnosti osoby z titulu jejího členství ve voleném orgánu (typicky obchodní vedení), nemohou být vykonávány souběžně i v pracovním poměru. Taková pracovní smlouva by byla neplatná. To se ovšem netýká situace, kdy je předmětem pracovní smlouvy činnost, která je mimo rámec funkce člena voleného orgánu (*viz 1.4.3. Zaměstnanci*).⁴⁶⁶ Ovšem vedle toho je vhodné dodat, že nelze vyloučit, aby byla smlouva o výkonu funkce na základě vůle stran ve smyslu § 59, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích

---

⁴⁶² ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 59 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákona o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 173.

⁴⁶³ KOUKAL, Pavel a Lenka HANKOVÁ. Smlouva o výkonu funkce po 1. lednu 2014 a její náležitosti | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 22.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/smlouva-o-vykonu-funkce-po-1-lednu-2014-a-jeji-nalezitosti-91395.html>

⁴⁶⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 60 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákona o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 181.

⁴⁶⁵ ČECH, Petr a Petr ŠUK. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 147-148. ISBN 978-80-7273-177-0.

⁴⁶⁶ ČECH, Petr a Petr ŠUK. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 146. ISBN 978-80-7273-177-0.

podřízena Zákoníku práce.⁴⁶⁷ Půjde však o jeho uplatnění jen v mezích Zákona o obchodních korporacích a Občanského zákoníku a v limitech judikatury⁴⁶⁸ a bude se i nadále jednat výhradně o vztah podle Zákona o obchodních korporacích.⁴⁶⁹

c) Zákaz konkurence

Vedle pravidel o střetu zájmů v § 54 a násl. se v Zákoně o obchodních korporacích objevuje další úprava, která se s ní částečně překrývá, a to jak v rovině osobní, tak v rovině věcné.⁴⁷⁰ Úprava tzv. zákazu konkurence je proto s pravidly o střetu zájmů úzce propojena, přičemž se dá říci, že obě sledující fakticky stejný cíl. Jak konstatují J. Dědič s J. Lasákem, úprava zákazu konkurence má na rozdíl od obecného standardu jednání, který představuje tzv. péče řádného hospodáře a povinnost loajality jako její dílčí výšeč (viz 3.1.1. *Pravidla jednání členů orgánů*), nebo na rozdíl od obecně vymezených pravidel o střetu zájmů (3.1.2. a) *Pravidla o střetu zájmů*), kazuistický charakter, přičemž ji lze nalézt i mimo Zákon o obchodních korporacích.⁴⁷¹

Z výše řečeného tak vyplývá, že zákaz konkurence sám o sobě představuje zvláštní úpravu jak k obecné povinnosti loajality,⁴⁷² tak k pravidlům o střetu zájmů. Dále pak vylučuje použití § 432 Občanského zákoníku.⁴⁷³ Zákaz spočívá v omezení možnosti osob, o nichž to

---

⁴⁶⁷ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

⁴⁶⁸ Nejvyššího soud ve svém použitelném rozsudku ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 31 Cdo 4831/2017, uvedl, „že ujednání o „podřízení“ režimu ZPr přichází v úvahu pouze u vztahů, jejichž povaha to připouští. Takovým je i vztah mezi členem statutárního orgánu a obchodní korporací, jehož předmětem je výkon činností spadajících do působnosti statutárního orgánu, a to zpravidla za úplatu. Člen statutárního orgánu a obchodní korporace se tedy mohou odchýlit od pravidla vyjádřeného v § 66 odst. 2 větě první ObchZ (podle kterého se jejich vztah řídí přiměřeně ustanoveními o mandátní smlouvě) i tak, že si pro svůj vztah ujednají režim ZPr. Jelikož však výkon funkce člena statutárního orgánu není závislou prací ve smyslu § 2 odst. 1 ZPr, takové ujednání neučiní ze vztahu mezi členem statutárního orgánu a obchodní korporací vztah pracovněprávní. Ani tehdy, „podřídí-li“ se ZPr, nelze člena statutárního orgánu považovat (v rozsahu činností spadajících do působnosti statutárního orgánu) za zaměstnance a obchodní korporaci za zaměstnavatele. Jejich vztah i nadále zůstává vztahem obchodněprávním, jenž se řídí ObchZ (...)“.

⁴⁶⁹ JANOŠEK, Vladimír. Tabu souběhu funkcí je ta tam... | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 22.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/tabu-soubehu-funkci-je-ta-tam-107491.html>

⁴⁷⁰ PROCHÁZKA, Jakub. Střet zájmů při řízení obchodních korporací. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Praha. 2016. s. 46.

⁴⁷¹ DĚDIČ, Jan a Jan LASÁK. Zákaz konkurence členů představenstva akciové společnosti: „uvolněné“ mravy zákona o obchodních korporacích? Časopis pro právní vědu a praxi, 1/2015 [online]. s. 20-21. Dostupné z: <https://www.email.cz/download/k/kewKwytIm8uU6HTqMALwZfBIq-HAXWu9JUW0hSEZA9Adq-NwKLjw3YC3SjmMQ1bFqc9iUZU/5352-8018-1-PB%20%281%29.pdf>

⁴⁷² D. Hrabánek k tomu uvádí, že představuje konkretizaci „jednoho z aspektů obecné povinnosti loajality“ (HRABÁNEK, Dušan. § 109. In: LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk a Tomáš DOLEŽIL a kol. Zákon o obchodních korporacích: komentář. I. díl. Wolters Kluwer a.s.. Praha. 2014. s. 768. ISBN 978-80-7478-537-5.).

⁴⁷³ DĚDIČ, Jan a Jan LASÁK. Zákaz konkurence členů představenstva akciové společnosti: „uvolněné“ mravy zákona o obchodních korporacích? Časopis pro právní vědu a praxi, 1/2015 [online]. s. 22. Dostupné z: <https://www.email.cz/download/k/kewKwytIm8uU6HTqMALwZfBIq-HAXWu9JUW0hSEZA9Adq-NwKLjw3YC3SjmMQ1bFqc9iUZU/5352-8018-1-PB%20%281%29.pdf>

Zákon o obchodních korporacích stanoví, vykonávat podnikatelskou činnost či se jinak na takové činnosti podílet, pokud by se tím mohly dostat do rozporu se zájmy obchodní korporace, ve které působí.⁴⁷⁴ Nepochybně tak tento zákaz rovněž představuje významnou ochranu zájmu obchodní korporace a je upraven specificky pro každou z obchodních korporací, přičemž ani nelze zjednodušeně říci, že by se vztahoval jen na členy volených orgánů. Rovněž se totiž vztahuje na prokuristy ve smyslu § 58, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích a týká se i členů veřejné obchodní společnosti a skrze odkaz v § 119 Zákona o obchodních korporacích také přiměřeně členů komanditní společnosti. To zcela odpovídá vyššímu standardu společnické loajality (určenému jinak členům voleným orgánům), než jaký je vyžadován pro členy kapitálových společností a družstev (viz 1.3.5. a) *Volené a nevolené orgány*).⁴⁷⁵ Přesto je ale ve smyslu zákazu konkurenčního jednání třeba upozornit na to, že i ve vztahu k členům kapitálových společností (a zřejmě i družstev) by bylo možné za porušení povinnosti společnické „loajality nižšího řádu“ (viz 1.4.1. *Členové*) považovat úmyslné jednání, jehož cílem je, aby korporace přestala generovat zisk, případně jí bylo znemožněno naplnění cíle, pro který byla založena (viz 1.3.2. *Účel založení obchodní korporace*).⁴⁷⁶

Zatímco u osobních společností tak o zákonné úpravě zákazu konkurence není pochyb a u společnosti s ručením omezeným je dán prostor pro rozšíření zákazu konkurence na společníky prostřednictvím společenské smlouvy, u akciové společnosti je tomu naopak. Jak upozorňuje T. Hubáček, panuje shoda o tom, že zákaz konkurence nelze ani prostřednictvím rozhodnutí valné hromady rozšířit na jiné osoby, než kterým jej ukládá zákon. Lze ale uvažovat o možnosti uzavření tzv. vedlejších dohod mezi společností a jejími společníky, které by zákaz konkurence zavedly ve smluvní rovině.⁴⁷⁷ Taková smlouva pak připadá v úvahu i ve vztahu

---

⁴⁷⁴ Zákaz konkurence | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírká zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 22.03.2019]. Dostupné z:

<https://www.epravo.cz/top/clanky/zakaz-konkurence-47528.html>

⁴⁷⁵ K tomu lze jen znovu odkázat na již výše uváděnou chystanou vládní novelu, která má za cíl vyjasnit dosavadní nejasnosti mj. ohledně aplikace úpravy střetů zájmů na členy orgánů. Nadále se podle navrhované změny mají tato pravidla vztahovat jen na členy volených orgánů a dále výslovně na společníky veřejné obchodní společnosti (Vládní návrh zákona. Sněmovní tisk 207/0, část č. 1/10. Novela z. o obchodních korporacích – EU [cit. 2019-03-06], str. 10, 139-142. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=207&CT1=0>).

⁴⁷⁶ Z použitelného usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 8. 12. 2011, sp. zn. I. ÚS 3168/11: „*Za porušení povinnosti loajality by bylo možné považovat i situaci, kdy by společník (akcionář) úmyslně jednal tak, aby společnost přestala generovat zisk, resp. aby znemožnil naplnění cílů, pro něž byla společnost založena.*“ „*S porušením principu povinné loajality, resp. s porušením některé z povinností plynoucí z principu povinné loajality, není z důvodu ochrany v dobré víře nabytých práv a provedených právních úkonů ex lege spojena neplatnost takových úkonů; tím však není vyloučeno, aby společník, jenž takovou povinnost porušil, odpovídal za škodu jinému společníkovi či společnosti takto vzniklou, anebo byl (při splnění dalších zákonných podmínek) ze společnosti vyloučen.*“

⁴⁷⁷ HUBÁČEK, Tomáš. Zákaz konkurence z hlediska povinnosti loajality společníka. *Obchodněprávní revue*. 2018, č. 7-8, s. 209-216.

k jiným osobám než společníkům, což má význam typicky u členů jiných než statutárních orgánů i společnosti s ručením omezeným.⁴⁷⁸

Pro veřejnou obchodní společnost je zákaz konkurence upraven v § 109, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích, přičemž v odst. 2 činí zákon tento zákaz dispozitivním, když stanoví, že společenská smlouva může zákaz konkurence upravit odlišně. Podle odst. 1 žádný společník veřejné obchodní společnosti nesmí bez souhlasu všech ostatních společníků podnikat v předmětu podnikání společnosti, a to ani ve prospěch třetích osob, stejně jako nesmí zprostředkovávat obchody společnosti pro jiného. K tomu I. Štenglová a kol. uvádí, že nelze dovodit, „že by společník nesměl být společníkem jiné obchodní společnosti se stejným předmětem podnikání“,⁴⁷⁹ avšak osobně se domnívám, že o správnosti tohoto závěru by bylo možné polemizovat. Dané ustanovení totiž dále uvádí, že „společník nesmí být ani členem statutárního nebo jiného orgánu obchodní korporace s obdobným předmětem podnikání, ledaže se jedná o koncern“ (viz § 79 a násl. Zákona o obchodních korporacích).⁴⁸⁰ Nejen, že důvodem zákazu členství je podle zákona i jen „obdobný předmět podnikání“ (zde je důležité nezaměňovat zákaz členství se zákazem podnikání), a zákaz tak dosahuje nepochybně vyšší míry intenzity nežli v případě zákazu „stejného předmětu podnikání, o kterém hovoří I. Štenglová a kol., ale také ze zákazu členství i v jiném než statutárním orgánu nelze podle mého názoru dovodit nic jiného než, že se jedná i o zákaz členství v nejvyšším orgánu jiné obchodní korporace, které je spojeno právě s členstvím v korporaci (viz 1.3.5. b) *Nejvyšší orgány*).⁴⁸¹ To také podle mého názoru zapadá do koncepce povinnosti silnější společenské loajality, která je ve vztahu k členovi veřejné obchodní společnosti vyžadována. Zákaz, resp. nutnost souhlasu,⁴⁸² se také v dikci zákona vztahuje na nikoliv jen členství ve společnosti, o níž hovoří I. Štenglová a kol. (viz výše), ale i členství v družstvu. Zásadním kritériem je tak především otázka

---

⁴⁷⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 199 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 442.

⁴⁷⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 109 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 269.

⁴⁸⁰ Ustanovení § 109, odst. 1, věta druhá Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

⁴⁸¹ Tomuto závěru odpovídá zřejmě také komentář D. Hrabánka k danému ustanovení, ve kterém konstatuje zákaz členství i v jiném než statutárním orgánu (HRABÁNEK, Dušan. § 109. In: LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk a Tomáš DOLEŽIL a kol. Zákon o obchodních korporacích: komentář. I. díl. Wolters Kluwer a.s.. Praha. 2014. s. 768. ISBN 978-80-7478-537-5.).

⁴⁸² Souhlas přitom nemá stanovenou žádnou povinnou formu, tak lze dovodit, že jej lze udělit písemně, ústně i konkludentně. Na druhé straně je ale třeba, aby o souhlas skutečně šlo, což je v případě konkludentního právního jednání velmi problematické. Jak upozorňuje I. Štenglová a kol., to, že by si ostatní společníci byli vědomi porušování zákazu konkurence a nic proti tomu nenamítali, nelze považovat za udělení souhlasu (ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 109 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 269.).

podnikání takové korporace, přičemž při posuzování, zda jde ve vztahu k němu o porušení zákazu konkurence, resp. zda je třeba žádat o svolení, zákon stanoví podmínku následovně: „*bez svolení ostatních společníků nesmí společník podnikat v předmětu podnikání společnosti, a to ve prospěch ani jiných osob*“.⁴⁸³ Podstatná je tak fakticita podnikatelské činnosti. Jinými slovy není důvodem pro zákaz podnikání ani ve stejném předmětu, pokud jde jen o formální shodu např. v důsledku příliš širokého vymezení předmětu podnikání, jak uvádí I. Štenglová a kol.⁴⁸⁴ Obdobně se výše uvedené uplatní i na komanditní společnost.

U společnosti s ručením omezeným je zákaz konkurence upraven v § 199 Zákona o obchodních korporacích. V § 199, odst. 1 zákon stanoví, že zákaz konkurence se bezvýjimečně vztahuje na členy statutárního orgánu v rozsahu písm. a) až c). Nelze jej tedy zúžit, ale ve smyslu § 199, odst. 3 je možné společenskou smlouvou členům statutárního orgánu nad rámec § 199, odst. 1 stanovit další omezení. Vedle toho pak odst. 4 umožňuje, aby byl společenskou smlouvou zákaz konkurence v jakémkoliv rozsahu vztáhnut i na společníky společnosti s ručením omezeným. Podle § 201, odst. 4 Zákona o obchodních korporacích se pak tato pravidla použijí obdobně i na členy dozorčí rady, je-li zřízena.

Zákaz konkurence, tak jak se vztahuje na členy statutárního orgánu bez dalšího, v § 199, odst. 1, písm. a) neumožňuje těmto členům podnikat ve fakticky shodném předmětu podnikání, jaký má společnost (obdobně jako u veřejné obchodní společnosti, viz výše). I. Štenglová a kol. v souvislosti s tím poukazují na možnost obcházení tohoto zákazu, neboť se nevztahuje na situaci, kdy by člen statutárního orgánu byl společníkem společnosti (podle mého názoru se to týká obecně členství v kapitálové společnosti i družstvu) se stejným předmětem podnikání.⁴⁸⁵ To vyplývá ze znění § 199, odst. 1, písm. b), v němž se stanoví, že člen statutárního orgánu (jednatel) současně nesmí „*být členem statutárního orgánu jiné právnické osoby s obdobným předmětem činnosti nebo podnikání nebo osobou v obdobném postavení, ledaže se jedná o koncern*“.⁴⁸⁶ A dále z § 199, odst. 1, písm. c), který dále vedle omezení v písm. b) zakazuje, aby se člen statutárního orgánu účastnil „*na podnikání jiné obchodní korporace jako společník s neomezeným ručením nebo jako ovládající osoba jiné osoby se stejným nebo obdobným předmětem činnosti nebo podnikání*“.⁴⁸⁷

---

⁴⁸³ Ustanovení § 109, odst. 1, věta první Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

⁴⁸⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 109 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 269.

⁴⁸⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 199 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 442.

⁴⁸⁶ Ustanovení § 199, odst. 1, písm. b) Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

⁴⁸⁷ Ustanovení § 199, odst. 1, písm. c) Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

Jako statutár nebo např. prokurista tedy nesmí člen statutárního orgánu společnosti s ručením omezeným působit v žádné právnické osobě (nejen obchodní korporaci) s byť jen obdobnou činností (nejen předmětem podnikání) s výjimkou, že by šlo o statutární orgán společnosti v rámci koncernu upraveném v § 79 a násl. Zákona o obchodních korporacích. Nesmí ale sám být ovládající osobou jiné osoby se stejným předmětem činnosti (opět nejen podnikání) zřejmě i pokud by šlo o osobu v rámci koncernu u níž by splňoval, třebaže v pozici statutára, znaky ovládající osoby ve smyslu § 74 a násl. Zákona o obchodních korporacích (*viz 1.4.8. Osoby v rámci podnikatelských seskupení*). A dále nesmí být společníkem veřejné obchodní společnosti či komplementářem komanditní společnosti. Jinými slovy tedy pro něj připadá v úvahu členství v osobní společnosti v postavení komanditisty a dále v kapitálových společnostech a družstvu, jestliže nevykazuje známky ovládající osoby v těchto korporacích, za předpokladu, že splňuje ostatní podmínky Zákona o obchodních korporacích. Pokud jde tedy o obcházení, o kterém hovoří I. Štenglová a kol., uplatní se na něj pravidla péče řádného hospodáře (*viz 3.1.1. Pravidla jednání členů orgánu, 1.3.6. Péče řádného hospodáře*) a pravidla o střetu zájmů (*viz 3.1.2. a) Pravidla o střetu zájmů*), takže si jej lze představit jen v případě nepředvídané „perverzní lidské tvořivosti“, jak o ni hovoří J. Dědič a J. Lasák.⁴⁸⁸

V § 199 odst. 2 Zákona o obchodních korporacích se pak stanoví vyvratitelná domněnka (jejíž vyvratitelnost ze strany kteréhokoliv společníka je omezena propadnou lhůtou jednoho měsíce)⁴⁸⁹, které vylučuje zákaz konkurence, aniž by k tomu byl třeba souhlas členů společnosti s ručením omezeným či rozhodnutí či valné hromady (na rozdíl od osobních společností), jestliže člen statutárního orgánu v době založení společnosti s ručením omezeným nebo v době svého zvolení výslovně upozornil její společníky na okolnosti podle § 199, odst. 1.

U akciové společnosti je zákaz konkurence stanoven Zákonem o obchodních korporacích následovně. Podle § 441 se uplatní na členy představenstva a podle § 451 pro členy dozorčí rady, tedy pro členy statutárního i kontrolního orgánu, a dále pro případ monistického systému § 456 stanoví, že se použije i pro statutárního ředitele a členy správní rady. Obsah tohoto zákazu přitom není možné omezit ani usnesením valné hromady, ani stanovami, jak vyplývá z § 442, odst. 3.

---

⁴⁸⁸ DĚDIČ, Jan a Jan LASÁK. Zákaz konkurence členů představenstva akciové společnosti: „uvolněné“ mravy zákona o obchodních korporacích? Časopis pro právní vědu a praxi, 1/2015 [online]. s. 19. Dostupné z: <https://www.email.cz/download/k/kewKwytIm8uU6HTqMALwZfBIq-HAXWu9JUW0hSEZA9Adq-NwKLjw3YC3SjmMQ1bFqc9iUZU/5352-8018-1-PB%20%281%29.pdf>

⁴⁸⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 199 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 442.

Samotný obsah zákazu konkurence je i přes zanedbatelné jazykové odchylky v zásadě vymezen shodně, a to tak, že člen představenstva či dozorčí rady (a obdobně statutární ředitel a člen správní rady) nesmí fakticky podnikat v předmětu činnosti společnosti (k tomu viz výše), a to ani ve prospěch jiných osob, ani zprostředkovávat obchody společnosti pro jiného. Dále nesmí „*být členem statutárního orgánu jiné právnické osoby se stejným nebo obdobným předmětem činnosti nebo osobou v obdobném postavení, ledaže se jedná o koncern*“.⁴⁹⁰ A také „*se nesmí účastnit na podnikání jiné obchodní korporace jako společník s neomezeným ručením nebo jako ovládající osoba jiné osoby se stejným nebo obdobným předmětem činnosti*“.⁴⁹¹ K tomu, že výše uvedené osoby mohou být členy kapitálové společnosti či družstva se stejným předmětem podnikání, aniž by byly ve vztahu k ní ovládající osobou, lze jen odkázat na to, co uvádím výše ke společnosti s ručením omezením, tedy že se na ně nadále vztahují obecná pravidla. Podle § 442, odst. 1 a 2 (a § 452, odst. 1 a 2) se pak uplatní obdobně jako u společnosti s ručením omezením vyvratitelná domněnka, kdy se na ně zákaz nevztahuje, včetně jednoměsíční propadné lhůty (viz výše). Pouze nad rámec úpravy společnosti s ručením omezením se stanoví, že je-li člen představenstva volen valnou hromadou, musí být upozornění na okolnosti podle § 441 uvedeno na pozvánce na valnou hromadu a na jejím jednání se musí hlasovat o případném nesouhlasu.

A nakonec úprava zákazu konkurence v družstvu má obdobnou strukturu jako v případě akciové společnosti, ale vykazuje jisté odlišnosti. V § 710, odst. 1 Zákon o obchodních opěť korporacích stanoví, že „*člen představenstva nesmí podnikat v předmětu činnosti družstva, a to ani ve prospěch jiných osob, ani zprostředkovávat obchody družstva pro jiného*“.⁴⁹² Ovšem podle § 710, odst. 2 „*člen představenstva nesmí být členem statutárního orgánu jiné právnické osoby se shodným předmětem činnosti nebo osoby v obdobném postavení, ledaže se jedná o koncern, společenství vlastníků jednotek nebo družstvo, jehož členy jsou pouze jiná družstva*“.⁴⁹³ Shodný předmět činnosti má zjevně užší rozsah, než jaký je v případě zákazu pro akciové společnosti (stejný nebo obdobný předmět činnosti),⁴⁹⁴ opět je však nepochybné, že se to týká faktické shody. Dále k nejasné formulaci zákazu členství ve statutárním orgánu osoby v obdobném postavení, která je z hlediska kategorizace osob v soukromém právu logickým nonsensem, F. Cíleček uvádí, že jde o zjevnou chybu a proto dovozuje, že se užije znění

---

⁴⁹⁰ Ustanovení § 441, odst. 2 Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

⁴⁹¹ Ustanovení § 441, odst. 3, Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

⁴⁹² Ustanovení § 710, odst. 1, Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

⁴⁹³ Ustanovení § 710, odst. 2, Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

⁴⁹⁴ Rozdílnosti obou formulací se výše věnuji v souvislosti se zákazem konkurence ve veřejné obchodní společnosti.

z úpravy akciových společností v § 441, odst. 2 (resp. kapitálových společnostech obecně), a zákaz by tak měl znít tak, že člen představenstva nesmí být osobou v obdobném postavení (tedy např. prokuristou). K širší formulaci výjimky nejen pro koncern, ale i společenství vlastníků jednotek (upraveno v § 1994 a násl. Občanského zákoníku) a družstva jehož členy jsou pouze jiná družstva (tzv. svaz družstva) F. Cíleček dodává, že se jedná o standardní jevy, s nimiž zákonodárce počítá.⁴⁹⁵ V § 710, odst. 3 je pak stanoveno, že člen představenstva nesmí být současně členem kontrolní komise družstva nebo jinou osobou oprávněnou jednat za družstvo, jehož smyslem je, aby nedocházelo ke kumulaci funkcí, v důsledku čehož by byla narušena dělba moci mezi kontrolními a výkonnými orgány.⁴⁹⁶ Jen pro srovnání ke kumulaci funkcí odkazují na jedné straně na § 201, odst. 3, § 448, odst. 5 a na druhé straně na § 463, odst. 3 Zákona o obchodních korporacích, z čehož lze soudit, že se v případě § 710, odst. 3 Zákona o obchodních korporacích jedná o pravidlo, které svým obsahem spíše nepatří do úpravy zákazu konkurence a to s ohledem na systematiku zákona. Úprava v § 710, odst. 4 se přitom shoduje s ostatní úpravou, když stanoví, že zákaz konkurence nelze pro členy představenstva zúžit stanovami ani usnesením členské schůze, resp. že lze pouze určit další omezení.

V § 711 Zákona o obchodních korporacích je upravena informační povinnost vůči družstvu opět obdobně jako v úpravě kapitálových společností. Přitom § 711, odst. 1⁴⁹⁷ se zdá s ohledem na znění následujícího odstavce nadbytečný, neboť v § 711, odst. 2 se shodně stanoví v případě splnění informační povinnosti vyvatitelná domněnka, kdy se na člena představenstva zákaz ve vztahu k okolnostem podle § 710 nevztahuje, včetně jednoměsíční propadné lhůty, v níž lze efekt této domněnky zvrátit vyslovením nesouhlasu (viz výše).

Dále je pak upraven zákaz konkurence pro člena kontrolní komise družstva, kdy se v § 722, odst. 1 stanoví, že se výše rozebraná pravidla v § 710 (s výjimkou § 710, odst. 3 ve smyslu § 722, odst. 2, viz níže) a § 711 Zákona o obchodních korporacích použijí obdobně. Na rozdíl od úpravy v § 710, odst. 4 platné pro členy představenstva se ale dále v § 722, odst. 1 stanoví, že stanovy mohou upravit zákaz konkurence pro členy kontrolní komise odlišně, anebo dokonce členy kontrolní komise (či jen některé z nich) ze zákazu konkurence zcela vyjmout. V otázce vyloučení kumulace funkcí člena představenstva a kontrolní komise z úpravy v § 710, odst. 3 ve spojení s § 722, odst. 2 Zákona o obchodních korporacích vyplývá, že pro to, který

---

⁴⁹⁵ CILEČEK, Filip. § 710 [J]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 1053.

⁴⁹⁶ ČÁP, Zdeněk a Jan HEJDA. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha, 2013. s. 716. ISBN 978-80-7201-917-5.

⁴⁹⁷ „Člen představenstva informuje předem družstvo o okolnostech podle § 710.“ (Ustanovení § 711, odst. 1 Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech).

ze zákazů se uplatní, má význam skutečnost, kterou funkci začal člen daného orgánu vykonávat dříve. V neposlední řadě je pak třeba také upozornit na úpravu určenou pro tzv. malé družstvo, podle které se v § 726, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích zavádí výše uvedená pravidla zákazu konkurence přiměřeně i pro něj.

V případě, že by byl zákaz konkurence ze strany osoby, na které se vztahuje, porušen, uplatní se nápravné mechanismy podle § 5 Zákona o obchodních korporacích, který upravuje důsledky porušení zákazu konkurence. Podle něj „*obchodní korporace může požadovat, aby jí ten, kdo porušil zákaz konkurenčního jednání, vydal prospěch, který v důsledku toho získal, anebo aby na ni převedl z toho vzniklá práva, ledaže to vylučuje povaha získaných práv; to platí obdobně pro každého jiného nabyvatele tohoto prospěchu nebo práva, ledaže tento nabyvatel jednal v dobré víře*“.⁴⁹⁸ Za obchodní korporaci se přitom vydání prospěchu může domáhat (typicky v situaci, kdy je povinným statutární orgán) i její člen prostřednictvím specifické žaloby.⁴⁹⁹ K uplatnění tohoto práva ale § 5, odst. 2 stanovuje tříměsíční subjektivní prekluzivní lhůtu, která je omezena roční lhůtou objektivní.⁵⁰⁰

Uplatnění nároků podle § 5 Zákona o obchodních korporacích přitom nevylučuje, aby se korporace nad rámec § 5 domáhala také náhrady újmy podle Občanského zákoníku, která jí zakázaným konkurenčním jednáním byla způsobena, neboť jak upozorňují J. Dědič s J. Lasákem, i nadále se „*uplatní závěr, k němuž dospěla dosavadní judikatura (NS 29 Cdo 1744/2008), že výčet práv vztahujících se k zákazu konkurence (uvedený dnes v § 5 ZOK) společností nebrání uplatnit v případě porušení zákazu konkurence jiná než v tomto ustanovení vypočtená práva*“.⁵⁰¹ Pod tím si tedy lze představit uplatnění práva na náhradu škodu podle § 2910 Občanského zákoníku a v případě smluvně zakotveného zákazu konkurence podle § 2913 Občanského zákoníku (viz výše). Stejně tak se pak náhrady újmy může domáhat i člen takové korporace, jestliže došlo ke snížení hodnoty jeho podílu (viz 1.4.1. Členové) či k jiné újmě, avšak uplatní se přitom § 212 Občanského zákoníku.⁵⁰² Stejně tak se ale nesmí

---

⁴⁹⁸ Ustanovení § 5, odst. 1 Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

⁴⁹⁹ Upravené v případě veřejné obchodní společnosti a komanditní společnost v § 108, u společnosti s ručením omezeným v § 157 a násl., u akciové společnosti v § 371 a násl. a u družstva v § 584 a násl. Zákona o obchodních korporacích.

⁵⁰⁰ ČÁP, Zdeněk a Jan HEJDA. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha, 2013. s. 18. ISBN 978-80-7201-917-5.

⁵⁰¹ DĚDIČ, Jan a Jan LASÁK. Zákaz konkurence členů představenstva akciové společnosti: „uvolnění“ mravy zákona o obchodních korporacích? *Časopis pro právní vědu a praxi*, 1/2015 [online]. s. 23. Dostupné z: <https://www.email.cz/download/k/kewKwytIm8uU6HTqMALwZfBIq-HAXWu9JUW0hSEZA9Adq-NwKLjw3YC3SjmMQ1bFqc9iUZU/5352-8018-1-PB%20%281%29.pdf>

⁵⁰² NEVRKLA, Luboš. Zákaz konkurence ve společnosti s ručením omezeným podle zákona o obchodních korporacích | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbíрка zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 23.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zakaz-konkurence-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-podle-zakona-o-obchodnich-korporacich-96696.html>

zapomenout ani na potenciální uplatnění norem trestního práva (viz 3.2.5. *Trestněprávní ochrana*).⁵⁰³

d) Podnikatelská seskupení

O tom, že obecná úprava ovlivnění nepřímo nastavuje další standard chování určený v podstatě pro každou osobu (s výjimkou členů orgánů ovlivněné osoby a prokuristy), která se ze své pozice ocitá ve střetu zájmů s obchodní korporací, hovořím již ve druhé části této práce (viz 1.4.8. *Osoby v rámci podnikatelských seskupení*), když dovozují, že každý smí ovlivňovat chování obchodní korporace do té míry, do jaké to není k její újmě, anebo do té míry, do jaké v dobré víře rozumně předpokládá, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu této obchodní korporace.

V § 71, odst. 1 Zákon o obchodních korporacích totiž konstruuje ovlivnění tak, že se zabývá jen tou „vlivnou osobou“ (aniž by ji dále definoval), která „*rozhodujícím významným způsobem ovlivní chování obchodní korporace k její újmě*“,⁵⁰⁴ a dále pak stanoví podmínky případného hrazení této újmy, nejsou-li dány okolnosti vylučující povinnost k její náhradě. Přitom ovlivnění, které může vést i k povinnosti hrazení újmy, může nastat i jen jednorázově, na rozdíl od tzv. ovládnutí. Vliv, který zákon reflektuje, musí znaky faktického ovlivnění, které vedlo k takovému chování obchodní korporace, jímž si přivodila újmu, ať je ve formě konání či nekonání. Jedná se tak, jak uvádějí I. Štenglová a kol., požadavek „složené příčinné souvislosti“. Tento vliv přitom může mít i znaky nepřímého vlivu prostřednictvím jiné osoby ve smyslu § 71 odst. 4.⁵⁰⁵

Ovlivnění ovšem představuje základní stupeň podnikatelských seskupení, mezi které Zákon o obchodních korporacích v § 74 řadí také ovládnutí a v § 79 tzv. koncern. Vztah mezi nimi je vyjádřen specialitou, kdy koncern představuje kvalifikovaný případ ovládnutí a ovládnutí je kvalifikovaným případem ovlivnění, ačkoliv k tomuto pojetí existuje celá řada výhrad (viz 1.4.8. *Osoby v rámci podnikatelských seskupení*).⁵⁰⁶ Ovlivnění i ovládnutí se pak projevuje

---

⁵⁰³ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. § 5 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 14.

⁵⁰⁴ Ustanovení § 71, odst. 1 Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

⁵⁰⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. § 71 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 199.

⁵⁰⁶ PELIKÁN, Robert. Nová úprava koncernů v českém zákoně o obchodních korporacích. In: Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, řada teoretická ; sv. 453: Reforma súkromého práva na Slovensku a v Čechách: zborník príspevkov z konferencie Československé právnické dni, Detašované pracovisko Justičnej akadémie Slovenskej republiky v Omšeni, 29.-30. máj 2013. Brno: Masarykova univerzita, 2013, s. 113. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Monika_Jurcova2/publication/274009576_Ciastkove_otazky_rekodifikacie

jako působení na chování společnosti, které lze chápat jako „jednání osob jsoucí přičitatelné společnosti“.⁵⁰⁷

Zákon o obchodních korporacích pak s tímto působením spojuje řešení případné odpovědnosti a ručení vlivných anebo ovládajících osob za újmu při ovlivnění či jejich ručení v případě úpadku, ale nadto s nimi spojuje např. i informační povinnost o vlivu jiné osoby (viz 3.1.2. a) *Pravidla o střetu zájmů*) či možnost zákazu členství vlivné nebo ovládající osoby v orgánu obchodní korporace ze strany soudu atp. Z pohledu ochrany zájmu obchodní korporace ve vztahu k osobám zúčastněným a dotčeným (viz 1.4. *Zájmové skupiny ve vztahu k obchodní korporaci*) lze pak také upozornit na význam tzv. zprávy o vztazích upravené v § 82 a násl. Zákona o obchodních korporacích. Ta se totiž podle § 84, odst. 2 připojuje k výroční zprávě obchodní korporace, v důsledku čehož je přístupná i těmto skupinám.⁵⁰⁸ Ty pak mohou i mimo korporační právo její obsah, stejně jako případné nezveřejnění,⁵⁰⁹ reflektovat.

3.1.3. Test insolvency

Zákon o obchodních korporacích v § 40 stanovuje okolnosti, za kterých není možné vyplácet vlastní prostředky ve smyslu vyplácení zisku či prostředků z jiných vlastních zdrojů, stejně jako nelze ve smyslu § 41 poskytovat zálohy, půjčky nebo úvěry v rámci tzv. finanční asistence.⁵¹⁰ Podstatou tohoto omezení je povinnost odvracet úpadek, která je z pohledu členů volených orgánů (a členů osobní společnosti) součástí péče řádného hospodáře. V tomto smyslu se pak, jako prostředek povinnosti odvracet úpadek, uplatňuje tzv. test insolvency, který lze

---

[_sukromneho-prava_Zmluvna_spravodlivost/links/551282130cf270fd7e32d771/Ciastkove-otazky-rekodifikacie-sukromneho-prava-Zmluvna-spravodlivost.pdf](https://www.sukromneho-prava-zmluvna-spravodlivost/links/551282130cf270fd7e32d771/Ciastkove-otazky-rekodifikacie-sukromneho-prava-Zmluvna-spravodlivost.pdf)

⁵⁰⁷ GURIČOVÁ, Jana. *Zákonné ručení společníků a dalších osob za dluhy obchodní korporace (včetně nadnárodních)*. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. 2014. s. 16.

⁵⁰⁸ GURIČOVÁ, Jana. *Zákonné ručení společníků a dalších osob za dluhy obchodní korporace (včetně nadnárodních)*. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. 2014. s. 16-17.

K této problematice lze v podrobnosti odkázat na práci J. Guričové jako celku (GURIČOVÁ, Jana. *Zákonné ručení společníků a dalších osob za dluhy obchodní korporace (včetně nadnárodních)*. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. 2014.).

⁵⁰⁹ Zde se mj. nabízí úvaha E. Perthena a J. Kulířové o možnosti vynucení povinnosti zveřejnit výroční zprávu a účetní závěrku třetí (právníkou či fyzickou) osobou skrze nekalosoutěžní úpravu v Občanském zákoníku (PERTHEN, Ervín a Jana KULÍŘOVÁ. *Porušení povinnosti zveřejnit výroční zprávu a účetní závěrku společnosti jakožto nekalosoutěžní jednání* | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírká zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 24.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/poruseni-povinnosti-zverejnit-vyrocní-zpravu-a-ucetni-zaverku-spolecnosti-jakozto-nekalosoutezni-jednani-96218.html>

⁵¹⁰ „Finanční asistenci“ se rozumí poskytování finančních prostředků obchodní korporací „za účelem nabytí jejich vlastních akcií nebo obchodních podílů, případně poskytování zajištění finančních závazků vzniklých v souvislosti s nabytím jejich vlastních akcií nebo obchodních podílů“ (FOREJTOVÁ, Monika. *Finanční asistence v novém kabátě?* | Právní prostor. Právní prostor [online]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo-financni-asistence-v-novem-kabate>).

podle N. Horké považovat za zvláštní nástroj péče řádného hospodáře.⁵¹¹ Test insolvence v podstatě nahrazuje překonanou funkci základního kapitálu a J. Hejda a kol. jej shrnují jako pravidlo, které připouští vyplácet zisk či zálohu na něj jen tehdy, pokud to dovoluje ekonomická situace korporace vyplývající z účetní závěrky.⁵¹²

V § 40, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích se stanovuje, na co se omezení vztahuje, tedy jak uvádějí I. Štenglová a kol zejména na „výplatu zisku a zálohy na výplatu zisku, snížení základního kapitálu, výplatu emisního ážia či vrácení příplatku“.⁵¹³ Naopak se ale podle nich nevztahuje na převody majetku mezi obchodní korporací a jejím členem v rámci běžného obchodního styku (např. splátky jistiny a úroku z úvěru, poskytnutí úvěru, běžný nákup či prodej zboží). K tomu lze ale upozornit na závěry N. Horké, která skrze soustavnou povinnost aplikovat test insolvence v rámci péče řádného hospodáře ve smyslu § 62, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích⁵¹⁴ (viz výše) dovozuje, že se tento vztahuje nejen na proces při rozhodování o distribuci majetku dle rozhodnutí nejvyššího orgánu korporace, ale i v rámci běžné podnikatelské činnosti právě s ohledem na povinnost odvracet úpadek společnosti.⁵¹⁵ Úpadkem se podle insolvenčního zákona rozumí platební neschopnost⁵¹⁶ nebo předlužení⁵¹⁷ obchodní korporace.

Protože výplata zisku nebo vlastních zdrojů nutně vede ke změně struktury pasiv a aktiv bilance obchodní korporace, je třeba rozlišit, kdy je problematická a kdy nikoliv. Test insolvence tak cílí na situace, kdy by výplata zisku nebo jiných vlastních zdrojů měla způsobit „kritickou nerovnováhu buď na aktivní straně bilance v případě následného nedostatku hotovosti v porovnání se splatnými dluhy obchodní korporace (tj. platební neschopnost), anebo mezi aktivy a pasivy bilance v případě následného nedostatku celkového majetku v porovnání s

---

⁵¹¹ HORKÁ, Nikola. K testu insolvence v korporátním právu | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 24.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-testu-insolvence-v-korporatnim-pravu-97285.html>

⁵¹² ČÁP, Zdeněk a Jan HEJDA. Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy. Praha: Linde Praha, 2013. s. 51. ISBN 978-80-7201-917-5.

⁵¹³ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. § 40 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 108.

⁵¹⁴ Při rozhodnutí o úpadku obchodní korporace připadá v úvahu případná povinnost vydat svůj prospěch ze strany členů volených orgánů, „(...) pokud věděli nebo mohli vědět, že je obchodní korporace v hrozícím úpadku (...) a v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinili za účelem jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokládatelné“ (Ustanovení § 62, odst. 1 Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech).

⁵¹⁵ HORKÁ, Nikola. K testu insolvence v korporátním právu | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 24.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-testu-insolvence-v-korporatnim-pravu-97285.html>

⁵¹⁶ Ustanovení § 3, odst. 1, 2 Zákona č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení.

⁵¹⁷ Ustanovení § 3, odst. 3 Zákona č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení.

celkovými dluhy obchodní korporace (tj. předlužení)“.⁵¹⁸ Výsledkem jeho aplikace pak je posouzení, zda odpovědný orgán může provést danou transakci, resp. následné uplatnění zákazu vyplatit zisk podle § 34, odst. 3 Zákona o obchodních korporacích, který stanoví, že jej nelze vyplatit v rozporu se Zákonem o obchodních korporacích. Za rozpor se zákonem by však zřejmě mohlo být možné považovat nejen nedodržení povinnosti odvrácení reálného rizika úpadku na základě údajů získaných z účetní závěrky a testu insolvence, ale i neodvracení potencionálního úpadku, který by mohl nastat v důsledku rizikové transakce.⁵¹⁹

M. Žižlavský připodobňuje test insolvence k filtru, který „*propouští do světa vlídných pravidel korporátního práva jen zdravé společnosti a ty korporace, které filtrem neprojdou, podrobuje přísnějšímu režimu*“.⁵²⁰ Přísnějším režimem lze rozumět právě výše uvedenou domněnku podle § 34, odst. 3 Zákona o obchodních korporacích, podle které členové statutárního orgánu, kteří souhlasili s vyplacením podílu na zisku v rozporu se zákonem (neprovedli-li test insolvence, anebo jej nerespektovali), nejednali s péčí řádného hospodáře, a tudíž mohou na snadněji na základě rozhodnutí soudu v případě pozdějšího úpadku korporace ručit za závazky korporace (*viz 3.1.5. Ručení členů orgánu při úpadku obchodní korporace*).⁵²¹

V testu insolvence lze pak spatřovat nástroj, v němž se střetává celá řada zájmů. Je zjevné, že v této úpravě proti sobě stojí zájem obchodní korporace proti zájmu jejích vlastních členů, který je shodný se zájmy věřitelů obchodní korporace (to také podporuje tvrzení, že zájem obchodní korporace je samostatným svébytným jevem). Zároveň představuje také nástroj ochrany zájmu členů statutárních orgánů (typicky manažerů), shodujícího se opět se zájmem korporace stojícího proti členům korporace, ale také vůči věřitelům, kteří by uplatňovali nároky na náhradu škody způsobené opožděným podáním insolvenčního návrhu. A nakonec slouží i jako nástroj pro insolvenční správce (shodný se zájmy věřitelů) stojící proti zájmu členů

---

⁵¹⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. § 40 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 108.

⁵¹⁹ HORKÁ, Nikola. K testu insolvence v korporátním právu | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírká zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 24.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-testu-insolvence-v-korporatnim-pravu-97285.html>

⁵²⁰ ŽIŽLAVSKÝ, Michal. Test insolvence: filtr pro výplatu dividendy, nástroj ochrany manažerů. Bulletin Advokacie. Bulletin advokacie, odborný právnický portál | Domů [online]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/test-insolvence-filtr-pro-vyplatu-dividendy-nastroj-ochrany-manazeru?browser=mobi>

⁵²¹ ŽIŽLAVSKÝ, Michal. Test insolvence: filtr pro výplatu dividendy, nástroj ochrany manažerů. Bulletin Advokacie. Bulletin advokacie, odborný právnický portál | Domů [online]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/test-insolvence-filtr-pro-vyplatu-dividendy-nastroj-ochrany-manazeru?browser=mobi>

statutárních orgánů v podobě uplatnění „zpětného testu insolvence pro účely určení okruhu osob, po nich uplatní nároky na vydání plnění do majetkové podstaty.⁵²²

3.1.4. Vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce

V § 63 a násl. Zákona o obchodních korporacích se nachází úprava určená pro řešení situace, kdy nastanou vážné pochybnosti o způsobilosti člena statutárního orgánu (případně osoby v obdobném postavení)⁵²³ vykonávat tuto funkci.⁵²⁴ Zákon o obchodních korporacích v § 64, odst. 1 primárně upravuje možnost vyloučení člena statutárního orgánu nebo osoby v obdobném postavení konstitutivním rozhodnutím soudu⁵²⁵ na základě jeho předchozího jednání, které vedlo s přihlédnutím ke všem okolnostem k úpadku obchodní korporace. Stejně tak se to podle § 64, odst. 2 vztahuje i na osoby, které se staly členem statutárního orgánu upadnuvší obchodní korporace až po zahájení insolvenčního řízení, jestliže tyto zřejmě přispěly svým jednáním ke snížení majetkové podstaty a k poškození věřitelů. Ovšem stejně tak tuto možnost vztahuje zákon v § 65, odst. 1 na členy statutárního orgánu, kteří závažně porušovali péči řádného hospodáře v posledních třech letech (případně jinou péči spojenou s výkonem funkce podle jiného předpisu).

V rámci této úpravy umožňující vyloučení tak na jedné straně stojí režim týkající se úpadku, z časového hlediska dělený do dvou situací. První souvisí s jednáním vedoucím k úpadku, druhá s jednáním toho, kdo se stal členem statutárního orgánu po zahájení insolvenčního řízení. Na druhé straně pak je to pak situace, kdy je možné člena statutárního orgánu vyloučit při opakovaném a závažném porušování svých povinností, aniž by muselo vést k úpadku. Vyloučení je přitom jednou z možných sankcí, které zákonodárce v podstatě spojuje

---

⁵²² ŽIŽLAVSKÝ, Michal. Test insolvence: filtr pro výplatu dividendy, nástroj ochrany manažerů. Bulletin Advokacie. Bulletin advokacie, odborný právní portál | Domů [online]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/test-insolvence-filtr-pro-vyplatu-dividendy-nastroj-ochrany-manazeru?browser=mobi>

⁵²³ Osobou v obdobném postavení se podle P. Šuka rozumí likvidátor, jenž okamžikem svého povolání nabývá působnosti statutárního orgánu nebo opatrovník obchodní korporace, pro kterého platí obdobně ustanovení o právech a povinnostech člena statutárního orgánu. Naopak takovou osobou není prokurista, jenž je v pozici zmocněnce obchodní korporace bez oprávnění uvnitř obchodní korporace. Nejsou jí ani vedoucí zaměstnanci, kteří jsou vždy podřízeni minimálně statutárnímu orgánu, ani osoba vlivná či ovládající (ŠUK, Petr. § 69 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 197.).

⁵²⁴ ŠUK, Petr. § 63 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 185.

⁵²⁵ OŽANA, Jan. K vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce z důvodu úpadku obchodní korporace | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbirka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 24.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-vyloucenici-clena-statutarniho-organu-z-vykonu-funkce-z-duvodu-upadku-obchodni-korporace-104291.html>

s nedodržením standardu péče řádného hospodáře (viz 3.1.3. *Test insolvency*).⁵²⁶ O tom, že je zde chráněn zájem korporace, a to případně i proti zájmům jejích členů, vypovídá skutečnost, že řízení o vyloučení může zahájit soud i bez návrhu, dozví-li se o důvodech pro vyloučení, stejně jako to, že návrh může být podán každým, kdo má na vyloučení důležitý právní zájem.

Přitom, jak upozorňuje P. Šuk, pro vyloučení ve smyslu § 65 Zákona o obchodních korporacích není „*podstatné, zda v důsledku těchto porušení byla korporaci způsobena újma*“,⁵²⁷ a dokonce by podle jeho názoru mělo být možné, aby soud pro účely posouzení předpokladů pro vyloučení zohlednil porušení povinností v rámci standardu péče řádného hospodáře v různých obchodních korporacích současně. Výrazně se tu pak projevuje veřejný zájem (viz 1.4.10. *Veřejný zájem*) ve vztahu k vylučování pro porušení i jiné péče podle jiného právního předpisu, jakou je např. „*odborná péče, s níž musí vykonávat svoji funkci člen statutárního orgánu obchodníka s cennými papíry, organizátora regulovaného trhu či centrálního depozitáře, je-li zároveň tzv. vedoucí osobou*“.⁵²⁸

Pokud dojde k pravomocnému rozhodnutí o vyloučení určité osoby z výkonu funkce, zaniká tím podle § 66, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích funkce ve všech obchodních korporacích, v nichž osoba působila jako člen statutárního orgánu, ledaže se uplatní výjimka podle § 67, odst. 2 a 3. A rovněž se takovým rozhodnutím zakládá překážka výkonu funkce (vztahující se ale jen k obchodním korporacím) vedle překážek vyjmenovaných v § 46 odst. 1 Zákona o obchodních korporacích (viz 1.3.5. *Orgány obchodní korporace*).⁵²⁹ V případě, že by nebyl dodržen zákaz, uvaluje Zákon o obchodních korporacích v § 66, odst. 2 preventivně plné ručení za splnění povinností korporace, v níž by daná osoba byla členem statutárního orgánu i přes vyslovený zákaz.

3.1.5. Ručení členů orgánů při úpadku obchodní korporace

Úprava v § 68 Zákona o obchodních korporacích zavádí zákonné ručení členů statutárních orgánů v případě porušení péče řádného hospodáře spočívající v tom, že neučinili vše potřebné a rozumně předpokladatelné k odvrácení hrozícího úpadku obchodní korporace, pokud o tom věděli nebo mohli vědět (viz 3.1.3. *Test insolvency*). Rozsah takového ručení, které

---

⁵²⁶ KABRHEL, Miloslav. Vyloučení člena statutárního orgánu obchodní korporace z výkonu funkce | Právní prostor. Právní prostor [online]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/vyloucenici-clena-statutarniho-organu-obchodni-korporace-z-vykonu-funkce>

⁵²⁷ ŠUK, Petr. § 65 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 189.

⁵²⁸ ŠUK, Petr. § 65 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 189.

⁵²⁹ ŠUK, Petr. § 63 []. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 185.

je založeno rozhodnutím soudu ve smyslu § 68, odst. 1, přitom není omezen výší škody, k jejíž náhradě je člen statutárního orgánu povinen, a proto P. Šuk dovozuje, že se uplatní proporcionalita mezi ručením a významem a závažností pochybení člena statutárního orgánu.⁵³⁰

Proto, aby mohl soud rozhodnout o ručení člena statutárního orgánu v souvislosti s přivedením obchodní korporace do úpadku, musí být podle § 68, odst. 1 Zákona o obchodních korporacích splněny dvě podmínky: (1) korporace se již musí nacházet v úpadku a (2) člen, popř. bývalý člen statutárního orgánu, věděl, že korporaci hrozí úpadek, nebo to vědět měl a mohl a neučinil vše potřebné a rozumně předpokladatelné za účelem odvrácení úpadku (viz výše). Z této pravomoci soudu jsou však podle § 68, odst. 2 vyloučeni členové či bývalí členové statutárního orgánu, kteří byli prokazatelně do funkce ustaveni právě za účelem odvrácení úpadku nebo jiné nepříznivé situace (jedná se tak v podstatě o jakési doplnění rámce, který mj. pravidlem podnikatelského úsudku vyvažuje vztah odpovědnosti k podstupovanému riziku ve vztahu ke „krizovým manažerům“).

Příslušný návrh může soudu podat insolvenční správce nebo věřitel. M. Cibienová k tomu poznamenává, že zákon neříká, zda jej mohou podat všichni věřitelé či jen ti, kteří přihlásili pohledávku v rámci insolvenčního řízení, a uvádí, že se tak zřejmě může ručení domáhat každý věřitel. To nakonec koresponduje se skutečností, že „*úpadek je vyhlášen v situaci, kdy korporace neplní své závazky vůči všem věřitelům, nikoli pouze případnému navrhovateli – věřiteli*“.⁵³¹ Podle M. Cibienové § 68 Zákona o obchodních korporacích je cílen na to, aby členové statutárního orgánu obchodních korporací vědomě nepřiváděli do úpadku za účelem vyhnutí se plnění závazku vůči jiným obchodním partnerům s tím, že jim hrozí pouze ultimativní trestní odpovědnost (viz 3.2.5. *Trestněprávní ochrana*).⁵³² Ochrana věřitelů je zde tedy opět v souladu se zájmem obchodní korporace na vlastní existenci, o němž hovořím výše, když odkazuji na R. Pelikána (viz 2.3.2. *Úvaha de lege ferenda*).

---

⁵³⁰ ŠUK, Petr. § 68 [J]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 194.

⁵³¹ CIBIENOVÁ, Markéta. Ručení členů statutárního orgánu při úpadku korporace | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbíрка zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 25.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ruceni-clenu-statutarniho-organu-pri-upadku-korporace-96440.html>

⁵³² CIBIENOVÁ, Markéta. Ručení členů statutárního orgánu při úpadku korporace | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbíрка zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 25.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ruceni-clenu-statutarniho-organu-pri-upadku-korporace-96440.html>

3.2. Příklady ochrany zájmu mimo Zákon o obchodních korporacích

Jak uvádím již výše, ochrana zájmu obchodní korporace je obsažena v soukromoprávní i veřejnoprávní úpravě (viz 3. *Ochrana zájmu obchodní korporace*), přičemž podle mého názoru souběžně a stejným dílem utváří představu o tom, jaký je obsah tohoto zájmu. Níže tedy uvádím příklady z obou právních odvětví, aniž bych je dále kategorizoval, neboť jejich povaha je zřejmá.

3.2.1. Ochrana „goodwill“

O obsahu tzv. goodwill obchodní korporace, který se užívá spíše v ekonomické rovině, a jeho právním rozměru v podobě dobrého jména a pověsti, které představují nehmotné a samostatně nevyčíslitelné dílčí hodnoty se hovoří již v první části této práce (viz 1.4.7. *Zákazníci, dodavatelé a další třetí osoby*). Proto se dále soustředím již jen na právní prostředky ochrany, které hrají vedle jiných (viz 3.2.3. *Konkurenční doložka*) s ohledem na nedostatečnost majetkoprávních institutů podstatnou roli.⁵³³

Ochrana dobrého jména a pověsti vychází v základu z kogentního ustanovení § 135 Občanského zákoníku, který představuje ochranu osobnosti právnické osoby, a je rozdělena do dvou rovin. V § 135, odst. 1 je zakotvena ochrana názvu každé právnické osoby (tedy včetně obchodní korporace) mající absolutní povahu, která se váže na den vzniku a den zániku. Je-li zapsán jako název ve veřejném rejstříku, pak je s ním spojeno právo na ochranu zapsaného názvu, u něhož se uplatní princip priority.⁵³⁴ Zákon ovšem rozlišuje zpochybnění práva k názvu právnické osoby a neoprávněný zásah do tohoto práva. Zpochybnění práva k názvu právnické osoby představuje ochranu před zpochybněním oprávnění název užívat a nevyžaduje vznik újmy. Neoprávněným zásahem se pak rozumí zejména užívání názvu, který je ve vztahu k názvu nebo jeho „příznačnému prvku“ zaměnitelný, bez souhlasu ve smyslu § 133 a § 134 Občanského zákoníku. Není přitom podstatné časové hledisko, ale následek.⁵³⁵ Jak upozorňuje J. Lasák, je třeba vnímat, že s ohledem na užití slova „zejména“ má ustanovení demonstrativní

---

⁵³³ PILÍK, Václav. Pojetí a úprava ochrany právní osobnosti právnických osob v občanském právu. Právní rozhledy. 2016, č. 13-14, s. 457-467

⁵³⁴ DVOŘÁK, Jan. § 135. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a Josef FIALA a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Wolters Kluwer, a.s. Praha. 2014. s. 466. ISBN 978-80-7478-370-8.

⁵³⁵ LASÁK, Jan. § 135 []. In: BÍLKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal, ČUHELOVÁ, Kateřina, DAVID, Ludvík, DÁVID, Radovan, DOBROVOLNÁ, Eva, FOJTÍK, Lumír, HANDLAR, Jiří, HAVLAN, Petr, HOLEJŠOVSKÝ, Josef, HORECKÝ, Jan, HULMÁK, Milan, HURDÍK, Jan, HRDLIČKA, Miloslav, KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr, LAZÍKOVÁ, Jarmila, LEBEDA, Martin, PODIVÍNOVÁ, Martina, Kuloglija, PONDIKASOVÁ, Tereza, RONOVSÁ, Kateřina, RUBAN, Radek, ŠEVČEK, Marek, TŮMA, Pavel, VÍTEK, Jindřich. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 711.

charakter a neoprávněným zásahem tak může být i jiná, zákonem přímo nepředvídaná, situace, která může souviset i s ochranou dobré pověsti právnické osob.⁵³⁶

Vedle ochrany názvu je dále v rámci § 135, odst. 2 Občanského zákoníku obchodní korporaci přiznána ochrana před zásahy do její pověsti a soukromí, které opět vznikají s jejím vznikem. Zatímco v případě pověsti není sporu o tom, co si představit pod případným zásahem do ní, v případě ochrany soukromí T. Dvořák uvádí, že ve světle fikční teorie (*viz 1.3.4. Rozhodování a jednání obchodní korporace*) není zcela jasné, co by mělo být jejím obsahem, neboť, jak poznamenává, tato otázka není rozebrána ani v důvodové zprávě k Občanskému zákoníku. Podle mého názoru lze snad jen velmi neuchopitelně formulovat případné soukromí obchodní korporace tak, že se jedná o množinu oněch informací, které nejsou předmětem žádné informačních povinností vůči zainteresovaným zájmovým skupinám. Odpověď na otázku, co si pod tím ovšem představit, se pak nepochybně skrývá v podrobné analýze zájmů, o níž hovořím níže (*viz Závěr*). Pod případným zásahem do pověsti si lze představit šíření falešných či zavádějících informací. T. Dvořák mezi ně řadí i informace neveřejné, je ale otázkou, zda právě ty nepředstavují ono těžko uchopitelné „soukromí“ právnické osoby, resp. obchodní korporace.⁵³⁷ Aby byl zásah do pověsti či soukromí korporace protiprávní, musí být neoprávněný, s čímž souvisí zákonná licence v limitu oprávněných zájmů korporace poskytnutá v rámci § 135, odst. 2 Občanského zákoníku pro vědecké, umělecké a tiskové účely, dále pro účely zpravodajství.⁵³⁸

Samotná ochrana je pak koncipována tak, aby se obchodní korporace mohla domáhat ochrany i v případě, že zásah do tohoto práva důvodně hrozí, jak poznamenává T. Dvořák, přičemž je možné domáhat se jí vůči každému. Obchodní korporace přitom může požadovat, aby se ten, kdo zasahuje, „*zdržel protiprávního jednání, odstranil závadný stav, vydal bezdůvodné obohacení, nahradil vzniklou újmu a poskytl přiměřené zadostiučnění (peněžité*

---

⁵³⁶ LASÁK, Jan. § 135 []. In: BÍLKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal, ČUHELOVÁ, Kateřina, DAVID, Ludvík, DÁVID, Radovan, DOBROVOLNÁ, Eva, FOJTÍK, Lumír, HANDLAR, Jiří, HAVLAN, Petr, HOLEJŠOVSKÝ, Josef, HORECKÝ, Jan, HULMÁK, Milan, HURDÍK, Jan, HRDLIČKA, Miloslav, KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr, LAZÍKOVÁ, Jarmila, LEBEDA, Martin, PODIVÍNOVÁ, Martina Kuloglija, PONDIKASOVÁ, Tereza, RONOVSÁ, Kateřina, RUBAN, Radek, ŠEVČEK, Marek, TŮMA, Pavel, VÍTEK, Jindřich. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 711.

⁵³⁷ DVOŘÁK, Jan. § 135. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a Josef FIALA a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Wolters Kluwer, a.s. Praha. 2014. s. 467. ISBN 978-80-7478-370-8.

⁵³⁸ LASÁK, Jan. § 135 []. In: BÍLKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal, ČUHELOVÁ, Kateřina, DAVID, Ludvík, DÁVID, Radovan, DOBROVOLNÁ, Eva, FOJTÍK, Lumír, HANDLAR, Jiří, HAVLAN, Petr, HOLEJŠOVSKÝ, Josef, HORECKÝ, Jan, HULMÁK, Milan, HURDÍK, Jan, HRDLIČKA, Miloslav, KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr, LAZÍKOVÁ, Jarmila, LEBEDA, Martin, PODIVÍNOVÁ, Martina Kuloglija, PONDIKASOVÁ, Tereza, RONOVSÁ, Kateřina, RUBAN, Radek, ŠEVČEK, Marek, TŮMA, Pavel, VÍTEK, Jindřich. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 711.

nebo nepeněžité povahy)“.⁵³⁹ Ačkoliv, jak dodává J. Lasák, neobsahuje § 135 Občanského zákoníku úpravu práva na náhradu škody, resp. na vydání bezdůvodného obohacení, jejich uplatnění připadá v úvahu, jsou-li pro to splněny obecné podmínky. Porušení pravidel v § 135 Občanského zákoníku má pak povahu porušení zákonné povinnosti ve smyslu § 2910 Občanského zákoníku.⁵⁴⁰

Vedle výše zmíněné úpravy ale pro účely ochrany připadá v úvahu také další ochrana, a to v rámci úpravy nekalé soutěže ve smyslu § 2976 a násl. Občanského zákoníku. Ochrana názvu v rámci nekalosoutěžní úpravy je pak řešena v rámci vyvolání nebezpečí záměny řešeném v § 2981 Občanského zákoníku.⁵⁴¹ Pro posouzení, zda vytykané jednání je neoprávněným zásahem ve smyslu § 135 Občanského zákoníku či nekalosoutěžním jednáním podle § 2976 a násl. Občanského zákoníku je pak podle použitelné judikatury rozhodné, zda k tomuto jednání došlo mezi soutěžiteli v rámci hospodářské soutěže či nikoliv.⁵⁴²

3.2.2. Ochrana obchodní firmy

Kromě ochrany názvu, dobrého jména a pověsti poskytuje Občanský zákoník s ohledem na § 420 a § 421 Občanského zákoníku také ochranu tzv. obchodní firmě, a to prostřednictvím principu priority jaký uplatňuje i ve vztahu k názvu právnických osob obecně (*viz 3.2.1. Ochrana „goodwill“*). Obchodní firmou se rozumí „*jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku*“⁵⁴³ a jemuž zákon přiznává vlastnickou ochranu.⁵⁴⁴ V případě ochrany obchodní firmy se přitom podle J. Lasáka postupuje stejně jako v případě ochrany před nekalou soutěží, jak plyne z ustanovení § 423, odst. 2 Občanského zákoníku.⁵⁴⁵

---

⁵³⁹ DVOŘÁK, Jan. § 135. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a Josef FIALA a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Wolters Kluwer, a.s. Praha. 2014. s. 466. ISBN 978-80-7478-370-8.

⁵⁴⁰ LASÁK, Jan. § 135 []. In: BÍLKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal, ČUHELOVÁ, Kateřina, DAVID, Ludvík, DÁVID, Radovan, DOBROVOLNÁ, Eva, FOJTÍK, Lumír, HANDLAR, Jiří, HAVLAN, Petr, HOLEJŠOVSKÝ, Josef, HORECKÝ, Jan, HULMÁK, Milan, HURDÍK, Jan, HRDLIČKA, Miloslav, KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr, LAZÍKOVÁ, Jarmila, LEBEDA, Martin, PODIVÍNOVÁ, Martina Kuloglija, PONDIKASOVÁ, Tereza, RONOVSÁ, Kateřina, RUBAN, Radek, ŠEVČEK, Marek, TŮMA, Pavel, VÍTEK, Jindřich. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 711.

⁵⁴¹ DVOŘÁK, Jan. § 135 []. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a Josef FIALA a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Wolters Kluwer, a.s. Praha. 2014. s. 466. ISBN 978-80-7478-370-8.

⁵⁴² Viz rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 4. 2001, sp. zn. 3 Cmo 46/2000.

⁵⁴³ Ustanovení § 423, odst. 1 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁵⁴⁴ VEČERKOVÁ, Eva. § 423. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a Josef FIALA a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Wolters Kluwer, a.s. Praha. 2014. s. 967. ISBN 978-80-7478-370-8.

⁵⁴⁵ LASÁK, Jan. § 135 []. In: BÍLKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal, ČUHELOVÁ, Kateřina, DAVID, Ludvík, DÁVID, Radovan, DOBROVOLNÁ, Eva, FOJTÍK, Lumír, HANDLAR, Jiří, HAVLAN, Petr, HOLEJŠOVSKÝ, Josef, HORECKÝ, Jan, HULMÁK, Milan, HURDÍK, Jan, HRDLIČKA, Miloslav, KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr, LAZÍKOVÁ, Jarmila, LEBEDA, Martin, PODIVÍNOVÁ, Martina Kuloglija, PONDIKASOVÁ, Tereza, RONOVSÁ, Kateřina, RUBAN, Radek, ŠEVČEK, Marek, TŮMA, Pavel, VÍTEK, Jindřich. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 711.

J. Lasák v souvislosti s obchodní firmou upozorňuje na komplikaci, která spočívá v tom, že není jasné, od kdy se má princip priority uplatnit, neboť podle něj v úvahu přichází celá řada okamžiků, kdy může podnikatel obchodní firmu užít poprvé. Dovojuje však, že „z povahy věci nicméně § 423 odst. 1 míří na ochranu užití obchodní firmy předcházející okamžiku zápisu podnikatele pod určitou obchodní firmou do obchodního rejstříku“.⁵⁴⁶ Z pohledu obchodních korporací tento problém řeší Zákon o veřejných rejstřících⁵⁴⁷, který v § 48, odst. 2 zavádí možnost, aby všichni zakladatelé navrhli zápis obchodní firmy řádně založené korporace. Rejstříkový soud v takovém případě na základě návrhu a předloženého zakladatelského právního jednání zapíše obchodní firmu do obchodního rejstříku. Tento zápis pak rejstříkový soud vymaže, pokud není do jednoho měsíce ze strany zakladatelů podán návrh na zápis obchodní korporace. Zájem obchodní korporace je zde tak nepřímo chráněn vlastně již před jejím vznikem, neboť se v tomto smyslu nepochybně zcela shoduje se zájmy svých zakládajících členů, kteří podáním návrhu v zásadě jednájí ve prospěch korporace před jejím vznikem.

Jak zmiňuji již výše, prostředky ochrany proti nekalé soutěži vychází z § 2988 Občanského zákoníku, který stanoví, že „osoba, jejíž právo bylo nekalou soutěží ohroženo nebo porušeno, může proti rušiteli požadovat, aby se nekalé soutěže zdržel nebo aby odstranil závadný stav. Dále může požadovat přiměřené zadostiučinění, náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení“. E. Večerková zároveň dodává, že se v rámci ochrany obchodní firmy prolíná absolutní ochrana s ochranou relativní, když může v souvislosti s ní být vyvoláno nebezpečí záměny podle § 2981 Občanského zákoníku (viz 3.2.1. Ochrana „goodwill“).⁵⁴⁸ Podle J. Lasáka se ale již nepoužije ustanovení § 2989 Občanského zákoníku.⁵⁴⁹

---

⁵⁴⁶ LASÁK, Jan. § 423 []. In: BÍLKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal, ČUHELOVÁ, Kateřina, DAVID, Ludvík, DÁVID, Radovan, DOBROVOLNÁ, Eva, FOJTÍK, Lumír, HANDLAR, Jiří, HAVLAN, Petr, HOLEJŠOVSKÝ, Josef, HORECKÝ, Jan, HULMÁK, Milan, HURDÍK, Jan, HRDLIČKA, Miloslav, KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr, LAZÍKOVÁ, Jarmila, LEBEDA, Martin, PODIVÍNOVÁ, Martina Kulogljija, PONDIKASOVÁ, Tereza, RONOVSÁ, Kateřina, RUBAN, Radek, ŠEVČEK, Marek, TŮMA, Pavel, VÍTEK, Jindřich. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1614.

⁵⁴⁷ Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

⁵⁴⁸ VEČERKOVÁ, Eva. § 423. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a Josef FIALA a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Wolters Kluwer, a.s. Praha. 2014. s. 968. ISBN 978-80-7478-370-8.

⁵⁴⁹ LASÁK, Jan. § 423 []. In: BÍLKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal, ČUHELOVÁ, Kateřina, DAVID, Ludvík, DÁVID, Radovan, DOBROVOLNÁ, Eva, FOJTÍK, Lumír, HANDLAR, Jiří, HAVLAN, Petr, HOLEJŠOVSKÝ, Josef, HORECKÝ, Jan, HULMÁK, Milan, HURDÍK, Jan, HRDLIČKA, Miloslav, KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr, LAZÍKOVÁ, Jarmila, LEBEDA, Martin, PODIVÍNOVÁ, Martina Kulogljija, PONDIKASOVÁ, Tereza, RONOVSÁ, Kateřina, RUBAN, Radek, ŠEVČEK, Marek, TŮMA, Pavel, VÍTEK, Jindřich. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1614.

3.2.3. Konkurenční doložka

Problematiku konkurenční doložky představuje v podstatě zákaz konkurence ve smluvní rovině stojící vedle zákonného zákazu, kterému se věnuji výše (viz 3.1.2. c) *Zákaz konkurence*), a v obecné rovině spočívá v povinnosti omezit se v hospodářské soutěži na straně jedné smluvní strany a v případném vymahatelném oprávnění nastupujícím s porušením této povinnosti na straně druhé smluvní strany (v případě této práce obchodní korporace).⁵⁵⁰ Jak poznamenává P. Hajn, ačkoliv se často jedná o „doložku“ jiné smlouvy (viz 3.1.2. b) *Smlouva o výkonu funkce*), může se stejně tak tento závazek být obsažen ve smlouvě samostatné. Zákon jí přitom dokonce ani nepředepisuje písemnou formu, ačkoliv v praxi jde o nepředstavitelnou situaci.⁵⁵¹ Problematiku lze pak rozdělit podle toho, zda je řešen v rámci občanského práva, anebo v rámci práva pracovního.

Občanský zákoník upravuje konkurenční doložku v § 2975, a to negativním způsobem, když stanoví, jaká konkurenční doložka je zakázaná. Tím jsou zároveň nepřímo stanoveny minimální náležitosti, jaké musí být splněny při jejím sjednání. V § 2975, odst. 1 se stanoví, že musí být stanoveny území a okruh osob nebo činnosti, kterých se zákaz v konkurenční doložce týká, jinak jde o zdánlivé právní jednání. Dále pak v §2975, odst. 2 stanoví, že konkurenční doložka nesmí být ujednána na dobu neurčitou ani na dobu delší pěti let, resp. je-li tak sjednána, platí jako by byla sjednána na pět let. A naposledy pak § 2975, odst. 3 stanovuje proporcionalitu, která musí být v doložce obsažena, když požaduje, aby konkurenční doložka neomezovala zavázanou stranu „více, než vyžaduje potřebná ochrana oprávněné strany“. Tato proporcionalita podléhá přezkumu soudu, který případně může v souladu s tímto ustanovením na návrh dotčené strany konkurenční doložku omezit, zrušit, nebo prohlásit za neplatnou.

Ačkoliv se konkurenční doložka zpravidla bude vztahovat k osobě fyzické, není podle P. Hajna vyloučeno, aby povinnou byla i osoba právnická. Přitom ale musí respektovat pravidla na ochranu hospodářské soutěže. Konkurenční doložka se typicky vztahuje k nehmotným složkám podnikání (jako je např. obchodní tajemství), které se dají jen obtížně chránit pomocí

---

⁵⁵⁰ ONDREJOVÁ, Dana. § 2975 [J]. In: HULMÁK, Milan, BEDNÁŘ, Václav, BEZOUŠKA, Petr, BOHMAN, Ludvík, DOBROVOLNÁ, Eva, DOLEŽAL, Tomáš, ELEK, Štefan, HANDLAR, Jiří, HAVEL, Bohumil, HORÁK, Pavel, CHALOUPKOVÁ, Helena, KABELKOVÁ, Eva, KASÍK, Petr, KOTÁSEK, Josef, LIŠKA, Petr, MACEK, Jiří, ONDREJOVÁ, Dana, PETROV, Jan, PIHERA, Vlastimil, SEDLÁČEK, Dušan, SEDLÁČEK, Pavel, SELUCKÁ, Markéta, SIMON, Pavel, SVOBODA, Lukáš, TRUBAČ, Ondřej, VÍTOVÁ, Blanka, WAWERKOVÁ, Magdalena. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1765.

⁵⁵¹ HAJN, Petr. NOZ v praxi: Konkurenční doložka (§ 2975). Bulletin Advokacie. Bulletin advokacie, odborný právní portál | Domů [online]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/noz-v-praxi-konkurencni-dolozka-2975?browser=mobi>

ustanovení o nekalé soutěži (viz 3.2.1. Ochrana „goodwill“).⁵⁵² Občanský zákoník přitom nestanoví povinnost sjednat kompenzaci za omezení spojená s konkurenční doložkou, ovšem jak uvádí L. Droscová, „požadavek vyváženosti práv a povinností stran však sjednání kompenzace spíše předpokládá“.⁵⁵³ Jak naznačuji již výše, úprava v § 2975 Občanského zákoníku je použitelná na smlouvy o výkonu funkce, resp. na vztahy mezi členy orgánů obchodní korporace a obchodní korporací.

Ve vztahu k výše uvedené úpravě však Občanský zákoník obsahuje v § 2518 další pravidla pro konkurenční doložku v souvislosti s obchodním zastoupením, která mají speciální povahu.⁵⁵⁴ Podle nich mohou strany v rámci nyní již nutně písemné smlouvy o obchodním zastoupení⁵⁵⁵ sjednat konkurenční doložku v podobě omezení zástupce po skončení smluvního zastoupení. Toto omezení tak po zániku obchodního zastoupení může ve smyslu § 2975 Občanského zákoníku určit území či okruh osob na tomto území, kde a s nimiž nebude moci bývalý zástupce vykonávat na vlastní nebo cizí účet činnost, která by měla soutěžní povahu ve vztahu k podnikání obchodní korporace.⁵⁵⁶ Kromě případných důsledků plynoucích z obsahu konkurenční doložky je pak třeba upozornit na to, že ve smyslu § 2518, odst. 2 Občanského zákoníku může její porušení vést také ke ztrátě nároku na zvláštní odměnu ve smyslu § 2514 Občanského zákoníku.

Kromě úpravy v občanském zákoníku je ale z hlediska zájmu obchodní korporace neméně významná konkurenční doložka písemně sjednávaná v rámci pracovních smluv v režimu Zákoníku práce⁵⁵⁷, která se vztahuje k zaměstnancům obchodní korporace. Její úpravě

---

⁵⁵² HAJN, Petr. NOZ v praxi: Konkurenční doložka (§ 2975). Bulletin Advokacie. Bulletin advokacie, odborný právní portál | Domů [online]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/noz-v-praxi-konkurencni-dolozka-2975?browser=mobi>

⁵⁵³ DROSCOVÁ, Lenka. Konkurenční doložka ve smlouvách o výkonu funkce | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 25.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/konkurencni-dolozka-ve-smlouvach-o-vykonu-funkce-97183.html>

⁵⁵⁴ VÍCH, Václav. Zákaz konkurence ve smluvním právu. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. 2016. s. 20.

⁵⁵⁵ „Smlouvou o obchodním zastoupení se obchodní zástupce jako nezávislý podnikatel zavazuje dlouhodobě vyvíjet pro zastoupeného činnost směřující k uzavírání určitého druhu obchodů zastoupeným nebo k ujednání obchodů jménem zastoupeného a na jeho účet a zastoupený se zavazuje platit obchodnímu zástupci provizi.“

(MAREK, Karel a Zdeněk HUSTÁK. Obchodní zastoupení. Bulletin Advokacie. Bulletin advokacie, odborný právní portál | Domů [online]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/obchodni-zastoupeni?browser=mobi>).

⁵⁵⁶ HORÁK, Pavel. § 2518 []. In: HULMÁK, Milan, BEDNÁŘ, Václav, BEZOUŠKA, Petr, BOHMAN, Ludvík, DOBROVOLNÁ, Eva, DOLEŽAL, Tomáš, ELEK, Štefan, HANDLAR, Jiří, HAVEL, Bohumil, HORÁK, Pavel, CHALOUPKOVÁ, Helena, KABELKOVÁ, Eva, KASÍK, Petr, KOTÁSEK, Josef, LIŠKA, Petr, MACEK, Jiří, ONDREJOVÁ, Dana, PETROV, Jan, PIHERA, Vlastimil, SEDLÁČEK, Dušan, SEDLÁČEK, Pavel, SELUCKÁ, Markéta, SIMON, Pavel, SVOBODA, Lukáš, TRUBAČ, Ondřej, VÍTOVÁ, Blanka, WAWERKOVÁ, Magdalena. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 927.

⁵⁵⁷ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

se věnuje především § 310 Zákoníku práce, přičemž jejím obsahem je závazek zaměstnance, u něhož je to možné,⁵⁵⁸ že se po v doložce stanovenou dobu (nejdéle však jeden rok) po skončení pracovního poměru „zdrží výkonu činnosti, která by byla předmětem činnosti zaměstnavatele nebo která by vůči němu měla soutěžní povahu“.⁵⁵⁹ Tuto dohodu je možné uzavřít při uzavírání pracovní smlouvy, ale také kdykoliv později. Na druhé straně se pak zaměstnavatel zavazuje k přiměřenému peněžitému vyrovnání, jehož minimální výše činí za každý měsíc plnění konkurenčního závazku polovinu průměrného měsíčního výdělku zaměstnance.⁵⁶⁰ Podle § 310, odst. 3. Zákoníku práce lze sjednat pro případ porušení konkurenční doložky přiměřenou smluvní pokutu ve smyslu § 346d odst. 7 Zákoníku práce. Zákoník práce pak dále stanoví, že zaplacením smluvní pokuty se závazek zaměstnance ruší, a to bez dalšího.⁵⁶¹

3.2.4. Test nízké kapitalizace

Test nízké kapitalizace vychází z veřejnoprávní úpravy a primárně jej lze chápat jako ochranu veřejného zájmu, resp. zájmu státu. Tato úprava se týká především problematiky úvěrů a zápůjček poskytovaných vzájemně mezi tzv. spojenými osobami, které jsou Zákonem o daních z příjmů⁵⁶² v § 23, odst. 7, písm. a) a b) definovány jako kapitálově a jinak spojené osoby (viz 1.4.8. *Osoby v rámci podnikatelských seskupení*),⁵⁶³ a za její podstatu lze v zásadě považovat to, aby nedocházelo ke snižování základu daně prostřednictvím úroků od tzv. spojených osob.

Souvisí to s otázkou uznatelnosti těchto úroků z tzv. úvěrových finančních nástrojů a souvisejících výdajů, včetně výdajů na obstarání, zpracování úvěrů a poplatků za záruky (chápaných jako náklady) z hlediska Zákona o daních z příjmů. Ten totiž zavádí z hlediska

---

⁵⁵⁸ Lze uzavřít jen se zaměstnancem, po němž to „lze spravedlivě požadovat s ohledem na povahu informací, poznatků, znalostí pracovních a technologických postupů, které získal v pracovním poměru u zaměstnavatele a jejichž využití při výdělečné činnosti po skončení zaměstnání by mohlo zaměstnavateli závažným způsobem ztížit jeho činnost.“ (BĚLINA, Miroslav. Oddíl 5 [ ]. In: BĚLINA, Miroslav, BOGNÁROVÁ, Věra, DRÁPAL, Ljubomír, HŮRKA, Petr, KAHLE, Bohuslav, KALENSKÁ, Marie, PICHRT, Jan, ŠTANGOVÁ, Věra, ŠTEFKO, Martin, TRÖSTER, Petr, VYSOKAJOVÁ, Margerita. Pracovní právo. 5.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 221.).

⁵⁵⁹ BĚLINA, Miroslav. Oddíl 5 [ ]. In: BĚLINA, Miroslav, BOGNÁROVÁ, Věra, DRÁPAL, Ljubomír, HŮRKA, Petr, KAHLE, Bohuslav, KALENSKÁ, Marie, PICHRT, Jan, ŠTANGOVÁ, Věra, ŠTEFKO, Martin, TRÖSTER, Petr, VYSOKAJOVÁ, Margerita. Pracovní právo. 5.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 221.

⁵⁶⁰ BĚLINA, Miroslav. Oddíl 5 [ ]. In: BĚLINA, Miroslav, BOGNÁROVÁ, Věra, DRÁPAL, Ljubomír, HŮRKA, Petr, KAHLE, Bohuslav, KALENSKÁ, Marie, PICHRT, Jan, ŠTANGOVÁ, Věra, ŠTEFKO, Martin, TRÖSTER, Petr, VYSOKAJOVÁ, Margerita. Pracovní právo. 5.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 221.

⁵⁶¹ SMEJKAL, Michal. Některé aspekty konkurenční doložky | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírkou zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 25.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nekttere-aspekty-konkurencni-dolozky-93991.html>

⁵⁶² Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

⁵⁶³ K pojmu spojené osoby viz TARAGEL, Lukáš. Spojené osoby | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírkou zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 26.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/spojene-osoby-99555.html>

daňové uznatelnosti úroků určité restrikce, mezi kterými je i omezení podle § 25, odst. 1, písm. w) Zákona o daních z příjmů prostřednictvím tzv. testu nízké kapitalizace. To se z hlediska této práce v praxi projevuje tak, že pokud si obchodní korporace hodlá zapůjčit od spojené osoby či banky (viz výše), je podle Zákona o daních z příjmů povinna provést tento test, jehož cílem je omezit daňovou uznatelnost nadměrných výpůjčních výdajů a zabránit, „*aby společníci svůj kapitálový podíl na společnosti nahrazovali úvěry či peněžními zápůjčkami*“.⁵⁶⁴

Pro představu P. Běhounek jako příklad uvádí situaci, kdy by členové korporace rozhodli o rozdělení zisku a získaný podíl na zisku „vrátili“ do korporace formou úvěru či peněžní zápůjčky. V takové situaci pak tato korporace financuje svou následnou podnikatelskou činnost ve smyslu Zákona o daních z příjmů z cizích zdrojů a zisk z této činnosti je snižován o dohodnuté úroky z poskytnutého úvěru či zápůjčky (na rozdíl od situace, kdy by byl zisk ponechán nerozdělený a činnost by byla financována z vlastního kapitálu). Výsledkem takového kroku by pak bylo, nestanovoval-li by Zákon o daních z příjmů omezení, že by část zisku společnosti byla zdaněna jako úroky a stejně tak by se tím snížil daňový základ korporace.⁵⁶⁵ Zjednodušeně řečeno by se tak „vyplatilo“ namísto kapitálové účasti anebo formou minimalizace již existující účasti na obchodní korporaci (viz 1.4.1. Členové) poskytování úvěrů či zápůjčky. Test nízké kapitalizace proto zavádí jako kritérium pro zjištění daňové uznatelnosti násobky vlastního kapitálu,⁵⁶⁶ který je ve smyslu účetních předpisů definován jako „*souhrn stavů účtů účtové skupiny (...), přičemž k hodnotě aktuálního výsledku hospodaření daného roku se při výpočtu nízké kapitalizace nepřihlíží a nepovažuje se za změnu hodnoty vlastního kapitálu*“.⁵⁶⁷ Platí pak, že nad tento násobek nelze úvěry, zápůjčky a související výdaje uznat za náklady vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Test nízké kapitalizace však kromě ochrany veřejného zájmu hraje roli i z hlediska věřitelů korporace, neboť vedle testu insolvence, který ve smyslu Zákona o obchodních

---

⁵⁶⁴ BĚHOUNEK, Pavel. Test nízké kapitalizace úvěrů a půjček poskytnutých spojenými osobami [online]. Daně, účetnictví, právo, práce a mzdy pro profesionály. DU.cz, 16. 12. 2013 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <https://www.du.cz/33/test-nizke-kapitalizace-uveru-a-pujcek-poskytnutych-spojenymi-osobami-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EppaD0Q-5RLxPQ69hr4zrzwCD-vMUnwPlw/>

⁵⁶⁵ BĚHOUNEK, Pavel. Test nízké kapitalizace úvěrů a půjček poskytnutých spojenými osobami [online]. Daně, účetnictví, právo, práce a mzdy pro profesionály. DU.cz, 16. 12. 2013 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <https://www.du.cz/33/test-nizke-kapitalizace-uveru-a-pujcek-poskytnutych-spojenymi-osobami-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EppaD0Q-5RLxPQ69hr4zrzwCD-vMUnwPlw/>

⁵⁶⁶ Podle § 25, odst. 1, písm. w) Zákona o dani z příjmu, pokud se to týká osob spojených, jde o šestinásobek v případě banky nebo pojišťovny a čtyřnásobek výše vlastního kapitálu u ostatních příjemců úvěrových finančních nástrojů.

⁵⁶⁷ KRÍŽOVÁ, Barbora. § 25[.]. In: MARTINCOVÁ, Drahomíra, HLAVÁČ, Jiří, BLÁHA, Radim, MORÁVEK, Zdeněk, JANOUŠEK, Lubomír a Sabina FINARDI. Zákon o daních z příjmu. Komentář. Wolters Kluwer (ČR). 2017. Systém ASPI - stav k 24.3.2019 do částky 36/2019 Sb. a 9/2019 Sb.m.s. - RA1360 Komentář k KO586_1992CZ.

korporacích zabraňuje rozdělování majetku získaného z vlastních zdrojů, pokud by si tím korporace přivodila úpadek (viz 3.1.3. *Test insolvency*), také zabraňuje vyvádění prostředků z vlastního kapitálu. Stejně tak ale lze hovořit i o ochraně zájmu korporace na udržení vlastního majetku (viz 2.3. *Zájem obchodní korporace v českém právu*).

3.2.5. Trestněprávní ochrana

Dalším z příkladů veřejnoprávní ochrany zájmu obchodní korporace je i úprava obsažená v předpisech trestního práva, která dopadá v podobě trestní sankce na osoby v rámci zájmových skupin (viz 1.4. *Zájmové skupiny ve vztahu k obchodní korporaci*), zejména pak na ty, které jsou členy volených orgánů korporace.

Nepochybně sem patří ustanovení § 220 Trestního zákoníku,⁵⁶⁸ které je určeno k ochraně cizího majetku, v tomto případě majetku obchodní korporace. Vzhledem k jeho podstatě je ovšem vedle samotného majetku (tj. souhrnu všech majetkových hodnot) nepřímo chráněn i „*zvláštní vztah důvěry mezi osobou, které patří určitý majetek, a tím, kdo je povinen ho opatrovat nebo spravovat*“.⁵⁶⁹ Jak zmiňuji již v první části této práce, je přitom třeba mít na paměti, že cizími osobami ve vztahu k majetku korporace jsou v tomto smyslu i její členové (viz 1.3.3. *Majetek obchodní korporace a 1.4.1. Členové*). Jednání, které zakládá trestní odpovědnost za trestný čin „porušení povinnosti při správě cizího majetku“ podle § 220 Trestního zákoníku spočívá v porušení povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek plynoucí ze zákona či smlouvy, kterým je způsobena alespoň „škoda nikoliv malá“ ve smyslu trestního práva. Tuto povinnost lze chápat mj. jako péči řádného hospodáře, obhospodařování majetku, oprávnění činit právní úkony s majetkem, obchodovat ho či investovat. Podle F. Púryho lze v tomto smyslu rozlišovat typicky situace, kdy se jedná o, řekněme, vnější vztah korporace směrem k majetku svěřenému jí jinou osobou do opatrování, anebo kdy jde o vnitřní vztah člena orgánu právnické osoby apod. k majetku, který patří této obchodní korporaci. K porušení této povinnosti pak může dojít úmyslným konáním i nekonáním,⁵⁷⁰ přičemž se v této souvislosti obecně projevuje přesah institutu péče řádného hospodáře, jak lze vidět v trestněprávní judikatuře, která tak obsah tohoto pojmu taktéž vymezuje (viz 1.3.6. *Péče řádného hospodáře*).⁵⁷¹ Stejně tak sem pak patří i trestný čin v podobě ustanovení § 221

⁵⁶⁸ Zákon č. 40/2009 Sb, trestní zákoník.

⁵⁶⁹ PÚRY, František. § 220. In: ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. s. 1970. ISBN 978-80-7400-178-9.

⁵⁷⁰ PÚRY, František. § 220. In: ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. s. 1973-1979. ISBN 978-80-7400-178-9.

⁵⁷¹ Např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1143/2005, které konstatuje následující: „*Za běžného stavu věci tedy nelze požadovat stoprocentní správnost a bezchybnost jakéhokoli rozhodnutí. Z tohoto*

Trestního zákoníku, který s jistými odchylkami představuje „*nedbalostní alternativu trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku ve vztahu k jeho úmyslné formě*“,⁵⁷² na kterou poukazují výše.

Dalším ustanovením, jehož zakotvení v trestním právu mj. nesporně přispívá ke komplexitě ochrany zájmu obchodní korporace,⁵⁷³ je pak § 224 Trestního zákoníku upravující trestný čin „způsobení úpadku“. Pro účely definování úpadku se užije ustanovení Insolvenčního zákona, přičemž trestní odpovědnost se vztahuje k osobě dlužníka (tedy obchodní korporace), který si byť i jen z hrubé nedbalosti přivodí úpadek⁵⁷⁴ a naplní tím znaky tohoto trestného činu. Podstata ochrany zájmu korporace spočívá v tom, že s ohledem na její konstrukci hrozí v souvislosti s tím trest především statutárnímu orgánu obchodní korporace (viz 1.3.4. *Rozhodování a jednání obchodní korporace*).⁵⁷⁵

Stejně tak se lze dívat na § 255 Trestního zákoníku, který vymezuje pod trestným činem „zneužití informace a postavení v obchodním styku“ dvě skutkové podstaty. Patří sem, jak uvádí F. Púry, tzv. insider trading ve smyslu § 255, odst. 1, jehož se dopustí ten, „*kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému výhodu nebo prospěch neoprávněně užije informaci dosud nikoliv veřejně přístupnou, kterou získal z důvodu svého zaměstnání, povolání, postavení nebo své funkce a jejíž zveřejnění podstatně ovlivňuje rozhodování v obchodním styku*“, a dále „*kdo uskuteční nebo dá podnět k uskutečnění smlouvy nebo operace na regulovaném trhu s investičními nástroji nebo na organizovaném trhu se zbožím*“.⁵⁷⁶ A dále sem ve smyslu § 255, odst. 2 patří tzv. selftrading, „*jehož se dopustí, kdo jako podnikatel, společník, člen orgánu, zaměstnanec nebo účastník na podnikání dvou nebo více podnikatelů se stejným nebo podobným předmětem činnosti v úmyslu uvedeném v odstavci 1 uzavře nebo dá popud k uzavření smlouvy na úkor jednoho nebo více podnikatelů*“.⁵⁷⁷ V obdobné rovině se pak uplatní i ustanovení § 255a Trestního zákoníku, v němž se vedle zneužití informace kriminalizuje také zneužití postavení v obchodním styku na úkor jednoho nebo více

---

pohledu je tedy zapotřebí chápat i pojem péče řádného hospodáře, kdy v rámci podnikatelské činnosti v zájmu dosažení zisku je zapotřebí činit i rozhodnutí, která sebou nesou i jistou míru podnikatelského rizika.“

⁵⁷² PÚRY, František. § 220. In: ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. s. 1989. ISBN 978-80-7400-178-9.

⁵⁷³ Primárním účelem této úpravy je postihování takového jednání, které ohrožuje či přímo znemožňuje uspokojování nároků věřitelů obchodní korporace.

⁵⁷⁴ Viz ustanovení § 3 Zákona č. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení.

⁵⁷⁵ PÚRY, František. § 220. In: ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. s. 2033-2034. ISBN 978-80-7400-178-9.

⁵⁷⁶ PÚRY, František. § 220. In: ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. s. 2368. ISBN 978-80-7400-178-9.

⁵⁷⁷ PÚRY, František. § 220. In: ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. s. 2368. ISBN 978-80-7400-178-9.

podnikatelů nebo jejich podniků, kterého se dopustí „*podnikatel, člen orgánu zaměstnanec nebo účastník na podnikání dvou nebo více podnikatelů se stejným nebo podobným předmětem činnosti v úmyslu opatřit sobě nebo jinému výhodu nebo prospěch*“ tím, že „*uzavře nebo dá popud k uzavření smlouvy*“.⁵⁷⁸ Dané skutkové podstaty tím, že chrání hospodářskou soutěž prostřednictvím kriminalizace zneužití informací nebo svého postavení, k nimž se případný pachatel dostane prostřednictvím určitého vztahu k obchodní korporaci, zároveň v podstatě doplňují soukromoprávní pravidla zákazu konkurence o možné trestněprávní následky (viz 3.1.2. c) *Zákaz konkurence*).

---

⁵⁷⁸ Ustanovení § 255a, odst. 1 Zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Závěr

V této práci jsem se pokusil v duchu tématu shrnout problematiku zájmu obchodní korporace ve vazbě na české právní prostředí tak, aby bylo možné získat představu o jeho obsahu či spíše o rámci, v němž lze tento obsah hledat. Číním tak prostřednictvím tří cest, které reprezentují jednotlivé části v této práci. V první části se snažím poukázat na podmínky, za jakých mj. vznikalo moderní pojetí obchodní korporace a jaké ono současné pojetí je z hlediska české právní úpravy, přičemž nepřímo docházím k závěru, že původ korporací, které dnes označujeme za kapitálové společnosti, významně ovlivnil do té doby nepochybně svébytně se vyvíjející „předky“ současných osobních společností. Dále zjišťuji, že ekonomické základy daného pojetí jsou úzce spojeny s rozvojem moderních tržních mechanismů a že v důsledku toho se obsah některých zdánlivě neměnných pravidel významně posunul, či snad „přepóloval“. Zde mám na mysli například obsah pravidel, které mohly být a jsou dnes považovány za řádnou péči (viz 1.2.2. *Obchodní korporace jako investice*). Rovněž pak poukazují na význam doktríny právní samostatnosti a její navázání na vývoj popsany v rámci pojednání o původu obchodních korporací (viz 1.2. *Původ obchodní korporace*), která se nutně promítá do formálních odpovědnostních vztahů a vede mne k závěru, že je základním stavebním kamenem nezávislého zájmu obchodní korporace. Proto se také v její poslední kapitole věnované zájmovým skupinám (viz 1.4. *Zájmové skupiny ve vztahu k obchodní korporaci*) snažím získat představu, které zájmy a jak mohou ovlivnit obchodní korporaci ve světle její právní samostatnosti.

Ve druhé části této práce pak vycházejíc z předpokladu, k němuž mne vede část první, se pak snažím pochopit, co si pod pojmem zájmu obchodní korporace lze představit s ohledem na její právní status a jednotlivé „síly“, které korporaci ovlivňují (jak dovozují v poslední kapitole první části). To mne dovádí k tomu, že zájem obchodní korporace se formuje relativně pravidelným mechanismem na základě postupného skládání zájmů osob, které později označím za osoby zainteresované ve světle doktríny „Stakeholder Value, a je přitom jedním ze dvou prvků utvářejících reálné projevy vůle korporace (viz 2.1. *Tvorba zájmu obchodní korporace a její vůle*). Pochopení takového mechanismu pak sice může vést k rozklíčování jednotlivých odpovědnostních vztahů, které jsou předpokladem ochrany zájmu, ale je zřejmé, že je třeba srovnávat je s tím, „co má být“. Teprve skrze tuto konfrontaci, k čemuž postupně docházím, lze získat představu o tom, co je zájmem obchodní korporace. Proto v další kapitole (viz 2.2. *Teoretické pojetí zájmu obchodní korporace*) zabývám stručným shrnutím jednotlivých koncepcí reprezentujících snahu o definování toho, „co má být“ zájmem obchodní korporace, který bude právo chránit. To mne dovádí k závěru, že teoretické přístupy mají více ekonomický

ráz a neberou natolik v potaz již existující svébytný právní rozměr, který ale podle mého názoru u současné korporace existuje. To se pak projevuje tím, že všechny tři starší přístupy („Shareholder Value“, „Stakeholder Value“ a Enlightened Shareholder Value“) pracují primárně jen se zájmy jednotlivých různě zúčastněných vlivových skupin a korporaci přikládají menší význam, než jaký by snad podle mého názoru měla mít.

Proto na základě předcházejícího textu docházím následně k závěru, že čtvrtá koncepce „Entity’s Maximisation and Sustainability“ se mi jeví s ohledem na předchozí závěry jako nejvíce odpovídající kombinaci ekonomické a právní reality. Pracuje totiž se samostatným zájmem korporace a bere podle mého názoru v potaz ostatní faktory jen do té míry, do jaké nakonec reálně zájem korporace utváří. Respektuje přitom právní realitu v podobě samostatnosti korporace, která nakonec není ničím jiným než důsledkem a projevem veřejného zájmu formovaného za specifických podmínek. Následně se pak snažím zamýšlet nad příkladem možného praktického zajištění zájmu korporace pro účely jeho případné ochrany, a to prostřednictvím zapojení informačních technologií do systému správy obchodní korporace (viz 2.3.2. *Úvaha de lege ferenda*).

V poslední, třetí části této práce, se pak snažím v souladu se svou úvahou vyslovenou v úvodu poukázat na příklady ochrany zájmů, které s ohledem na vzájemný soulad či rozpor dotváří ochranu zájmu korporace. Domnívám se přitom, že se tím potvrzuje můj předpoklad, že ochrana zájmu obchodní korporace může přesahovat explicitní právní úpravu, neboť s ohledem na povahu obchodní korporace (to, jak je tvořena a jak se v ní projevují jednotlivé „zájmové síly“) může být samotný zájem obchodní korporace dále rozkrýván právě úpravou určenou na ochranu zájmů těch subjektů, které se v souvislosti s existencí obchodní korporace různě střetávají. Zájmem obchodní korporace pak je s ohledem na tuto práci nepochybně majetkový zájem (vytváření a ochrana majetku – hmotného i nehmotného, tvorba zisku), s tím související „životní zájem“ a stabilita, ochrana dobrého jména a pověsti a další nemateriální zájem představovaný jakýmsi „vlastnictvím“ celé řady vazeb a vztahů (tzv. goodwill).

Zároveň ale zjišťuji, že cíl v podobě vytvoření určité matice, je na úrovni jednotlivce, natož pak této práce, nereálný, co do naplnění jejího obsahu. Přesto ale docházím k tomu, že si lze představit určitou formu této matice, která by případně mohla sloužit k zpracování podrobné analýzy, anebo alespoň pro snadnější orientaci v problematice při řešení konkrétních otázek týkajících se zájmu korporace. Pro představu proto níže takovou matici navrhuji tak, aby v jejím rámci byly jednotlivé instituty rozřazeny podle toho, zda jsou v zájmu obchodní korporace (horní levý trojúhelník s kladným znaménkem) či jsou s ním v rozporu (spodní pravý trojúhelník se záporným znaménkem).

	OK	ČLEN OK	SO	KO	VĚŘ.	DLU.	ZEC	3. OS	VEŘ. ZÁJ
OK	X								
ČLEN OK		X							
SO			X				+		
KO				X					
VĚŘ.					X				
DLU.						X			
ZEC			-				X		
3. OS								X	
VEŘ. ZÁJ									X

Matice souladných a rozporných zájmů

<i>OK</i>	– obchodní korporace	<i>DLU.</i>	– dlužník
<i>ČLEN OK</i>	– člen obchodní korporace	<i>ZEC</i>	– zaměstnanec
<i>SO</i>	– správní orgán	<i>3. OS</i>	– třetí osoby
<i>KO</i>	– kontrolní orgán	<i>VEŘ. ZÁJ</i>	– veřejný zájem
<i>VĚŘ.</i>	– věřitel		

Nad rámec pak mohu poznamenat, že třídění vztahů jednotlivých zájmů nad binární rozměr (shodný/rozporný), o němž jsem uvažoval při zpracovávání záměru této práce následovně:

- (1) zájmy osob shodné se zájmem obchodní korporace,
- (2) zájmy osob, které nejsou rozporu se zájmem obchodní korporace, ale v odvozeném souladu s ním,
- (3) zájmy osob, které sice nejsou shodné, ale jsou ve vzájemném souladu se zájmem obchodní korporace, tedy se nejenže nevylučují (nejsou protichůdné), ale byť sledují nikoli shodné cíle, v metodách a prostředcích se více či méně shodují a cíle se ve svých důsledcích nevylučují,
- (4) zájmy osob v rozporu se zájmem obchodní korporace,

se ve světle této práce jeví jako kontraproduktivní a není třeba se jím zabývat, neboť první dvě skupiny zájmů je možné zařadit do oblasti zájmové shody s korporací, třetí neutrální skupinu zřejmě není třeba reflektovat a čtvrtá skupina zájmů představuje rozpor se zájmem korporace.

Zcela závěrem této práce mohu konstatovat, že zájem obchodní korporace představuje zásadní výzvu z pohledu předvídatelnosti práva, neboť jeho postupné a systematické definování je nezbytným předpokladem pro ustálené rozhodování a také konkrétnější normotvorbu.

Dále jsem přesvědčen o tom, že je na místě zpracovat určitou formu matice, kterou navrhuji výše, a to způsobem, který by byl použitelný zejména pro osoby podílející se na životě obchodní korporace, neboť ten by mohl zjednodušit jejich případné rozhodování s ohledem na jeho možné dopady. Zde mám na mysli rozpracování mechanismů, jakými jsou nejen korporátní právní úprava a možné jiné instituty uplatnitelné v souladu se zájmem korporace, ale i úpravu nástrojů případně stojících proti zájmu obchodní korporace, jako jsou např. ochrana slabší strany či spotřebitelské právo, anebo uvažovaná úprava hromadných žalob.⁵⁷⁹

Tím by mohlo být napomáháno k zefektivňování správy obchodních korporací v ekonomickém slova smyslu, což by přispělo k plnění jejích cílů. Pokud bychom se přitom přiklonili k tomu, že svébytný zájem obchodní korporace existuje nezávisle na vůli jednotlivých aktérů, třebaže je výsledkem jejich zájmových střetů, a v tomto duchu zasluhuje ochranu proti všem aktérům, mohla by se tím snad otevřít cesta pro funkční pojetí obchodní korporace lépe odpovídající na současné zájmy společnosti.

---

⁵⁷⁹ Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách. Materiál - Portál Aplikace ODok. Úvodní stránka - Portál Aplikace ODok [online]. Copyright © 2019 [cit. 28.03.2019]. s. 5. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSARKE8ZPJ>

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

1. POST, James E, Lee E PRESTON a Sybille SAUTER-SACHS: Redefining the corporation: stakeholder management and organizational wealth. Stanford, Calif.: Stanford Business Books, c2002. ISBN 9780804743044.
2. HOLEČEK, Václav, Jana MIŇHOVÁ a Pavel PRUNNER. Psychologie pro právníky. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-065-9.
3. HARARI, Yuval. N. Sapiens: a brief history of humankind. London: Harvill Secker, 2014. ISBN 978-1-84655-824-5.
4. HARARI, Yuval N. Homo Deus: A Brief History of Tomorrow. New York, NY: Harper, an imprint of HarperCollins Publishers, 2017. ISBN 9781910701874.
5. KRÜGER, Paul, ed. Justinianské Instituce: Iustiniani Institutiones. Přeložil Peter BLAHO, přeložil Michal SKŘEJPEK. V Praze: Karolinum, 2010. Fontes iuris romani. ISBN 9788024617497.
6. Owens, R. N. Business Organization and Combination. New York: Prantice Hall Print, INC., 1934.
7. Szramkiewicz, R., Descamps, O.: Histoire du droit des affaires. 2e édition, édition mise à jour. Paris: LGDJ-Lextenso éditions, 2013. ISBN 9782275041384.
8. ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5.
9. HAVEL, Bohumil. Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací. Praha: Auditorium, 2010. Téma (Auditorium). ISBN 978-80-87284-11-7.
10. Dvořák, T. Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. 936 s. ISBN 978-80-7357-430-7.
11. ČERNÁ, S. Obchodní právo 3. Akciová společnost. 1. vydání. Praha: ASPI, 2006. 360 s. ISBN 80-7357-164-1.
12. ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, KUHN, Petr. § 2 [Předmět podnikání]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, ISBN 978-80-7400-540-4.
13. LOKAJÍČEK, Jan. Prolomení majetkové samostatnosti kapitálových společností. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-603-6.
14. PELIKÁN, Robert. Právní subjektivita. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-745-2.
15. KINCL, J. in KINCL, J.; URFUS, V. Římské právo. 1. vydání. Panorama/Praha, 1990, ISBN 80-7038-134-5.
16. ELIÁŠ, Karel. Kurs obchodního práva: Právnícké osoby jako podnikatelé. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 1995. ISBN 80-7179-050-8.

17. ELIÁŠ, Karel, Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ. Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005, xxxvi, 617 s. ISBN 80-7179-391-4.
18. DVOŘÁK, T. Družstevní právo. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2006. 390 s. ISBN 80-7179-551-8.
19. ŘÍMALOVÁ, O., HOLEJŠOVSKÝ, J. Družstva. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2004. 516 s. ISBN 80-7179-812-6.
20. Skalická Dušátková, M.: Firma, podnik nebo obchodní závod? Některé termíny ekonomických disciplín v konfrontaci s jejich legální definicí. Sborník konference: Interdisciplinární mezinárodní vědecká konference doktorandů a odborných asistentů QUAERE 2015. Hradec Králové: MAGNANIMITAS, 5. vyd. 2015. ISBN 978-80-87952-10-8.
21. HAVEL, Bohumil. Teorie firmy a konflikty zájmů ve společnosti. In: HUSÁR, Ján a Kristián CSACH. Konflikty zájmů v práve obchodných spoločností. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 23-24. ISBN 978-80-8168-926-0.
22. BLACK, Henry Campbell, Joseph R. NOLAN a Jacqueline M. NOLAN-HALEY. Blackův právnický slovník. 6. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1993. ISBN 80-85605-23-6.
23. KRAAKMAN, R. H. The anatomy of corporate law: a comparative and functional approach. Third edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press, 2017. ISBN 978-0-19-872431-5.
24. ROSTAS, Dusan a Zofia SULEKOVA. Corporation as a Legal Person: Theoretical Basis and Practical Implications, 97 Pravny Obzor 417. 2014.
25. HURYCHOVÁ, Klára, Petr TOMÁŠEK a Michael ZVÁRA. Obchodní korporace v judikatuře českých a zahraničních soudů. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3500-2.
26. DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, j., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol.: Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN: 978-80-7478-326-5.
27. VOCHOZKA, Marek a Petr MULAČ. Podniková ekonomika. Praha: Grada, 2012. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-4372-1.
28. BÍLKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal, ČUHELOVÁ, Kateřina, DAVID, Ludvík, DÁVID, Radovan, DOBROVOLNÁ, Eva, FOJTÍK, Lumír, HANDLAR, Jiří, HAVLAN, Petr, HOLEJŠOVSKÝ, Josef, HORECKÝ, Jan, HULMÁK, Milan, HURDÍK, Jan, HRDLIČKA, Miloslav, KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr, LAZÍKOVÁ, Jarmila, LEBEDA, Martin, PODIVÍNOVÁ, Martina Kuloglija, PONDIKASOVÁ, Tereza, RONOVSÁ, Kateřina, RUBAN, Radek, ŠEVČEK, Marek, TŮMA, Pavel, VÍTEK, Jindřich. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9.
29. KEANE, Ronan a Ronan KEANE. Company law. 4th ed. Haywards Heath, West Sussex: Tottel Pub., 2007. ISBN 978-1845922986
30. FARRAR, John. H., Nigel FUREY, Brenda HANNIGAN a Philip WYLIE. Farrar's Company Law. Fourth (4th) edition. London, United Kingdom: Butterworths Law, Lexisnexis UK, 1998. ISBN 9780406048004.
31. Čech, P. a Petr ŠUK. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. ISBN 978-80-7273-177-0.

32. TILSCH, Emanuel, SPÁČIL, Jiří, ed. Občanské právo: část všeobecná. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Klasická právnická díla (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-897-8.
33. ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a Josef FIALA a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Wolters Kluwer, a.s. Praha. 2014. s. 466. ISBN 978-80-7478-370-8.
34. ČERNÁ, Stanislava. K některým aspektům zájmu společnosti. In: ČERNÁ, Stanislava, ČECH, Petr a kol. (eds.). Pocta Ivaně Štenglové k 70. narozeninám. Právo společnosti–ohlédnutí za dvěma desetiletími účinnosti obch. zákoníku. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 63. ISBN: 978-80-7400-262-5.
35. DĚDIČ, Jan. Obchodní zákoník: komentář. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, s. 1747-3055. ISBN 8072730711.
36. ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 1.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013. ISBN: 978-80-7400-480.
37. ČÁP, Zdeněk a Jan HEJDA. Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy. Praha: Linde Praha, 2013. ISBN 978-80-7201-917-5.
38. RICHTER, Tomáš. Insolvenční právo. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-329-4.
39. ŠVESTKA, Jan, DVOŘÁK, J., FIALA J. a kol. Občanský zákoník: komentář. Svazek IV. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). s. 922. ISBN 978-80-7478-630-3.
40. LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk a Tomáš DOLEŽIL a kol. Zákon o obchodních korporacích: komentář. I. díl. Wolters Kluwer a.s.. Praha. 2014. s. 768. ISBN 978-80-7478-537-5.
41. PIHERA, Vlastimil. Kapitál vs. Práce; kodeterminace a střet zájmů. In: HUSÁR, Ján a Kristián CSACH. Konflikty zájmů v práve obchodných spoločností. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 49. ISBN 978-80-8168-926-0.
42. HUSÁR, Ján. Ochrana veřejného zájmu v činnosti obchodnej spoločnosti. In: HUSÁR, Ján a Kristián CSACH. Konflikty zájmů v práve obchodných spoločností. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 62. ISBN 978-80-8168-926-0.
43. HUDSON, Alastair. Understanding company law. New York: Routledge, 2012. s. 267. ISBN 978-0415682176.
44. MONTGOMERY, John B., Rachel LOPEZ a Bonnie BUSHMAN. Great from the the start: How conscios corporations attract success. New York City: Morgan James Publishing, 2012. s. 173. ISBN 978-1-61448-148-5.
45. GOSSY, Gregor. A Stakeholder Rationale for Risk Management: Implications for Corporate Finance Decisions. | GWV Fachverlage GmbH, Wiesbaden: Gabler Verlag, 2008. s. 6. ISBN 978-3-8349-0985-5.
46. FREEMAN, R. Edward. Strategic Management: A Stakeholder Approach. New York: Cambridge University Press, 2010. ISBN 978-0-521-15174-0.
47. PATAKYOVÁ, Mária a Barbora GRAMBLIČKOVÁ. Společenská zodpovednosť obchodných spoločnosti a trvalo udržateľný rozvoj. In: HUSÁR, Ján a Kristián CSACH. Konflikty zájmů v práve obchodných spoločností. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 43-44. ISBN 978-80-8168-926-0

48. SCHENKOVÁ, Kateřina a Jan LASÁK. Compliance v podnikové praxi. V Praze: C.H. Beck, 2017. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.
49. LEVI-FAUR, David. Handbook on the politics of regulation. Northampton, MA, USA: Edward Elgar. 2011. s. 274. ISBN 9781848440050.
50. GREENFIELD, Kent. Corporations are people too: (and they should act like it). New Haven, CT: Yale University Press, 2018. s. 175, 186. ISBN 978-0-300-21147-4.
51. DUTTON, Kevin a Renata ČERVENKOVÁ. Moudrost psychopatů: svatí, špioni a sérioví vrazi. Praha: Portál, 2018. s. 123-124. ISBN 978-80-262-1462-5.
52. ŠTENGLOVÁ, Ivana. Konflikt zájmů pohledem judikatury Nejvyššího soudu České republiky. In: HUSÁR, Ján a Kristián CSACH. Konflikty záujmov v práve obchodných spoločností. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 23-24. ISBN 978-80-8168-926-0.
53. HULMÁK, Milan, BEDNÁŘ, Václav, BEZOUŠKA, Petr, BOHMAN, Ludvík, DOBROVOLNÁ, Eva, DOLEŽAL, Tomáš, ELEK, Štefan, HANDLAR, Jiří, HAVEL, Bohumil, HORÁK, Pavel, CHALOUPKOVÁ, Helena, KABELKOVÁ, Eva, KASÍK, Petr, KOTÁSEK, Josef, LIŠKA, Petr, MACEK, Jiří, ONDREJOVÁ, Dana, PETROV, Jan, PIHERA, Vlastimil, SEDLÁČEK, Dušan, SEDLÁČEK, Pavel, SELUCKÁ, Markéta, SIMON, Pavel, SVOBODA, Lukáš, TRUBAČ, Ondřej, VÍTOVÁ, Blanka, WAWERKOVÁ, Magdalena. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8.
54. BĚLINA, Miroslav, BOGNÁROVÁ, Věra, DRÁPAL, Ljubomír, HŮRKA, Petr, KAHLE, Bohuslav, KALENSKÁ, Marie, PICHRT, Jan, ŠTANGOVÁ, Věra, ŠTEFKO, Martin, TRÖSTER, Petr, VYSOKAJOVÁ, Margerita. Pracovní právo. 5.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013.
55. ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. s. 1970. ISBN 978-80-7400-178-9.

Seznam použitých zkratk

1. Zákon o obchodních korporacích - Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech.
2. Občanský zákoník - Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech.
3. Insolvenční zákon - Zákon č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení.
4. Zákon o dani z příjmu - Zákona č. 586/1992 Sb., České národní rady o daních z příjmů.
5. Zákoník práce - Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.
6. Trestní zákoník - Zákon č. 40/2009 Sb, trestní zákoník.

Seznam použitých právních předpisů

1. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
2. Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech.
3. Zákon č. 40/2009 Sb, trestní zákoník.
4. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.
5. Zákon č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení.
6. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
7. Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a změně některých zákonů
8. Nařízení Komise (ES) 800/2008 o blokových výjimkách
9. Zákonem č. 360/2004 Sb. o Evropském hospodářském zájmovém sdružení
10. Nařízení Rady (EHS) č. 2137/85 o zřízení Evropského hospodářského zájmového sdružení
11. Nařízením Rady (ES) č. 2157/2001 o statutu evropské společnosti
12. Směrnici Rady č. 2001/86/ES o zapojení zaměstnanců
13. Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti
14. Zákonem č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti
15. Zákona č. 586/1992 Sb., České národní rady o daních z příjmů
16. Zákon č. 125/2008 Sb., Z. o přeměnách obchodních společností a družstev
17. Companies Act 2006.

Seznam použité judikatury

1. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 12. 2011, sp.zn. 32 Cdo 5089/2009.
2. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 8. 2009, sp. zn. 15 Tdo 294/2009.
3. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 18. března 2005, sp. zn. 4 Afs 24/2003.
4. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. dubna 2006, sp. zn. 5 Tdo 94/2006.
5. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 11. 2009, sp. zn. 29 Cdo 4563/2008.
6. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. února 2007, sp. zn. 32 Odo 302/2004.
7. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. února 2009, sp. zn. 29 Cdo 3864/2008.
8. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. června 2009, sp. zn. 29 Cdo 2964/2008.
9. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. března 2005, sp. zn. 8 Tdo 124/2005.
10. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. října 2008, sp. zn. 29 Cdo 2531/2008.
11. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 18. března 2005, sp. zn. 4 Afs 24/2003.
12. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. dubna 2006, sp. zn. 5 Tdo 94/2006.
13. Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 18. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1224/2006.
14. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. července 2008, sp. zn. 29 Odo 1262/2006.
15. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. dubna 2013, sp. zn. 29 Cdo 2363/2011.
16. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. 29 Cdo 440/2013.
17. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. 29 Cdo 440/2013.
18. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 23 Cdo 3202/2013.
19. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 3. 2000, sp. zn. 32 Cdo 2230/99.
20. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 8. 2009, sp. zn. 15 Tdo 294/2009.
21. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 21. 8. 2018, sp. zn. III ÚS 669/2017.
22. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 17. 1. 2019, sp. zn. 10 Ads 284/2017-42.
23. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 8. 2008, sp. zn. 5Tdo 412/2007.
24. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 12. 2009, sp. zn. 23 Cdo 3867/2007.
25. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4384/2015.
26. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 31 Cdo 4831/2017.
27. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 8. 12. 2011, sp. zn. I. ÚS 3168/11.
28. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 4. 2001, sp. zn. 3 Cmo 46/2000.
29. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1143/2005.

Seznam ostatních zdrojů

1. ADELMAN, J. What Caused Capitalism, 94 *Foreign Affairs*. 136. 2015.
2. BELVONČÍKOVÁ, Barbora. Credit rating z pohledu práva a ekonomie. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy. 2017.
3. BRÁZDIL, Martin. Prolomení majetkové samostatnosti obchodních společností. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. 2015.
4. Bartoň, D. Družstvo a akciová společnost – shodné a rozdílné rysy. Bakalářská práce. Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity. 2010.
5. ZBORAN, E.: Systém právnických osob. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. 2009.
6. SZAABÓOVÁ, K. Komparace právní úpravy veřejné obchodní společnosti v českém a německém právním řádu. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy. 2010.
7. LÁLA, Daniel. Povaha členství ve statutárním orgánu osobní společnosti aneb je člen statutárního orgánu osobní společnosti členem voleného orgánu ve smyslu občanského zákoníku? *Obchodněprávní revue*. 2018, č. 4.
8. ADAMCOVÁ, H. Komanditní společnost v českém právu. Bakalářská práce. Bankovní institut vysoká škola Praha. 2009.
9. MAREK, D. Všeobecný obchodní zákoník rakouský. Diplomová práce. Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni. 2012.
10. BARTOŇ, D. *Družstvo a akciová společnost – shodné a rozdílné rysy*. Bakalářská práce. Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity. 2010
11. BRÁZDIL, Martin. Prolomení majetkové samostatnosti obchodních společností. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. 2015.
12. ALCHIAN, A., DEMSETZ, H.: Production, Information Costs, and Economic Organization, 62 *American Economic Review*. 1972.
13. Bratton, W. W.: The "Nexus of Contracts" Corporation: A Critical Appraisal. University of Pennsylvania Law School. Penn Law: Legal Scholarship Repository. 1989.
14. NEKORANCOVÁ, Klára. *Obchodní korporace jako soubor vztahů (specialita korporátního práva k právu závazkovému)*. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. 2015.
15. MÁDR, J. Evropská akciová společnost – SE. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. 2011.
16. KOŽIAK, Jaromír. Otázky a odpovědi: Jaké povinnosti je povinen společník obchodní korporace dodržovat při hlasování na valné hromadě? Je vázán standardem loajality? *Rekodifikace & Praxe*. 2015, roč. 3, č. 7–8.
17. ČECH, Petr. Nad několika rekodifikačními nejasnostmi. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 11-12, s. 324-329
18. ŠATROVÁ, Lucie. Péče řádného hospodáře a jeho modifikace v nové právní úpravě. Diplomová práce. Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni. 2015.

19. DVOŘÁK, Michal. Pojetí péče řádného hospodáře v českém právním řádu. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy. 2017.
20. VIMROVÁ, Hana. Proces aplikace alternativních modelů teorie firmy na nestandardní vlastnickou a organizační strukturu. Český finanční a účetní časopis. 2015, roč. 10, č. 2.
21. PAVELKA, Jan, FILIPOVÁ, Veronika. Obchodní podíl u jednotlivých forem obchodních společností podle nové právní úpravy 1. část. Rekodifikační novinky. 2012, č. 8.
22. HUBÁČEK, Tomáš. Zákaz konkurence z hlediska povinnosti loajality společníka. Obchodněprávní revue. 2018, č. 7-8, s. 209-216.
23. DEÁK, Marko. Stret záujmov pri konaní člena štatutárneho orgánu kapitálovej obchodnej spoločnosti. Obchodněprávní revue. 2016, č. 2.
24. PELIKÁN, Robert. Problematika nedokonalé subjektivity v obchodním právu. Disertační práce. Právnická fakulta Univerzity Kalovy. Praha. 2010.
25. KEAY, Andrew. Ascertaining the Corporate Objective: An Entity Maximisation and Sustainability Model, 71 Mod. L. Rev. 663. 2008.
26. PELIKÁN, Robert a Irena PELIKÁNOVÁ. Návrat právního nihilismu. Právní rozhledy, č. 6, Praha. 2009.
27. MATOUŠ, Michal. Nástroje ochrany zájmu obchodní korporace. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. 2015.
28. FENCÍKOVÁ, Lucie. "Stakeholder Value" jako nový fenomén práva obchodních korporací. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. 2016.
29. ATTENBOROUGH, Daniel. Winner of the SLS Annual Conference Best Paper Prize 2011 - Giving Purpose to the Corporate Purpose Debate: An Equitable Maximisation and Viability Principle, 32 Legal Stud. 4. 2012.
30. SUKOVATÝ, Marek. INDIKATIVNÍ PLÁNOVÁNÍ VE FRANCII - Indicative planning in France. Bakalářská práce. Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity. 2011.
31. ZHAO, Jingchen. The Curious Case of Stakeholder Theory: Calling for a More Realistic Theory, 17 Int'l Trade & Bus. L. Rev. 1. 2014.
32. HARPER HO, Virginia. Enlightened Shareholder Value: Corporate Governance beyond the Shareholder-Stakeholder Divide, 36 J. Corp. L. 59. 2010.
33. KEAY, Andrew. Tackling the Issue of the Corporate Objective: An Analysis of the United Kingdom's Enlightened Shareholder Value Approach, 29 Sydney L. Rev. 577. 2007.
34. KEAY, Andrew. Ultimate Objective of the Company and the Enforcement of the Entity Maximisation and Sustainability Model, 10 J. Corp. L. Stud. 35. 2010.
35. VOŘÍŠEK, Pavel. Společník kapitálové korporace jako člen nejvyššího orgánu a jeho postavení. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. 2016.
36. RUBINSTEIN, Ira S. Regulating Privacy by Design, 26 Berkeley Tech. L.J. 1409. 2011.
37. PROCHÁZKA, Jakub. Sřet zájmů při řízení obchodních korporací. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Praha. 2016.

38. DĚDIČ, J. Úprava konfliktů zájmů v zákoně o obchodních korporacích ve vazbě na nový občanský zákoník. *Právní rozhledy* 15-16/2014. s. 524.
39. GURIČOVÁ, Jana. Zákonné ručení společníků a dalších osob za dluhy obchodní korporace (včetně nadnárodních). Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. 2014.
40. PILÍK, Václav. Pojetí a úprava ochrany právní osobnosti právnických osob v občanském právu. *Právní rozhledy*. 2016, č. 13-14, s. 457-467
41. VÍCH, Václav. Zákaz konkurence ve smluvním právu. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. 2016.

Seznam elektronických zdrojů

42. Cohen, S. Marc: *Aristotle's Metaphysics*. The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Winter 2016 Edition), Edward N. Zalta (ed.). [online]. Copyright © 2016 [cit. 28.01.2019] Dostupné z: <https://plato.stanford.edu/archives/win2016/entries/aristotle-metaphysics/>
43. Petrželka, J.: Čítanka antických a středověkých filosofických textů. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6902-2, str. 75. Digital Library, Faculty of Arts, MU [online]. Copyright © [cit. 27.01.2019]. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/131070/Books_2010_2019_051-2014-1_8.pdf Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/131070/Books_2010_2019_051-2014-1_8.pdf
44. Internetová jazyková příručka – zájem. Internetová jazyková příručka [online]. Copyright © [cit. 27.01.2019]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=z%C3%A1jem>
45. Pelikánová, I.: Koncepce obchodního práva v nové soukromoprávní kodifikaci. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, 2015 (roč. 23, č. 1). ISSN 1210-9126, str. 40 Dostupné na: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/5355/4443>
46. A Short History Of Corporations. New Internationalist: New Internationalist Publications Ltd. [online]. 5. června 2002 [cit. 2018-10-31]. Dostupné z: <https://newint.org/features/2002/07/05/history>
47. KOČER, Jan. Fiduciární obligace a povaha odpovědnosti za její porušení. *Obchodní korporace na prahu „nového světa“* 26. – 28. dubna 2013 (Výjezdní seminář z obchodního práva). Právnická fakulta Univerzity Karlovy [online]. Copyright © [cit. 12.02.2019]. Dostupné z: <https://www.prf.cuni.cz/res/dwe-files/1404046191.pdf>
48. GÖRGES, M. Globální korporace z perspektivy mezinárodních vztahů a práva. *Studentská vědecká odborná činnost*. Právnická fakulta Univerzity Karlovy (duben 2015), str. 6-8. Dostupné z: https://moodle.prf.cuni.cz/pluginfile.php/46963/mod_data/.../Marek%20Görges.pdf
49. WILLISTON, S.: History of the Law of Business Corporations before 1800. II. (Concluded). *Harvard Law Review*, Vol. 2, No. 4. The Harvard Law Review Association (15. listopadu 15, 1888), str. 151. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/1321930>

50. A Short History Of Corporations. New Internationalist: New Internationalist Publications Ltd. [online]. 5. června 2002 [cit. 2018-10-31]. Dostupné z: <https://newint.org/features/2002/07/05/history>
51. JENSEN, Michael C. a William H. MECKLING. Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure - ScienceDirect. ScienceDirect.com | Science, health and medical journals, full text articles and books. [online]. Copyright © 1976 Published by Elsevier B.V. [cit. 13.03.2019]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0304405X7690026X>
52. WALTON, Michael. Corporate governance and agency problems – consequences for efficiency and ekvity (teaching notes). Applications and Cases in International Development, 2007, str. 3. [online]. Copyright © [cit. 22.01.2019]. Dostupné z: <http://www.michaelwalton.info/wp-content/uploads/2011/08/Corporate-governance-and-agency.pdf>
53. Důvodová zpráva k ZOK – konsolidovaná verze. Dostupné na: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf>
54. PELIKÁN, Robert. K právní subjektivitě v obchodním právu. Rigorózní práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy. Červen 2009, str. 4. [online]. Dostupné na: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ps0r1hGognQJ:https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/150000976+&cd=4&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>
55. KOVAL, J., SOCHOROVÁ, P. Evropská družstevní společnost. Epravo.cz magazine. Praha: Epravo.cz, 2006. ISSN 1802-1492. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-druzstevni-spolecnost-48836.html>
56. Důvodová zpráva k NOZ – konsolidovaná verze, str. 74-75. Dostupné na: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>
57. Stanoviska k NOZ. K pojmu podnikatel podle občanského zákoníku: Bulletin Advokacie. Bulletin advokacie, odborný právnický portál | Domů [online]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/stanoviska-k-noz-k-pojmu-podnikatel-podle-obcanskeho-zakoniku?browser=mobi>
58. OTAVOVÁ, M. Zdaňování příjmů veřejných obchodních společností a komanditních společností včetně jejich společníků. Mzdová praxe [online]. Dostupné z: http://www.mzdovapraxe.cz/archiv/dokument/doc-d45949v57271-zdanovani-prijmu-verejnych-obchodnich-spolecnosti-a-koma/?search_query
59. RUBAN, R.: O povaze právnických osob. Sborníky – Dny práva. Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Česká republika (2012), str. 2. Dostupné na: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/Bermudskytrojuhelnik/RubanRadek.pdf
60. FIALA, Petr a Jiří DOSTÁL. Jednatelé jako kolektivní orgán | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 01.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/jednatele-jako-kolektivni-organ-95020.html>

61. FIALA, Petr a Jiří DOSTÁL. Jednatelé jako kolektivní orgán | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 01.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/jednatele-jako-kolektivni-organ-95020.html>
62. Vládní návrh zákona. Sněmovní tisk 207/0, část č. 1/10. Novela z. o obchodních korporacích – EU [cit. 2019-03-06], str. 10, 139-142. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=207&CT1=0>
63. LÁLA, D. Komu náleží obchodní vedení ve veřejné obchodní | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 27.02.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/komu-nalezi-obchodni-vedeni-ve-verejne-obchodni-spolecnosti-99917.html>
64. GABONAY, Andrea. K povinnosti loajality | Právní prostor. Právní prostor [online]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/povinnost-loajality>
65. KOŽIAK, Jaromír. Business Judgement Rule in Czech Corporations Act. Juridical Tribune Journal. Tribuna Juridica 3.2. About Open Academic Journals Index [online]. Copyright ©W [cit. 08.03.2019]. s. 127-135. Dostupné z: <http://oaji.net/articles/2017/5275-1511869724.pdf>
66. Business Judgment Rule | Wex Legal Dictionary / Encyclopedia | LII / Legal Information Institute. LII / Legal Information Institute [online]. Dostupné z: https://www.law.cornell.edu/wex/business_judgment_rule
67. ROSE, Caspar. Director's liability and investor protection: a law and finance perspective (June 2011), Volume 32, Issue 3. European Journal of Law and Economics. s. 287-305 [online]. Dostupné z: <http://link.springer.com/article/10.1007/s10657-010-9153-3>
68. EISENBERG, Melvin Aron. The Divergence of Standards of Conduct and Standards of Review in Corporate Law, 62 Fordham L. Rev. 437. [online]. Copyright © [cit. 10.03.2019]. s. 444-445. Dostupné z: https://ir.lawnet.fordham.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&http_sredir=1&article=3064&context=flr
69. PERTHEN, Ervín a Milan CHMELÍK. K postavení prokuristy obchodní společnosti podle zákona o obchodních korporacích | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 13.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-postaveni-prokuristy-obchodni-spolecnosti-podle-zakona-o-obchodnich-korporacich-100988.html>
70. Sinclair Oil Corp. v. Levien (Del. 1971). H2O Classroom Tools [online]. Dostupné z: <https://h2o.law.harvard.edu/collages/4277>
71. GREENHOW, Annette. The Statutory Business Judgment Rule: Putting the Wind into Directors' Sails. Bond Law Review: Vol.11: Iss. 1, Article 4. 1999 [online]. Dostupné z: <http://epublications.bond.edu.au/blr/vol11/iss1/4>
72. Bainbridge, Stephen Mark, The Business Judgment Rule as Abstention Doctrine (July 29, 2003). UCLA, School of Law, Law and Econ. Research Paper No. 03-18 [online]. s. 1-5. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=429260>

73. MELZER, Filip. Corpus delicti aneb obrana úpravy deliktního práva v návrhu občanského zákoníku. Bulletin Advokacie, č. 3/2011, str. 24 an. [online]. Copyright © [cit. 12.03.2019]. s. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Melzer_Corpus%20delicti_aneb%20obrana_upravy_deliktneho_prava.pdf
74. Důvodová zpráva K § 31 až 43. Komentář k § 39 ZOK, OBCAN, komunitní portál o rekonstrukci. Ze dne 3. 4. 2014, dostupné na: <https://www.obczan.cz/zakon/zok/cast-prvni/hlava-i/dil-6/skupina-1/paragraf-39?detail-comments-item-1334-expanded=1&detail-comments-item-1334-item-8769-comments-item-1880-expanded=1&do=detail-comments-item-1334-export>
75. Rozehnal, A. Je společník korporace skutečným vlastníkem nebo pouze správcem své společnosti?. Epravo.cz magazine. Praha: Epravo.cz, 2017. ISSN 1802-1492. Dostupné na: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/je-spolecnik-korporace-skutecnym-vlastnikem-nebo-pouze-spravcem-sve-spolecnosti>
76. ELIÁŠOVÁ, Petra. K některým novinkám v právech akcionářů podle zá | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 17.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-nekterym-novinkam-v-pravech-akcionaruu-podle-zakona-o-obchodnich-korporacich-cast-i-94373.html>
77. GRANÁT, Michal. Souběh na dlouhou trať | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 13.03.2019]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/soubeh-na-dlouhou-trat-109018.html?utm_medium=email&utm_source=newsletter&utm_campaign=novinky-epravo-cz-13-3-2019
78. JANOŠEK, Vladimír. Může člen statutárního orgánu uzavřít sám se sebou | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 26.03.2019]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/muze-clen-statutarniho-organu-uzavrit-sam-se-sebou-pracovni-smlouvu-109054.html?utm_medium=email&utm_source=newsletter&utm_campaign=novinky-epravo-cz-19-3-2019
79. RŮŽIČKA, Michal. Změny v zastoupení zaměstnanců v dozorčích radách | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 13.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zmeny-v-zastoupeni-zamestnancuu-v-dozorcich-radach-104691.html>
80. Josková, L.: Rozdělení působnosti v rámci kolektivního orgánu a jeho dopad na odpovědnost. Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie. Praha: [Ústředí české advokacie], 1971-. ISSN 1210-6348. Dostupné na: <http://www.bulletin-advokacie.cz/rozdeleni-pusobnosti-v-ramci-kolektivniho-organu-a-jeho-dopad-na-odpovednost?browser=mobi>
81. What is BUSINESS PARTNER? definition of BUSINESS PARTNER (Black's Law Dictionary). Black's Law Dictionary - Free Online Legal Dictionary [online]. Dostupné z: <https://thelawdictionary.org/business-partner/>

82. NOVÁK, Jaroslav a Martina BARBARIČOVÁ. Ocenění goodwillu při koupi závodu a odpovědnost statutárních orgánů akciové společnosti | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 14.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/oceni-goodwillu-pri-koupi-zavodu-a-odpovednost-statutarnich-organu-akciove-spolecnosti-94312.html?mail>
83. TROJAN, Oldřich. Dobrá pověst právnické osoby | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 14.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dobra-povest-pravnicke-osoby-42898.html>
84. PELIKÁN, Robert. Nová úprava koncernů v českém zákoně o obchodních korporacích. In: Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, řada teoretická ; sv. 453: Reforma súkromného práva na Slovensku a v Čechách: zborník príspevkov z konferencie Československé právnické dni, Detašované pracovisko Justičnej akadémie Slovenskej republiky v Omšeni, 29.-30. máj 2013. Brno: Masarykova univerzita, 2013, str. 113. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Monika_Jurcova2/publication/274009576_Ciastkove_otazky_rekodifikacie_sukromneho_prava_Zmluvna_spravodlivost/links/551282130cf270fd7e32d771/Ciastkove-otazky-rekodifikacie-sukromneho-prava-Zmluvna-spravodlivost.pdf
85. PARGENDLER, Mariana. The Role of the State in Contract Law: The Common-Civil Law Divide, 43 Yale J. Int'l L. (2018). 143. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.yale.edu/yjil/vol43/iss1/3>
86. Defining emerging markets - What's in a name?. The Economist - World News, Politics, Economics, Business & Finance [online]. Copyright © The Economist Newspaper Limited [cit. 14.03.2019]. Dostupné z: <https://www.economist.com/special-report/2017/10/07/defining-emerging-markets>
87. ARMOUR, John, HANSMANN, Henry, Reinier KRAAKMAN. AGENCY PROBLEMS, LEGAL STRATEGIES AND ENFORCEMENT. Discussion Paper No. 644 7/2009. In: HARVARD JOHN M. OLIN CENTER FOR LAW, ECONOMICS, AND BUSINESS, [online]. Copyright © [cit. 08.03.2019]. s. 2-3. Dostupné z: http://www.law.harvard.edu/programs/olin_center/papers/pdf/Kraakman_644.pdf
88. Corporate Governance - Správa a řízení společností | MPO. Ministerstvo průmyslu a obchodu [online]. Copyright © Copyright 2005 [cit. 12.03.2019]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/dokument2566.html>
89. HANSMANN, Henry a Reinier KRAAKMAN. The End of History for Corporate Law (January 2000). Yale Law School Working Paper No. 235; NYU Working Paper No. 013; Harvard Law School Discussion Paper No. 280; Yale SOM Working Paper No. ICF - 00-09. s. 9. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=204528>
90. LAVRUSHIN, Konstantin. Korporátní maska a její sejmutí | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 17.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/korporatni-mask-a-jeji-sejmuti-102202.html>

91. FIALA, Otakar a Daniel KOŠTÁL. Výplata podílu na zisku kapitálové společnosti ve světle rekodifikace | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbirka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 17.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vyplata-podilu-na-zisku-kapitalove-spolecnosti-ve-svetle-rekodifikace-93166.html>
92. „Stakeholder“ | Wex Legal Dictionary / Encyclopedia | LII / Legal Information Institute. LII / Legal Information Institute [online]. Dostupné z: <https://www.law.cornell.edu/wex/stakeholder>
93. STERNBERG, Elaine. The Defects of Stakeholder Theory. V. 5, n. 1 Corporate Governance. 1997. s. 3, 6, 8. [online]. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/1467-8683.00034>
94. What is TRUST? definition of TRUST (Black's Law Dictionary). Black's Law Dictionary - Free Online Legal Dictionary [online]. Dostupné z: <https://thelawdictionary.org/trust/>
95. Companies Act 2006. Legislation.gov.uk [online]. Copyright © [cit. 18.03.2019]. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/section/172>
96. TSAGAS, Georgina. Section 172 of the UK Companies Act 2006: Desperate Times Call for Soft Law Measures | Oxford Law Faculty. Faculty of Law | University of Oxford [online]. Copyright © The Faculty of Law [cit. 18.03.2019]. Dostupné z: <https://www.law.ox.ac.uk/business-law-blog/blog/2017/09/section-172-uk-companies-act-2006-desperate-times-call-soft-law>
97. What is WEALTH? definition of WEALTH (Black's Law Dictionary). Black's Law Dictionary - Free Online Legal Dictionary [online]. Dostupné z: <https://thelawdictionary.org/wealth/>
98. LESSIG, Lawrence. Code in Law and the Law in Code | Berkman Klein Center [online]. Copyright © [cit. 19.03.2019]. Dostupné z: <https://cyber.harvard.edu/works/lessig/pcforum.pdf>
99. Regulability. Stanford Computer Science [online]. Dostupné z: <https://cs.stanford.edu/people/eroberts/cs181/projects/2010-11/CodeAndRegulation/sec1.html>
100. Blockchain Technology and Corporate Governance: Technology, Markets, Regulation and Corporate Governance. OECD.org - OECD [online]. Copyright ©y4I [cit. 19.03.2019]. Dostupné z: [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DAF/CA/CG/RD\(2018\)1/REV1&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DAF/CA/CG/RD(2018)1/REV1&docLanguage=En)
101. SRIVASTAVA, Ashish. How Blockchain can Revolutionize the Existing System of Corporate Governance. Medium – a place to read and write big ideas and important stories [online]. Dostupné z: <https://medium.com/arkratos/how-blockchain-can-revolutionize-the-existing-system-of-corporate-governance-ee9b45256536>
102. MONTGOMERY, John. The Benefit Corporation. TheHumanist.com [online]. Copyright ©2019 [cit. 19.03.2019]. Dostupné z: <https://thehumanist.com/magazine/may-june-2014/features/the-benefit-corporation>

103. Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách. Materiál - Portál Aplikace ODok. Úvodní stránka - Portál Aplikace ODok [online]. Copyright © 2019 [cit. 28.03.2019]. s. 5. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSARKE8ZPJ>
104. State by State Status of Legislation | Benefit Corporation. What is a Benefit Corporation? | Benefit Corporation [online]. Copyright © Copyright 2019 B Lab. All rights reserved [cit. 19.03.2019]. Dostupné z: <https://benefitcorp.net/policymakers/state-by-state-status>
105. KOUKAL, Pavel a Lenka HANKOVÁ. Smlouva o výkonu funkce po 1. lednu 2014 a její náležitosti | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbíрка zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 22.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/smlouva-o-vykonu-funkce-po-1-lednu-2014-a-její-nalezitosti-91395.html>
106. JANOŠEK, Vladimír. Tabu souběhu funkcí je ta tam... | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbíрка zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 22.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/tabu-soubehu-funkci-je-ta-tam-107491.html>
107. DĚDIČ, Jan a Jan LASÁK. Zákaz konkurence členů představenstva akciové společnosti: „uvolněné“ mravy zákona o obchodních korporacích? Časopis pro právní vědu a praxi, 1/2015 [online]. Dostupné z: <https://www.email.cz/download/k/kewKwytIm8uU6HTqMALwZfBIq-HAXWu9JUW0hSEZA9Adq-NwKLjw3YC3SjmMQ1bFqc9iUZU/5352-8018-1-PB%20%281%29.pdf>
108. Zákaz konkurence | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbíрка zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 22.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zakaz-konkurence-47528.html>
109. PERTHEN, Ervín a Jana KULÍŘOVÁ. Porušení povinnosti zveřejnit výroční zprávu a účetní závěrku společnosti jakožto nekalosoutěžní jednání | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbíрка zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 24.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/poruseni-povinnosti-zverejnit-vyrocní-zpravu-a-ucetni-zaverku-spolecnosti-jakozto-nekalosoutezni-jednani-96218.html>
110. FOREJTOVÁ, Monika. Finanční asistence v novém kabátě? | Právní prostor. Právní prostor [online]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/financni-asistence-v-novem-kabate>
111. HORKÁ, Nikola. K testu insolvence v korporátním právu | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbíрка zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 24.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-testu-insolvence-v-korporatnim-pravu-97285.html>
112. ŽIŽLAVSKÝ, Michal. Test insolvence: filtr pro výplatu dividendy, nástroj ochrany manažerů. Bulletin Advokacie. Bulletin advokacie, odborný právnický portál | Domů [online]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/test-insolvence-filtr-pro-vyplatu-dividendy-nastroj-ochrany-manazeru?browser=mobi>
113. OŽANA, Jan. K vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce z důvodu úpadku obchodní korporace | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbíрка zákonů,

- judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 24.03.2019].
Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-vyloucení-clena-statutárního-organu-z-vykonu-funkce-z-duvodu-upadku-obchodni-korporace-104291.html>
114. KABRHEL, Miloslav. Vyloučení člena statutárního orgánu obchodní korporace z výkonu funkce | Právní prostor. Právní prostor [online]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/vyloucení-clena-statutárního-organu-obchodni-korporace-z-vykonu-funkce>
115. CIBIENOVÁ, Markéta. Ručení členů statutárního orgánu při úpadku korporace | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 25.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ruceni-clenu-statutárního-organu-pri-upadku-korporace-96440.html>
116. HAJN, Petr. NOZ v praxi: Konkurenční doložka (§ 2975). Bulletin Advokacie. Bulletin advokacie, odborný právní portál | Domů [online]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/noz-v-praxi-konkurencni-dolozka-2975?browser=mobi>
117. DROSCOVÁ, Lenka. Konkurenční doložka ve smlouvách o výkonu funkce | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 25.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/konkurencni-dolozka-ve-smlouvach-o-vykonu-funkce-97183.html>
118. MAREK, Karel a Zdeněk HUSTÁK. Obchodní zastoupení. Bulletin Advokacie. Bulletin advokacie, odborný právní portál | Domů [online]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/obchodni-zastoupeni?browser=mobi>
119. SMEJKAL, Michal. Některé aspekty konkurenční doložky | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 25.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nekte-re-aspekty-konkurencni-dolozky-93991.html>
120. TARAGEL, Lukáš. Spojené osoby | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 26.03.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/spojene-osoby-99555.html>
121. BĚHOUNEK, Pavel. Test nízké kapitalizace úvěrů a půjček poskytnutých spojenými osobami [online]. Daně, účetnictví, právo, práce a mzdy pro profesionály. DU.cz, 16. 12. 2013 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <https://www.du.cz/33/test-nizke-kapitalizace-uveru-a-pujcek-poskytnutych-spojenymi-osobami-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EppaD0Q-5RLxPQ69hr4zrzwCD-vMUnwPlw/>
122. MARTINCOVÁ, Drahomíra, HLAVÁČ, Jiří, BLÁHA, Radim, MORÁVEK, Zdeněk, JANOUŠEK, Lubomír a Sabina FINARDI. Zákon o daních z příjmu. Komentář. Wolters Kluwer (ČR). 2017. Systém ASPI - stav k 24.3.2019 do částky 36/2019 Sb. a 9/2019 Sb.m.s. - RA1360 Komentář k KO586_1992CZ.

Zájem obchodní korporace a jeho ochrana

Abstrakt

Tato práce se zabývá problematikou zájmu obchodní korporace a snaží se o vytvoření uceleného přehledu, který má čtenáři umožnit seznámit se se základními faktory, které jej utvářejí. Při zachování vazby na českou právní úpravu a rozhodovací praxi soudů tak v základní rovině popisuje obsah zájmu obchodní korporace a poukazuje na právní instituty, které tento obsah dotvářejí i nepřímo.

Je tak činěno třemi způsoby, které jsou rozděleny do tří částí práce a které se na sebe snaží navazovat tak, aby byl zřejmý jejich vztah v případě, že spolu zdánlivě nesouvisí. S ohledem na specifika jednotlivých typů obchodních korporací je pak při nastínění základních odlišností a základních rozlišovacích kritérií ponecháno na čtenáři, aby zejména v teoretické rovině druhé a třetí části práce aplikoval závěry vztahující se primárně na kapitálové společnosti přiměřeně i na ostatní typy obchodních korporací.

V první části se nachází letmé shrnutí vývoje obchodních korporací ve vztahu k jejich ekonomickému rozměru a dále se poukazuje na otázku střetu zájmů jednotlivých vlivových aktérů či faktorů uvnitř i vně korporace. Proto je následně nastíněn základní přehled subjektů, které ovlivňují zájem korporace včetně možných příkladů s odkazem na právní základy obchodních korporací a skrze jejichž právní uchopení lze uvažovat o dotvoření přehledu o zájmu obchodní korporace. Druhá část se zabývá mechanismem faktického utváření zájmu korporace a shrnutím jednotlivých koncepcí reprezentujících snahu o definování zájmu obchodní korporace ve smyslu žádoucího stavu. Třetí část pak uvádí existující příklady ochrany zájmu korporace.

Práce potom kombinací souhrnu základních doktrinálních směrů a průřezového rozboru obecné úpravy korporací na její nosné prvky dochází k tomu, že je vhodné vnímat jako základní vlastnost obchodní korporace její samostatný zájem a tento právně reflektovat. Dále navrhuje extenzivní přístup pro potřeby další analýzy zájmu obchodní korporace prostřednictvím rozboru právní úpravy zájmových skupin, která může představovat ve vztahu k ochraně zájmu obchodní korporace dotvářející prvek.

Klíčová slova:

Zájem obchodní korporace; ochrana zájmu obchodní korporace; modely správy obchodní korporace; model maximalizace a udržitelnosti entity.

The Interest of the Business Corporation and its Protection

Abstract

This thesis is about the general interests of business corporations. It creates a comprehensive overview, designed to enable the reader to become acquainted with the basic factors which are shaping such interests. While maintaining the link to Czech legal regulation and jurisprudence, it describes the nature of business corporations' interests at a basic level and it points to legal institutions that might indirectly complement this idea.

The objectives detailed above are pursued in three ways, each of which is considered in one of the three parts of the thesis. The three parts follow each other sequentially, leading the reader through a comprehensive path to understanding some areas of the law that, at first, might seem unrelated. It sets basic distinguishing criteria for the different types of business corporations. These criteria are important for the thesis' eventual conclusions, which are in the theoretical level related primarily to capital companies.

In the first part of the thesis, there is a brief summary of the historical development the economic aspect of business corporations and a discussion on conflict of interest issues, both inside and outside the corporation, which influence corporate interest. The second part deals with the mechanism of an actual formation of the interest of the corporation and offers the summary of the theoretical concepts representing the effort to define the interest of the business corporation on the academic level. The third part of the thesis presents some of existing examples of corporate interest's protection.

The thesis then combines a summary of basic doctrinal attitudes with a cross-sectional analysis of main elements of corporation's legal status. In conclusion, it proposes that it might be appropriate to perceive the independent self-standing interest of business corporation as one of its essential characteristics, and to reflect this legally. Furthermore, it proposes an extensive approach to the interest of the business corporation through the analysis of the protective regulation of the interest groups, which may represent the final element of truly protecting the business corporation's interests.

Keywords:

Corporate interest; interest of business corporation; corporate interest protection; model of corporate governance; Entity Maximisation and Sustainability Model.